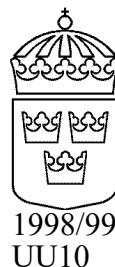

Utrikesutskottets betänkande

1998/99:UU10

Verksamheten i Europeiska unionen under 1998

1 Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 1998/99:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998. Därtill behandlas en motion som väckts med anledning av skrivelsen samt ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 1998/99 angående Sveriges samarbete med EU. Motionerna tar bl.a. upp Sveriges agerande inför det svenska ordförandeskapet första halvåret år 2001, frågor kring utvidgningen, skrivelsens karaktär och innehåll, miljöfrågorna och den inre marknaden, sysselsättningssamarbetet, unionens regionalpolitik, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, samarbetet kring flyktingpolitiken samt svenska språkets ställning inom unionens institutioner.

Som underlag för utskottets överväganden har yttranden inhämtats från andra utskott samt från EU-nämnden.

Utskottet menar att Europeiska unionens främsta uppgift är att trygga freden, friheten, demokratin och välfärden i hela Europa. En fördjupad och utvidgad integration är enligt utskottets uppfattning den bästa vägen för att skapa säkerhet och bestående fred i Europa och för att uppnå en socialt och miljömässigt hållbar utveckling som kan lägga en stabil grund för välfärden och skapa nya arbetstillfällen. Utskottet konstaterar att unionens utveckling under 1998 präglades av arbetet med fördjupning av utvidgning.

Ett viktigt steg i fördjupningen av samarbetet utgör enligt utskottets uppfattning Amsterdamfördraget, som trädde i kraft den 1 maj 1999. Fördraget har stor betydelse för att göra samarbetet mer relevant för medborgarna, för att förstärka och effektivisera samarbetet samt för att lägga grunden för en fortsatt utvidgningsprocess.

Utskottet noterar vidare att diskussionerna och förhandlingarna kring Agenda 2000 pågick under hela 1998. Särskilt viktigt var enligt utskottets uppfattning diskussionerna kring vilka reformer av unionens politik som behövs inför den kommande utvidgningen och att medel avsätts för detta syfte i långtidsbudgeten. Enligt utskottets mening gav förhandlingarna ett gott resultat och innebär en stramare EU-budget. Samtidigt öppnar uppgörelsen för en utvidgning av medlemskretsen eftersom vederbörlig hänsyn har tagits i långtidsbudgeten för att ett antal nya medlemsländer kan tillkomma mot slutet av budgetperioden 2000–2006. Ett viktigt fördjupningsprojekt har vidare varit genomförandet av den tredje etappen för att etablera den ekonomiska och monetära unionen och införandet av den gemensamma valutan

den 1 januari 1999. Utskottet menar att det ligger i svenskt intresse att valutaunionen blir framgångsrik. Även om Sverige inte är med i det arbetet är det enligt utskottets uppfattning av vikt att medlemsländerna har kunnat göra en kraftsamling och i en grupp av 11 länder kunnat enas om att införa en gemensam valuta. Det visar, enligt utskottets uppfattning, på att unionssamarbetet även kan hantera stora och komplicerade frågor samt finna lösningar för dessa, vilket stärker EU-samarbetet både på kort och lång sikt.

Att utsträcka samarbetet till länderna i Central- och Östeuropa – och ge de länder som så önskar möjlighet att bli medlemmar i unionen – är enligt utskottets uppfattning ett viktigt steg på vägen mot den alleuropeiska freds- och säkerhetsordning som Sverige eftersträvar. Syftet är inte endast att dessa länder skall samarbeta mera med unionen, ett centralt mål är även att de skall samarbeta mer med varandra. Utvidgningen och integrationen mellan medlemsländer och kandidatländer är enligt utskottets uppfattning en fortlöpande process. Grunden utgör det ekonomiska och politiska reformarbete som äger rum i kandidatländerna. I detta arbete har inte bara ett omfattande ekonomiskt och tekniskt bistånd från EU stor betydelse utan även utökade och utvecklade kontaktytor mellan medlemsländer och kandidatländer.

Ett avgörande steg inför unionens utvidgning togs i mars 1998 då anslutningsprocessen inleddes med tio kandidatländer från Central- och Östeuropa. Bilateral regeringsskonferenser för inledande av medlemskapsförhandlingar öppnades med sex av kandidatländerna. Den första förhandlingsomgången på ministernivå ägde rum i november 1998.

I betänkandet behandlas frågor kring Sveriges ordförandeskap i EU första halvåret år 2001.

Utskottet framhåller i betänkandet att ordföranden inom ministerrådet har att verka i unionens intresse samtidigt som nationella positioner kan framföras. Det innebär att ett medlemsland under ordförandeskapet dels bör förhålla sig neutralt och opartiskt i sin roll som ordförande, dels kan framföra sina nationella ståndpunkter i diskussionerna via den nationella representanten vid mötesbordet.

Utskottet menar att neutralitetsåliggandet har betydelse eftersom ordförandeskapet fungerar som medlare och kompromissmakare i debatterna. Detta kräver god samordning med den egna statens företrädare, som skall ge uttryck för de nationella synpunkterna, liksom att ordförandeskapet tar lämplig hänsyn till alla synpunkter som kommer till uttryck inom kretsen av medlemsländer.

Samtidigt vill utskottet betona att ett ordförandeland har möjligheter att sätta sin prägel på ministerrådets politiska agenda och indirekt på unionens utveckling. Detta kommer främst till uttryck genom ordförandelandets möjlighet att påverka vilka frågor som skall behandlas och vilken prioriteringsordning som skall gälla. Utskottet menar att denna ordning i många fall avgörs med hänsyn till frågornas aktualitet och angelägenhet, men kan också påverkas av den politiska prägel som ett medlemsland önskar sätta på sin ordförandeskapsperiod. Utskottet konstaterar att ett framgångsrikt ordförandeskap bör innehålla element av såväl kontinuitet som flexibilitet.

Mot denna bakgrund anser utskottet att målsättningen bör vara att det svenska ordförandeskapet genomförs kompetent, effektivt, flexibelt och

resultatinriktat så att de gemensamma frågorna på unionens dagordning förs framåt.

Utrikesutskottet delar regeringens uppfattning om vilka frågor som bör vara prioriterade under det svenska ordförandeskapet. Utskottet finner att det är angeläget att det svenska samhället på olika sätt förbereds för ordförandeskapet i EU. Utskottet ser det som en fördel om det folkliga engagemanget för EU-frågor kan ökas både inför och som en följd av ordförandeskapet.

Med anledning av ett flertal motioner behandlas frågor kring skrivelsens karaktär och innehåll relativt utförligt i betänkandet.

Enligt utskottets uppfattning utgör skrivelsen, i enlighet med riksdagsordningen, en del av regeringens information till riksdagen avseende EU-samarbetet och fyller därvid en viktig funktion. Detta förstärks enligt utskottets uppfattning av att informationen också kommer allmänheten till del. Skrivelsen fyller, enligt utrikesutskottets mening, även en viktig funktion i det offentliga samtalet kring Sverige och EU. Utskottet betonar dessutom i betänkandet att skrivelsen kan ses som en del av regeringens återrapportering till riksdagen efter de samråd mellan regeringen och riksdag som äger rum inför olika beslut i ministerrådet.

Utskottet konstaterar att den utformning skrivelsen har fått uppfyller målsättningen om övergripande information. Emellertid kan utskottet samtidigt konstatera att riksdagens informationsbehov i vissa fall är mer specifikt och att behov även finns av detaljerad information.

Utskottet finner det viktigt att skrivelsen ger en utförlig presentation av i första hand frågor inom EG-samarbetet. Därvidlag bör alla viktigare rättsakter som tillkommit under året redovisas i skrivelsen. Utskottet finner att det finns goda skäl att redovisningen av viktigare rättsakter i skrivelsen kommande år blir mer komplett, både i den redovisande texten under respektive avsnitt och i bilaga till skrivelsen.

När det gäller regeringens agerande inom unionens ministerråd framhåller utskottet att detta är en viktig del av den information som bör framgå av skrivelsen.

Utskottet menar att en utförligare redovisning av överträdelseärenden är behövlig i regeringens skrivelse, liksom vad gäller redovisning av viktiga mål, förutom de svenska, i EG-domstolen där Sverige har yttrat sig samt viktigare domar från förstainstansrätten.

På dessa punkter föreslår utskottet ett tillkännagivande och uppmanar därmed regeringen att i kommande skrivelser lämna en mer utförlig redovisning.

Utskottet framhåller vidare i betänkandet att det bör övervägas att i kommande skrivelser inkludera en kortare presentation av kommissionens arbetsprogram liksom av kommissionens informationssatsningar samt av beslutsgrunder för svenska projekt inom infrastruktursatsningen Transeuropeiska kommunikationsnätverk (TEN). Utrikesutskottet finner att detta ligger i linje med önskemålet om att skrivelsen även fortsättningsvis skall vara relevant för riksdagens arbete med EU-frågorna.

Utskottet betonar vidare vikten av att regeringen i skrivelsen redogör för hur Sverige varit representerat vid de rådsmöten som förevarit under året samt för alla viktigare förslag som kommissionen lämnat under året. Utskottet vill även understryka betydelsen av att regeringen i skrivelsen, samt i

propositioner med EU-anknytning, redogör för hur informations- och samrådsskyldigheten gentemot riksdagen har fullgjorts.

Utskottet framhåller i övrigt betydelsen av att de nya målformuleringarna i grundfördragen anger hållbar utveckling som ett grundläggande mål som skall gälla för alla enskilda politikområden som kan beröras av samarbetet inom EG. De nya bestämmelserna gäller därmed även för den inre marknaden, konstaterar utskottet. Även det fördjupade samarbetet kring sysselsättningsfrågorna under senare år uppmärksammas i betänkandet. Ur svensk synvinkel har detta samarbete utvecklats positivt, menar utskottet. Vad gäller unionens regionalpolitik – strukturpolitiken – menar utskottet att denna är behäftad med ett antal organisatoriska och administrativa problem, att den komplicerade hanteringen kring strukturfondsstöden måste minska och regelsystemen bli enklare samt att hela hanteringen av strukturfondsmedlen effektiviseras. Utskottet finner det vidare positivt att regeringen är pådrivande inom EU när det gäller att bibehålla den restriktiva svenska alkoholpolitiken. Utskottet uppmärksammar även vissa handelsfrågor och slår fast betydelsen av att Sverige verkar för fortsatt frihandel samtidigt som detta bör gå hand i hand med ansträngningar för att främja demokrati och de mänskliga rättigheterna.

Utskottet framhåller den vikt som Sverige fäster vid ett effektivt och väl samordnat samarbete när det gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Utskottet menar att genom denna samverkan kan medlemsländerna tillsammans få ett större inflytande och spela en mer aktiv roll på den världspolitiska scenen än om länderna agerat vart och ett för sig. Det gäller särskilt för ett mindre medlemsland som Sverige.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen i skrivelsen lämnar en utförlig redovisning av vad som förevarit när det gäller unionens förbindelser med omvärlden under 1998.

Med anledning av att Amsterdamfördraget, som bl.a. medför ett antal viktiga ändringar och tillägg till Unionsfördraget, nu trätt i kraft framhåller utskottet att detta medför att samarbetet inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken kommer att förstärkas. Utskottet utgår ifrån att Sverige kommer att agera för att de nya möjligheterna tas tillvara för att främja fred och säkerhet.

Under året har även diskussioner ägt rum om att stärka EU:s krishanteringsförmåga. Utskottet ser positivt på detta arbete som kan leda till att öka unionens handlingsförmåga och effektiviteten i samarbetet inom utrikes- och säkerhetspolitiken.

Utskottet konstaterar att den politiska utvecklingen i Europa under 1998 och början av 1999 ytterligare understryker behovet av ett förstärkt säkerhets- och utrikespolitiskt samarbete mellan unionens medlemsländer. Händelserna på Balkan, främst med avseende på Kosovo, har återigen visat att ett av hoten mot säkerhet och stabilitet i Europa framspringer ur förtryck, förföljelse av etniska minoriteter och folkfördrivning samt av bristande respekt för demokratiska värden och de mänskliga rättigheterna. Det gör det än mer angeläget att unionen besitter instrument för att i första hand förebygga sådana konflikter och i de fall det inte lyckas kunna bistå med humanitära insatser, politiska lösningar samt fredsbevarande och fredsfrämjande aktioner.

Vidare framhåller utskottet att säkerhetsfrågornas hantering i Europa inte begränsas endast till EU. Utskottet betonar betydelsen av att arbetet med att stärka stabilitet och säkerhet i Europa sker med hjälp av de organisationer som finns i ett ömsesidigt kompletterande nätverk. Varje organisation och samarbetsform, innefattande EU, OSSE, Europarådet, EAPR, PFF och Nato, har här vid en viktig roll att spela. Varje organisation bör utnyttjas i detta arbete och i de delar där den kan lämna det mest effektiva bidraget i säkerhetsarbetet. Utskottet menar att det därvidlag inte råder några motsättningar eller någon konkurrens mellan olika forum. Ett mått av internationell arbetsfördelning ser utskottet som både önskvärt och nödvändigt. Utskottet framhåller även betydelsen av det breda säkerhetsbegreppet i vilket ingår, vid sidan av traditionella säkerhetspåverkande faktorer, frågor som gäller respekten för demokrati, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna samt ekonomiska och miljömässiga faktorer.

Utskottet noterar även den utveckling som skett under 1998 vad gäller det framtida samarbetet mellan EG och de s.k. AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet. Förhandlingar om ett nytt avtal inleddes under 1998 och utskottet framhåller att det mandat som antogs av medlemsländerna inför konferensen väl återspeglar svenska ståndpunkter. I dessa betonas vikten av fattigdomsbekämpning, politisk dialog, partnerskap med det civila samhället och den privata sektorn, barnets rättigheter, hållbar utveckling samt användande av landstrategier och rullande programmering.

Utskottet betonar i betänkandet att utvecklingsarbetet är en integrerad del av unionens samlade externa politik. I Unionsfördraget formuleras målen för den gemensamma biståndspolitik. Där anges bl.a. att samarbetet skall främja en varaktig ekonomisk och social utveckling i utvecklingsländerna, särskilt i de mest missgynnade bland dessa, en harmonisk och successiv integration av utvecklingsländerna i världsekonomin samt kampen mot fattigdomen i utvecklingsländerna.

Gemenskapens politik på detta område skall även bidra till det allmänna målet att utveckla demokratin och rättsstaten samt till målet att respektera de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Utskottet menar sammanfattningsvis att det finns ett starkt fördragsenligt stöd för en solidarisk internationell EU-politik.

Förutom att utskottet med anledning av en motion gör ett tillkännagivande avstyrks eller anses övriga motioner besvarade.

Reservationer och särskilda yttranden har på enskilda avsnitt i betänkandet lämnats av Moderata samlingspartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Miljöpartiet de gröna.

2 Skrivelsen

Regeringen redogör, i enlighet med 10 kap. 1 § i riksdagsordningen, i skrivelse 1998/99:60 för verksamheten i Europeiska unionen under 1998. Skrivelsen behandlar den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, samarbetet i rättsliga och inrikes frågor samt unionens institutioner. I bilaga

till skrivelsen finns bl.a. en redovisning av viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet under 1998. Vidare återfinns en redovisning av bl.a. svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten under 1998. I bilagor redovisas även vilka gemensamma beslut och åtgärder som fattats inom ramen för samarbetet i utrikes-, rättsliga och inrikes frågor.

3 Motionerna

Motion med anledning av skrivelse 1998/99:60

1998/99:U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommande årsberättelser mer utförligt måste referera kommissionens arbetsprogram för året,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för vilka skatter som tillförts för att finansiera medlemsavgiften, hur medlemsavgiften administreras och vad det totalt kostar Sverige att vara medlem i unionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för de svenska undantagen så att samtliga undantag som ännu är aktuella eller varit uppe till diskussion under året berörs,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för kommissionens informationssatsningar,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om svenska krav vid EU:s arbete inför WTO-förhandlingarna,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för vilka grunder som legat bakom beslut om de svenska projekt som erhållit stöd för transeuropeiska nät för transporter,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för Revisionsrättens slutsatser,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur EU:s offentlighetsprincip bör utformas,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att i kommande årsberättelser redovisa överträdelseärenden på sådant sätt att utfallet av kommissionens klagan samt Sveriges ståndpunkt tydligt framgår,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen skall vidta åtgärder för att stärka det svenska språkets ställning i EU,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att i kommande årsberättelser redovisa samtliga direktiv varom

beslut fattats, samt vilka länder som röstat emot, eller lagt ned sin röst, vid varje enskilt beslut,

1998/99:UU10

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté för att förbereda vilka politiska frågor Sverige skall prioritera under ordförandeskapet.

Motioner från allmänna motionstiden 1998/99

1998/99:K210 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

4. att riksdagen hos regeringen begär att regeringen återkommer med förslag om hur det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande skall öppnas och demokratiseras.

1998/99:K319 av Henrik S Järrel (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige bör spela en mera pådrivande roll i arbetet med att reformera onödig, otidsenlig och oönskad EG-rättslig lagstiftning.

1998/99:U501 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen inom EU skall verka för att få till stånd en utträdesparagraf som reglerar skeendet när en medlemsstat vill lämna EU,

2. att riksdagen beslutar att varje genomgripande förändring av EU:s grundlagar skall underställas en folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna,

3. att riksdagen beslutar att en folkomröstning om fortsatt medlemskap i EU skall hållas i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:U502 av Jan Bergqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att i officiella sammanhang använda beteckningen EU-rådet eller Europeiska unionens råd för det som i dag ofta kallas Europeiska rådet.

1998/99:U503 av Carina Hägg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en policy för arbetet med konstnärlig utsmyckning inom EU.

1998/99:U505 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en nationell strategi för Sveriges ordförandeskap i EU,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en bred parlamentarisk förankring av de frågor som Sverige avser driva som ordförande för EU,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en nationell utvärdering av de fyra första åren av svenskt EU-medlemskap,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den svenska hanteringen av ersättningar och stöd från EU,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att på olika sätt förbereda det svenska samhället för ordförandeskapet i EU,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om prioriteringar för det svenska ordförandeskapet i EU.

1998/99:U506 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lobbyister inom EU bör registreras och granskas,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom EU verka för att införa en offentlighetsprincip av svenskt snitt,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att riksdagens ställning i EU:s beslutsprocess bör stärkas,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att EU-kommissionens initiativmakt bör minskas till förmån för de nationella parlamentens,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom EU verka för att öppenhet och offentlighet bör bli huvudregel inom hela EU-systemet,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sysselsättning,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att EU:s fonder för utjämning bör reformeras,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige bör verka för att EU:s organ ger rekommendationer till medlemsländerna om alla kvinnors rätt till förvärvsarbete,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige bör verka för en jämn fördelning mellan könen i institutionerna och de beslutsfattande organen inom EU,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändringar av den inre marknaden,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU-regler som står i strid med 1951 års Genèvekonvention om flyktingar,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bristen i rättssäkerhet vad gäller EU:s kontrollsystem för asylsökande,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en utträdesparagraf bör införas i EU:s fördrag.

1998/99:U507 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige som ordförandeland år 2001 skall prioritera utvidgningen och de reformer som måste göras på vägen för att ansökarländerna skall kunna bli medlemmar så fort som möjligt,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om subsidiaritetsprincipen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att arbeta för att få något EU-organ placerat i Sverige,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om öppenhet inom EU.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige bör verka för att EU skall betrakta alkohol och tobak som en hälsofråga, inte som ett jordbruksproblem,

1998/99:U508 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté för att förbereda och lyfta fram vilka politiska frågor Sverige skall prioritera under ordförandeskapet samt under den kommande regeringskonferensen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att i en sådan kommitté även ge plats åt representanter från olika EU-kritiska organisationer,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inom alla EU:s organ införa meddelarfrihet och offentlighetsprincip liknande den svenska,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att EU bör överföra kompetens till medlemsländerna och helt skala bort sådana politiska områden som löses bäst på nationell nivå,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att driva frågan hur EU kan omvandlas till att i högre grad vara ett mellanstatligt samarbete,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att EU:s politiska organisation måste förändras på ett sätt som möjliggör för väljarna att utkräva politiskt ansvar,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att kommissionens ensamrätt att lägga förslag avskaffas, för att i stället ge de nationella parlamenten förslagsrätt.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att motverka EU:s detaljreglering av varor,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att den inre marknadens mål om fri rörlighet för varor och ohämmad ekonomisk tillväxt ersätts med sociala och miljömässiga mål,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att återinföra asylpolitiken till nationell nivå,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att alla förslag som innebär en mer restriktiv asyl- och invandrapolitik stoppas,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att den så kallade miljögarantin skrivs om så att den inte inskränks av reglerna för den inre marknaden,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att verka för införandet av en koldioxidskatt på EU-nivå och att miljöavgifter och miljöskatter i EU skall vara minimiregler och att avgifterna skall hanteras av medlemsländerna,

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att verka för att EU:s forskningsprogram vad gäller energifrågor helt inriktas på forskning och utveckling kring förnyelsebara energikällor, i stället för forskning kring kärnkraft,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att säkerhetssamarbetet inte definieras i enbart militära termer utan också i sociala, ekonomiska och ekologiska termer,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att EU:s internationella politik är så solidarisk som möjligt,

28. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att utrikes- och säkerhetspolitiken helt avförs från EU:s kompetensområden,

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att säkerställa att det är människorna i kandidatländerna som i en väl förankrad demokratisk process faller avgörandet om ett eventuellt medlemskap i EU,

30. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att inga former av hjälpinsatser kopplas till krav vid ländernas EU-medlemskapsförhandlingar,

1998/99:U509 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införlivande av Europarådets konvention om mänskliga rättigheter i EU-fördragen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillämpningen av Europeiska rådets sysselsättningsinitiativ,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en stärkt miljögaranti med omvänd bevisföring,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny energipolitik,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige aktivt skall förhindra att EU disponerar gemensamma kärnvapen,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en gemensam asylopolitik,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den svenska alkoholpolitiken,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de mindre ländernas relativt starka ställning i rådet skall bibehållas,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fullgod representation i Europaparlamentet för mindre länders politiska landskap,

1998/99:U602 av Göran Lennmarker m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen inom ramen för EU:s Medelhavspolitik bör betona kravet på mänskliga rättigheter och demokrati i dialogen med de associerade länderna,

1998/99:U604 av Lars Ohly m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall arbeta för en återgång till EU:s tidigare inställning till Helms-Burtonlagen och för ett klargörande av att EU:s medlemsländer inte avser förhindra europeiska företags handel med eller investeringar i Kuba,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den svenska regeringen i EU skall agera för att ett handelsavtal upprättas mellan EU och Kuba,

1998/99:U802 av Sten Tolgfors (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvidgningen av EU till nya medlemsländer,

1998/99:U806 av Göran Lennmarker m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att stödsatserna utformas med hänsyn till integrationen av Central- och Östeuropa,

1998/99:U902 av Holger Gustafsson (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige bör verka för att EU-kommissionen skall ges möjlighet att betala ut ekonomiska bidrag till djurskyddsorganisationer,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om stöd för djurskyddsorganisationernas internationella verksamhet.

1998/99:T325 av Birgitta Carlsson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s strukturfonder.

1998/99:MJ224 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om övergångsåtgärder vid östutvidgning,

38. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om 5b-stödet för fiskeberoende områden.

1998/99:MJ778 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att EU:s energiforskning bör inriktas helt och hållet mot förnybar energi,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att EU:s subventioner till bil- och flygindustri skyndsamt bör avvecklas.

1998/99: MJ804 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Euratomfördraget bör avvecklas och ersättas med ett mellanstatligt samarbete om energieffektivitet/sparande och utvecklingen av energisystem som baseras på förnybara energislag.

1998/99: N207 av Åsa Torstensson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbetalningssystem för EU-projekt.

1998/99: N227 av Roy Hansson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda insatser för att stödja öarnas utveckling inom ramen för strukturfonderna och de nya målområdena.

1998/99: N237 av Runar Patriksson och Yvonne Ångström (fp) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att byråkratien vid administration av EU-stöd m.m. skall minskas.

1998/99: N256 av Holger Gustafsson m.fl. (kd, m, c, fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre samordning mellan Sveriges och EU:s regionalpolitik,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att pröva nya former för att stimulera näringslivet till aktivt deltagande i arbetet med EU:s strukturfonder,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medfinansiering till projekt inom ramen för EU:s strukturfonder,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konkurrens mellan privata och offentliga projekt inom ramen för EU:s strukturfonder.

1998/99: N258 av Lilian Virgin (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en nationell beredskap för att integrera Gotland i den inre marknaden enligt Amsterdamfördragets tillägg om öar.

1998/99: N274 av Göran Hägglund m.fl. (kd) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sveriges regionalpolitiska målsättningar i EU,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förenklad administration och organisation för hanteringen av EU:s strukturfonder.

1998/99: N275 av Agne Hansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nuvarande mål 5b-området Sydöstra Sverige genom reformeringen av EU:s strukturfonder bör ges tillhörighet till det nya mål 2-området,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett svenskt policydokument angående en reformerad och förstärkt strukturpolitik inom EU,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade kriterier som grund för utformningen av EU:s strukturpolitik.

1998/99:N284 av Per-Olof Svensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s strukturfonder.

1998/99:N296 av Marianne Andersson (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s strukturfonder.

1998/99:N326 av Per Westerberg och Göran Hägglund (m, kd) vari yrkas

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om genomförandet av EU:s strukturfondsprogram.

1998/99:N335 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s strukturfondspolitik.

4 Ärendets beredning, yttranden från andra utskott, betänkandets disposition

Skrivelsen 1998/99:60 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 1998 behandlas av utrikesutskottet. I utskottets betänkande behandlas skrivelsen och ett antal motioner från allmänna motionstiden som innehåller yrkanden med avseende på samarbetet inom Europeiska unionen. Med anledning av skrivelsen har Miljöpartiet väckt en motion, vilken också den behandlas i betänkandet.

Utrikesutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över skrivelsen samt de motioner som behandlas i anslutning till denna i de delar som har samband med respektive utskotts beredningsområde. EU-nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen i de delar som har beröring med nämndens verksamhet. Utrikesutskottet har erhållit yttranden över skrivelsen jämte motioner från konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet, näringsutskottet, arbetsmarknadsutskottet samt yttrande från EU-nämnden. Konstitutions- och näringsutskottet överlämnar med sina yttranden ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden till utrikesutskottet.

I de frågor som inte faller inom utrikesutskottets primära beredningsområde har relevanta avsnitt ur de andra utskottens yttranden refererats eller citerats relativt utförligt. Yttrandena återges också i sin helhet i bilaga 1 till betänkandet.

Även bedömningar i de övergripande frågor som faller inom respektive utskotts beredningsområde och som utskotten har presenterat i sina yttranden redovisas i betänkandet. Därutöver har utrikesutskottet även i vissa fall refererat eller citerat egna betänkanden eller betänkanden från andra utskott i de delar som berör frågor som även behandlas i föreliggande betänkande.

I betänkandets avsnitt 5 tas inledningsvis upp vissa allmänna frågor, det svenska ordförandeskapet första halvåret år 2001 samt frågor kring utvidgningen med länder i Öst- och Centraleuropa samt Cypern och Malta. Därefter tas vissa frågor av övergripande karaktär upp till behandling. I det tredje underavsnittet behandlas EG-samarbetet: inre marknaden, sysselsättning, tullfri försäljning, transporter, djurskyddsfrågor, energi- och miljöfrågor samt reformer av struktur- och regionalpolitiken. I nästföljande avsnitt behandlas unionens externa relationer inkluderande den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Samarbetet i rättsliga och inrikes frågor hanteras av utskottet i ett särskilt avsnitt och i det avslutande avsnittet behandlas bl.a. språkfrågan.

Under allmänna motionstiden har ett flertal motioner angående det svenska ordförandeskapet väckts. Dessa motioner behandlas i föreliggande betänkande. De yrkanden som behandlar frågor kring prioriteringar och organisation av ordförandeskapet behandlas i avsnitt 5.1. Yrkanden i dessa motioner som har till syfte att påverka regeringen i en substansfråga behandlas dock under respektive sakavsnitt.

Regeringens skrivelse är omfattande och täcker alla delar av unionssamarbetet. I sammanfattningarna av skrivelsen i detta betänkande fokuseras dels på vissa övergripande frågor, dels på vad som framgår av skrivelsen i de delar som behandlas i föreliggande betänkande. Skrivelsen innehåller således avsevärt mer och bredare information än vad som framgår av sammanfattningarna i betänkandet. För den läsare som söker information på andra områden än de som behandlas i detta betänkande hänvisas således till regeringens skrivelse.

5 Utskottet

5.1 Allmänna överväganden, Sveriges ordförandeskap och utvidgningen

Skrivelsen

Regeringen framhåller i skrivelsen att under 1998, som var Sveriges fjärde år som medlem, präglades Europeiska unionen av arbetet med att fördjupa samarbetet mellan länderna och den historiska uppgiften att utvidga unionen. Ett viktigt fördjupningsprojekt har även gällt de återstående förberedelserna inför införandet av den gemensamma valutan den 1 januari 1999, den s.k. tredje etappen för att etablera den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Under året inleddes också formella förhandlingar om en utvidgning, konstaterar regeringen i skrivelsen.

Regeringen framhåller att grundbulten i EU är uppgiften att genom integration och samarbete knyta Europas länder och folk så nära varandra att krig

inte skall kunna uppkomma. Stater som i sekler har bekämpat varandra kan inte föra krig när de är nära sammanflätade ekonomiskt, socialt och politiskt. Det är därför utvidgningen av EU är den viktigaste byggstenen för att åstadkomma en allomfattande europeisk säkerhetsordning, menar regeringen. Den bidrar till ökad säkerhet, fördjupad demokrati samt social och ekonomisk utveckling i Sveriges närområde, men också i hela Europa. Utsikten till medlemskap är en mycket viktig faktor för att driva på reformarbetet i Öst- och Centraleuropa.

Regeringen konstaterar att EU strävar att inrikta sig på områden som upplevs som relevanta av medborgarna. Detta kommer att bli tydligt när Amsterdampfördraget träder i kraft.

Kampen mot arbetslösheten står fortsatt mycket högt på EU:s dagordning liksom miljöarbetet. På miljöområdet noterar regeringen att principen om att hållbar utveckling skall genomsyra alla EU:s politikområden har lagts fast och börjat omsättas i praktiska strategier. Vad gäller jämställdheten har ett första steg mot en ordning med nationella handlingsplaner tagits. Likaledes har konsumentskydd kommit att ingå som ett prioriterat område i diskussionerna om det fortsatta genomförandet av den inre marknaden.

Regeringen framhåller i skrivelsen att en grundläggande princip för samarbetet i EU är att beslut skall fattas så nära medborgarna som möjligt. Ett fördjupat europeiskt samarbete är nödvändigt och rationellt på vissa områden. Andra frågor hanteras bäst i medlemsländerna. I skrivelsen anförts att Sverige värnar om denna s.k. närhetsprincip i EU-arbetet. En god avvägning mellan den europeiska och den nationella kompetensen är i allas intresse och stärker medborgarnas förtroende för samarbetet inom EU.

Regeringen understryker vidare att den fäster stor vikt vid en väl fungerande inre marknad, dvs. fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital inom EU. Därför anser regeringen att handlingsplanen – och tillämpningen av den – för den inre marknaden, som syftar till att bl.a. göra reglerna mer effektiva, avskaffa sektoriella hinder och säkerställa att den inre marknaden är till nytta för medborgarna, är viktig.

Viktiga prioriteringar för Sverige under 1998 har varit EU:s utvidgning och att få i gång reformprocessen inom den s.k. Agenda 2000. Vidare har de medborgarnära frågorna, som Sverige drev redan från och med inträdet i unionen, kommit att stå alltmer i centrum för unionens engagemang. Det gäller inte minst öppenheten i institutionernas arbete och frågan om sysselsättningen. Åtgärder för att samordna medlemsländernas insatser i kampen mot arbetslösheten är viktiga, menar regeringen. Regeringen vill vidare sätta jämställdhet mellan kvinnor och män högt på den europeiska dagordningen. Det konstateras att konsumentpolitiken genom Amsterdampfördraget får en starkare ställning. I unionens förbindelser med omvärlden fäster regeringen särskild vikt vid den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och unionens arbete för att främja fred och utveckling i världen. Relationerna med Ryssland intar en central plats i EU:s utrikespolitiska samarbete. En fortsatt utveckling mot demokrati, rättsstat och marknadsekonomi i Ryssland är av största vikt för stabiliteten i Europa, framhåller regeringen. Regeringen har bl.a. framhållit behovet av en samlad och genomtänkt strategi för EU:s relationer till Ryssland och fått gehör för ett antal förslag i den rapport som läm-

nades till toppmötet i Wien. Detta resulterade bl.a. i beslutet att den första s.k. gemensamma strategin skall avse Ryssland.

När det gäller genomförandet av Amsterdamfördraget noterar regeringen att vid toppmötet i Amsterdam 16–17 juni 1997, där stats- och regeringscheferna enades om ett nytt fördrag, uppmanades samtidigt rådet att ”vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att fördraget kommer att fungera fullt ut så snart det träder i kraft” när det gäller vissa aspekter av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) och rättsliga och inrikes frågor (RIF). Vid Allmänna rådets möte 6–7 december 1998 noterade rådet ordförandens interimrapport som utgör en uppräkningslista av de huvudsakliga åtgärder som bör vidtas för att fördraget skall fungera till fullo det datum det träder i kraft. De åtgärder som behöver genomföras enligt interimrapporten rör Schengensamarbetet, GUSP, säkerhetsfrågor vid rådssekretariatet, internationella frågor, nya bestämmelser om öppenhet, dataskydd och Storbritanniens godtagande av att tillämpa avtalet om socialpolitik.

När det gäller det svenska ordförandeskapet i EU första halvåret 2001 framhåller regeringen att det innebär att Sverige skall leda arbetet i ministerrådet och representera rådet gentemot andra EU-institutioner, internationella organisationer samt länder utanför EU. Ordförandeskapets viktigaste uppgift är att föra EU:s gemensamma dagordning framåt. Ett mindre utrymme ges dock till att lyfta fram svenska profilfrågor, konstaterar regeringen.

Av skrivelsen framgår att förberedelsearbetet inleddes på allvar våren 1997, då EU-sekretariatet fick Statsrådsberedningens uppdrag att initiera och samordna förberedelserna i Regeringskansliet. Departementen informerades om ordförandeskapets förutsättningar. Under året fastställdes också att Europeiska rådets möte i juni 2001 förläggs till Göteborg.

Regeringen framhåller att ambitionen har varit att i största möjliga mån bedriva förberedelsearbetet i Regeringskansliets ordinarie organisations- och beredningsformer. EU-sekretariatet har under Statsrådsberedningen hållit i samordningen. En interdepartemental kontaktgrupp har inrättats, för informationsutbyte och regelbundna avstämningar. En första inventering av sakfrågor som bedöms komma att stå på EU:s dagordning under det svenska ordförandeskapet har gjorts. Departementen har även påbörjat bemanningsplaneringen inför ordförandeskapet, framhåller regeringen, med målsättningen att samtliga rådsarbetsgruppsordförande och deras ställföreträdare skall vara utsedda senast den 1 juli 1999.

Regeringen framhåller i skrivelsen att ordförandeskapet innebär goda möjligheter att öka intresset för EU-frågor hos den svenska allmänheten. Det ger också tillfälle för Sverige att synas utåt, inte minst i andra EU-länder.

I vårpropositionen 1998 har budgetramar angivits för 1999–2001 avseende förberedelserna och genomförandet av ordförandeskapet.

Under året har regeringen också lagt fast att arbetet med ordförandeskapet även fortsättningsvis huvudsakligen skall bedrivas i linjeorganisationen.

Svenskt ordförandeskap inom EU första halvåret år 2001

Motionärerna bakom Centerpartiets motion U505 (c) konstaterar inledningsvis att ordförandeskapet har en praktisk sida som bl.a. innebär att ordförandelandet kallar till, förbereder och leder alla ministerrådets möten. Likaså gäller det alla möten i de ständiga representanternas kommitté, Coreper, och ministerrådets arbetsgrupper. Vidare framhålls i motionen att ordförandeskapet även har en politisk sida. I programmet för det halvår som ett medlemsland är ordförande gör landet sina prioriteringar och viktat sina intressen.

Centerpartiet menar att ordförandeskapet är en utmaning för Sverige och anser det vara av betydelse att Sverige blir framgångsrikt som ordförandeland. De bästa förutsättningarna för framgång skapas om hela Sverige görs redo för EU och för det svenska ordförandeskapet, anser man. Det finns, anser motionärerna i *yrkande 1*, behov av en nationell strategi för Sveriges ordförandeskap.

För att bereda detta bör regeringen inleda ett översynsarbete på samtliga politiska sakområden för att identifiera frågor som kan bli föremål för debatt och beslut på europeiskt plan under den närmaste femårsperioden. Detta arbete skall bedrivas med god parlamentarisk insyn menar Centerpartiet och begär i *yrkande 2* ett riksdagens tillkännagivande om en bred parlamentarisk förankring av de frågor som Sverige avser driva som ordförande för EU.

Vidare menar motionärerna att regeringskansli och statliga myndigheter måste förberedas för ordförandeskapet. Det anförs även att det svenska föreningslivet bör uppmuntras att fungera som kraftkälla i det medborgerliga Europasamarbetet. Det svenska samhällets europeiska relationer bör stimuleras och regeringen bör tillse att hela Sverige görs delaktigt när Sverige fungerar som värd för övriga medlemmar. Motionärerna begär ett riksdagens tillkännagivande av vad som i motionen anförs om att förbereda det svenska samhället för ordförandeskapet i EU (*yrkande 5*).

Centerpartiet vill för sin del i *yrkande 6* lyfta fram några frågor som bör prioriteras under det svenska ordförandeskapet:

- mer av svenskt ledarskap inom EU,
- verka för att öppna EU för världen utanför,
- handelspolitiken bör utvecklas i en liberalare riktning,
- EU skall konsekvent värna demokrati och mänskliga rättigheter i samarbetet med andra länder,
- utveckla en gemensam och generös flyktingpolitik,
- utvidgningen,
- utveckla mer effektiva instrument inom GUSP,
- vidareutveckling av EU:s nordliga dimension,
- en ny öppenhetsskultur,
- en fullständig genomgång av EU:s fördrag och gemenskapslagstiftning för att pröva om de motsvarar en konsekvent tillämpning av subsidiaritetsprincipen,
- en europeisk aktionsplan för förnybar energi och för en europeisk kretsloppsanpassning,
- skärpning av unionens miljöregler,

- stärka konsumenternas ställning på den inre marknaden,
- sträva efter att göra mer för att öka sysselsättningen,
- stärka samarbetet vad gäller jämställdhet.

I motionen begärs ett riksdagens tillkännagivande om prioriteringarna för det svenska ordförandeskapet i EU.

Folkpartiet tar upp frågor kring ordförandeskapet i sin motion *U507 (fp) yrkande 1*. Motionärerna menar att som ordförandeland kommer Sverige att ha en unik möjlighet att påverka vilka ämnen som skall prioriteras. Man anför även att varje ordförandelands mål är att både få genomslag för egna idéer, uppnå resultat och leda unionen på ett sätt som inger respekt.

När det gäller utvidgningen konstaterar motionärerna att förhandlingarna med ansökarländerna kommer att ha pågått i två år vid tiden för det svenska ordförandeskapet. Folkpartiet menar att Sverige som ordförandeland skall prioritera utvidgningen och de reformer som måste göras för att ansökarländerna skall kunna bli medlemmar så fort som möjligt.

Även Miljöpartiet tar i sin motion *U508 (mp)* upp frågor relaterade till det svenska ordförandeskapet. I motionen anføres att Sverige då får möjlighet att göra upp dagordningen för vilka frågor som EU skall prioritera och därigenom påverka EU i en önskvärd riktning.

Motionärerna menar vidare att regeringen är Sveriges enda röst i ministerrådet. Det anser man är undermåligt i demokratiska termer, och det innebär att många goda krafter och idéer går förlorade. Därför föreslår Miljöpartiet i *yrkande 1* att en parlamentariskt sammansatt kommitté tillsätts för att förbereda ordförandeskapet och lyfta fram vilka frågor Sverige skall prioritera under det halvår Sverige står som värd för ministerrådsmötena samt under den kommande regeringskonferensen. I *yrkande 2* i samma motion föreslås att i en sådan kommitté bör även representanter för olika EU-kritiska organisationer beredas plats.

I sin motion med anledning av regeringens skrivelse *U9 (mp) yrkande 12* konstateras att i skrivelsen redovisas hur förberedelsearbetet har påbörjats inom Regeringskansliet. Samtidigt vill man framhålla att regeringen ännu inte innefattat riksdagen i det politiska förberedelsearbetet. Därför vill Miljöpartiet åter ta upp frågan om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté för att delta i förberedelsearbetet kring vilka frågor som skall prioriteras under det svenska ordförandeskapet inom EU första halvåret 2001.

Utvidgningen av EU

I motion *U508 (mp)* tar Miljöpartiet upp utvidgningen av EU med nya medlemsländer. Motionärerna anför att det faktum att ländernas regeringar ansökt om medlemskap inte nödvändigtvis innebär att detta är demokratiskt förankrat hos folken. Att ensidigt verka för att länderna snabbt kommer med i EU är därför mycket olyckligt menar man. Motionärerna begär därför i *yrkande 29* ett riksdagens tillkännagivande om att det är människorna i kandidatländerna som i en väl förankrad demokratisk process faller avgörandet om ett eventuellt medlemskap i EU.

Motionärerna anför vidare att det är olyckligt att olika hjälpinsatser kopplas till medlemskapsansökan. I *yrkande 30* begärs därför ett riksdagens tillkännagivande att Sverige inom EU skall driva att inga former av hjälpinsatser kopplas till krav vid ländernas medlemskapsförhandlingar med unionen.

Även i motion *U802 (m)* tas utvidgningen upp. I motionen framhålls att det är glädjande att Estland finns med i gruppen som inlett konkreta förhandlingar om medlemskap samt att Sverige på alla sätt bör stödja Estland på vägen mot EU-medlemskap. Det innebär dock inte, menar motionären, att Sverige får ge upp arbetet för att alla de baltiska länderna skall bli medlemmar. Sverige bör bistå inte minst Litauen och Lettland i deras arbete att fortsatt förbereda sig och kvalificera sig för medlemskap. I *yrkande 1 (UU)* begärs ett riksdagens tillkännagivande om vad som i motionen anføres om utvidgningen av Europeiska unionen till nya medlemsländer.

I motion *U806 (m)* framhålls att för Sverige är det en central uppgift att inom EU verka för att utvidgningen ges högsta prioritet så att alla länder i Central- och Östeuropa har möjlighet att bli medlemmar så snart de uppfyller medlemsvillkoren.

Vidare anføres i *yrkande 1* att de nya demokratierna har rätt att delta i samarbetet på i princip samma villkor som de sedan länge etablerade västeuropeiska demokratierna och att stödinsatserna måste ses i detta perspektiv och inte som ett biståndssamarbete.

I motion *MJ224 (kd)* *yrkande 23* framhålls att för att omvälvningarna av jordbruket i de nya medlemsländerna inte skall bli för dramatiska bör särskilda övergångsåtgärder tillskapas som möjliggör en försiktig inslussning av denna jordbruksproduktion. Dessa övergångsregler skall enligt motionärerna ha som utgångspunkt att omställningen till ett ekologiskt jordbruk betonas starkt.

Utskottets överväganden

Utskottet kan liksom regeringen inledningsvis konstatera att unionens utveckling under 1998 präglades av arbetet med fördjupning och utvidgning. Utskottet menar att Europeiska unionens främsta uppgift är att trygga freden, friheten, demokratin och välfärden i hela Europa. En fördjupad och utvidgad integration är enligt utskottets uppfattning den bästa vägen för att skapa säkerhet och bestående fred i Europa och för att uppnå en socialt och miljömässigt hållbar utveckling som kan lägga en stabil grund för välfärden och skapa nya arbetstillfällen.

Ett viktigt steg i fördjupningen av samarbetet utgör enligt utskottets uppfattning Amsterdamfördraget. Fördraget har enligt utskottets mening stor betydelse för att göra samarbetet mer relevant för medborgarna, för att förstärka och effektivisera samarbetet samt för att lägga grunden för en fortsatt utvidgningsprocess. Riksdagen beslöt att godkänna det nya fördraget den 29 april 1998 (prop. 1997/98:58, bet. 1997/98:UU13, rskr. 1997/98:197). Utskottet framhöll i sitt betänkande att framsteg hade skett på många av de områden där det finns svenska intressen och att förhandlingsresultatet i sin

helhet måste betraktas som gott samtidigt som det innebär viktiga steg framåt för det europeiska samarbetet. Utskottet menade vidare att den prioritering i samråd med riksdagen som gjordes under förhandlingarna till vissa områden (sysselsättning, miljö, öppenhet, jämställdhet, konsumentfrågor, krishantering) betydde mycket för slutresultatet. Utskottet noterar att arbetet med att betona sakfrågorna i samarbetet har fortsatt under 1998 och finner det mycket positivt att så sker. Efter att samtliga medlemsländer ratificerat Amsterdamfördraget gäller ändringar i grundfördragen sedan den 1 maj 1999.

Utskottet noterar vidare att diskussionerna och förhandlingarna kring Agenda 2000 pågick under hela 1998. Särskilt viktigt var enligt utskottets uppfattning diskussionerna kring vilka reformer av unionens politik som behövs inför den kommande utvidgningen och att medel avsätts för detta syfte i långtidsbudgeten. Förhandlingarna avslutades i mars 1999 under tyskt ordförandeskap. Enligt utskottets mening gav förhandlingarna ett gott resultat och innebär en stramare EU-budget. Samtidigt öppnar uppgörelsen för en utvidgning av medlemskretsen eftersom vederbörlig hänsyn har tagits i långtidsbudgeten för att ett antal nya medlemsländer kan tillkomma mot slutet av budgetperioden 2000–2006.

Ett viktigt fördjupningsprojekt har vidare varit genomförandet av den tredje etappen för att etablera den ekonomiska och monetära unionen och införandet av den gemensamma valutan den 1 januari 1999. Utskottet menar liksom regeringen att det ligger i svenskt intresse att valutaunionen blir framgångsrik. En stor del av förberedelserna gjordes under 1998. Deltagar-kretsen i den första omgången beslutades i maj 1998 och under året utsågs även ECB:s direktion. Trots ofta svåra förhandlingar konstaterar utskottet att unionen och de deltagande länderna lyckades samla sig till ett beslut. Riksdagen beslutade i december 1997 att Sverige inte borde införa den gemensamma valutan euron då den tredje etappen av EMU inleddes. Även om Sverige inte är med i det arbetet är det enligt utskottets uppfattning av vikt att medlemsländerna har kunnat göra en kraftsamling och i en grupp av elva länder kunnat enas om att införa en gemensam valuta. Det visar, enligt utskottets uppfattning, på att unionssamarbetet även kan hantera stora och komplicerade frågor samt finna lösningar av dessa vilket stärker EU-samarbetet både på kort och lång sikt.

Att utsträcka samarbetet till länderna i Central- och Östeuropa – och ge de länder som så önskar möjlighet att bli medlemmar i unionen – är enligt utskottets uppfattning ett viktigt steg på vägen mot den alleuropeiska freds- och säkerhetsordning som Sverige eftersträvar. Syftet är inte endast att dessa länder skall samarbeta mera med unionen; ett centralt mål är även att de skall samarbeta mer med varandra. Utvidgningen och integrationen mellan medlemsländer och kandidatländer är enligt utskottets uppfattning en fortlöpande process. Grunden utgör det ekonomiska och politiska reformarbete som äger rum i kandidatländerna. I detta arbete har inte bara ett omfattande ekonomiskt och tekniskt bistånd från EU stor betydelse utan även utökade och utvecklade kontaktytor mellan medlemsländer och kandidatländer. Det gäller såväl mellan företag som mellan regeringar, politiska partier samt folkrörelser och andra folkliga organisationer.

Ett avgörande steg inför unionens utvidgning togs i mars 1998 då anslutningsprocessen inleddes med tio kandidatländer från Central- och Östeuropa (Bulgarien, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Tjeckien, Slovakien, Slovenien och Ungern) samt Cypern. Under året förnyade Malta sin medlemskapsansökan. Bilateral regeringskonferenser för inledande av medlemskapsförhandlingar öppnades med sex av kandidatländerna (Estland, Polen, Slovenien, Tjeckien, Ungern och Cypern). Den första förhandlingsomgången på ministernivå ägde rum i november 1998. Därmed har den förhandlingsprocess som kommer att leda till ett utvidgat EU satts i gång. Europeiska rådets möte i Wien i december 1998 beslutade att frågan om att inleda medlemskapsförhandlingar med ytterligare kandidatländer kommer att stå på unionens dagordning under 1999.

Utskottet kan sammanfattningsvis konstatera att unionen och dess medlemsländer under 1998 har förmått hantera ett antal frågor av stor betydelse för den europeiska utvecklingen och kunnat svara upp mot de utmaningar som den politiska utvecklingen i Europa under det senaste decenniet har skapat. Utskottet menar att de steg som har tagits inom samarbetet och de beslut som fattats under 1998 kommer att ha stor långsiktig betydelse för unionssamarbetet. På samma sätt som genomförandet av den inre marknaden och Maastrichtfördraget samt upptagandet av tre nya medlemsländer 1995 har satt sin prägel på unionens utveckling under 1990-talet kommer de under 1998 fattade besluten att sätta sin prägel på unionens utveckling under 2000-talets första årtionde. Utskottet konstaterar att medlemsländerna har kunnat ta sig an både en fördjupning av samarbetet och en epokgörande utvidgning av unionen samt att utvidgning och fördjupning är komplementära processer.

Det svenska ordförandeskapet

Ett flertal motioner behandlar frågor kring det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen. I partimotion U505 (c) yrkande 1 efterlyses en svensk strategi för Sveriges ordförandeskap och i yrkande 2 en bred parlamentarisk förankring av de frågor som Sverige avser att driva som ordförande i EU. I yrkande 5 anförs att det svenska samhället bör förberedas för det svenska ordförandeskapet. Ett antal frågor som Centerpartiet vill prioritera under det svenska ordförandeskapet tas upp i yrkande 6.

Folkpartiet menar i U507 (fp) yrkande 1 att Sverige som ordförandeland skall prioritera utvidgningen.

Miljöpartiet föreslår i motion U508 (mp) yrkande 1 att en parlamentariskt sammansatt kommitté tillsätts för att förbereda ordförandeskapet och i yrkande 2 att representanter för EU-kritiska organisationer skall beredas plats i denna. Yrkandet att en parlamentarisk kommitté skall tillsättas inför ordförandeskapet återkommer i Miljöpartiets motion U9 yrkande 12.

Sverige kommer att inneha ordförandeposten i Europeiska unionen första halvåret år 2001. Det innebär att Sverige under en sexmånadersperiod kommer att inneha ordförandeskapet i ministerrådet, såväl i allmänna rådet som när rådet sammanträder i andra ministerkonstellationer. Sverige kommer även att vara ordförande och värdland för Europeiska rådets möten samt representera rådet gentemot andra EU-institutioner, internationella organisat-

ioner samt länder utanför EU. Ordförandeposten i de ständiga representanternas kommitté liksom i samtliga övriga ämbetsmannakommittéer inom rådets verksamhet kommer även att innehas av Sverige. Närmast föregående ordförandeland är Frankrike och närmast efterträdande är Belgien.

Utrikesutskottet vill framhålla att ordföranden inom ministerrådet har att verka i unionens intresse samtidigt som nationella positioner kan framföras. Det innebär att ett medlemsland under ordförandeskapet dels bör förhålla sig neutralt och opartiskt i sin roll som ordförande, dels kan framföra sina nationella ståndpunkter i diskussionerna via den nationella representanten vid mötesbordet.

Utskottet menar att neutralitetsåliggandet har betydelse eftersom ordförandeskapet fungerar som medlare och kompromissmakare i debatterna. Detta kräver god samordning med den egna statens företrädare, som skall ge uttryck för de nationella synpunkterna, liksom att ordförandeskapet tar lämplig hänsyn till alla synpunkter som kommer till uttryck inom kretsen av medlemsländer.

Samtidigt vill utskottet betona att ett ordförandeland har möjligheter att sätta sin prägel på ministerrådets politiska agenda och indirekt på unionens utveckling. Detta kommer främst till uttryck genom ordförandelandets möjlighet att påverka vilka frågor som skall behandlas och vilken prioriteringsordning som skall gälla. Utskottet menar att denna ordning i många fall avgörs med hänsyn till frågornas aktualitet och angelägenhet, men också påverkas av den politiska prägel som ett medlemsland önskar sätta på sin ordförandeskapsperiod. Utskottet konstaterar att ett framgångsrikt ordförandeskap bör innehålla element av såväl kontinuitet som flexibilitet.

Mot denna bakgrund anser utskottet att målsättningen bör vara att det svenska ordförandeskapet genomförs kompetent, effektivt, flexibelt och resultatitriktat så att de gemensamma frågorna på unionens dagordning förs framåt.

Som utskottet redan framhållit skall ett ordförandeland i sin egenskap av mötesledare presentera kompromissförslag om det uppstår en blockering i en förhandling. Ett ordförandeland måste sträva efter sådana lösningar som förenar skilda intressen i en fråga. I vissa fall är det flera förhandlingsfrågor som skall lösas ut i ett förhandlingspaket. Utskottet vill särskilt framhålla att det kan medföra att eftergifter kanske även måste göras från svensk sida för att kompromiss- eller konsensuslösningar skall kunna uppnås.

Vid en information från regeringen till riksdagen i april 1999 om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap framhöll vice statsminister Lena Hjelm-Wallén att regeringen avser att utnyttja det utrymme som ändå finns att sätta prägel på ordförandeskapet och EU-samarbetet. De fem prioriterade områdena är väl kända svenska profilfrågor framhöll vice statsministern och fortsatte:

För det första vill regeringen bidra till en öppnare, modernare och mer jämställd union. Genom Amsterdamfördraget har vi kommit en bit på väg med ökad öppenhet och insyn i EU-institutionernas arbete. Den händelseutveckling som nyss ledde till kommissionens avgång har understrukt betydelsen av detta. Det är uppenbart att vårt synsätt omfattas av alltfler.

För det andra kommer regeringen att verka för en union anpassad till medborgarnas krav och önskemål. Om EU effektivt och ansvarsfullt tar sig an vardagsnära frågor ökar unionens legitimitet. Miljö, konsumentskydd och jämställdhet är viktiga sådana frågor som regeringen prioriterar.

För det tredje skall regeringen driva sysselsättningsfrågorna vidare på basis av det sysselsättningskapitel som vi lyckades få in i Amsterdamfördraget. Det är ett mycket viktigt område.

För det fjärde kommer regeringen att arbeta för EU:s utvidgning. Förhoppningsvis skall slutförhandlingar med några av kandidatländerna kunna föras under vårt ordförandeskap.

För det femte vill regeringen fördjupa relationerna mellan EU och omvärlden. Ryssland har högsta prioritet, men även samarbetet med Afrika, Asien och Latinamerika kan, liksom det transatlantiska samarbetet, utvecklas vidare.

Utrikesutskottet delar regeringens uppfattning om vilka frågor som bör vara prioriterade under det svenska ordförandeskapet. Samtidigt måste beredskap finnas för att Sverige som ordförande skall kunna ta sig an frågor som är aktuella under det första halvåret 2001 i ljuset av den händelseutveckling i Europa och internationellt som då äger rum. Av naturliga skäl kan inte hela det politiska panoramat överblickas ett och ett halvt år före ordförandeskapets inledning.

Konstitutionsutskottet konstaterar i sitt yttrande 1998/99:KU3y att regeringen i information till riksdagen framhållit att dess främsta ambition och strategi för ordförandeskapet är att det skall vara kompetent, effektivt och resultatnriktat och att det skall föra de gemensamma frågorna på EU:s dagordning framåt. Konstitutionsutskottet anser i ljuset av vad regeringen redan redovisat att behov ej föreligger av ett tillkännagivande till regeringen om nationell strategi för ordförandeperioden. Konstitutionsutskottet avstyrker motion U505 yrkande 1.

EU-nämnden tar upp ordförandeskapet i sitt yttrande 1998/99:EUN1. Nämnden erinrar inledningsvis om den betydelse som vanligtvis tillmäts ordförandeskapsperioden och fortsätter:

Ett väl genomfört ordförandeskap skapar respekt i relation till andra medlemsstater och lägger en god grund för fortsatt samarbete inom EU. Det är EU-nämndens bedömning att det påbörjade förberedelsearbetet är av stor betydelse för möjligheterna för Sverige att genomföra ett framgångsrikt ordförandeskap. Nämnden välkomnar därför den bemanningsplanering som synes innebära en omfattande utbildningsprocess för berörda nyckelpersoner och lägga en god grund för Sveriges agerande som EU:s ordförandeland.

Skrivelsen behandlar däremot inte frågan om samrådet med riksdagen och EU-nämnden. Nämnden vill dock redan i detta skede beröra denna fråga i relation till det kommande svenska ordförandeskapet i EU. Regeringen konstaterar i skrivelsen att ordförandeskapets viktigaste uppgift är att föra EU:s gemensamma dagordning framåt. Det innebär att endast ett mindre utrymme torde finnas för att lyfta fram svenska profilfrågor i arbetet. EU-nämnden instämmer i denna bedömning. Samtidigt måste naturligtvis svenska ståndpunkter i vanlig ordning tas fram och stämmas av i riksdagen i bl.a. samråd med EU-nämnden. Det gäller även Sveriges politiska prioriteringar inför ordförandeskapet. I många fall torde det i praktiken bli svårt att åtskilja de båda roller som Sverige kommer att ha som ordförandeland respektive med-

lemsstatsdelegation i ministerrådet. Sveriges agerande som ordförande kan inte ske fristående från den svenska positionen i en specifik fråga utan det torde föreligga ett ömsesidigt samspel och beroende mellan dessa båda roller. Mot denna bakgrund är nämndens uppfattning den att de reguljära samråd som äger rum inför ministerrådsmötena inte bara skall innebära att svenska ståndpunkter i enskilda frågor stäms av utan att i största möjliga utsträckning information ges och samråd sker om hur Sverige som ordförandeland avser agera.

Även *arbetsmarknadsutskottet* tar i sitt yttrande 1998/99:AU1y upp frågor kring ordförandeskapet med anledning av motion U505 (c) yrkande 6 i berörd del. Arbetsmarknadsutskottet framhåller i yttrandet att det har förståelse för regeringens uppfattning att utrymmet för att under ordförandeskapet lyfta fram svenska profilfrågor är begränsat. Utskottet anför vidare:

Sverige har sedan länge verkat för ökad tyngd åt sysselsättnings- och jämställdhetsfrågorna i EU-samarbetet. Enligt vad utskottet inhämtat från Regeringskansliet kommer dessa frågor fortfarande att vara prioriterade av Sverige såväl under ordförandeskapet det första halvåret 2001 som under tiden fram till dess. Inom Näringsdepartementet pågår för närvarande arbete med att identifiera frågor som kommer att tas upp vid rådsmöten under ordförandeskapet. Det beräknas vara klart i ett första skede i juni i år. Arbetet beräknas dock pågå kontinuerligt fram till ordförandeskapets inträde. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning om att sysselsättning och jämställdhet är frågor som även fortsättningsvis bör vara prioriterade av Sverige. Det är därför glädjande att regeringen också verkar för detta.

Arbetsmarknadsutskottet framhåller i sitt betänkande att det inte är nödvändigt med ett riksdagens tillkännagivande i denna fråga.

Utrikesutskottet delar de uppfattningar som redovisas av konstitutionsutskottet, EU-nämnden och arbetsmarknadsutskottet. Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna U505 (c) yrkandena 1 och 6 (delvis) samt U507 (fp) yrkande 1.

När det gäller frågan om parlamentarisk förankring av Sveriges prioriteringar inför ordförandeskapet konstaterar *konstitutionsutskottet* i sitt yttrande 1998/99:KU3y att regeringen till riksdagen redovisat vilka frågor som regeringen prioriterar under det svenska ordförandeskapet. Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén har framhållit att regeringens prioriteringar vad gäller EU-arbetet är väl kända sedan tidigare och har accepterats av riksdagen. Konstitutionsutskottet anser inte att det finns anledning att nu förorda att det tillsätts en parlamentarisk kommitté för att förbereda vilka frågor som skall prioriteras under ordförandeskapet. Inte heller finns det anledning för en kommitté att nu ta ställning till vad som skall tas upp under en framtida regeringskonferens. Som vice statsminister Lena Hjelm-Wallén framhållit är det angeläget att det sker ett fortlöpande samråd med riksdagen i frågor som gäller ordförandeskapet, i vart fall inom ramen för de samrådsformer som finns genom regeringens information till fackutskotten och samrådet i EU-nämnden. Det finns enligt konstitutionsutskottets mening inte anledning anta annat än att regeringen kommer att lämna tillräcklig information om arbetet

inför ordförandeskapet och de frågor som kommer att drivas. Konstitutionsutskottet avstyrker därför motionerna U9 (mp) yrkande 12, U508 (mp) yrkandena 1 och 2 och U505 (c) yrkande 2.

Som framgått ovan är *EU-nämndens* uppfattning att de reguljära samråd mellan nämnden och företrädare för regeringen som äger rum inför minister-rådsmötena inte bara skall omfatta svenska ståndpunkter i enskilda frågor på rådets dagordning utan även i största möjliga utsträckning information och samråd om hur Sverige som ordförandeland avser agera.

Utrikesutskottet kan inledningsvis konstatera att den första informationen från regeringen till kammaren angående ordförandeskapet presenterades i december månad 1998 i ett interpellationsvar av vice statsminister Hjelm-Wallén. Som nämndes ovan lämnade regeringen vidare den 15 april 1999 en utförlig redovisning i riksdagens kammare om regeringens syn på ordförandeskapet och på de svenska förberedelserna för detta. Vidare vill utskottet framhålla att regeringen även i nu föreliggande skrivelse redovisar både svenska förberedelser inför ordförandeskapet och för vissa andra frågor i anslutning till detta.

Utrikesutskottet kan konstatera att trots att ordförandeskapet ännu ligger en bit framåt i tiden har regeringen både informerats och genomfört samråd med riksdagen i frågor kring ordförandeskapet. Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén framhöll, i anslutning till regeringens presentation av arbetet med ordförandeskapet i april 1999 i riksdagens kammare, att så kommer att ske även framgent. Utskottet ser positivt på att regeringen har för avsikt att även framdeles löpande hålla riksdagen informerad och samråda om förberedelserna för ordförandeskapet och de frågor som då kommer att behandlas. Utskottet anser att den parlamentariska förankring som har skett hittills är tillfyllest och ser således inget behov av en parlamentarisk kommitté i denna fråga.

När det gäller den kommande regeringskonferensen om främst institutionella frågor konstaterar *EU-nämnden* i sitt yttrande att den kommande regeringskonferensen bl.a. handlar om antalet kommissionärer och röstviktningen i rådet. *EU-nämnden* framhåller i yttrandet att man förutsätter att regeringen kommer att samråda med nämnden och hålla nämnden kontinuerligt informerad på samma sätt som skett vid den regeringskonferens som ledde till Amsterdambfördraget.

Utrikesutskottet kan för sin del konstatera att tidpunkten för regeringskonferensen ännu inte är fastställd. Utrikesutskottet utgår, liksom *EU-nämnden*, från att information och samråd kring regeringskonferensen kommer att ske i tillfredsställande utsträckning inför och under denna. Utrikesutskottet ser inte något behov av att en parlamentarisk kommitté tillsätts inför regeringskonferensen.

Utskottet avstyrker därmed motionerna U505 (c) yrkande 2, U508 (mp) yrkandena 1 och 2 samt U9 (mp) yrkande 12.

Utrikesutskottet noterar att regeringen i skrivelsen konstaterar att ett hundratal möten kan komma att förläggas till Sverige under ordförandeskapet. Regeringen framhåller att ambitionen är att dessa möten ges en bred spridning över landet. Regeringen framhåller även i skrivelsen att ordförande-

skapet innebär goda möjligheter att öka intresset för EU-frågorna hos den svenska allmänheten.

Utskottet finner, liksom regeringen, att det är angeläget att det svenska samhället på olika sätt förbereds för ordförandeskapet i EU. Utskottet har inhämtat att ett arbete pågår i Regeringskansliet med att utveckla former för detta. Utskottet ser det som en fördel om det folkliga engagemanget för EU-frågor kan ökas både inför och som en följd av ordförandeskapet.

Utskottet har erfårit att företrädare för det svenska föreningslivet – folkrörelser och frivilligorganisationer – under våren 1999 inbjudits till ett seminarium i Regeringskansliet kring ordförandeskapet, något som utskottet ser positivt på.

Utskottet finner det vidare angeläget att använda det svenska ordförandeskapet till att öka kunskapen om Sverige i andra länder. Ett omfattande vänortssamarbete mellan Sverige, andra länder och kandidatländerna finns redan. Utrikesutskottet menar att dessa kan fördjupas och stärkas inför och under det svenska ordförandeskapet.

Konstitutionsutskottet konstaterar i sitt yttrande till utrikesutskottet att regeringen har framhållit att den inför och under ordförandeskapet kommer att löpande informera allmänheten och organisationsväsendet. Konstitutionsutskottet anser att motion U505 (c) yrkande 5 därigenom är tillgodosedd och avstyrker motionen.

Med vad som ovan anförts avstyrker utrikesutskottet motion U505 (c) yrkande 5.

Utvidgningen

I motion U802 (m) yrkande 1 anför bl.a. att Sverige skall bistå Lettland och Litauen i deras arbete att fortsatt förbereda sig och kvalificera sig för medlemskap. I motion U806 (m) yrkande 1 anför att utvidgningen skall ges högsta prioritet och samt att de nya demokratierna har rätt att delta i samarbetet på i princip samma villkor och att stödinsatserna inte skall ses som ett biståndssamarbete.

Såsom utskottet har framhållit tidigare i detta betänkande ser det mycket positivt på utvecklingen vad gäller utvidgningsprocessen under 1998. Utskottet konstaterar liksom motionären bakom motion U802 (m) yrkande 1 att det är mycket glädjande att ett baltiskt land, Estland, finns med i gruppen som inlett förhandlingar om medlemskap. Samtidigt, vill utskottet framhålla, är det av central betydelse att även Lettland och Litauen så snart förutsättningar föreligger får möjlighet att genomföra regelrätta förhandlingar. Utskottet noterar därvid de positiva omdömen om Lettlands utveckling som uttalats av kommissionen i en lägesrapport om utvidgningen till Europeiska rådet samt att rådet vid sitt möte i Wien i december 1998 slagit fast att varje land också fortsättningsvis kommer att bedömas för sig. Utskottet vill även anför att Sverige tillhör gruppen av medlemsländer som har gett utvidgningen högsta prioritet.

Utskottet kan konstatera att besluten som togs av Europeiska rådet i Luxemburg i december 1997 på flera punkter gick i den riktning som Sverige

och Danmark tidigare hade drivit. De innebar att man startade en process som omfattade alla kandidatländerna och där det uttalade målet var att alla länderna skulle bli medlemmar enligt samma kriterier. Det viktigaste var att man beslöt att det skulle ske en genomgång av EU:s regelverk som en förberedelse för förhandlingarna, också med de kandidatländer som man inte inledde formella förhandlingar med i mars 1998. Man beslöt också att särskilda resurser skulle avsättas för de kandidatländer som hade störst behov av stöd.

Utskottet vill framhålla att den uttryckliga avsikten med de svensk-danska förslagen var att utvidgningen inte skulle försenas. Förslagen gick ut på att man skulle inleda en genomgång av regelverket med alla kandidatländerna och därefter, vid årsskiftet 1998/99, inleda realförhandlingar med de länder kommissionen föreslagit och de ytterligare länder som kvalificerat sig.

Utskottet noterar att motionärerna bakom motion U806 (m) yrkande 1 menar att utvidgningen skall ges högsta prioritet och att insatser under förberedelsefasen inte skall ses som ett biståndssamarbete.

Utskottet kan konstatera att samarbetet med Central- och Östeuropa skiljer sig från reguljärt biståndssamarbete på flera sätt. Särskilt kan framhållas att samarbetet är tidsbegränsat till treårsprogram och att insatserna är inriktade på europeisk integration. Det svenska samarbetet präglas av insatser som underlättar kandidatländernas medlemskap i EU. Sammanlagt beräknas omkring 95 % av det svenska stödet till dessa länder bidra till ländernas medlemskapsförberedelser.

Utskottet vill även framhålla att utöver det stöd som kanaliseras via Sida har UD sedan 1998 inrättat ett särskilt s.k. integrationsstöd riktat till samtliga kandidatländer. Stödinsatserna uppgår till 4 miljoner kronor för år 1998 och 5 miljoner kronor för år 1999. De särskilt avsatta medlen är avsedda för snabba och flexibla insatser riktade till ländernas specifika behov av kunskapsöverföring inom ramen för den alltmer intensiva integrationsprocessen. Integrationsstödet utgör en viktig del i Sveriges bidrag till utvidgningsprocessen och bidrar till att skapa långsiktiga kontakter mellan den svenska förvaltningen och dess motsvarigheter i EU:s blivande medlemsländer samt med företrädare för de nationella parlamenten.

Utskottet noterar vidare motionärens synpunkter avseende förutsättningarna och målet för det säkerhetsfrämjande stödet till de baltiska länderna. När det gäller de baltiska staternas säkerhetspolitiska val menar utskottet att Sverige skall respektera deras eget val av säkerhetsmodell. Som framhålls i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 1998/99:UFöU1 respekterar Sverige därvid den av alla OSSE-länder godtagna principen om att varje land har rätt att själv välja sin säkerhetspolitiska linje. I samma betänkande konstaterar det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att Östersjöområdets säkerhet samtidigt utgör en del i den alleuropeiska och euroatlantiska säkerhetsordningen och att det allt bredare säkerhetsinriktade samarbetet i Östersjöområdet ger ett väsentligt bidrag till säkerheten i regionen.

I sitt betänkande 1997/98:UU12 med anledning av regeringens proposition 1997/98:70 Att utveckla ett grannlandssamarbete slog utskottet fast att samarbetet även syftar till att integrera Ryssland och Ukraina i de europeiska

samarbetsstrukturerna. En utveckling av samarbetet med Ryssland, framför allt dess nordvästra del inklusive Kaliningrad, är en naturlig del av det säkerhetsfrämjande stödet, menar utskottet.

Utskottet kan vidare konstatera att Sveriges samarbete med Central- och Östeuropa också är inriktat på besöksutbyte mellan studenter, experter, forskare, lärare, journalister och kulturpersonligheter. Förutom ett årligt anslag till Svenska institutet för dessa utbyten har regeringen beviljat ett särskilt anslag för 1998 och 1999 för programmet "Partnerskap för kultur". Stipendiemöjligheterna har också utökats genom Östersjö- och Visbystipendierna.

Utskottet menar att stöd till rättsväsende och förvaltning kan ha avgörande betydelse för den demokratiska utvecklingen och för ett EU-medlemskap för ansökarländerna. Rättssystemet och dess uppbyggnad och genomförande har prioriterats i samarbetet med Central- och Östeuropa. Utskottet ser positivt på att samarbetet ytterligare utvidgas.

Vidare vill utskottet framhålla att av riksdagens beslut om utvecklingssamarbetet med Central- och Östeuropa 1999–2001 framgår att målet för Sveriges miljöinsatser i Central- och Östeuropa är att bevara och förbättra miljön, särskilt i och kring Östersjön. Utgångspunkten för insatserna är det s.k. Åtgärdsprogrammet för Östersjön inom vilket de 132 största föroreningskällorna identifierats. Utskottet konstaterar att Sveriges insatser, kanaliserade via Sida, består dels av institutionellt stöd till centrala och regionala miljöförvaltningar, dels av investeringar. Sverige har hittills tecknat avtal om delfinansiering av sju större vatten- och avloppsprojekt i de baltiska länderna, Polen, Ukraina och Ryssland.

Utskottet noterar att de svenska insatserna för att förbättra kärnsäkerheten i Central- och Östeuropa har pågått sedan 1992. Syftet med det svenska kärnsäkerhetsprogrammet är att bidra till att uppenbara säkerhetsbrister åtgärdas i de existerande reaktorer som av energibalansskäl inte kan stängas samt att stärka de oberoende säkerhetsmyndigheterna. Utskottet menar att det är av särskilt värde att det svenska stödet koncentreras till säkerhetsförbättringar vid kärnkraftverket Ignalina i Litauen. Samtidigt vill utskottet framhålla att det är viktigt att åtgärderna ej förlänger den tid som reaktorerna är i produktion. Utskottet beklagar att tidpunkten för stängning av reaktorerna vid Ignalina ännu ej är fastlagd.

Enligt utskottets mening har Phare- och Tacisprogrammen, inom sina respektive geografiska områden, en viktig roll att spela i det europeiska integrationsarbetet. Genom EU:s förmedlemskapsstrategi, varav Phare-programmet utgör en viktig del, kan EU ge ett aktivt bidrag till kandidatländernas förberedelser för medlemskap i unionen.

Utskottet vill även framhålla att svenskt stöd till Central- och Östeuropa genom Världsbanken, IMF, EBRD och andra multinationella institutioner kan få ökad genomslagskraft exempelvis i projekt där institutionerna har komparativa fördelar eller vid insatser som kräver stora resurser för att uppnå högsta effektivitet. Sverige bidrar till dessa institutioners verksamhet och verkar för att få genomslag för svenska prioriteringar. Utskottet noterar att Sverige med Världsbanken samfinansierar ett antal projekt i Central- och Östeuropa, främst inom energi- och miljöområdena men även inom den sociala sektorn.

Slutligen vill utskottet i denna del framhålla att det regionala samarbetet har givits hög prioritet av Sverige. Sverige spelar en aktiv roll i Östersjöstaternas råd, Barentsrådet och Nordiska rådet. Vidare kan nämnas det svenska deltagandet i Nordiska miljöfinansieringsbolaget (NEFCO) vars syfte är att främja miljöinvesteringar i Östeuropa, i synnerhet sådana där en positiv miljöeffekt uppnås även vad gäller luft- och vattenmiljö i det nordiska området.

Mot bakgrund av vad som anförts anser utskottet att motionerna U802 (m) yrkande 1 och U806 (m) yrkande 1 är besvarade.

Miljöpartiet anför i motion U508 (mp) yrkande 29 att det är människorna i kandidatländerna som i en väl förankrad demokratisk process faller avgörandet om ett eventuellt medlemskap och i yrkande 30 yrkas att inga former av hjälpinsatser kopplas till krav vid ländernas medlemskapsförhandlingar med unionen.

Utskottet menar att målet att bli medlem i EU är en stark drivkraft för fortsatt reformarbete, säkrad demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna i kandidatländerna. Utskottet vill vidare framhålla att kandidatländerna måste uppfylla vissa krav för medlemskap för att bli medlemmar i EU. Detta innebär bl.a. att de måste ha institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och skydd av minoriteter. Utskottet menar att dessa förutsättningar medför att vilken väg kandidatländerna än väljer i sitt förhållande till EU kommer beslutet att vara väl förankrat och fattat i god demokratisk ordning.

När det gäller ansvaret för att den politiska processen genomförs på ett adekvat sätt anser utskottet att detta är en fråga för regering och parlament i respektive land. Det ankommer således inte på Sveriges riksdag att utställa rekommendationer i denna fråga.

Vad gäller stödinsatserna inom ramen för förmedlemskapsstrategin konstaterar utskottet att kopplingar finns till kandidatländernas medlemskapsförberedelser. Utskottet vill betona att själva syftet med förmedlemskapsstrategin uttryckligen är att stödja det reform- och anpassningsarbete i kandidatländerna som syftar till att uppfylla EU-medlemskapets krav. Utskottet understryker att detta är helt i enlighet med såväl kandidatländernas som medlemsstaternas önskemål.

Utskottet avstyrker därmed motion U508 (mp) yrkandena 29 och 30.

I motion MJ224 (kd) yrkande 23 begärs när det gäller jordbruket att de nya medlemsländerna får särskilda övergångsregler varvid omställning till ett ekologiskt jordbruk skall betonas starkt.

Utskottet kan vidare konstatera att unionens jordbrukspolitik kommer att genomgå vissa förändringar under den närmaste sexårsperioden till följd av den uppgörelse om reformfrågorna som uppnåddes i medlemskretsens första halvåret 1999. Ytterligare förändringar kan komma att ske som en följd av nästa runda av frihandelsförhandlingar inom WTO, vilka bl.a. förväntas behandla fortsatt liberalisering av handeln med jordbruksprodukter. Dessa förhandlingar kommer att inledas i slutet av 1999.

Utskottet vill framhålla att när det gäller de nya medlemmarna och jordbrukspolitiken har man ännu inte nått fram till dessa frågor i genomgången av regelverket. Kandidatländernas uppfattningar och förhandlingspositioner i denna fråga är ännu inte kända. Utskottet menar därför att frågan om eventuella övergångsbestämmelser inom detta område är för tidigt väckt. Den framtida utformningen av eventuella övergångsbestämmelser när det gäller jordbrukspolitiken får avgöras när dessa frågor kommer att ligga på ministerrådets bord. Sverige har då säte och stämma vid förhandlingarna och utskottet utgår i från att sedvanligt samråd kommer att ske med riksdagen inför behandling i ministerrådet.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motion MJ224 (kd) yrkande 23 är besvarad.

5.2 Skrivelsens inriktning och omfattning samt vissa övergripande frågor

Skrivelsen

Kulturpolitik

Regeringen framhåller i skrivelsen att EU skall bidra till kulturell utveckling i medlemsstaterna. Detta skall ske med respekt för nationella och regionala intressen samtidigt som det gemensamma kulturarvet skall framhävas. EU:s insatser skall främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja verksamhet som syftar till att sprida kunskap om de europeiska folkens kultur och historia, att bevara och skydda kulturarv och att främja icke-kommersiellt kulturutbyte och konstnärligt skapande även inom den audiovisuella sektorn.

De kulturprogram som under senare år varit operativa är Kalejdoskop, Ariane och Rafael. Kalejdoskop är ett program för stöd till konstnärliga och kulturella projekt för perioden 1996–1998. De tre huvudgrupperna är teater/dans, musik/opera och konst/övrigt. För Sverige innebar Kalejdoskop 1998 en dramatisk förändring, framhåller regeringen i skrivelsen. Antalet ansökningar ökade från 33 till 63, antalet formellt godkända projekt från 21 till 46 och antalet sökande som beviljades stöd från 5 till 11 jämfört med 1997. Den ökade svenska aktiviteten kan till en del tillskrivas kulturhuvudstadsåret, menar regeringen. Stödet till svenska sökande uppgick till 637 000 ecu, vilket motsvarar ca 8 % av den totala summan fördelade medel. Bland mottagarna finns Musikhögskolan i Stockholm, Cirkus Cirkör och Dramaten. Dessutom deltog svenska organisationer som partners i ytterligare 16 projekt. Ariane är ett program för stöd till böcker, läsning och översättning för perioden 1997–1998. Sammanlagt 25 svenska sökande fick stöd under 1998, varav 22 för översättningar. De 22 beviljade ansökningarna gäller översättning från 12 olika språk och fördelas på 12 svenska förlag som fick totalt 133 000 ecu. Den totala svenska andelen blev så hög som 9,3 % av antalet beviljade ansökningar och 8,5 % av summa fördelade medel betonar regeringen i skrivelsen. Rafael är ett kulturarvsprogram för perioden 1997–2000. Rafael utlystes första gången den 31 mars 1998. 1998 års ansökningsomgång

var uppdelad på tre åtgärdsområden: I. Vård, skydd och befrämjande av Europas kulturarv, II. Kompetensutveckling, erfarenhets- och informationsutbyte och III. Kulturarvet och medborgarna. Dessutom gavs det möjlighet för medlemsländerna att nominera ett nationellt objekt som europeiskt kulturarvslaboratorium.

Av skrivelsen framgår att vid rådsrådet den 17 november 1998 kunde kulturministrarna uppnå en enhällig överenskommelse om en gemensam ståndpunkt angående inrättandet av ett Kulturrampprogram för perioden 2000–2006 med 167 miljoner ecu. Programmen Kalejdoskop och Ariane kommer att ersättas av det nya Kulturrampprogrammet.

Kulturhuvudstadsprojektet har sedan 1985 varit ett mellanstatligt projekt. I oktober 1997 lade kommissionen ett förslag om att fr.o.m. år 2002 införa ett gemenskapsinitiativ baserat på artikel 128. Förhandlingarna i rådsarbetsgruppen om förslaget ledde under våren 1998 till ett beslut vid rådsrådet den 28 maj 1998, dels om val av kulturhuvudstäder åren 2001–2004, dels om ett gemenskapsinitiativ för Kulturhuvudstadsprojektet åren 2005–2019.

Svenska övergångsregler

När det gäller svenska övergångsregler från medlemskapsförhandlingarna konstaterar regeringen i skrivelsen att de flesta övergångsperioder var bestämda till tre eller fyra år, varför flertalet löpt ut vid årsskiftet 1998/99. Övergångsperioden skulle på vissa områden användas till att undersöka om det var motiverat att ändra gemenskapens regler och på andra områden för att de svenska reglerna skulle hinna anpassas till gemenskapens. Regeringen anför att övergångsperioden inom påfallande många områden har använts till att ändra, eller påbörja förändringar av, gemenskapens regler. Det gäller bl.a. stora och viktiga frågor som förbud eller klassificering och märkning av farliga kemikalier, högsta tillåtna halt kvicksilver i batterier samt antibiotika i djurfoder. Det gäller även mindre frågor som industrifiske av sill och detaljregler om morötter. På andra områden har Sverige fått förlängda övergångsperioder, exempelvis för gränsvärden för kadmium i handelsgödsel och införselregler för alkohol och tobak.

Övergångsreglerna från anslutningsfördraget berör huvudsakligen områdena kemikalier, veterinär- och smittskyddsfrågor, livsmedelsstandarder, fiske, alkohol och tobak. I skrivelsen redovisas arbetet med de olika övergångsreglerna under Sveriges fyra första år som medlem i EU.

Överträdelseärenden

När det gäller överträdelseärenden framhåller regeringen i skrivelsen att de kan delas in i två grupper. Den första gruppen avser utebliven anmälan till kommissionen om fullständigt genomförande av EG-direktiv, och den andra gruppen avser felaktig tillämpning av EG-rätten.

Regeringen konstaterar att Sverige under år 1998 har mottagit 57 formella underrättelser från kommissionen. Det stora flertalet av dessa gäller utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv och i några fall rör det sig om felaktig tillämpning av EG-rätten. Ett ärende avser hinder mot

import av alkoholdrycker och kravet på partihandelstillstånd för att få importera alkohol. Två ärenden rör offentlig upphandling. Övriga ärenden gäller svenska regler om val till Europaparlamentet, oskäliga villkor i konsumentavtal, patentombud, arbetstillstånd för tredjelandsmedborgare, arbetstagares säkerhet och hälsa samt anmälan av kommunala avfallsplaner.

Vidare noterar regeringen att kommissionen under år 1998 har lämnat över 15 motiverade yttranden till Sverige. Åtta ärenden avser utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv. Sju ärenden gäller felaktig tillämpning av EG-rätten. Ärendena omfattar svenska avgifter för läkemedel, krav på regelbundna läkarundersökningar för vissa körkortsinnehavare, avfallsplaner, oskäliga villkor i konsumentavtal, luftfartsavtal med USA samt svenska särkrav på tryckkärl och kofferdammar. Vidare konstaterar regeringen att kommissionen under hösten 1998 för första gången har beslutat att föra ett ärende mot Sverige vidare till EG-domstolen. Ärendet gäller Sveriges bilaterala luftfartsavtal med USA. Kommissionen anser att avtalet påverkar gemenskapens lagstiftning inom flygtransportsektorn och att det inte finns någon nationell behörighet att sluta sådana avtal. Åtta andra medlemsstater har motsvarande avtal med USA. Regeringen noterar att kommissionen av samma anledning har beslutat att också stämma in dessa medlemsstater till EG-domstolen.

Handlingsoffentlighet

När det gäller offentlighets- och öppenhetsfrågor konstaterar regeringen i skrivelsen att enligt den nya artikeln i EG-fördraget om handlingsoffentlighet skall allmänheten ha rätt till tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. Allmänna principer och nödvändiga sekretessregler skall beslutas av rådet i en rättsakt som skall gälla alla tre institutionerna. Rättsakten skall antas inom två år från det att Amsterdamfördraget trätt i kraft. För att tidsfristen skall kunna hållas är det enligt regeringen nödvändigt att kommissionen lämnar ett förslag till rättsakt till rådet ganska snart efter fördragets ikraftträdande. Regeringen menar att för Sverige är det angeläget att försöka få inflytande på rättsaktens utformning redan under utarbetandefasen i kommissionen. Som ett första led i detta har inom Regeringskansliet utarbetats en promemoria som överlämnats till rådet, kommissionen och Europaparlamentet. I promemorian redovisas Sveriges inställning till fem principfrågor som kommissionen har att ta ställning till vid utarbetandet av sitt förslag, framhåller regeringen i skrivelsen. Principfrågorna gäller valet av instrument för rättsakten, vilka handlingar den bör gälla, hur nödvändiga begränsningar i rätten att ta del av handlingar bör åstadkommas, hur framställningar om att få ut handlingar bör hanteras samt registrering av handlingarna. I promemorian redovisas också den svenska inställningen till principfrågorna i stort sett i enlighet med den ordning som gäller i Sverige. Regeringen noterar i skrivelsen att i juni 1998 avgavs en rapport av rådets generalsekretariat, vari konstateras att antalet begärda och utlämnade handlingar enligt rådets nuvarande regler om handlingsoffentlighet från 1993 har ökat.

I skrivelsen redovisas också kommissionens fortsatta informationssatsning kallad Dialogen med medborgarna. I det nya initiativet ges information via Internet med samma utgångspunkt som det tidigare informationsinitiativet Medborgarnas Europa. Kommissionen arbetar med en motsvarande satsning för näringslivet – Dialogen med företagen, en hemsida med länkar till viktiga områden på den inre marknaden.

Skrivelsens bilagor

I bilaga till skrivelsen redovisas ett åttiotal viktigare förordningar, direktiv och beslut som antagits av rådet under 1998, utan uppgift om var i skrivelsen rättsakterna omnämns. I några fall redogörs i skrivelsen för hur Sverige ställt sig. Endast i en mindre del av de fall då rättsakter omnämns i skrivelsen finns direktivnummer eller dokumentnummer angivna i texten.

Andra bilagor är bl.a. förteckningar över viktigare rekommendationer, yttrandena och meddelandena (34 stycken), svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten 1998, viktigare domar meddelade av EG-domstolen under 1998, viktigare internationella avtal ingångna 1998, beslut inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, GUSP (gemensamma ståndpunkter och åtgärder samt uttalanden), beslut inom samarbetet i rättsliga och inrikes frågor (konventioner, gemensamma åtgärder m.m.) samt EU-budgeten 1998.

Gemenskapslagstiftningens kvalitet och närhetsprincipen

I skrivelsen framhåller regeringen att i förklaring 39 i bilagan till Amsterdamfördragets slutakt uppmånade regeringskonferensen Europaparlamentet, rådet och kommissionen att i samförstånd lägga fast riktlinjer för att förbättra gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet och att följa dessa riktlinjer när de granskar förslag eller utkast till gemenskapslagstiftning, samtidigt som de vidtar de interna organisatoriska åtgärder som de anser nödvändiga för att säkerställa att riktlinjerna tillämpas på ett riktigt sätt. Ett interinstitutionellt avtal har den 22 december 1998 slutits om gemensamma riktlinjer för gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet.

Regeringen konstaterar att riktlinjerna, som inte är rättsligen bindande, består av 22 kortfattade punkter. Punkterna syftar till att ge vägledning så att gemenskapens rättsakter skall utformas på ett klart, enkelt och exakt sätt. Det förutsätts att riktlinjerna skall åtföljas av handledningar med närmare anvisningar om hur lagstiftningen bör utformas. Dessa handledningar skall varje institution besluta om för egen del. Från svensk sida har ambitionen varit att medverka till så långtgående riktlinjer som möjligt för att höja gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet. De antagna riktlinjerna innebär enligt skrivelsen att man kommit ett stycke på väg även om mycket fortfarande återstår. Det behövs en möjlighet att på sikt luckra upp den s.k. punktregeln som innebär att en mening på källspråket måste motsvaras av en mening på alla de språk som texten översätts till. För svenskans del leder punktregeln

ofta till långa och komplicerat byggda meningar som varit svåra att översätta och sedan blir svåra att läsa och förstå.

Vidare framhåller regeringen att genomförande och effektiv tillämpning alltmer har kommit i fokus på den inre marknaden. Kommissionen har med anledning av detta tagit fram ett meddelande om hur genomförande och tillämpning kan effektiviseras mer. Bland annat påtalas vikten av att regler måste vara tydliga och enkla samt att bättre lagstiftning är ett viktigt inslag beträffande ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Det informella samrådet mellan medlemsstater och med gemenskapens institutioner framställs som särskilt viktigt. Arbetet med en förenklad lagstiftning på den inre marknaden (SLIM) har fortsatt i enlighet med intentioner som fastställdes 1995. Sverige har varit positivt till arbetet i SLIM-grupperna, men har vid ett flertal tillfällen framfört att arbetet måste koncentreras till ekonomiskt viktiga områden.

Institutionerna

Institutionernas funktion, liksom huvuddragen i deras verksamhet under 1998, redovisas i regeringens skrivelse.

De politiska riktlinjerna för unionens utveckling fastställs av Europeiska rådet, som består av medlemsstaternas stats- och regeringschefer samt Europeiska kommissionens ordförande, biträdda av medlemsländernas utrikesministrar samt en medlem av kommissionen.

Ministerrådet, EU:s beslutande och lagstiftande organ, är det forum där medlemsstaterna för fram, diskuterar och sammanjämkar sina synpunkter. Rådet fattar beslut om lagstiftning på grundval av kommissionens förslag. Sådana beslut tas i ökad omfattning i medbeslutande med Europaparlamentet. Majoritetsröstning tillämpas numera för mer än tre fjärdedelar av alla beslut. Röstreglerna i rådet vid beslut med kvalificerad majoritet bygger på att varje stat har ett visst röstetal som varierar mellan två och tio. Sverige har 4 av de totalt 87 rösterna. Rådet har under 1998 haft drygt 200 aktiva arbetsgrupper. Rådet har sammanträtt 94 gånger i sina olika sammansättningar, förutom ett antal informella möten. Budgeten för 1998 avsåg 2 534 anställda och driftskostnaden var budgeterad till 320 miljoner ecu.

Europeiska kommissionen består av 20 ledamöter, som i sitt arbete skall agera i unionens allmänna intresse under full oavhängighet. Kommissionen är ett opartiskt organ och skall övervaka tillämpningen av fördragets bestämmelser och de beslut som fattas på grundval av fördragen. Den kan väcka talan inför EG-domstolen mot andra institutioner eller medlemsstater för att de åsidosatt fördraget. Sverige har under 1998 mottagit 57 formella underrättelser från kommissionen, huvudsakligen om utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv. I några fall rör det sig om felaktig tillämpning av EG-rätten. Kommissionen har under 1998 till Sverige lämnat över 15 motiverade yttranden, vilka lämnas i sådana fall där kommissionen vidhåller sin uppfattning efter det att formell underrättelse avgetts och besvarats. Åtta av dessa avser utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv och sju ärenden gäller felaktig tillämpning av EG-rätten. Under

hösten 1998 beslutade kommissionen föra ett ärende som gäller Sveriges bilaterala luftfartsavtal med USA till EG-domstolen.

Kommissionen är också den institution som har rätt att ta initiativ till lagstiftning. Vad gäller det mellanstatliga samarbetet har kommissionen med några undantag samma rätt som medlemsstaterna att lägga fram förslag. Kommissionen har även en verkställande roll, framför allt rörande den inre marknadens funktion och utveckling, samt på de områden i övrigt där befogenheter att genomföra delegerats. Internt har kommissionen fortsatt sitt arbete med SEM 2000 och MAP 2000 som utgör ett brett program för interna reformer inom kommissionen. Målet är att steg för steg för omvandla hela förvaltningen för att skapa en modern administration. Ett förslag har också förberetts om tillskapandet av en oberoende struktur för både externa och interna bedrägeriutredningar, samt ett förslag till reform av systemet verkställighetskommittéer, den s.k. kommittologin. Kommissionens driftsbudget för 1998 uppgick till totalt 2 843 miljoner ecu och omfattade 21 495 anställda.

Europaparlamentet har lagstiftande befogenheter och budgetmakt. Parlamentet utövar demokratisk kontroll över verksamheten inom unionen, dels genom att ställa frågor till rådet och kommissionen, dels genom att granska EU:s räkenskaper och bevilja ansvarsfrihet för kommissionen. Parlamentet har även möjlighet att avsätta kommissionen genom misstroendevotum. Denna möjlighet att påverka beslut har successivt förstärkts och har förstärkts ytterligare genom Amsterdamfördraget som trädde i kraft den 1 maj 1999. Av parlamentets 626 ledamöter är 22 från Sverige. Det finns 8 olika partigrupper samt ett litet antal grupplösa ledamöter. Arbetet bedrivs i 20 fasta utskott och vid behov kan även tillfälliga utskott inrättas. Under 1998 har parlamentet varit aktivt bl.a. när det gällt mänskliga rättigheter, miljö och sociala frågor. Andra viktiga frågor har varit Agenda 2000 och utvidgningen. Från parlamentets sida har man föreslagit och fått gehör för att ett särskilt fristående organ inrättas för att bekämpa korruption och bedrägerier med EU-medel. I detta sammanhang kan nämnas att kommissionen nyligen beslutat avgå sedan en oberoende expertgrupp som tillsatts av parlamentet riktat allvarlig kritik om bl.a. oegentligheter mot delar av verksamheten.

Under året har Europaparlamentet även lagt fram förslag om gemensamma principer för medlemsstaternas valsistem för val till Europaparlamentet samt förslag till ny ledamotsstadga.

Sedan den europeiska ombudsmannafunktionen inrättades 1995 har det förekommit 3 520 klagomål. 30 % av dessa klagomål har fallit inom ombudsmannens kompetensområde. Utredningar har gjorts i 552 fall. De flesta klagomålen har gällt brist på information, försumlighet och diskriminering. Parlamentets budget för 1998 avsåg 4 110 anställda och driftskostnaden var budgeterad till 908 miljoner ecu.

EG-domstolens huvudsakliga uppgifter är att tolka och döma i tvister om tillämpningen av EG-rätten. Den vanligaste måltypen är mål om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EG-fördraget. En annan måltyp är mål om fördragsbrott enligt artikel 169, där kommissionen eller en medlemsstat kan väcka talan mot en annan medlemsstat som har underlåtit att uppfylla sina förpliktelser enligt fördraget. Under 1998 begärde nationella domstolar för-

handsavgörande i 264 fall. Av dessa kom 6 från svenska domstolar. Den svenska regeringen yttrade sig under året skriftligen i 8 mål om förhandsavgörande. Sverige väckte i ett fall talan mot rådet och regeringen ansökte dessutom under året om intervention i 2 mål vid förstainstansrätten.

Motionerna

I motion *U501 (mp)* framför motionärerna i *yrkande 2* förslaget att varje genomgripande förändring av grundfördragen skall underställas en folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna.

I *yrkande 3* i samma motion menar motionärerna att alla opinionsundersökningar som gjorts efter folkomröstningen om medlemskap i EU 1994 har visat att en majoritet av svenskarna är kritiska till EU. De menar att därför bör riksdagen besluta att en folkomröstning om fortsatt medlemskap i EU skall hållas. Om resultatet visar att det finns en majoritet mot svenskt deltagande i EU bör regeringen omedelbart inleda arbetet för ett svenskt utträde ur EU.

I *yrkande 1* i samma motion menar motionärerna att det är av vikt att EU:s fördrag kompletteras med en utträdesparagraf som reglerar skeendet när en medlemsstat vill lämna unionen.

Även Vänsterpartiet begär i motion *U506 (v)* *yrkande 18* att det införs en utträdesparagraf när det gäller medlemskapet i unionen. Om det är så att utvecklingen gått åt annat håll än vad folket i ett enskilt land accepterar skall det enligt motionärerna också ha möjlighet att begära utträde.

I motion *U9 (mp)* med anledning av regeringens skrivelse framhålls att i årsberättelsen redovisas att kommissionen under 1998 i 73 ärenden klagat över att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt EG-fördraget. De menar dock att denna redovisning är alltför knapphändig och begär i *yrkande 9* att i kommande årsberättelser bör överträdelseärenden redovisas på ett sådant sätt att utfallet av kommissionens klagan samt Sveriges ståndpunkt tydligt framgår.

Bilaga 1 till skrivelsen redovisar viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet under 1998. Miljöpartiet anser i *yrkande 11* att denna lista i fortsättningen bör redovisa samtliga antagna direktiv. Det bör vidare av bilagan framgå vilka medlemsländer som röstat emot eller lagt ned sin röst vid varje enskilt beslut.

I motion *U502 (s)* noterar motionären att det ständigt i medierna och bland allmänheten sker en förväxling mellan EU:s högsta beslutande organ, rådet, och Europarådet. Motionären menar att ett sätt att göra skillnaden tydligare skulle vara att i fortsättningen i alla officiella svenska handlingar använda beteckningen EU-rådet eller Europeiska unionens råd på det som i dag kallas Europeiska rådet och begär ett riksdagens tillkännagivande om detta.

Motionären bakom motion *U503 (s)* konstaterar att EU-institutionernas lokaler visar en påfallande brist på konstnärlig utsmyckning. Emellertid tillfrågades medlemsländerna när den nya byggnaden för ministerrådet stod färdig om de kunde bidra till detta. Motionären noterar att den svenska regeringen

avsatte medel för ändamålet och att Statens konstråd deltog i arbetet med att utsmycka ministerrådets lokaler.

Även om exempel på punktsatser således finns menar motionären att Sverige som medlem i EU borde försöka förändra nuvarande ordning så att Statens konstråd även får ansvar för utsmyckning av de lokaler som EU:s institutioner disponerar. Ett tillkännagivande om en policy för konstnärlig utsmyckning inom EU begärs i motionen.

I motion *U505 (c) yrkande 3* föreslår motionärerna att det efter fyra års medlemskap i Europeiska unionen genomförs en bred och allsidigt belysande nationell utvärdering av medlemskapets effekter på det svenska samhället. Viktiga frågor som bör belysas är enligt motionärerna de ekonomiska, demokratiska, säkerhetspolitiska, judiciella och miljömässiga förändringar som skett i Sverige sedan EU-inträdet. Utvärderingen skall främst vara ett redskap genom vilket Sverige kan utveckla EU-samarbetet vidare.

Motionärerna bakom motion *U506 (v) yrkande 1* begär ett riksdagens tillkännagivande om att ett register över lobbygrupper inom EU upprättas och att dessa kontrolleras.

I motion *U9 (mp)* med anledning av regeringens skrivelse framhålls att skrivelsen i allt väsentligt är bättre än tidigare års redogörelser, men att det fortfarande finns vissa svagheter i denna som Miljöpartiet vill lyfta fram för att regeringen under kommande år må utveckla årsboken ytterligare.

I *yrkande 1* anføres att det är en brist att inte referera kommissionens arbetsprogram för året. Kommissionen är, menar motionärerna, ännu motorn i samarbetet med ensamrätt att lägga nya förslag till förordningar och direktiv.

Vidare menar motionärerna att det är bra att en redogörelse för den fortsatta behandlingen av svenska övergångsregler från medlemskapsförhandlingarna fått ett eget kapitel i årsboken. Miljöpartiet anser emellertid i *yrkande 3* att denna redogörelse fortsättningsvis måste göras mer utförlig så att samtliga undantag som ännu är aktuella eller har varit uppe till diskussion under året berörs. Motionärerna framhåller att nu saknas redogörelse för dels Sveriges femåriga undantag att bibehålla lagstiftningen rörande fritidsbostäder, dels Sveriges övergångsbestämmelser gällande mervärdesskattereduktion respektive -befrielse på olja.

Motionärerna anför vidare i *yrkande 4* att årsboken alltför kortfattat behandlar kommissionens informationssatsningar och begär att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för dessa. I *yrkande 6* i samma motion anför motionärerna att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för vilka grunder som legat bakom beslut om de svenska projekt som erhållit stöd för transeuropeiska nät för transporter.

I *yrkande 7* erinras om att Revisionsrättens roll i EU behandlas i regeringens skrivelse. Den kritik mot EU-kommissionen som framkom i Revisionsrättens granskning av budgetåret 1996 nämns enligt motionärerna dock endast sporadiskt. Detta är en uppenbar svaghet anser motionärerna och yrkar att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för Revisionsrättens slutsatser.

I *yrkande 8* uppmärksammar motionärerna att en rättsakt som reglerar allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, ministerrådets och kommissionens handlingar skall antas inom två år efter det att Amsterdamfördraget träder i kraft. För att klara denna tidsfrist är det nödvändigt att det snarast dras upp riktlinjer för hur handlingsoffentligheten skall utformas och man begär att regeringen till riksdagen presenterar ett förslag kring hur EU:s handlingsoffentlighet skall utformas.

I motion *U508 yrkande 3* begärs att Sverige som ordförandeland driver att meddelarfrihet och en offentlighetsprincip liknande den svenska införs inom alla EU:s organ. Den nuvarande bristen på insyn öppnar för påverkan av lobbyister som är anställda av kapitalstarka intressenter, och även för möjligheter till en mycket omfattande korruption. Om offentlighetsprincip och meddelarfrihet infördes skulle korruptionen bekämpas effektivare samtidigt som det skulle leda till bättre politiska beslut och öppna för medborgarnas insyn. Detta är enligt motionen en sådan fråga som måste vara högt prioriterad att driva under ordförandeskapet.

Även i motion *K210 (mp) yrkande 4* tas frågan om öppenhet i det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande upp. De åsikter och hållningar som den svenska regeringen genom olika representanter bedriver i kommittéerna måste spridas och utvecklas i en offentlig diskussion, menar motionärerna. Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att återkomma med förslag om hur det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande skall öppnas och demokratiseras.

Offentlighetsprincipen tas också upp i motion *U506 (v) yrkandena 2 och 7*. En demokratisering av EU kräver full insyn i lagstiftningsprocessen och offentlighet i EU:s förvaltning. Löftet att den svenska offentlighetsprincipen inte skulle rubbas vid ett inträde i EU har inte infriats, menar motionärerna. Ett minimikrav är enligt motionärerna att regeringen regelbundet redovisar vilka handlingar som helt eller delvis bedömts vara sekretessbelagda av hänsyn till EU och dess medlemsstater. Det är enligt motionärerna bra att öppenheten nu ges fördragsmässig status i Amsterdamfördraget, trots att det inte handlar om att införa en offentlighetsprincip av svenskt snitt. En svaghet är att handlingsoffentligheten begränsas till rådet, kommissionen och parlamentet, konstaterar motionärerna. Det anförs i motionen att domstolen och andra institutioner också borde omfattas av de grundläggande öppenhetsreglerna. De borde också utsträckas till de hundratals kommittéer som verkar inom kommissionen, till Coreper, de ständiga representanternas kommitté, inklusive dess undergrupper samt till förlikningsförfarandet mellan parlamentet och rådet.

Också i motion *U507 (fp) yrkande 6* understryks vikten av ökad öppenhet. För att invånarna i medlemsländerna skall få ett förtroende för EU måste ansvar, närhet, öppenhet och mångfald vara grundprinciperna för all maktutövning. Kravet på öppenhet innebär att EU måste tillämpa en offentlighetsprincip. Detta innebär t.ex. att när ministerrådet sammanträder som lagstiftare skall debatterna och besluten vara offentliga.

I motion *U505 (c)* begärs att frågan om decentralisering och enklare regler prioriteras under det svenska ordförandeskapet första halvåret år 2001 (*yrkande 6 delvis*). Sverige bör arbeta för att få bort onödig byråkrati och för att göra närhetsprincipen till en bärande och fungerande princip i EU:s arbete. Subsidiaritetsprincipen måste bli ett levande verktyg inom unionen. Regeringen bör överväga att ta initiativ till en fullständig genomgång av EU:s fördrag och gemenskapslagstiftning för att pröva om de motsvarar en konsekvent tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Arbetet med att slå samman direktiv och inriktningen att i större utsträckning arbeta med ramdirektiv bör intensifieras. Frågan om att upprätta en normhierarki som tydliggör olika beslutsnivåers ansvar och den detaljeringsgrad som respektive nivå bör hålla sig till bör på allvar diskuteras i Europasamarbetet. Normhierarkin bör kombineras med en kompetenskatalog. Sverige bör enligt motionärerna ta nya initiativ för att främja subregionalt samarbete, interregionalt samarbete och för att stärka regionernas roll i Europa.

Folkpartiet tar i motion *U507 (fp)* *yrkande 4* också upp subsidiaritetsprincipen. Enligt motionärerna skall EU endast ägna sig åt frågor där de lokala, regionala och nationella nivåerna inte räcker till. EU:s beslutsmaskineri måste vara effektivt, men EU måste också ägna sig åt rätt frågor. I dag finns det frågor där beslutsmöjligheterna är för små, och det finns frågor där möjligheterna att besluta är för stora. Det behövs mer samarbete inom områdena gränsöverskridande miljöförstöring, internationell brottslighet och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. De flesta exemplen på onödiga beslut på EU-nivå härrör från den gemensamma jordbrukspolitiken. Sverige bör i allt arbete i EU vara pådrivande för att unionsnivån bara skall användas när den nationella nivån inte är tillfyllest för att lösa problemen. Ett sätt att på sikt åstadkomma detta är en kompetenskatalog som anger på vilka nivåer besluten skall fattas. I motion *K319 (m)* begärs att Sverige spelar en mer pådrivande roll i arbetet med att reformera onödig, otidsenlig och oönskad EG-rättslig lagstiftning. Han hänvisar till personuppgiftslagen som ett exempel på olycklig lagstiftning till följd av ett EG-direktiv.

Flera motioner från den allmänna motionstiden 1998 tar upp frågor kring formerna för samarbetet inom EU. I motion *U506 (v)* begärs tillkännagivanden till regeringen om att riksdagens ställning i EU:s beslutsprocess bör stärkas och att EU-kommissionens initiativmakt bör minskas till förmån för de nationella parlamentens (*yrkandena 3 och 6*). Sverige bör enligt motionärerna arbeta för att EU skall demokratiseras och att EU:s beslutanderätt skall avgränsas och inskränkas. Den demokratiska legitimiteten kan förstärkas genom att mer reell beslutsmakt återförs till nationell nivå så att de nationella parlamenten stärks. Därmed kan den mellanstatliga karaktären av samarbetet stärkas. I de fall det krävs bindande EU-regler skall de vara minimiregler, som tillåter en mer progressiv nationell lagstiftning. Målet är att riksdagen skall ha initiativ- och förslagsrätt till nya lagar inom EU.

Miljöpartiet anser i motion *U508 (mp)* att en prioriterad fråga för Sverige som ordförandeland bör vara att driva att EU för över kompetens till medlemsländerna och helt skalar bort sådana politiska frågor som löses bäst på

nationell nivå (*yrkande 4*). EU:s omfattande centralisering är ett strukturfel i sig. När beslut flyttas allt längre från dem som berörs tappar människor lusten att engagera sig vilket i sin tur urholkar demokratin. Sverige bör driva frågan om hur EU kan omvandlas till att i högre grad vara ett mellanstatligt samarbete (*yrkande 5*). Det bör vara en prioriterad uppgift för Sverige i samband med nästa regeringskonferens att driva frågan hur EU kan omvandlas i detta syfte. Helt klart är att EU-kommissionens roll i en sådan struktur måste minska och att dess ensamrätt att lägga förslag måste försvinna. Naturligt vore att i stället ge de nationella parlamenten beslutsrätt (*yrkande 7*). Även om kommissionen har makten över vilka nya förslag EU skall lägga fram är det ministerrådet som fattar de slutgiltiga besluten – inom vissa politiska områden efter yttrande från EU-parlamentet. Denna uppdelning gör det mycket svårt att utkräva politiskt ansvar från ansvariga politiker. Att inte kunna utkräva politiskt ansvar är en oerhörd tillbakagång för demokratin, vilket till viss del kommit till uttryck i det låga valdeltagandet till EU-parlamentet. EU:s politiska organisation måste enligt motionen förändras på ett sätt som möjliggör för väljarna att utkräva politiskt ansvar (*yrkande 6*).

I motion *U509 (kd)* framhålls att det är en angelägen uppgift för Sverige att föra fram krav på att nuvarande proportion när det gäller viktningen av röster i rådet bevaras (*yrkande 18*). Ett väl fungerande EU förutsätter att även de mindre länderna finner det värt att bidra med kreativa lösningar på gemensamma problem, och att dessa länders medborgare upplever delaktighet i europeisk politik. I den lagstiftande processen måste Europaparlamentets roll stärkas för att göra parlamentet mer jämställt med rådet. Även i framtiden måste Europaparlamentet ha en sådan utformning att även de mindre ländernas politiska landskap får fullgod representation (*yrkande 19*).

I samma motion *yrkande 1* begärs att Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna införlivas i EU-fördragen. Motionärerna framhåller att bl.a. Amnesty International pekat på att det krävs ett införlivande för att få en utomstående och från EU oberoende kontroll.

Utskottets överväganden

Skrivelsens karaktär och innehåll

Utrikesutskottet vill inledningsvis i denna del framhålla att det finner det positivt att ett flertal utskott i sina yttranden på ett övergripande plan tagit upp frågor inom respektive utskotts beredningsområde som behandlas i skrivelsen.

Finansutskottet uppmärksammar i sitt yttrande 1998/99:FiU3y bl.a. några särskilda händelser under 1998 som de avgörande besluten kring EMU:s tredje steg och budgetförhandlingarna inom Agenda 2000. I yttrandet framhålls att finansutskottet i sitt betänkande 1998/99:FiU5 har understrukt vikten av att den svenska avgiften till EU kan begränsas så mycket som möjligt. Finansutskottet erinrar om att målen för den svenska EU-budgetpolitiken, som riksdagen ställt sig bakom, innebär bl.a. att Sverige

skall verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67).

Vidare erinrar finansutskottet i sitt yttrande om att förra årets skrivelse ej omfattade något avsnitt om statistikfrågor. Finansutskottet anförde i sitt yttrande (1997/98:FiU3y) över den skrivelsen att som ett resultat av den regeringskonferens som avslutades i juni 1997 i Amsterdam kommer rådets befogenhet att inhämta den statistik som behövs för gemenskapens verksamhet att regleras i fördraget. Finansutskottet framhöll att en mer utförlig redovisning av verksamheten inom statistikområdet således kunde vara påkallad vilket utrikesutskottet ställde sig bakom (1997/98:UU20). Finansutskottet välkomnar i nu föreliggande yttrande att det i årets skrivelse finns ett avsnitt om EG:s statistikarbete som också innehåller en redogörelse för svenskt agerande på statistikområdet.

Utrikesutskottet konstaterar att även *skatteutskottet* i sitt yttrande 1998/99SkU6y uppmärksammar de många områden inom samarbetet som berör skattefrågor samt vissa viktigare förändringar som inträtt därvidlag under 1998.

EU-nämndens yttrande 1998/99:EUN1y spänner över ett brett fält av EU-frågor. EU-nämnden behandlar i sitt yttrande ett antal frågor där samråd har skett med nämnden men uppmärksammar också ett antal enskilda frågor där information till, och samråd med, nämnden enligt nämndens uppfattning ej varit tillfredsställande. På ett mer övergripande plan konstaterar emellertid EU-nämnden att föreliggande skrivelse innehåller en mycket utförlig och värdefull redogörelse över verksamheten i Europeiska unionen under 1998, som täcker alla delar av unionssamarbetet.

I motion U9 (mp) behandlas vissa frågor kring skrivelsens utformning. I yrkande 1 anfördes att det är en brist att inte referera kommissionens arbetsprogram för det år som skrivelsen behandlar och i yrkande 4 begärs en mer utförlig beskrivning av kommissionens informationsatsningar. I yrkande 6 i samma motion anför motionärerna att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för vad som legat bakom beslut om de svenska projekt som erhållit stöd för transeuropeiska nät för transporter.

I yrkande 9 efterfrågas en mer utförlig redovisning av överträdelseärenden och Sveriges ståndpunkt i dessa ärenden. I samma motion, yrkande 11, konstateras att skrivelsen redovisar viktigare förordningar, direktiv och beslut som antagits av rådet under 1998. I motionen begärs att bilaga 1 till skrivelsen skall omfatta samtliga antagna direktiv under det år skrivelsen behandlar. Vidare bör röstningsmönstret i varje ärende redovisas.

EU-nämnden betonar i sitt yttrande att förutom att fylla ett informationsbehov måste avsikten med den svenska skrivelsen också vara att riksdagen i efterhand skall kunna kontrollera att regeringen har fullgjort sin informations- och samrådsskyldighet gentemot riksdagen. I det perspektivet noterar nämnden att det endast på ett fåtal sakområden redovisas i skrivelsen hur Sverige har röstat i ministerrådet. På vissa sakområden framgår mera utförligt Sveriges allmänna prioriteringar, konstaterar emellertid nämnden i yttrandet. Det gäller främst de av Sverige särskilt prioriterade områdena, såsom t.ex. miljö- och konsumentpolitiken.

EU-nämnden välkomnar att regeringen redovisar sin syn på utvecklingen i EU i skrivelser och propositioner, vilka blir föremål för riksdagsbehandling. EU-nämnden understryker att i sådana skrivelser och propositioner är det också lämpligt att regeringen redovisar hur informations- och samrådsskyldigheten gentemot riksdagen har fullgjorts. Nämnden konstaterar emellertid angående föreliggande skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998 att det inte på någon punkt återfinns en redogörelse för det informations- och samrådsförfarande gentemot riksdagen som regleras i 10 kap. riksdagsordningen. Detta till skillnad från förra årets skrivelse som innehöll ett avsnitt om samrådet med riksdagen beträffande 1996 års regeringskonferens, framhåller nämnden. EU-nämnden menar att ett sådant förfarande vore önskvärt. Samtidigt noterar nämnden i sitt yttrande att de frågor som behandlas i skrivelsen i allmänhet berör sådana frågor som har varit föremål för samråd i EU-nämnden och där det har funnits en majoritet som stöder regeringens ståndpunkt.

Sammanfattningsvis anser EU-nämnden att det i regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen framdeles tydligare bör framgå hur Sverige har röstat i ministerrådet, och hur regeringen har fullgjort sin informations- och samrådsskyldighet gentemot riksdagen.

Vidare konstaterar EU-nämnden i sitt yttrande 1998/99:EUN1y att till skrivelsen har bifogats en förteckning över svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten 1998 (dvs. mål där svenska domstolar har begärt förhandsavgörande och mål där Sverige har intervenerat) samt över viktiga domar meddelade av EG-domstolen under 1998. EU-nämnden menar att på grund av EG-domstolens stora betydelse för EG:s rättsutveckling är en sådan redovisning mycket värdefull. EU-nämnden vill framhålla att det vore önskvärt om skrivelsen också hade omfattat redovisning av andra viktiga mål där Sverige har yttrat sig och viktiga domar från förstainstansrätten.

EU-nämnden konstaterar även att regeringen i skrivelsen redogör för de överträdelseärenden som inletts mot Sverige. EU-nämnden anser att en sådan redovisning är mycket viktig men att det i skrivelsen även borde redovisas mera utförligt vilka frågor överträdelseärendena gäller, eftersom dessa ärenden kan beröra lagstiftning som har beslutats av riksdagen.

Finansutskottet framhåller i sitt yttrande 1998/99:FiU3y att utskottet i förra årets yttrande till utrikesutskottet framhöll att skrivelsen fyller en viktig funktion (1997/98:FiU3y). Utskottet förutsatte att regeringen även framdeles skulle lägga stor vikt vid att redovisa Sveriges agerande och ställningstaganden i skrivelsen.

Finansutskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen i föreliggande skrivelse i än större utsträckning än tidigare redovisar sina ställningstaganden. Utskottet förutsätter att regeringen även i kommande skrivelser tydligt redovisar sitt agerande och sina ställningstaganden i olika frågor.

Även *konstitutionsutskottet* behandlar dessa frågor i sitt yttrande 1998/99:KU3y. Konstitutionsutskottet framhåller därvid att det i sitt betänkande 1998/99:KU11 EU-frågornas behandling i riksdag och regering välkomnade att regeringen redovisar sin syn på utvecklingen i EU i skrivelser och propositioner, vilka blir föremål för riksdagsbehandling. Konstitutionsutskottet fann det också positivt att regeringen i den årliga skrivelsen om ut-

vecklingen i EU redovisar sitt agerande och sina ställningstaganden beträffande olika EU-frågor. Den nu aktuella berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen ger, som också framhålls i motion U9 (mp), en god och översiktlig bild över utvecklingen inom EU, menar konstitutionsutskottet.

Enligt konstitutionsutskottets mening har skrivelsen dock ännu inte till fullo funnit sina former. I skrivelsen redovisas i en bilaga i enlighet med förarbetena (prop. 1994/95:19, s. 537) viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet under det gångna året. Däremot redovisas inte Sveriges ställningstagande vid varje beslutstillfälle.

Konstitutionsutskottet framhåller i yttrandet att det är medvetet om att detta inte alltid låter sig göra på ett meningsfullt sätt. Det förtjänar också att påpekas att ställningstaganden växer fram successivt, menar utskottet. Med beaktande av detta anser konstitutionsutskottet likväl att det vore en fördel om skrivelsens redovisning kunde göras mer informativ i detta hänseende. Utskottet anser vidare att det skulle vara en fördel om det i bilagan angavs var i skrivelsen rättsakterna redovisas och att direktiven, liksom kommissionsdokumenten, angavs med sina nummer i texten. Överträdelseärendena bör också kunna redovisas utförligare i kommande skrivelser om verksamheten i EU. Enligt konstitutionsutskottets mening bör detta med anledning av motion U9 (mp) yrkandena 9 och 11 ges regeringen till känna.

Samtidigt framhåller konstitutionsutskottet att det inte är berett att nu förorda ett tillkännagivande om att samtliga direktiv, kommissionens arbetsprogram eller kommissionens informationsåtgärder måste redovisas i skrivelsen. Enligt konstitutionsutskottets mening måste regeringen ha ett eget utrymme att göra de avvägningar som behövs för att skrivelsen skall ge en överskådlig och övergripande bild av verksamheten i Europeiska unionen under det föregående året. Konstitutionsutskottet avstyrker motion U9 (mp) yrkandena 1 och 4.

Utrikesutskottet vill inledningsvis framhålla, liksom EU-nämnden och konstitutionsutskottet i respektive yttranden, att vid tillkomsten av 10 kap. 1 § riksdagsordningen (tidigare 3 kap. 6 § andra stycket riksdagsordningen) behandlades inte särskilt frågan om vad regeringens årliga skrivelse till riksdagen om verksamheten i Europeiska unionen bör innehålla. I regeringens proposition 1994/95:19 Sveriges medlemskap i Europeiska unionen framhölls endast att rådet årligen utfärdar ett stort antal mindre viktiga rättsakter som alla publiceras i Europeiska gemenskapernas tidning (EGT), varför det i skrivelsen borde anges viktiga rättsakter som rådet har beslutat under året och att skrivelsens närmare innehåll i övrigt fick vara en sak för regeringen att ta ställning till inför skrivelsens avlämnande.

Enligt utrikesutskottets uppfattning utgör skrivelsen i enlighet med riksdagsordningen en del av regeringens information till riksdagen avseende EU-samarbetet och fyller därvid en viktig funktion. Detta förstärks, enligt utskottets uppfattning, av att informationen också kommer allmänheten till del. Skrivelsen fyller, enligt utrikesutskottets mening, även en viktig funktion i det offentliga samtalet kring Sverige och EU sedd i sammanhang med motioner, utrikesutskottets betänkande angående skrivelsen samt yttranden från andra utskott och EU-nämnden. Utskottet vill dessutom betona att skrivelsen kan ses som en del av regeringens återrapportering till riksdagen efter de

samråd mellan regeringen och riksdagen som äger rum inför olika beslut i ministerrådet.

Utrikesutskottet konstaterar att i skrivelse 1998/99:60, liksom i tidigare års skrivelser, lämnar regeringen en utförlig och innehållsrik presentation av verksamheten inom Europeiska unionen och unionens agerande i de frågor som organisationen hade att hantera under de aktuella åren och den täcker de viktigaste frågorna. Utskottet vill även anföra att inom unionen är riksdagen det enda nationella parlament som erhåller en så ambitiös skrivelse om verksamheten inom EU.

Utskottet kan konstatera att den utformning skrivelsen har fått uppfyller målsättningen om övergripande information. Emellertid kan utskottet samtidigt konstatera att riksdagens informationsbehov i vissa fall är mer specifikt och att behov även finns av detaljerad information.

Utskottet vill här erinra om att en väsentlig aspekt av EU-medlemskapet är den överlåtelse av beslutanderätt som skett från riksdagen till EU. Denna överlåtelse av beslutanderätt gäller endast den första pelarens samarbete – EG-samarbetet. Det är genom de beslut som fattas i form av förordningar och direktiv som överlåtelsen av beslutanderätt kommer till uttryck. Information och samråd mellan regering och riksdag syftar i grunden till att riksdagen trots överlåtelsen av beslutanderätt skall vara delaktig – genom en dialog med regeringen – i beslutens utformning. Ett direktiv skall genomföras i nationell normgivning. I de fall ny lagstiftning krävs skall detta genomföras genom ett beslut i riksdagen. Utskottet konstaterar även att ett av skälen, dock inte det enda, till EU-nämndens tillkomst var att utgöra samrådsorgan mellan regering och riksdag, bl.a. i ärenden där beslutanderättsöverlåtelse har skett.

Utskottet finner det därför viktigt att skrivelsen ger en utförlig presentation av i första hand frågor inom EG-samarbetet. Därvidlag bör alla viktigare rättsakter som tillkommit under året redovisas i skrivelsen. Samtidigt konstaterar utrikesutskottet att EU-nämnden i sitt yttrande uppmärksammar viktigare rättsakter som ej återfinns i skrivelsens bilaga 1 vilken skall uppta viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna under 1998. Utrikesutskottet finner liksom konstitutionsutskottet att det finns goda skäl att redovisningen av viktigare rättsakter i skrivelsen kommande år blir mer komplett, både i den redovisande texten under respektive avsnitt och i bilaga till skrivelsen. Utrikesutskottet menar emellertid att det inte är meningsfullt att som motionärerna önskar redovisa samtliga direktiv som antagits.

Det som utskottet här sagt innebär inte att redovisning av samarbetet vad gäller det mellanstatliga samarbetet inom utrikes- och säkerhetspolitiken eller det rättsliga och inrikes samarbetet är mindre viktig.

När det gäller regeringens agerande inom unionens ministerråd vill utrikesutskottet framhålla att detta är en viktig del av den information som bör framgå av skrivelsen. EU-nämnden framhåller i sitt yttrande att det bör tydligt framgå av skrivelsen hur Sverige har röstat i ministerrådet beträffande viktigare frågor. Konstitutionsutskottet konstaterar att Sveriges ställningstagande vid varje beslutstillfälle ej redovisas i skrivelsen och menar att det vore en fördel om skrivelsens redovisning kunde göras mer informativ i detta

hänseende. Utrikesutskottet delar EU-nämndens och konstitutionsutskottets bedömningar härvidlag.

Utrikesutskottet kan emellertid, liksom finansutskottet, konstatera att regeringen i årets skrivelse i än större utsträckning än tidigare redvisar sina ställningstaganden i olika frågor. Utrikesutskottet förutsätter emellertid att regeringen även i kommande skrivelser tydligt redovisar sitt agerande och ställningstagande i olika frågor. Därmed uppfyller skrivelsen sin viktiga roll att vara en del av regeringens återrapportering till riksdagen efter de samråd mellan regeringen och riksdagen som äger rum inför olika beslut i ministerrådet.

Utskottet delar även EU-nämndens och konstitutionsutskottets uppfattning vad gäller redovisning av överträdelseärenden i regeringens skrivelse, liksom vad EU-nämnden anför när det gäller redovisning av viktiga mål, förutom de svenska, i EG-domstolen där Sverige har yttrat sig samt viktigare domar från förstainstansrätten.

Vad som ovan anförts bör med anledning av motion U9 (mp) yrkandena 9 och 11 enligt utrikesutskottets mening ges regeringen till känna.

När det gäller yrkandena 1 och 4, dvs. att kommissionens arbetsprogram eller kommissionens informationssatsningar redovisas i skrivelsen, menar *konstitutionsutskottet* att regeringen måste ha ett eget utrymme att göra de avvägningar som behövs för att skrivelsen skall ge en överskådlig och övergripande bild av verksamheten i Europeiska unionen under det föregående året. Konstitutionsutskottet avstyrker motion U9 (mp) yrkandena 1 och 4.

Utrikesutskottet vill för sin del framhålla att det bör övervägas att i kommande skrivelser inkludera en kortare presentation av kommissionens arbetsprogram liksom av kommissionens informationssatsningar samt av beslutsgrunder för svenska projekt inom TEN-T. Utrikesutskottet finner att detta ligger i linje med önskemålet om att skrivelsen även fortsättningsvis skall vara relevant för riksdagens arbete med EU-frågorna.

Utrikesutskottet anser att motion U9 (mp) yrkandena 1, 4 och 6 därmed är besvarad.

EU-nämnden framhåller i sitt yttrande vikten av att regeringen i skrivelsen redogör för hur Sverige varit representerat vid de rådsmöten som förevarit under året samt för alla viktigare förslag som kommissionen lämnat under året. Nämnden betonar även betydelsen av att regeringen i skrivelsen samt i propositioner med EU-anknytning redogör för hur informations- och samrådsskyldigheten gentemot riksdagen har fullgjorts.

Utrikesutskottet delar EU-nämndens uppfattning och förutsätter att så kommer att ske framdeles.

EU-nämnden uppmärksammar i sitt yttrande ett antal enskilda frågor där information till, och samråd med, nämnden enligt nämndens uppfattning ej varit tillfredsställande.

Utrikesutskottet vill här erinra om lydelsen av 10 kap. 5 § i Riksdagsordningen där det framgår att regeringen skall rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall föras inför beslut som regeringen bedömer som betydelsefulla och i andra frågor som nämnden bestämmer.

I motion U9 yrkande 7 begärs att verksamhetsberättelsen kommande år även skall innehålla en sammanfattning av Revisionsrättens slutsatser.

Finansutskottet framhåller i sitt yttrande 1998/99:FiU3y med anledning av detta yrkande att Revisionsrätten behandlas i skrivelsens avsnitt 29.2.3 (s. 205) och 39.5 (s. 283 f.). Vidare konstaterar finansutskottet att den praxis som har utvecklats innebär att mer utförliga redogörelser för Revisionsrättens iakttagelser ges i den ekonomiska vårpropositionen (prop. 1996/97:150 s. 219 f., prop. 1997/98:150 s. 203 f.). Finansutskottet har behandlat Revisionsrättens iakttagelser, och regeringens bedömningar av dessa, i betänkandena med anledning av vårpropositionen (bet. 1996/97:FiU20 s. 274 f., 1997/98:FiU20 s. 209 f.).

Vid behandlingen våren 1998 yttrade sig fyra utskott till finansutskottet rörande Revisionsrättens iakttagelser (utrikes-, jordbruks-, närings- samt arbetsmarknadsutskottet). Finansutskottet har i betänkande tidigare framhållit att stor vikt bör läggas vid Revisionsrättens rapporter, och att det är angeläget att regeringen redogör för sin bedömning av iakttagelser rörande Sverige i rättens rapporter. Utskottet har även anfört att det är angeläget för Sverige att gemenskapsmedel används på korrekt sätt.

Det finns en mängd skäl till att stödja strävandena inom EU för ökad effektivitet, säker medelshantering, stärkt kontroll och revision, menar finansutskottet, och anför att för Sverige, som stor nettobidragsgivare, är det angeläget att verka för en så ändamålsenlig och kostnadseffektiv användning av gemenskapens medel som möjligt. Det är också av avgörande betydelse för den gemensamma politiken att medlen går till avsedda ändamål och inte slösas bort på grund av dålig administration och kontroll, framhåller finansutskottet i sitt yttrande.

Finansutskottet finner ingen anledning att föreslå någon ändring av den form som etablerats för regeringens redovisning av Revisionsrättens rapporter och anser att motion U9 (mp) yrkande 7 bör avstyrkas.

Även utrikesutskottet finner för sin del att den redovisning som görs av regeringen i vårpropositionen, budgetpropositionen och den årliga skrivelsen ger en god överblick över revisionsrättens arbete och slutsatser och menar att motionärernas önskemål redan är uppfyllda i denna del.

Utrikesutskottet avstyrker därmed motion U9 (mp) yrkande 7.

Vissa övergripande frågor

Centerpartiet föreslår i motion U505 (c) yrkande 3 att en nationell utvärdering skall göras av de första fyra åren av svenskt EU-medlemskap.

Konstitutionsutskottet framhåller i sitt yttrande 1998/99:KU3y med anledning av denna motion att det inte nu är berett att förorda att det görs en nationell utvärdering av de första fyra åren av svenskt medlemskap. Konstitutionsutskottet avstyrker därför motion U505 yrkande 3.

Utrikesutskottet delar konstitutionsutskottets uppfattning och kan, liksom tidigare, i detta betänkande konstatera att de årliga skrivelserna givit en tillräckligt god bild av EU-samarbetet och dess konsekvenser för Sverige. Vidare kan utskottet konstatera att vissa utvärderingar har gjorts på olika EU-

politikområden. Departementspromemorian 1997:68 som låg till grund för regeringens miljöproposition är ett sådant exempel.

Mot denna bakgrund finner utskottet att det inte föreligger behov av en samlad särskild utvärdering av vilka förändringar EU-medlemskapet lett till på olika områden.

Med det anförda avstyrker utskottet motion U505 (c) yrkande 3.

I motion U501 (mp) yrkande 3 anförs att en folkomröstning om fortsatt medlemskap bör hållas, och att om resultatet visar att en majoritet är emot fortsatt svenskt medlemskap bör utträdesförhandlingar genast inledas.

I sitt yttrande 1998/99:KU3y framhåller *konstitutionsutskottet* att våren 1998 behandlade utskottet frågan om folkomröstning med anledning av Amsterdamfördraget (1997/98:KU9y, 1997/1998:UU13). I likhet med regeringen kunde konstitutionsutskottet inte finna att samarbetet inom EU genom fördraget ändrat karaktär på något avgörande sätt. Utskottet delade regeringens bedömning att någon folkomröstning om fördraget inte var påkallad.

Konstitutionsutskottet framhåller i nu föreliggande yttrande att det inte anser att det finns anledning att nu förordna en folkomröstning om fortsatt medlemskap i EU och avstyrker därför motion U501 (mp) yrkande 3.

Utrikesutskottet har ingen annan mening och avstyrker motion U501 (mp) yrkande 3.

I samma motion yrkande 2 anförs att varje genomgripande förändring av grundfördragen skall underställas en folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna.

Konstitutionsutskottet anför att det nu inte är berett att ta ställning till frågan om folkomröstningar inför framtida förändringar av fördragen. Enligt konstitutionsutskottets mening skulle det vara svårt att tillämpa den föreslagna ordningen mot bakgrund av att det kan förutsättas råda delade meningar om vad som skall anses vara genomgripande förändringar. En lämpligare ordning synes vara att från fall till fall ta ställning till behovet av folkomröstning. Motion U501 (mp) yrkande 2 avstyrks följaktligen.

Utrikesutskottet har ingen annan mening och avstyrker motion U501 (mp) yrkande 2.

I yrkande 1 i samma motion och i motion U506 (v) yrkande 18 anförs att EU:s fördrag bör kompletteras med en utträdesparagraf som reglerar skeendet när en medlemsstat vill lämna unionen.

Konstitutionsutskottet framhåller i sitt yttrande 1998/99:KU3y att det i yttrande till utrikesutskottet över skrivelsen om EU:s regeringskonferens (1995/96:KU5y, 1995/96:UU13) lämnade en utförlig bakgrund till frågan om suspension och utträde ur unionen. Konstitutionsutskottet avstyrkte motionsyrkanden om införande av en utträdesparagraf av flera skäl. För det första skulle en sådan bestämmelse inte ligga i linje med målsättningen i fördraget att skapa en allt fastare förening mellan medlemsstaterna. För det andra ansåg utskottet det inte heller ligga i linje med Sveriges intressen att, drygt ett år efter inträdet i unionen, driva en fråga som måste uppfattas som att Sverige avsåg att lämna unionen. För det tredje ansåg utskottet visserligen att

det måste anses föreligga en möjlighet för en stat att utträda ur unionen, men fann inte anledning att i förtid tynga den då förestående regeringskonferensen med problem som antingen inte kommer att aktualiseras eller, om de aktualiseras, ändå kommer att kräva omfattande förhandlingar mellan stater. Enligt utskottets mening skulle dessutom en fastställd utträdesform kunna i onödan låsa medlemsstaternas handlingsutrymme.

Utrikesutskottet såg, i likhet med konstitutionsutskottet, inget behov av en reglering av utträdesfrågan.

I konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet över regeringens skrivelse Berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 1996 (ytt-rande 1996/97:KU8y, bet. 1996/97:UU13) samt i utskottets yttrande om Amsterdamfördraget (ytt-rande 1997/98:KU9y, bet. 1997/98: UU13) har konstitutionsutskottet vidhållit denna bedömning.

Konstitutionsutskottet understryker i nu föreliggande yttrande att det fortfarande anser att det inte finns behov att reglera frågan om utträde ur Europeiska unionen och avstyrker motionerna U506 (v) yrkande 18 och U501 (mp) yrkande 1.

Utrikesutskottet delar konstitutionsutskottets bedömningar och avstyrker motionerna U501 (mp) yrkande 1 och U506 (v) yrkande 18.

Motionären bakom motion U502 (s) vill ersätta beteckningen Europeiska rådet med EU-rådet eller Europeiska unionens råd.

Utskottet kan inledningsvis konstatera att Europeiska rådet är benämningen på medlemsländernas stats- och regeringscheferas toppmöten och är ett politiskt styrorgan, dock ej en institution i fördragets mening.

Utskottet menar att de svenska beteckningarna på unionens institutioner och organ borde vara väl etablerade i officiella sammanhang. Samtidigt kan utskottet liksom motionären konstatera att det likväl finns många exempel på att beteckningarna Europarådet och Europeiska rådet sammanblandas. Utskottet finner detta otillfredsställande men konstaterar att den namnändring som föreslås i motionen endast med svårighet låter sig göras.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion U502 (s).

I motion U503 (s) efterlyses en svensk policy vad gäller konstnärlig utsmyckning av unionens institutioner.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att frågan om konstnärlig utsmyckning ej ligger inom utrikesutskottets beredningsområde. Samtidigt kan utskottet liksom motionären konstatera att EU-institutionernas byggnader visar en påfallande brist på konstnärlig utsmyckning. Trots vissa punktinsatser har, som motionären framhåller, kultur i form av konstnärlig utsmyckning inte en given plats i EU:s institutioner.

När det gäller konstnärlig utsmyckning av statlig miljö har Sverige genom året förvärvat goda erfarenheter. Den myndighet som är verksam inom området, Statens Konstråd, har personal, kunskap och kompetens för ändamålet. Utskottet menar att det vore en fördel om denna för Sverige speciella kompetens och erfarenhet även kunde komma till nytta inom EU:s institutioner.

Sverige har kunnat bistå medlemskretsen med särskilda erfarenheter inom flera samhällsområden, t.ex. vad gäller öppenhet i offentlig förvaltning och

arbetet med att främja sysselsättningen och en ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Utskottet menar att Sverige även när det gäller förvärv av konstnärliga arbeten till offentliga miljöer har särskild erfarenhet och kompetens som skulle kunna utnyttjas. Den modell som utvecklats i Sverige för ändamålet skulle kunna tillvaratas även i EU-sammanhang.

Samtidigt kan utskottet konstatera att förutom ett särskilt uppdrag i anslutning till den nya ministerrådsbyggnaden och utsmyckningar av de svenska beskickningarna i utlandet har Statens konstråd i dag inte i uppdrag att vara verksamt inom detta område. Till detta kommer att medel för ändamålet ej finns inom ramen för den budget som riksdagen har beslutat för budgetåret 1999.

Ett utbyte mellan medlemsländerna på bildkonstens område inom ramen för en utsmyckning av EU-institutionernas lokaler skulle enligt utskottets uppfattning visa både på den rikedom i konstnärlig produktion som finns i EU-länderna och den mångfald i uttrycket som existerar bland konstnärer i medlemsländerna. De många besökarna vid unionens institutioner skulle därvid erhålla intryck av europeisk bildkonst och samtidigt få en uppfattning om hur unionens medlemsländer ser på kulturens och kulturarbetarnas värde.

Utskottet kan samtidigt konstatera att visst samarbete inom kulturområdet finns. Ett antal program som Kalejdoskop, Ariane och Rafael har varit operativa under några år. Vidare finns samarbetet kring de årliga kulturhuvudstäderna. Stockholm var kulturhuvudstad 1998. Ett kulturrampprogram med medel uppgående till 167 miljoner euro för perioden 2000–2006 har beslutats av rådet. Programmet kommer att ersätta de tre programmen Kalejdoskop, Ariane och Rafael.

Även om vissa medel har avsatts inom Kalejdoskop till bildkonst har de avsett samarbete mellan länder och inte konstnärlig utsmyckning inom EU. Utskottet menar att regeringen bör överväga om inte Sverige inom EU borde verka för att vissa medel avsätts inom ramen för kulturrampprogrammet för perioden 2000–2006 för att i medlemsländerna införskaffa bildkonstverk för att utsmycka institutionernas byggnader, särskilt de offentliga delarna. Utskottet skulle för sin del välkomna en sådan utveckling. Även andra medel som exempelvis deposition av bildkonst liksom årliga tävlingar i konstnärlig utsmyckning skulle kunna övervägas i det sammanhanget. Resultatet skulle kunna bli att det inom unionens institutioner manifesteras att bildkonstens uttrycksformer inom EU är både mångfasetterade och mångkulturella.

Utskottet kan således konstatera att det skulle kunna finnas ett antal olika vägar att nå fram till det mål som motionären efterlyser.

Utskottet är emellertid inte nu redo att ställa sig bakom ett riksdagens tillkännagivande i denna fråga och avstyrker därmed motion U503 (s).

Registrering av lobbyister

I motion U506 (v) yrkande 1 begärs att ett register över lobbygrupper inom EU upprättas och att dessa kontrolleras.

Konstitutionsutskottet framhåller inledningsvis i sitt yttrande 1998/99:KU3y att frågan om registrering av lobbyister behandlades våren

1998 i utskottets betänkande Riksdagens arbetsformer (bet. 1997/98:KU27). I betänkandet redovisades regleringen av lobbyverksamhet i olika länder. Europaparlamentets utredningsenhet hade inventerat förhållandena i medlemsländernas parlament, och av denna inventering framgick att de flesta parlament inte hade några bestämmelser om intressegruppers aktiviteter. Tyskland var det enda land som hade formella regler. I Danmark hade i praktiken införts en form av kontroll över lobbying, och i Storbritannien hade två intressegrupper för professionella parlamentslobbyister frivilligt antagit uppförandekoder och upprättat egna register. I de fall där regler fanns inom de europeiska parlamenten ingick alltid registrering som en komponent. Utdelning av passerkort var ett annat sätt att kontrollera intressegrupper.

Konstitutionsutskottet konstaterar att det i Europaparlamentet finns ett offentligt register och en uppförandekod för lobbyister. Enligt ordningsreglerna utfärdas passerkort till den som vill förse ledamöterna med information. Villkor för passerkort är att vissa ordningsregler respekteras samt att lobbyistens namn och uppdragsgivare registreras. Det intresse som lobbyisten företräder måste uppges vid varje enskilt möte med personer vid parlamentet. Enligt uppförandekoden får konfidentiell information inte spridas vidare och ekonomisk ersättning inte erbjudas.

Vidare noterar konstitutionsutskottet att Demokratiutredningen som fått regeringens uppdrag att bl.a. analysera lobbning under 1999 har gett ut debattskriften Lobbning (SOU 1998:146). I ett av de fyra bidragen i skriften diskuteras lobbningen i EU i ett juridiskt perspektiv med sidoblickar på hur lobbning regleras i USA och några europeiska länder. Ledamöterna i Demokratiutredningen har inte tagit ställning till artiklarnas innehåll. Frågan om lobbning kommer att behandlas i flera av de forskarantologier som avses utkomma sommaren 1999. I början av hösten 1999 kommer utredningen att ge ut en forskarrapport om bl.a. lobbyism med nya empiriska svenska undersökningar som grund. Ledamöterna i Demokratiutredningen kommer sedan att göra sin politiska värdering av verksamheten i sitt slutbetänkande i slutet av år 1999, konstaterar konstitutionsutskottet i sitt yttrande.

Vidare framhåller konstitutionsutskottet att det år 1997 förts in en ny artikel (3) i bilaga IX till parlamentets arbetsordning. De personer som regelbundet vill ha tillträde till parlamentets lokaler för att förse ledamöterna med information skall bl.a. uppge vems eller vilkas intressen de företräder till Europaparlamentets ledamöter, deras personal eller tjänstemän vid parlamentet. De skall inte försöka få tag i information på oärligt sätt eller i vinstsyfte till tredje man sprida dokument som erhållits från parlamentet. I sina förbindelser med utomstående parter får de inte uppge att de har någon formell anknytning till parlamentet. De skall rätta sig efter de bestämmelser där det föreskrivs att ledamöterna personligen skall lämna detaljerade uppgifter om yrkesmässig verksamhet och alla övriga uppdrag som de får ersättning för samt lämna upplysningar om finansiellt stöd, stöd i form av personal eller utrustning som erhålls utöver de resurser som tillhandahålls av parlamentet och som erbjuds ledamöten inom ramen för dennes politiska aktivitet av en tredje part. Givarens identitet skall anges och upplysningar skall vara offentliga. Personerna skall själva förvissa sig om att all hjälp de erbjuds inom

ramen för bestämmelserna antecknas i registret. För att deras passerkort skall förnyas måste de registrerade personerna varje år lämna in en rapport med en beskrivning av vad de gjort under året för att påverka beslutsfattandet i parlamentet.

Kommissionen å sin sida uppmanade år 1992 i ett meddelande lobbyingsbranschen att frivilligt upprätta en egen uppförandekod, framhåller konstitutionsutskottet. Det resulterade i att en grupp om 25 lobbyingsfirmor i Bryssel i september 1994 lade fram en uppförandekod som alla inblandade kunde enas om. Konstitutionsutskottet noterar att uppförandekoden gäller för alla EU-institutioner, inte bara för kommissionen. Enligt reglerna skall lobbyisten bl.a. identifiera sig med namn och företag, uppge det intresse han eller hon representerar, inte använda oärliga medel och undvika intressekonflikter.

Konstitutionsutskottet konstaterar att en ganska omfattande registrering och kontroll av lobbyister förekommer inom EU även om den till stor del bygger registrering på en frivillig uppförandekod från lobbyisternas sida. Utskottet noterar att denna uppförandekod har kommit att tillämpas också hos parlamentet. Mot denna bakgrund är konstitutionsutskottet inte berett att förorda att Sverige verkar för en längre gående registrering och kontroll och avstyrker motion U506 (v) yrkande 1.

Utrikesutskottet behandlade ett liknande yrkande i anslutning till förra årets skrivelse och inhämtade då beträffande parlamentet att ett arbete har genomförts internt för att skärpa regelsystemet kring lobbyverksamheten. Detta arbete utmynnade under 1997 i ett betänkande (Betänkande om ordningsregler för lobbyister, A4-0107/97) från Europaparlamentets utskott för arbetsordning, valprovning och ledamöters immunitet. I betänkandet presenterades ett förslag om upprättande av en uppförandekod när det gäller lobbyverksamheten. Förslaget antogs och de nya reglerna har införts i parlamentets arbetsordning.

De nya bestämmelserna gäller för ambassader, konsulat, representationer för stater och regioner, affärsdrivande organisationer och utövare av offentliga angelägenheter som kommer i kontakt med personal och ledamöter i Europaparlamentet. Bestämmelserna innehåller krav på att sådana representanter som nämndes ovan skall låta registrera sig och de skall uppge vilka intressen de företräder. Vidare skall lobbyisternas uppträdande präglas av ärlighet, rättvisa och öppenhet och de skall inte i vinstsyfte sprida dokument som erhållits från parlamentet till tredje part.

Utrikesutskottet framhöll i betänkande 1997/98:UU20 att det ser positivt på dessa förändringar, att lobbyverksamheten omges av vissa regler samt att det sker under en större öppenhet.

Utrikesutskottet menar att det är positivt att frågan kring lobbying inom EU uppmärksammas och analyseras. Utskottet konstaterar liksom konstitutionsutskottet att mycket redan har gjorts på detta område inom EU. Utrikesutskottet menar att något riksdagens tillkännagivande i denna fråga ej är erforderligt.

Med det anförda anser utskottet att motion U506 (v) yrkande 1 är besvarad.

I motion U9 (mp) yrkande 3 efterlyses en mer utförlig redogörelse för läget beträffande de svenska övergångsbestämmelserna.

Med anledning av detta yrkande anför *skatteutskottet* i sitt yttrande 1998/99:SkU6y att utskottet i och för sig kan hålla med motionärerna om att vissa undantag för Sverige på bl.a. mervärdesskatteområdet – vissa läkemedel m.m. – skulle kunna redovisas i årsboken. Skatteutskottet anför dock att ofta är dessa undantag inte tidsbegränsade, och att de har motsvarigheter i många andra EU-länder. Att varje år redogöra för sådana regler, även om de inte varit föremål för övervägande under året, kan vara onödigt betungande och av begränsat värde, menar *skatteutskottet* i sitt yttrande.

Skatteutskottet framhåller att det har förståelse för regeringens ambition att begränsa redogörelsen till frågor som aktualiserats under året med hänsyn till att syftet med årsboken är att ge en redogörelse för verksamheten under det aktuella året. Vad gäller de skattefrågor som motionärerna har tagit upp i motionen anser utskottet att det även i fortsättningen i första hand bör ankomma på regeringen att bedöma vilka uppgifter som skall anses relevanta i sammanhanget och tas med. Utskottet avstyrker därför motionen i den nu behandlade delen.

EU-nämnden konstaterar i sitt yttrande 1998/99:EUN1y att de övergångsbestämmelser som redovisas i skrivelsen i huvudsak rör sådant som skulle gälla tre eller fyra år efter medlemskapets ikraftträdande och som följaktligen har löpt ut vid årsskiftet 1997/98 eller 1998/99. EU-nämnden anser att det är en värdefull redovisning som görs i skrivelsen och konstaterar i likhet med regeringen att övergångsperioderna på många, ofta viktiga, svenska områden använts till att ändra eller påbörja förändringar av gemenskapens regler. EU-nämnden vill dock framhålla att det hade varit bra om regeringen i skrivelsen även redovisat läget beträffande samtliga nu gällande övergångsregler som Sverige erhållit.

Utrikesutskottet kan för sin del konstatera att under rubriken Svenska övergångsregler från medlemskapsförhandlingarna behandlar skrivelsen utförligt ett flertal övergångsbestämmelser. Utrikesutskottet anser liksom EU-nämnden att redovisningen som görs är värdefull.

Utrikesutskottet anser att i kommande skrivelser bör redovisningen av övergångsbestämmelser och undantag från medlemskapsförhandlingarna innefatta dels de som gått ut under det år som skrivelsen avser, dels en uppdatering av de som är gällande och dels eventuella förändringar angående dessa som inträffat under det år som skrivelsen avser. Utskottet förutsätter att så kommer att ske.

Med det anförda anser utrikesutskottet att motion U9 (mp) yrkande 3 är besvarad.

Handlingsoffentlighet

I yrkande 8 begärs att regeringen till riksdagen presenterar ett förslag kring hur EU:s handlingsoffentlighet skall utformas inför arbetet med en ny rättsakts som skall reglera offentlighetsfrågorna. I motion U508 yrkande 3 begärs

att Sverige som ordförandeland driver att meddelarfrihet och en offentlighetsprincip liknande den svenska införs inom alla EU:s organ. Även i motion K210 (mp) yrkande 4 tas frågan om öppenhet i det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande upp. De åsikter och hållningar som den svenska regeringen genom olika representanter bedriver i kommittéerna måste spridas och utvecklas i en offentlig diskussion, menar motionärerna. Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att återkomma med förslag om hur det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande skall öppnas och demokratiseras. Offentlighetsprincipen tas också upp i motion U506 (v) yrkandena 2 och 7. Det anförs i motionen att domstolen och andra institutioner också borde omfattas av de grundläggande öppenhetsreglerna. De borde också utsträckas till de hundratals kommittéer som verkar inom kommissionen, till Coreper, de ständiga representanternas kommitté, inklusive dess undergrupper samt till förlikningsförfarandet mellan parlamentet och rådet. Också i motion U507 (fp) (yrkande 6) understryks vikten av att när ministerrådet sammanträder som lagstiftare skall debatterna och besluten vara offentliga.

EU-nämnden konstaterar i sitt yttrande 1998/99:EUN1y att som en följd av de nya bestämmelserna i Amsterdamfördraget om öppenhet har arbetet inletts med att utarbeta en rättsakt, som skall reglera allmänna principer och sekretessregler för handlingars offentlighet i Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Vidare noterar nämnden att i syfte att på ett tidigt stadium påverka utformningen av kommissionens förslag till rättsakt har regeringen överlämnat en promemoria till kommissionen, med en redogörelse för Sveriges inställning i principfrågor gällande rättsakten.

Regeringen anser att både inkommande och upprättade handlingar skall omfattas av reglerna. Beträffande sekretessregler anser regeringen att öppenhet ska vara huvudregeln, men att sekretess kan få förekomma med hänsyn till handlingens innehåll. Detaljerade regler för när sekretess skall tillämpas i enskilda fall bör utformas, tillika direktiv för hur institutionerna skall hantera ärenden som rör utlämnande av handling. Handlingarna skall diarieföras i offentligt register. Vid begäran om utlämning skall institutionerna inte tillåtas efterfråga syftet med begäran. Regeringen anser vidare att instrumentet för rättsakten bör vara ett beslut.

EU-nämnden konstaterar i sitt yttrande att den inte har informerats om denna promemoria.

EU-nämnden betonar att frågan är av mycket stor vikt och noterar att rättsakten kommer att behandlas i enlighet med medbeslutandeförfarandet och kommer att bli föremål för samråd i EU-nämnden. Rättsakten skall antas inom två år från det att Amsterdamfördraget har trätt i kraft, dvs senast den 1 maj 2001, framhåller nämnden. EU-nämnden erinrar i sammanhanget om samrådet i öppenhetsfrågor under regeringskonferensen inför Amsterdamfördraget, där nämnden gav regeringen sitt stöd i dess arbete för att öka öppenheten inom EU.

Konstitutionsutskottet framhåller i sitt yttrande 1998/99:KU3y att utskottets yttrande till utrikesutskottet om Amsterdamfördraget (yttrande 1997/98:KU9y, bet. 1997/98:UU13) behandlade flera motioner om öppenhet och insyn i EU:s institutioner. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att förhandlingsresultatet när det gällde öppenhet för unionsmed-

borgarna var mycket tillfredsställande ur svensk synvinkel. Utskottet ville dock understryka vikten av att de tillämpningsregler rådet skall utarbeta inom två år från fördragets undertecknande verkligen motsvarar intentionerna att offentlighet skall vara huvudregel och sekretess bara gälla i undantagsfall. Utskottet såg med tillfredsställelse att regeringen avsåg att göra offentliga register till en huvudfråga när tillämpningsreglerna skall utarbetas. Enligt vad konstitutionsutskottet inhämtat hade ett arbete inletts i rådet i syfte att upprätta ett diarium över rådets icke hemligstämplade handlingar, vilka skall vara sökbara på Internet. Konstitutionsutskottet hade vidare inhämtat att det i förstainstansrätten pågick ett mål om huruvida de s.k. kommitologikommittéerna är delar av kommissionen och därmed omfattas av kommissionens regler om handlingars offentlighet. Det fanns anledning att anta att den rättsakt som utarbetas kommer att tjäna som förebild för andra EU-institutioner och för EU-organen. Konstitutionsutskottet fann motionsyrkandena tillgodosedda med det anförda.

Konstitutionsutskottet noterar vidare i sitt yttrande att den 12 januari 1999 utfärdade Europaparlamentet en resolution om öppenhet inom Europeiska unionen. I resolutionen understryks vikten av ökad öppenhet. Främjandet av öppenhet sägs inte enbart vara en fråga om allmänhetens tillgång till handlingar utan måste även inbegripa andra områden som ökad öppenhet i samband med EU-sammanträden, ökad användning av Internet, ökad klarhet och enkelhet hos EU-texter, bibehållande av flerspråkighet inom EU:s institutioner och förbättring av kvaliteten på EU:s informationskampanjer. Handlingar bör ges en mer exakt definition och inkommande handlingar och handlingar som härrör från en institution bör omfattas av reglerna. Offentliga register bör upprättas vid alla EU:s institutioner. Ett förenklat klassificeringssystem för hemliga handlingar behövs, och undantagen bör definieras strängare. Varje begäran som inte besvarats inom viss tid bör anses beviljad.

Vidare noterar konstitutionsutskottet i sitt yttrande att vice statsminister Lena Hjelm-Wallén har den 15 april 1999 i riksdagen lämnat information från regeringen om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU år 2001. Den första prioriteringen som redovisades var att regeringen vill bidra till en öppnare, modernare och mer jämställd union.

Konstitutionsutskottet betonar i yttrandet att det ser med tillfredsställelse att frågan om öppenhet och insyn i EU-institutionernas arbete är en prioriterad fråga för det svenska ordförandeskapet. Konstitutionsutskottet utgår från att regeringen redovisar för riksdagen hur arbetet med frågan utvecklas. Mot bakgrund av att regeringen sålunda uttryckligt tagit ställning för öppenhet och insyn i EU-institutionerna som en prioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet saknas anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen i detta avseende. Utskottet anser således att motion U508 (mp) yrkande 3 bör avstyrkas.

Konstitutionsutskottet gör ingen annan bedömning än motionärerna om det angelägna i att Sverige verkar för en högre grad av öppenhet och insyn i EU:s institutioner efter en modell liknande den svenska. Enligt konstitutionsutskottets mening saknas dock anledning att förutsätta annat än att regeringen målmedvetet arbetar för utökad öppenhet och insyn i EU:s institutioner på alla nivåer. Enligt konstitutionsutskottets mening behövs således inte

något tillkännagivande till regeringen i detta avseende. Konstitutionsutskottet anser därför att även motionerna K210 (mp) yrkande 4, U506 (v) yrkandena 2 och 7 samt U507 (fp) yrkande 6 bör avstyrkas.

Konstitutionsutskottet anför vidare i sitt yttrande att också motion U9 yrkande 8 (mp) om att regeringen skall återkomma till riksdagen med proposition kring utformningen av EU:s offentlighetsprincip bör avstyrkas. Enligt konstitutionsutskottets mening är frågan av sådan art att den i stället bör bli föremål för information till konstitutionsutskottet och samråd i EU-nämnden. I detta sammanhang kan nämnas att justitieministern den 4 juni 1998 skriftligen informerade konstitutionsutskottet om genomförandet av Amsterdamfördragets bestämmelser om handlingsoffentlighet, bl.a. redovisades den ovan beskrivna princippromemoria som utarbetats i Regeringskansliet och överlämnats till EU:s institutioner.

Utrikesutskottet delar den bedömning som konstitutionsutskottet och EU-nämnden redovisar i sina yttranden och avstyrker motionerna U9 (mp) yrkande 8, U508 (mp) yrkande 3, K210 (mp) yrkande 4, U506 (v) yrkandena 2 och 7 samt U507 (fp) yrkande 6.

Gemenskapslagstiftningens kvalitet och närhetsprincipen

I motion U505 (c) yrkande 6 (delvis) begärs att frågan om decentralisering och enklare regler prioriteras under det svenska ordförandeskapet första halvåret år 2001. I motion U507 (fp) yrkande 4 menar motionärerna att EU endast skall ägna sig åt frågor där de lokala, regionala och nationella nivåerna inte räcker till. I motion K319 (m) begärs att Sverige spelar en mer pådrivande roll i arbetet med att reformera onödig, otidsenlig och oönskad EG-rättslig lagstiftning.

Konstitutionsutskottet konstaterar i sitt yttrande 1998/99:KU3y att enligt artikel 3b andra stycket i EG-fördraget skall på de områden där gemenskapen inte är ensam behörig, i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen, den vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå.

Vidare framhåller konstitutionsutskottet att till EG-fördraget är numera fogat ett protokoll om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (C.7). Där anges att gemenskapens åtgärder skall begränsas till frågor som har gränsöverskridande aspekter eller som inte i tillräcklig utsträckning hanteras på nationell nivå. Gemenskapen skall endast lagstifta i den mån det är nödvändigt, och de åtgärder som gemenskapen vidtar skall lämna så mycket utrymme som möjligt för beslut på nationell nivå. Gemenskapens institutioner skall noga pröva om och motivera varför åtgärder skall vidtas på gemenskapsnivå. Konstitutionsutskottet noterar att regeringen bedömde i proposition 1997/98:58 Amsterdamfördraget (bet. 1997/98:UU13) att protokollet i sak inte förändrar innebörden av artikel 3b om subsidiaritet i EG-fördraget. Att principerna för tillämpning nu kom till uttryck i ett protokoll till EG-fördraget innebär emellertid att det blir rättsligt bindande för

institutionerna, och att det skall ligga till grund för EG-domstolens prövning. I detta hänseende innebär det nya protokollet enligt regeringen ett stärkande av principernas ställning.

Vidare framhåller konstitutionsutskottet att Statskontoret på regeringens uppdrag har kartlagt och analyserat hur svenska myndigheter genomför EG-direktiv och kompletterar EG-förordningar med myndighetsföreskrifter. I uppdraget ingick bl.a. att belysa de svenska erfarenheterna av medverkan i olika EU-initiativ som syftar till att förbättra utformningen av EG:s rättsakter. Enligt Statskontorets rapport 1999:7 Regelförenkling i Sverige och EU har kommissionen under senare år tagit flera nya initiativ och vidareutvecklat pågående insatser för att förbättra EG:s regelverk och göra reglerna mer effektiva. EU:s arbete med regelförbättring rör emellertid inte enbart kommissionen. I arbetet medverkar även rådet, nationella förvaltningar och olika samhällsorganisationer. Konstitutionsutskottet noterar att Statskontorets studier visar att de svenska erfarenheterna av EU:s arbete med regelförbättring i allmänhet är goda, men att det också finns vissa brister. Det är enligt Statskontoret viktigt att Sverige på ett aktivt sätt deltar i och påverkar EU:s arbete med regelförbättring. Den särskilda statssekreterargrupp som inrättats i december 1998 med ett särskilt ansvar för arbetet med regelförenkling bör i samarbete med berörda delar av Regeringskansliet utarbeta svenska riktlinjer för att utveckla arbetsmetoder och målsättningar i EU:s arbete med regelförbättring. Enligt Statskontoret bör Sverige under det svenska ordförandeskapet följa upp och vidareutveckla de initiativ som kommissionen och andra medlemsstater har tagit för att förbättra EG:s regelverk.

Vidare framhåller konstitutionsutskottet i sitt yttrande att utskottet våren 1998 i yttrande 1997/98:KU9y om Amsterdamfördraget avstyrkte en motion, vari framhölls att EU borde eftersträva ett så okomplicerat regelsystem som möjligt. Konstitutionsutskottet utgick från att de i yttrandet redovisade åtgärderna, särskilt antagandet av protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, kommer att leda till ett effektivare unions-samarbete och till att beslut fattas där de hör hemma och därmed till minskad byråkrati. Konstitutionsutskottet gör i nu föreliggande yttrande inte någon annan bedömning. Konstitutionsutskottet förutsätter att de synpunkter som framförs i Statskontorets ovan redovisade rapport kommer att beaktas i Regeringskansliet. Något tillkännagivande till regeringen är enligt konstitutionsutskottet inte påkallat, och utskottet avstyrker motionerna U505 (c) yrkande 6 i denna del, U507 (fp) yrkande 4 samt K319 (m).

Utrikesutskottet delar konstitutionsutskottets uppfattning och avstyrker motionerna U505 (c) yrkande 6 i berörd del, U507 (fp) yrkande 4 samt K319 (m).

Institutionella frågor

I ett flertal motioner tas frågor upp kring formerna för samarbetet inom EU. I motion U506 (v) begärs tillkännagivanden till regeringen om att riksdagens ställning i EU:s beslutsprocess bör stärkas och att EU-kommissionens initiativmakt bör minskas till förmån för de nationella parlamentens (yrkandena

3 och 6). Miljöpartiet anser i motion U508 (mp) att en prioriterad fråga för Sverige som ordförandeland bör vara att driva att EU för över kompetens till medlemsländerna och helt skalar bort sådana politiska områden som löses bäst på nationell nivå (yrkande 4). Sverige bör driva frågan om hur EU kan omvandlas till att i högre grad vara ett mellanstatligt samarbete (yrkande 5). Det bör vara en prioriterad uppgift för Sverige i samband med nästa regeringskonferens att driva frågan hur EU kan omvandlas i detta syfte. Helt klart är att EU-kommissionens roll i en sådan struktur måste minska och att dess ensamrätt att lägga förslag måste försvinna, menar motionärerna. Naturligt vore att i stället ge de nationella parlamenten beslutsrätt (yrkande 7). EU:s politiska organisation måste enligt motionen förändras på ett sätt som möjliggör för väljarna att utkräva politiskt ansvar (yrkande 6). I motion U509 (kd) framhålls att det är en angelägen uppgift för Sverige att föra fram krav på att nuvarande proportion när det gäller viktningen av röster i rådet bevaras (yrkande 18). Även i framtiden måste Europaparlamentet ha en sådan utformning att även de mindre ländernas landskap får fullgod representation (yrkande 19).

Konstitutionsutskottet framhåller med anledning av dessa motioner att frågan om en högre grad av mellanstatlighet i samarbetet i Europeiska unionen var föremål för konstitutionsutskottets bedömningar i yttrande till utrikesutskottet över Amsterdamfördraget (yttrande 1997/98:KU9y, bet. 1997/98:UU13). Konstitutionsutskottet avstyrkte då bl.a. ett motionsyrkande (v) liknande motion 506 yrkandena 3 och 6. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att legitimitet och effektivitet i EU-samarbetet likaväl som medbestämmande och demokratisk kontroll borde vara ledstjärnor för Sveriges agerande även i det framtida EU-samarbetet. Konstitutionsutskottet såg ingen anledning för riksdagen att, som begärts i motioner, på förhand ta avstånd från ytterligare steg mot överstatlighet eller begära att regeringen verkar för att fördragen ändras i mer mellanstatlig riktning. En fördjupning av samarbetet kunde enligt utskottet inom vissa områden bidra till att EU:s mål förverkligas snabbare och effektivare. Det vore därför enligt konstitutionsutskottet oklokt att låsa sig för att inte inom vissa områden kunna öka inslagen av överstatligt samarbete. Samtidigt fanns det, enligt konstitutionsutskottet, frågor som bäst hanteras på nationell nivå. Olika delar av samarbetet måste alltid kunna förändras i riktning mot mer eller mindre överstatlighet, inte minst beroende på hur utvidgningsprocessen utvecklar sig. Det sagda innebar dock inte att konstitutionsutskottet förespråkade en utveckling i federalistisk riktning. Konstitutionsutskottet gör inte nu någon annan bedömning utan anser att motionerna 506 (v) yrkandena 3 och 6 samt 508 (mp) yrkandena 4, 5 och 7 bör avstyrkas.

Konstitutionsutskottet är därmed inte heller berett att tillstyrka motion U508 (mp) yrkande 6 om förändring av EU:s politiska organisation för att väljarna skall kunna utkräva ett politiskt ansvar. Utskottet vill framhålla att Amsterdamfördraget innebär en förstärkning av parlamentets ställning genom att medbeslutandeproceduren skall vara den normala beslutsproceduren för frågor som kan betecknas som egentliga lagstiftningsfrågor. Det kan inte heller bortses från att kommissionen är beroende av att den beviljas ansvarsfrihet av parlamentet, menar konstitutionsutskottet. Politiskt ansvar kan

således delvis utkrävas av väljarna i valet till Europaparlamentet. Vidare kan, framhåller konstitutionsutskottet i sitt yttrande, politiskt ansvar för det svenska agerandet i ministerrådet utkrävas i val till den svenska riksdagen.

Vidare noterar konstitutionsutskottet i sitt yttrande att frågorna om representation i parlamentet och om röstviktning behandlades i regeringens proposition 1997/98:58 om Amsterdamfördraget. Där redovisades att när fördelningen av nya platser i parlamentet skall ändras skall, enligt artikel 138 i EG-fördraget, antalet ledamöter från varje land garantera en adekvat representation. Vidare angavs att frågan om ändring av nuvarande regler för viktning av rösterna vid beslut med kvalificerad majoritet i rådet diskuterades in i det sista utan att medlemsstaterna kunde enas om en reform. Konstitutionsutskottet (yttrande 1997/98:KU9y, bet. 1997/98:UU13) beklagade vidare att frågorna om viktningen av medlemsstaternas röster skjutits på framtiden. En lösning hade underlättat den fortsatta utvidgningsprocessen. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att en reform när det gäller röstviktningen i rådet måste ske med beaktande av de mindre medlemsstaternas intressen. Eftersom EU är ett samarbete mellan självständiga stater var det naturligt att fördelningen av rösterna i rådet inte motsvarar den befolkningsmässiga fördelningen. Konstitutionsutskottet vidhåller dessa bedömningar och avstyrker motion U509 (kd) yrkandena 18 och 19.

Utrikesutskottet gör inga andra bedömningar och avstyrker motionerna U506 (v) yrkandena 3 och 6, U508 (mp) yrkandena 4–7 samt U509 (kd) yrkandena 18 och 19.

EG:s anslutning till Europakonventionen om mänskliga rättigheter och grundläggande friheter m.m.

I motion U509 (kd) yrkande 1 begärs att Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna införlivas i EU-fördragen.

Konstitutionsutskottet framför i sitt yttrande till utrikesutskottet att frågan om EU:s anslutning till Europakonventionen behandlades våren 1998 i konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet om Amsterdamfördraget (yttrande 1997/98:KU9y, bet. 1997/98:UU13). I yttrandet gavs en redovisning av EU:s förhållande till Europakonventionen och det skydd för de mänskliga rättigheterna som ges genom EU-fördragen. Konstitutionsutskottet beklagade i sitt yttrande att medlemsstaterna inte kunnat enas om sådana fördragsändringar att gemenskapen kunde ansluta sig till Europakonventionen. Utskottet såg dock positivt på att de grundläggande fri- och rättigheterna förstärkts i Amsterdamfördraget genom att fördragsfästas i artikel F. Unionens engagemang i fråga om icke-diskriminering och jämställdhet mellan kvinnor och män förstärks också. Konstitutionsutskottet ansåg att det var för tidigt att ta ställning till i vilken utsträckning regeringen skall fortsätta att driva frågan om en anslutning till Europakonventionen vid kommande regeringskonferenser och avstyrkte en motion (kd) liknande den nu aktuella.

I nu föreliggande yttrande framhåller konstitutionsutskottet att det i likhet med motionären anser att frågan om tillämpningen inom EU av Europakon-

ventionen är central. Konstitutionsutskottet vill därvid peka på att två skilda system för tolkningen av konventionen i längden inte är en acceptabel ordning.

Konstitutionsutskottet noterar att 40 stater har anslutit sig till Europakonventionen medan Europeiska unionen omfattar 15 medlemsländer. Självfallet är det nödvändigt att praxis i så centrala frågor som mänskliga rättigheter och grundläggande friheter skapas otvetydigt av en enda domstol, menar utskottet. Konstitutionsutskottet betonar i yttrandet att det förutsätter att regeringen tillvaratar möjligheterna att verka för en utveckling i denna riktning. Enligt konstitutionsutskottets mening är ett tillkännagivande till regeringen inte nu nödvändigt och utskottet avstyrker därför motion U509 yrkande 1 (kd).

Utrikesutskottet delar konstitutionsutskottets bedömningar. *Utrikesutskottet* avstyrker därmed motion U509 (kd) yrkande 1.

5.3 Visst samarbete inom ramen för Europeiska gemenskapen

Skrivelsen

Energifrågor

I skrivelsen konstateras att EG-fördraget inte har något speciellt avsnitt som handlar om energi. De gemensamma åtgärderna som finns på energiområdet har framför allt utvecklats inom ramen för reglerna om den inre marknaden och på senare tid på basis av unionsfördragets artiklar om transeuropeiska nät.

I skrivelsen nämner regeringen att det vid energirådsmötet i maj 1998 hölls en öppen debatt om energi och miljö, i vilken ministrarna betonade vikten av stöd till forskning och utveckling, betydelsen av gemensamma regler och anpassad lagstiftning för att främja förnybara energikällor. Flera ministrar nämnde möjligheten att skapa reglerade marknader för förnybara energikällor medan andra varnade för att konkreta åtgärder kan verka konkurrensnedvidande på den inre marknaden. Vidare antogs en rådsresolution om en gemenskapsstrategi för att främja förnybara energikällor. Denna strategi skall bidra till att de relativa kostnaderna för de förnybara energikällorna minskas så att de bättre kan konkurrera med traditionella energibärare. I resolutionen uppmanas medlemsländerna att fortsätta bidra till gemenskapens indikativa mål om att andelen förnybara energikällor skall uppgå till 12 % år 2010.

Vidare framhåller regeringen att vid energirådsmötet i november 1998 debatterade ministrarna om hur förnybara energikällor skall främjas på den inre marknaden för el. Kommissionen aviserade ett förslag till direktiv om harmoniserade regler för främjande av förnybara energikällor på den inre marknaden för el. Vidare enades ministrarna vid energirådsmötet om ett ramprogram för energi och därmed sammanhörande åtgärder, inklusive sex delprogram, inriktat på förnybara energikällor (Altener), energieffektivisering (Save), analys (Etap), samarbete med tredje land (Synergy), fastbränsle (Carnot) och säkerhetsaspekter inom kärnenergisektorn (Sure).

Forskningen på energiområdet tas upp i skrivelsen i samband med beskrivningen av det femte ramprogrammet för forskning och utveckling. Den

22 december 1998 beslutade rådet om detta ramprogram, som löper till år 2002, konstaterar regeringen. Medlemsländerna beslutade bl.a. om fem tematiska program, nämligen Livskvalitet och förvaltning av levande resurser, Ett användarvänligt informationssamhälle, Konkurrenskraftig och hållbar tillväxt, Energi samt Miljö och hållbar utveckling. För svensk del var det av särskilt stor vikt att det bildades delprogram för miljö och energi, betonar regeringen i skrivelsen. Ramprogrammet trädde i kraft den 1 januari 1999.

När det gäller statsstöd till bil- eller flygindustrin nämns i skrivelsen den franska statens stöd på motsvarande 28 miljarder kronor till Air France. Sverige intervenerade år 1995 och framförde argument till förstainstansrätten. Enligt skrivelsen meddelande rätten sin dom i juni 1998, där man delvis gav Sverige rätt.

Euratomfördraget

I skrivelsen redovisas att EU:s medlemsländer och kommissionen för Euratom med Internationella atomenergiorganet (IAEA) har förhandlat om texten till tre tilläggsprotokoll till de befintliga avtalen om förhindrande av spridning av kärnvapen. Tilläggsprotokollen är nu föremål för ratifikation.

Regeringen noterar även att rådet den 24 november 1998 beslutade att godkänna Euratoms anslutning till konventionen om kärnsäkerhet. Rådet antog den 7 december 1998 slutsatser om kärnsäkerhet i samband med utvidningen av EU. Regeringen konstaterar att i slutsatserna anmodar rådet kommissionen bl.a. att se till att kärnsäkerhet ges hög prioritet i samband med partnerskap för anslutning och betonar att reaktorer som inte kan förbättras till en rimlig kostnad, så att de når upp till internationellt godkända säkerhetsnivåer, måste stängas.

Sysselsättning, jämställdhet

I skrivelsen konstaterar regeringen att Europeiska rådets extra toppmöte om sysselsättning i Luxemburg den 20–21 november 1997 uppdrog åt kommissionen att vart tredje år presentera en rapport om sysselsättningsutvecklingen i EU. I oktober 1998 presenterade kommissionen en första rapport, vilken analyserar faktorer på utbuds- och efterfrågesidan i ekonomin. Regeringen noterar att i rapporten lyftes särskilt tillväxtpotentialen i tjänstesektorn fram. Sverige välkomnade kommissionens rapport mot bakgrund av att en hög sysselsättning bidrar till högre tillväxt, ökad välfärd, en jämnare fördelning av inkomsterna och ett mer jämställt samhälle.

Vidare framgår av skrivelsen att det Europeiska rådet i december 1998 beslutade om nya riktlinjer för sysselsättningspolitiken för år 1999. Regeringen noterar att i förhållande till riktlinjerna år 1998 stärks rekommendationerna vad gäller reformer av skatte- och bidragssystem, tillgång till livslångt lärande, diskriminering av svaga grupper, undanröjande av hinder för sysselsättning i tjänstesektorn samt åtgärder för ökad jämställdhet. Regeringen anför att Sverige har verkat för att riktlinjerna konsolideras och förankras i medlemsstaterna och hos arbetsmarknadens parter. Kommissionens förslag till riktlinjer och de slutligt antagna rekommendationerna ligger väl i linje

med denna ståndpunkt, menar regeringen. Regeringen anser att riktlinjerna för sysselsättningspolitiken bör ges samma vikt som motsvarande instrument på det ekonomiska och monetära området.

Vidare framhåller regeringen i skrivelsen att jämställdhet mellan kvinnor och män är en av fyra prioriterade frågor som Sverige framför allt skall driva aktivt inom EU. Regeringen menar att Sverige, med sina erfarenheter, skall försöka sätta jämställdheten högt på den europeiska dagordningen.

I skrivelsen lämnas en översiktlig redogörelse för vad som förevarit på jämställdhetsområdet i EU. Bland annat framhålls det att Europeiska rådet vid toppmötet i Cardiff uttalade att jämställdhetsperspektivet skall integreras i alla politiska riktlinjer för sysselsättningen (s.k. mainstreaming). I slutsatserna från toppmötet i Wien i december 1998 uttalade Europeiska rådet bl.a. att medlemsstaterna, när de ser över sina nationella handlingsplaner, bör ägna särskild uppmärksamhet åt att göra påtagliga framsteg med att främja lika möjligheter för kvinnor och män, i synnerhet genom att sätta höga mål och en strategi för att integrera jämställdhetsaspekterna i alla samhällspolitiska områden. Enligt regeringen har Sverige bidragit aktivt till utvecklingen av jämställdhetsfrågorna inom EU-samarbetet.

Strukturfonder och regionalpolitik

I skrivelsen framhåller regeringen att den gemensamma regional- och strukturpolitiken är det viktigaste instrumentet för att minska obalanserna och skillnaderna i ekonomisk utveckling mellan regionerna och på så sätt skapa en högre grad av social och ekonomisk sammanhållning inom unionen.

Regeringen konstaterar att under perioden 1995–1999 kommer Sverige att sammanlagt ta emot ca 1,4 miljarder ecu från strukturfonderna, vilket motsvarar ca 12 miljarder kronor. Det framhålls i skrivelsen att ett villkor för att medel från fonderna skall betalas ut är att de kompletteras med svenska offentliga medel samt i vissa fall privata medel. Insatserna sker inom ramen för särskilda program, s.k. samlade programdokument eller operationella program, som utarbetats av regionala eller nationella myndigheter och som fastställts i förhandlingar mellan kommissionen och den svenska regeringen.

I skrivelsen redovisas under rubriken Regional- och strukturpolitik uppgifter om den hittillsvarande strukturpolitiken.

Mål 2

- Syftet är att omvandla regioner som påverkats av industriell tillbakagång.
- Bergslagen, Fyrstad, delar av Blekinge, norra Norrlandskusten och Ångermanlandskusten omfattas.
- Områdena får ca 1,4 miljarder kronor från strukturfonderna under perioden 1995–1999.
- Till detta kommer ca 3 miljarder kronor som svensk offentlig medfinansiering samt privata medel.
- I oktober 1998 hade beslutsgrupperna godkänt projekt för 77 % av EU-medlen och 22 % var utbetalt till projektägarna.

Mål 5b

- Syftet är att utveckla landsbygdsområden.
- Sydöstra Sverige, Västra Sverige, Skärgården (bebodda öar utan fast landförbindelse), Gotland samt Västerbotten/Gävleborg/Dalarna omfattas.
- Efter omfördelning av 5a-medel m.m. uppgår beloppet till 1,3 miljarder kronor under perioden 1995–1999.
- Till detta kommer 2,7 miljarder kronor som svensk offentlig medfinansiering samt privata medel.
- I oktober 1998 hade beslutsgrupperna godkänt projekt för 73 % av EU-medlen och 20 % var utbetalt till projektägarna.

Mål 6

- Syftet är att utveckla glest befolkade områden.
- 43 kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län berörs.
- Efter omfördelning av 5a-medel m.m. uppgår beloppet till 2,6 miljarder kronor under perioden 1995–1999.
- Sveriges offentliga medfinansiering är ca 2,4 miljarder kronor. Den totala ramen för programmet är ca 6,3 miljarder kronor.
- I oktober 1998 hade beslutsgrupperna godkänt projekt för 69 % av EU-medlen och 27 % var utbetalt till projektägarna.

Vidare redovisas i skrivelsen att förslagen inom EU till nya förordningar för strukturfonderna under perioden 2000–2006 inriktas på att effektivisera och förenkla de regional- och strukturpolitiska insatserna. Exempelvis eftersträvas en geografisk koncentration av insatserna. Förslagen syftar också till ett ökat ansvar för medlemsländerna i enlighet med närhetsprincipen samt till effektivare kontroll och uppföljning.

Folkhälsa, alkohol och tobak

Regeringen framhåller angående folkhälsa att det år 1994 blev ett formellt samarbetsområde i EG, i och med antagandet av Unionsfördraget. I den s.k. folkhälsoartikeln, artikel 129, sägs inledningsvis att gemenskapen skall bidra till att säkerställa en hög hälsoskyddsnivå för människorna genom att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja deras åtgärder. År 1994 antogs även ett femårigt ramprogram för folkhälsoområdet där åtta prioriterade områden definierades. För fem av områdena har aktiviteter satts i gång. Det nuvarande ramprogrammet för folkhälsoarbetet varar fram till år 2000. Av skrivelsen framgår att beredningen av det framtida ramprogrammet pågår.

Regeringen anför vidare i skrivelsen att det övergripande målet för åtgärdsprogrammet för hälsofrämjande utbildning och information är att bidra till en hög hälsoskyddsnivå i medlemsstaterna. Det gör man bl.a. genom att stödja insatser som rör strategier och strukturer för hälsofrämjande och uppbyggande av nätverk, riktad prevention till särskilt utsatta grupper i relation till speciella riskfaktorer, metoder för hälsoinformation och hälsoutbildning samt yrkesmässig utbildning i folkhälsoarbetet.

Regeringen konstaterar att Sverige tillsammans med Finland har erhållit medel – totalt 6,7 miljoner kronor – av kommissionen för att genomföra en länderjämförande undersökning om alkoholproblemens omfattning och alkoholpolitiken i samtliga EU-länder. Studien, som inleddes under 1998, skall vara klar under hösten år 2000. Tanken är att denna undersökning skall tjäna som underlag för diskussioner om behovet av en samlad alkoholpolitik inom EU.

Vidare framhåller regeringen i skrivelsen att hälsoministerrådet den 4 december 1997 antog en gemensam ståndpunkt om ett direktiv för att förbjuda direkt och indirekt tobaksreklam (98/43/EG). Detta är ett exempel på att integrationen av hälsofrågorna beaktas inom gemenskapens övriga politikområden, menar regeringen. Kommissionens förslag till direktiv har diskuterats under flera år utan att kvalificerad majoritet i rådet kunnat uppnås. På grund av röstförhållandena inom hälsoministerrådet har en medlemsstats förändrade inställning till en gemensam reglering av tobaksreklamen öppnat för att ett beslut kunde tas i frågan. Kommissionen meddelade vid hälsoministerrådet den 12 november 1998 att man avser att lägga fram ett förslag till ändringar i direktiv 89/622/EEG, avseende märkning av tobaksvaror, bl.a. innehållsförteckningar och varningstexter inför rådet och Europaparlamentet under våren 1999, framhåller regeringen.

Handelsfrågor

I skrivelsen anger regeringen att WTO nu har existerat i tre år och att medlemsantalet har ökat till 134. WTO:s andra ministerkonferens ägde rum 18–20 maj 1998 i Genève. Målsättningen med konferensen, dvs. att ge en startsignal till förberedelsearbetet inför nya förhandlingar, kunde uppnås i och med att ministerdeklarationen uppdrog åt WTO:s allmänna råd att inleda detta arbete. EG:s mål är att en bred förhandlingsrunda skall kunna inledas vid sekelskiftet.

Regeringen framhåller i skrivelsen att EG i WTO har presenterat sin syn vad gäller behovet av en bred samlad förhandling och att förhandlingen skall vara kort (tre år). EG förespråkar genom kommissionen en öppen attityd till andra länders intressen och att inga frågor i nuläget bör uteslutas. Regeringen påpekar att det slutliga beslutet om förhandlingar förväntas tas vid nästa ministerkonferens i USA i början av december 1999.

Motionerna

I motion *U506 (v) yrkande 13* framhåller Vänsterpartiet att det är viktigt att underlätta handel och utbyte över nationsgränserna. I motionen anförs att det är betydelsefullt att handelshinder avlägsnas, att det blir lättare att arbeta i olika länder och att onödiga hinder på tjänsteområdet avlägsnas. Men den fria rörligheten får inte vara överordnad hänsyn till miljö, social utveckling och regional hänsyn. Därför, menar motionärerna, bör den inre marknaden reformeras i grunden och ett antal förslag i den riktningen framförs i motionen.

Även Miljöpartiet uttrycker i motion *U508 (mp)* tveksamhet inför den inre marknads funktionssätt. Man vill i *yrkande 9* att Sverige skall motverka detaljreglering av varor och i *yrkande 10* att Sverige inom EU skall verka för att den inre marknads mål om fri rörlighet för varor och ekonomisk tillväxt skall ersättas med sociala och miljömässiga mål.

I motion *U509 (kd)* *yrkande 2* anför motionärerna att regeringen visat ovilja att följa europeiska rekommendationer i kampen för sysselsättningen, framför allt då det gäller att ändra strukturerna på den svenska arbetsmarknaden. De är särskilt kritiska när det gäller regeringens syn på sänkta arbetsgivaravgifter och en differentierad tjänstemoms.

Även Vänsterpartiet tar upp sysselsättningen i sin motion *U506 (v)* *yrkande 8*. Det behövs ett internationellt samarbete för att verksamt kunna bekämpa arbetslösheten, men det krävs i så fall en ekonomisk politik med en helt annan ekonomisk inriktning, menar motionärerna. Det anføres i motionen att om de enligt motionärerna dogmatiska reglerna för EMU och stabilitetspakten bryts upp, skulle det finnas utrymme för mellanstatliga lösningar som skulle kunna ge betydande tillväxt- och sysselsättningseffekter. I motionen begärs ett riksdagens tillkännagivande av vad som i motionen anføres om sysselsättning.

I samma motion *yrkande 11* noteras att villkoren på arbetsmarknaden för kvinnor skiljer sig markant mellan olika medlemsländer inom EU. Vänsterpartiet vill därför att Sverige inom EU skall verka för att EU:s beslutsorgan ger rekommendationer till medlemsländerna om alla kvinnors rätt till arbete samt verka för en nedbrytning av arbetsmarknadens könsstruktur där flertalet kvinnor är hänvisade till arbeten inom den offentliga sektorn. I *yrkande 12* i samma motion anføres att Sverige bör verka för en jämn fördelning mellan könen i institutionerna och de beslutande organen inom EU.

Vänsterpartiet anför i motion *N335 (v)* *yrkande 9* att det finns en risk att kommunerna medfinansierar projekt genom att undandra medel från "ordinarie" verksamhet. Motionärerna föreslår en utredning om möjligheten att släppa in privata intressen för medfinansiering i samband med näringslivs-satsningar. Vidare framhålls det att det är orimligt att EU skall kunna styra vilka områden i Sverige som kan beviljas nationellt regionalpolitiskt stöd.

Centerpartiet hävdar i motion *U505 (c)* *yrkande 4* att Sverige genom krångliga regler och dåligt ledarskap har försvårat möjligheterna att dra nytta av de möjligheter som det svenska EU-medlemskapet ger. Regeringen har snålat med den nödvändiga nationella medfinansieringen och skapat de mest komplicerade reglerna i hela EU, anføres det.

I motion *N284 (s)* framhålls det att tillgång till EU:s strukturfonder har varit positivt för skogslänen, men att krångel och byråkrati från svenska myndigheters sida har utgjort hinder. Beslutsfattandet måste förenklas, anser motionärerna.

Motionärerna bakom motion *N326 (m, kd)* *yrkande 29* kritiserar att de övervakningskommittéer som inrättats har haft få inslag av småföretagare och att merparten av strukturfondspengarna går till offentliga aktörer och inte till

dem som har de bästa projekten. Enligt motionärerna bör information om strukturfonderna vara anpassad till förhållandena hos småföretagen. Nya former för att stimulera småföretag att delta i strukturfondsprogrammen och nya medfinansieringsmodeller bör prövas. Även enskilda företag och privatpersoner bör kunna komplettera offentliga organ som medfinansierare. Byråkratin måste minskas, anför det.

I motion *N274 (kd) yrkandena 5 och 6* betonas att den svenska regeringen med all kraft måste värna svenska intressen i förhandlingarna. Det är angeläget att Sverige utnyttjar strukturfondsmedlen fullt ut. Kommuner i samverkan med länsstyrelser och andra regionala organ m.fl. måste finna bättre former för ett effektivt samarbete kring regionala utvecklingsprojekt. Organisation och administration bör förbättras, framhåller motionärerna.

I fyrpartimotionen *N256 (kd, m, c, fp) yrkandena 1–4* sägs att det behövs en ökad samordning mellan Sveriges och EG:s regionalpolitik. Den nuvarande uppsplittringen på ett nationellt system och ett EG-system är både svåröverskådlig och tungrodd, enligt motionärerna. Systemet måste på ett bättre sätt än i dag anpassas efter företagsamhetens villkor, och nya former bör prövas för att stimulera näringslivet att ta aktiv del i arbetet med strukturfonderna. Bland annat bör en ny finansieringsmodell prövas som möjliggör för enskilda företag och grupper av företag att upp till en viss gräns bidra till den nationella medfinansieringen. Ett skäl till dagens svårigheter är att företagens projektidéer blir utkonkurrerade av offentliga projekt. En annan svårighet är att bidragen utbetalas i efterskott.

Enligt motion *T325 (c) yrkande 1* måste det bli enklare att söka och administrera stödpengar från EU. Det lokala och regionala inflytandet över strukturfondernas fördelning bör öka.

I Sverige finns det en stor tröghet i utbetalandet av strukturfondsmedel, sägs det i motion *N207 (c)*. Skälet är att de projektansvariga måste redovisa kostnaderna innan medel kan erhållas. Många projektägare har gett upp eller avstår från strukturfondsmedel. En viss andel av beviljade medel bör ges vid projektstarten, föreslås det.

I motion *N237 (fp) yrkande 9* framhålls att den byråkrati som utvecklats i administrationen av målområdena, framför allt inom Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK), med all kraft måste motverkas. Regelverket måste förenklas. Bland annat bör det bli möjligt för projektägare att få förskott på beviljade medel.

I Kristdemokraternas motion *MJ224 (kd) yrkande 38* erinras om att EG-stödet på fiskets område i huvudsak ges inom ramen för det strukturstöd som kan hänföras till mål 5a. Enligt motionärerna är det angeläget att undersöka möjligheterna att bättre utnyttja EG:s stöd för landsbygdsutveckling, det s.k. 5b-stödet, för fiskeberoende områden.

Öarna nämns vid sidan av regionerna i ett tillägg till Amsterdamfördraget, framhålls det i motion *N258 (s)*. Inom EU har framarbetats och antagits ett betänkande om problemen för unionens öregioner. Frågor som lyfts fram är

en strukturfondsreform, statliga stöd, avgiftsbefrielser m.m. Motionären framhåller att en nationell strategi bör utarbetas för att integrera Gotland i den inre marknaden enligt Amsterdamfördragets tillägg om öar.

Lika väl och lika aktivt som Sverige försökt förbättra förutsättningarna för de nordliga regionerna bör Sverige säkra de svenska öarnas framtida utvecklingsmöjligheter, sägs det i motion *N227 (m)*. EU:s medlemsstater har i Amsterdamfördraget, regeringskonferensen och parlamentet uttalat vikten av särskilda åtgärder för öar.

I motion *N275 (c) yrkandena 1, 2 och 4* anføres att det är oacceptabelt om reformeringen av EU:s strukturfonder utgår från länsnivån med hänvisning till situationen i sydöstra Sverige. Förhållandena är mer likartade inom denna region än inom respektive län, som ingår i regionen.

Vidare framhåller motionärerna att strukturomvandlingen påskyndas genom en alltmera integrerad marknad inom EU och en ökad öppenhet. Tillväxten riskerar dock att bli mycket ojämnt fördelad. Det är därför viktigt att såväl den svenska regionalpolitiken som gemenskapens strukturpolitik förstärks i stället för raseras, är budskapet i motionen. Regeringen bör inför ordförandeskapet inom EU:s ministerråd arbeta fram ett sammanhållet policydokument i fråga om en reformerad strukturpolitik inom EU och presentera detta för riksdagen. Sveriges regering bör inom EU hävda att områden med en befolkningstäthet på exempelvis 50 personer per km² – och inte 100 som har diskuterats – skall klassificeras som landsbygdsområden i strukturpolitiken, begärs det i motionen.

I motion *N296 (c) yrkande 2* framhålls att Dalsland bör vara ett område som kan påräkna stöd från strukturfonderna också för perioden 2000–2006.

I motion *U509 (kd) yrkande 17* varnar motionärerna för en omfattande smuggling av tobak och alkohol och begär därför ett slut på neddragningarna av tullpersonalen. Dessutom yrkas att medlemsländernas regeringar bör uppmanas att fullfölja upphörandet av den tullfria försäljningen av alkohol och tobak under år 1999 och att den svenska regeringen bör uppmanas av motionärerna att fullfölja sin del av avtalet.

Folkpartiet menar i sin motion *U507 (fp) yrkande 7* att huvuddragen i den svenska alkoholpolitiken bör ligga fast och att alkoholanvändning inom EU skall betraktas som en hälsofråga, inte som ett jordbruksproblem.

I motion *U508 (mp)* menar Miljöpartiet i *yrkande 20* att reglerna för den inre marknaden i alltför hög utsträckning begränsar möjligheterna för enskilda medlemsländer att införa hårdare miljökrav på varor. Motionären vill därför att reglerna skrivs om så att tillämpningen av miljögarantin inte inskränks av reglerna för den inre marknaden. Vidare anser Miljöpartiet i *yrkande 22* att Sverige bör verka för införandet av en koldioxidskatt på EU-nivå och att miljöavgifter och miljöskatter inom EU skall vara minimiregler och att avgifterna skall hanteras av medlemsländerna. Miljöpartiet vill i *yrkande 23* och i motion *MJ778 (mp) yrkande 7* att EU:s forskningsprogram vad gäller energi-frågor helt skall inriktas på forskning och utveckling kring förnybara energikällor, i stället för på forskning kring kärnkraft. I *yrkande 10* i den senare

motionen yrkas att regeringen ges till känna vad i motionen anförts om att EU:s subventioner till bil- och flygindustri skyndsamt bör avvecklas. Regeringen bör enligt motionärerna arbeta för att unionens infrastruktursatsningar riktas mot trafikslag som kan bidra till att minska växthuseffekterna och att subventioner till bil- och flygindustri skyndsamt avvecklas.

I motion *MJ804 (v) yrkande 2* framhålls det att rätten att bestämma över kärnkraften bör vara en nationell fråga. Euratomfördraget är till stora delar föråldrat och kan ersättas av ett mellanstatligt samarbete om energisparande och utveckling av energiteknik baserad på förnyelsebara energislag.

I motion *U509 (kd) yrkande 4* konstateras att om ett land vill förbjuda en viss vara med åberopande av miljögarantin ligger i dag bevisbördan på det land som gör anmälan. I stället vill Kristdemokraterna införa en stärkt miljögaranti med omvänd bevisföring. Det skulle innebära att det land som är minst miljövänligt skall bevisa att miljögarantin enligt fördraget inte kan tillämpas.

I *yrkande 6* i samma motion anføres att en ny gränsöverskridande energipolitik bör utarbetas. Enerkipolitiken skall enligt motionärerna främja energieffektivisering och förnybara energislag, skydda naturresurser samt målmedvetet minska dagens beroende av icke förnybara energislag.

I motion *U9 (mp) yrkande 5* med anledning av regeringens skrivelse konstaterar motionärerna att nya frihandelsförhandlingar kommer att ske inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO) under de närmaste åren och att regeringen påbörjat förberedelserna för detta. Miljöpartiet menar i sammanhanget att Sverige bör driva följande krav:

- frihandel måste kompletteras med såväl miljö- som sociala klausuler,
- varje land måste ges generell rätt att gå före genom att ställa höga miljökrav på produkter vad gäller såväl innehåll som produktionsmetoder,
- varje land skall ges rätten att ställa krav på att import av varor som producerats på ett miljövridigt sätt eller med metoder som är oacceptabla från social synpunkt skall kunna stoppas,
- offentlig upphandling skall kunna göras såväl utifrån miljö-, hälso- och transportkriterier som utifrån viljan att stödja ett lokalt näringsliv,
- offentlig upphandling skall också kunna göras utifrån krav på företag då det gäller diskriminering.

I motion *U902 (kd)* noteras att djurskyddsorganisationen Eurogroup for Animal Welfare tidigare har erhållit ekonomiska bidrag från kommissionen men sedan årsskiftet 1997/1998 har kommissionens stöd till djurskyddsorganisationerna upphört. I motionen anføres i *yrkande 1* att Sverige bör verka för att kommissionen skall ges möjlighet att betala ut ekonomiska bidrag till djurskyddsorganisationer. Vidare anføres att svenska djurskyddsorganisationers arbete är så betydelsefullt att staten bör avsätta medel till deras internationella verksamhet liksom man gör till miljöorganisationernas internationella verksamhet. I *yrkande 2* hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om stöd till djurskyddsorganisationernas internationella verksamhet.

Övergripande kommentarer

Socialförsäkringsutskottet tar i sitt yttrande 1998/99:SfU4y upp vissa frågor som gäller personers fria rörlighet och sociala skydd. Socialförsäkringsutskottets beredningsområde under detta avsnitt berör främst EG-reglerna för samordning av medlemsstaternas sociala trygghetssystem. Dessa regler som återfinns i förordning (EEG) 1408/71 innebär i stort att vederbörande medborgare med familj har rätt att ta med sig de sociala förmåner som intjänats vid arbete i en medlemsstat i de fall vederbörande flyttar till annan medlemsstat samt har rätt till sociala förmåner i värdlandet.

Socialförsäkringsutskottet framhåller i sitt yttrande att det under året har följt frågorna inom beredningsområdet genom kontinuerliga kontakter med Socialdepartementet samt information från departementet inför ministermötena. Vidare har socialförsäkringsutskottet i februari 1999 hållit en offentlig utfrågning om socialförsäkringen och EU. Vid denna utfrågning togs bl.a. upp frågor om huruvida medlemskapet fått effekter för de svenska socialförsäkringssystemen och om det föreligger krafter som verkar för eller emot en harmonisering av systemen i medlemsländerna. Andra frågor som socialförsäkringsutskottet under året uppmärksammat är bl.a. ett förslag till revidering och förenkling av förordning 1408/71 samt ett förslag om utvidgning av förordningen att gälla tredjelandsmedborgare. En annan fråga som tilldragit sig socialförsäkringsutskottets uppmärksamhet är ett direktiv som antagits av rådet om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom EU.

EU-nämnden uppmärksammar vissa näringspolitiska frågor i sitt yttrande 1998/99:EUN1y till utrikesutskottet. Nämnden konstaterar att inom området näringspolitik nämns i skrivelsen i avsnittet om regeltillämpning (avsnitt 14.5.1) den franska statens stöd på 28 miljarder kronor till Air France. Nämnden noterar i sitt yttrande att kommissionen i ett beslut den 27 juli 1994 ansåg att detta stöd var förenligt med artikel 92.3c i EG-fördraget. Ett antal europeiska flygbolag, däribland SAS, väckte talan mot beslutet och yrkade att det skulle ogiltigförklaras. Förstainstansrätten beslöt i dom den 25 juni 1998 att kommissionens beslut skulle ogiltigförklaras på grund av att det var bristfälligt motiverat när det gällde dels inköpet av ett antal nya flygplan, dels Air Frances ställning på linjer till destinationer utanför EES-området. I skrivelsen sägs endast att Sverige intervenerade 1995 och framförde argument till förstainstansrätten där en del av ärendet prövats. Vidare sägs att rätten meddelade sin dom i juni 1998, där man delvis gav Sverige rätt. EU-nämnden konstaterar dock att det inte framgår av regeringens redogörelse vad Sveriges intervention gick ut på och vilket innehåll domen hade. Nämnden noterar även att målet inte nämns i skrivelsens bilaga 3, i vilken svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten under 1998 redovisas.

Vidare konstaterar EU-nämnden i sitt yttrande att i avsnittet om turism redovisas kommissionens förslag till rådsbeslut om ett första flerårigt program till stöd för europeisk turism (1997–2000) – Philoxenia. Nämnden noterar att i skrivelsen sägs att det rått delade meningar om behovet av ett program till stöd för europeisk turism och att Sverige under ministerrådets möte för inre

marknadsfrågor den 7 december 1998 tillhörde dem som röstade emot programmet. Emellertid betonar nämnden att de närmare omständigheterna bakom Sveriges agerande när det gäller det föreslagna turistprogrammet inte redovisas. EU-nämnden noterar att konstitutionsutskottet har tagit upp regeringens tidigare handläggning av ärendet i sitt granskningsbetänkande 1997/98:KU25.

Miljöfrågor

Ett antal motioner tar upp frågor kring den inre marknaden och olika aspekter av denna.

I motion U506 (v) yrkande 13 framhåller Vänsterpartiet att den inre marknaden bör reformeras i grunden, och ett antal förslag i den riktningen framförs i motionen.

I motionen anförs bl.a. att det tydligt stadfästas att statliga monopol av hälsoskäl vad gäller exempelvis alkohol och läkemedel skall vara tillåtna.

Utrikesutskottet vill anföra att av artikel 37 i Romfördraget, som reglerar statliga monopol, följer att så länge nationella monopol av ett kommersiellt slag är anpassade på ett sådant sätt att ingen diskriminering med avseende på anskaffnings- och saluföringsvillkor föreligger mellan medlemsstaternas medborgare så är dessa tillåtna. Utskottet noterar vidare att i den s.k. Franzén-domen uttalade EG-domstolen klart att det svenska alkoholmonopolet som företeelse var tillåtet med hänsyn till just hälsoskäl. Detta under förutsättning att det inte diskriminerar andra medlemsstaters varor. Utskottet har inhämtat att regeringen avser att i maj 1999 lägga fram en proposition om vissa alkoholfrågor m.m. med anledning av den följd Kritik rörande vissa särskilda aspekter som framfördes i och med domen. I nämnda proposition kommer regeringen enligt de uppgifter som kommit utskottet till kännedom att ånyo upprepa att det svenska alkoholmonopolet skall vidmakthållas.

Vidare anförs i motionen att regionalpolitiska driftstöd, till exempel transportstöd, skall vara tillåtna för att uppväga de nackdelar som klimat och geografiska avstånd för med sig.

Utrikesutskottet kan inledningsvis konstatera att Sverige sedan början av 1970-talet har ett regionalpolitiskt transportstöd. Gällande stödordning – förordningen (1980:803) om regionalpolitiskt transportbidrag – godkändes av kommissionen den 5 februari 1997 för en varaktighet t.o.m. år 2006. Riksdagen har, under förutsättning att kommissionen lämnar sitt godkännande, beslutat om en utvidgning av transportbidraget (prop. 1997/98:62, bet. 1997/98:AU11, rskr. 1997/87:204). Därvid har syftet med transportbidraget preciserats till ”att kompensera för kostnadsnackdelar till följd av bl.a. transportavstånd, låg befolkningstäthet, bristande infrastruktur och klimatförhållanden samt att stimulera till höjd förädlingsgrad i transportbidragsområdets näringsliv”. Utskottet har erfarit att efter förda underhandsdiskussioner med företrädare för kommissionen har den svenska regeringen i mars 1999 inlämnat en formell anmälan till kommissionen om de planerade förändringarna av stödordningen.

Motionärerna anför även att förvärvslagar skall kunna upprätthållas som gör att man kan behålla nationell kontroll över viktiga resurser som skog,

malm, vattenkraft och jord. Det gäller även viktiga kommunikationer som järnväg och telekommunikation.

Utrikesutskottet vill i denna del framhålla att miljöbalken, jordförvärvslagen, skogsvårdslagen, minerallagen m.fl. alla är lagar som kommit till för att samhället skall ha en rimlig kontroll över de svenska naturtillgångarna. Om dessa regelverk utformas på ett diskriminerande sätt i förhållande till övriga medlemsstaters medborgare strider detta mot EG-rätten.

Utskottet har inhämtat att regeringen nyligen har tillkallat en utredare för en översyn av frågor gällande äganderätten till mark och hur denna äganderätt förhåller sig till bl.a. gruvnäringens behov vad avser minerallagen. Vidare skall behovet av ett förstärkt skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer utredas i samband med dels prövning av undersökningstillstånd, dels undersökningsarbeten. Uppdraget avser dock inte frågan om skillnaden mellan svenska och utländska företag eller markägare i Sverige.

Utrikesutskottet vill erinra om att avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) föranledde en omfattande avreglering av utländska medborgares rätt att förvärva fast egendom här i landet. Lagen (1982:618) om utländska förvärv av fast egendom m.m. upphävdes den 31 december 1992. Samtidigt infördes den alltjämt gällande lagen (1992:1368) om tillstånd till vissa förvärv av fast egendom, som innebär att en viss förvärvskontroll för fastigheter som är avsedda för fritidsändamål behållits (prop. 1992/93:71, bet. 1992/93:LU15, rskr. 1992/93:63).

Utskottet noterar att enligt den nu gällande lagen är kriteriet för om ett förvärv fordrar tillstånd att förvärvaren inte är fast bosatt här i landet och inte heller tidigare har haft hemvist här under minst fem år. Undantag från kravet på förvärvstillstånd görs dock för bl.a. vissa familjerättsliga förvärv. De fastigheter som omfattas av lagen är sådan fast egendom som är taxerad som småhusenhet eller lantbruksenhet. Om egendomen förvärvas för annat än fritidsändamål skall förvärvstillstånd meddelas. Förvärvas egendomen för fritidsändamål skall enligt lagen förvärvstillstånd meddelas, om förvärvet inte strider mot något väsentligt allmänt intresse. Om förvärvet inte strider mot något väsentligt allmänt intresse skall förvärvstillstånd ändå vägras om egendomen förvärvas för fritidsändamål och är belägen inom ett område där efterfrågan på fritidsfastigheter är så betydande att det på grund därav finns risk för en stegring av fastighetsvärdena. Detta gäller dock inte om förvärvaren har särskild anknytning till Sverige.

Utrikesutskottet vill vidare framhålla att i anslutningsfördraget varigenom Sverige blivit medlem i EU har Sverige erhållit rätt att bibehålla sin nuvarande lagstiftning rörande fritidsbostäder under en tid av fem år från anslutningen, dvs. fram till den 1 januari år 2000. Utskottet konstaterar att en för de fördragsslutande parterna gemensam förklaring till slutakten till anslutningsfördraget innebär att inget hindrar Sverige från att vidta nationella, regionala eller lokala åtgärder beträffande fritidsfastigheter, om de tillämpas utan diskriminering av medborgare i unionsstater. I regeringens proposition 1994/95:19 om Sveriges medlemskap i Europeiska unionen uttalades med anledning av denna förklaring att Sverige fått ett tillräckligt rådrum för att överväga vilka åtgärder som efter den femåriga övergångsperiodens utgång

kan visa sig nödvändiga. Utskottet gjorde inget särskilt uttalande i denna fråga i sitt betänkande 1994/95:UU5.

Utskottet kan vidare konstatera att lagutskottet med anledning av en motion har uttalat (bet. 1996/97:LU10) att en återgång till en sådan förvärvskontroll som tidigare gällde enligt lagen om utländska förvärv av fast egendom är utesluten.

Utrikesutskottet har vidare inhämtat att inom departementet har en promemoria utarbetats i vilken föreslås att lagen (1992:1368) om tillstånd till vissa förvärv av fast egendom skall upphöra att gälla vid utgången av år 1999. I promemorian sägs bl.a. att ett upphävande av lagen inte kan antas få några större effekter för den svenska fritidshusmarknaden. Det sägs vidare att det visserligen inte kan uteslutas att lagens upphävande kan förstärka vissa negativa effekter av fritidsboende. Dessa effekter kan enligt promemorian i allt väsentligt avhjälpas inom ramen för annan befintlig lagstiftning, bl.a. miljöbalken, plan- och bygglagen (1987:10) och jordförvärvslagen (1979:230) och balanseras dessutom av de positiva effekter som utlänningars fritidsboende kan få för Sverige. Utskottet noterar att promemorian för närvarande är föremål för remissbehandling.

I motionen anförs även att respekten för nationella kollektivavtal bör garanteras.

Utrikesutskottet vill i denna fråga anföra att Sverige alltsedan medlemskapsförhandlingarna har drivit frågan att det svenska kollektivavtalssystemet skall respekteras. Vidare har Sverige verkat för att direktiv skall kunna genomföras genom kollektivavtal och att avtal av nordisk modell skall jämföras med allmängiltigförklarade avtal. Detta sker också i allt större utsträckning.

Utskottet kan konstatera att medbestämmandelagens bestämmelser, närmare bestämt den s.k. Lex Britannia, ger en arbetstagarorganisation rätt att kräva, ytterst under hot om stridsåtgärder, att en arbetsgivare tecknar ett svenskt kollektivavtal. Detta gäller oavsett om det är en utländsk arbetsgivare som redan är bunden av ett kollektivavtal i hemlandet och oavsett om verksamheten endast tillfälligt bedrivs i Sverige.

Motionärerna menar även att utländska entreprenörer skall tillämpa nationella avtal från första dag.

Utrikesutskottet noterar att direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster innehåller bestämmelser om arbets- och anställningsvillkor för arbetstagare som av arbetsgivaren sänds utomlands för tillfällig tjänstgöring. En medlemsstat skall se till att nationella arbets- och anställningsvillkor på vissa områden – som är fastställda i lag eller i allmängiltigförklarade kollektivavtal inom byggbranschen – tillämpas för utstationerade arbetstagare som befinner sig inom dess territorium. Villkoren skall tillämpas i princip från första utstationeringsdagen. Om system för allmängiltigförklaring saknas, kan medlemsstaten i stället utgå från kollektivavtal som gäller allmänt för likartade företag inom den aktuella sektorn eller som har ingåtts av de mest representativa arbetsmarknadsorganisationerna på nationell nivå. Medlemsstaten kan

också besluta att kollektivavtal i andra branscher skall tillämpas. Direktivet skall vara genomfört senast den 16 december 1999.

Utskottet vill betona att direktivet har tillkommit i syfte att underlätta den fria rörligheten av tjänster och för att undvika s.k. social dumpning.

Utskottet har inhämtat att i förhandlingarna om direktivet har regeringen ställt sig positiv till förslaget.

Utrikesutskottet noterar vidare att i proposition 1998/99:90 om utstationering av arbetstagare har regeringen föreslagit att Sverige inte utnyttjar möjligheten att lagstifta om att utländska arbetsgivare skall tillämpa svenska kollektivavtal. Anledningen till detta är att en sådan lagstiftning skulle strida mot det svenska kollektivavtalssystemet. Det svenska systemet motverkar också social dumpning på ett effektivt sätt.

Vidare vill utskottet framhålla att som ett skydd för Lex Britannia infördes på Sveriges initiativ en bestämmelse om att utstationeringsdirektivet inte skall inverka på den rättsliga regleringen i medlemsstaterna vad gäller rätten att vidta fackliga stridsåtgärder för att försvara yrkesintressen.

Utskottet vill betona att dess inställning är att social dumpning skall motverkas och att det svenska kollektivavtalssystemet skall bibehållas.

Vidare anförs att den fria rörligheten av kapitalet inom EU skall kunna begränsas av åtgärder mot valutaspekulation.

Utrikesutskottet konstaterar att enligt artikel 67 i Romfördraget skall medlemsstaterna sinsemellan gradvis avskaffa alla restriktioner avseende rörligheten för kapital som tillhör personer bosatta i medlemsstaterna. I Sverige avskaffades dessa restriktioner gradvis. Från 1989 råder fri rörlighet för kapital till och från Sverige. Utskottet vill framhålla att enligt artikel 56 (f.d. art 73b) i Romfördraget i dess lydelse enligt Amsterdamfördraget skall alla restriktioner för kapitalrörelser mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land vara förbjudna.

Utrikesutskottet vill betona att om Sverige skulle verka för begränsningar i den fria rörligheten av kapitalet inom EU förutsätter detta en ändring i fördraget. Utskottet ser inte något skäl för detta.

Vidare vill motionärerna att en nationell gränskontroll skall vara tillåten för att hindra införsel av illegala droger.

Utrikesutskottet konstaterar att lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen reglerar hur kontroller får ske vid införsel eller utförsel av vissa uppräknade varor, bl.a. narkotika som avses i narkotikastrafflagen (1968:64).

Vidare noterar utrikesutskottet att artikel 36 i Romfördraget utgör ett undantag från huvudprincipen om fri rörlighet för varor (art 30 och 34), bl.a. med hänsyn till allmän ordning och säkerhet liksom skyddet av människors liv och hälsa. Med hänsyn härtill, och då någon gemenskapsrättslig kompetens i huvudsak inte finns på området, har regeringen med stöd i denna artikel ansett att nationella kontroller vid inre gräns kan företas beträffande illegal narkotikahandling (prop. 1995/96:166, bet. 1995/96:SkU23, rskr. 1995/96:288). Utrikesutskottet vill betona att enligt gällande bestämmelser får kontroll förekomma vid misstanke om brott.

Med vad som ovan anförts avstyrker utrikesutskottet motion U506 (v) yrkande 13.

Miljöpartiet vill i motion U508 (mp) yrkande 10 att Sverige inom EU skall verka för att den inre marknadens mål om fri rörlighet för varor och ekonomisk tillväxt skall ersättas med sociala och miljömässiga mål.

I yrkande 20 i samma motion anføres att reglerna för den inre marknaden bör skrivas om så att tillämpningen av miljögarantin inte inskränks av reglerna för den inre marknaden, och i motion U509 (kd) yrkande 4 vill Kristdemokraterna införa en stärkt miljögaranti med omvänd bevisföring.

Vad gäller dessa motioner vill utrikesutskottet inledningsvis framhålla att regeringen i proposition 1997/98:59 Amsterdamfördraget behandlade regeringskonferensens resultat inom miljöområdet. Regeringen framhåller i propositionen att diskussionen kring miljöfrågorna i regeringskonferensen koncentrerades kring principen om hållbar utveckling, integrering av miljön i alla politikområden samt förhållandet mellan miljöregler och den inre marknaden. Regeringen framhåller vidare i propositionen att fördraget på dessa områden innehåller viktiga nyheter vilka enligt regeringens bedömning innebär att Amsterdamfördraget medför en betydelsefull utveckling av de grundläggande principerna för EU:s miljöpolitik.

Genom det nya fördraget klarläggs att hållbar utveckling är ett grundläggande mål för EU. I en ny formulering i artikel B i unionsfördraget anges att unionen skall ha som mål bl.a. att uppnå en väl avvägd och hållbar utveckling. I artikel 2 i EG-fördraget har också hållbar utveckling förts in, samtidigt som det anges att gemenskapen skall främja ”en hög nivå i fråga om miljöskydd och förbättring av miljöns kvalitet”. Principen om hållbar utveckling nämns även i det ändrade sjunde stycket i ingressen till unionsfördraget (artiklarna 1.2, 1.5 och 2.2 i Amsterdamfördraget).

Regeringens bedömning är att genom att hållbar utveckling har införts som ett grundläggande mål skall det gälla för alla enskilda politikområden som kan beröras av samarbetet inom EG.

Detta markeras även genom en ny artikel 3c i den inledande delen av EG-fördraget vilken innehåller en hänvisning till principen om hållbar utveckling (artikel 2.4 i Amsterdamfördraget).

Regeringen menar att miljön därmed får en viss särställning jämfört med andra allmänna intressen av övergripande karaktär som skall beaktas vid utformningen av EG:s politik.

I en gemensam förklaring (12) noterar medlemsstaterna att kommissionen åtar sig att genomföra studier av miljökonsekvenserna av nya förslag som kan ha betydande miljöpåverkan. Kommissionen har också efter förhandlingarnas slutförande på nytt uttalat att alla förslag som kan ha beaktansvärd inverkan på miljön i framtiden skall åtföljas av en analys av miljökonsekvenserna.

Regeringen betonar även i propositionen att genom ändringar i den s.k. miljögarantin (artikel 100a.4) klarläggs bl.a. rätten att under vissa förutsättningar införa nationella regler på områden där det redan finns harmoniserade regler. Vidare klarläggs att en medlemsstat inte behöver ha röstat mot en rättsakt för att åberopa miljögarantin. Andra nyheter i skrivningarna i artikel

100a.4 är att miljögarantin kan tillämpas på rättsakter som beslutas av kommissionen efter delegation från rådet och parlamentet och att kommissionen får en tidsfrist (sex månader i normalfallet) för beslut när regeln återopas av en medlemsstat.

Utrikesutskottet hade i betänkande 1997/98:UU13 vilket låg till grund för riksdagens godkännande av Amsterdamfördraget inget att erinra mot regeringens bedömningar.

Med anledning av regeringens proposition 1997/98:145 Svenska miljömål och skrivelsen 1998/99 Hållbara Sverige – uppföljning och fortsatta åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling uttalar sig miljö- och jordbruksutskottet om Amsterdamfördraget och miljöfrågorna. Miljö- och jordbruksutskottet framhåller därvid att Amsterdamfördraget blev en framgång för miljön. Sverige måste nu verka för att de allmänt hållna bestämmelserna i fördraget fylls med ett konkret innehåll, anför utskottet vidare. Miljö- och jordbruksutskottet betonar att hållbar utveckling har med Amsterdamfördraget tillförts de övergripande målen för EU, och sektorsintegrering anges i fördraget som ett medel för att uppnå detta mål.

Vidare menar miljö- och jordbruksutskottet att även om den nya lydelsen av artikel 100a.3 inte innebär en absolut förpliktelse för rådet och parlamentet att besluta regler som ligger på en hög skyddsnivå, är den en viktig bekräftelse på att samma ambitionsnivå skall gälla för miljöregler på den inre marknaden som för miljöregler som grundas på miljöartiklarna 130 r-t i Romfördraget.

Utrikesutskottet delar miljö- och jordbruksutskottets bedömningar och vill särskilt betona betydelsen av att de nya målformuleringarna i grundfördragen anger hållbar utveckling som ett grundläggande mål som skall det gälla för alla enskilda politikområden som kan beröras av samarbetet inom EG. De nya bestämmelserna gäller därmed även för den inre marknaden.

Utrikesutskottet anser att motionerna U508 (mp) yrkandena 10 och 20 samt U509 (kd) yrkande 4 därmed är besvarade.

I motion U508 (mp) yrkande 22 yrkas att Sverige bör verka för införandet av en koldioxidskatt på EU-nivå och att miljöavgifter och miljöskatter inom EU skall vara minimiregler samt att avgifterna skall hanteras av medlemsländerna.

Skatteutskottet anför i sitt yttrande 1998/99:SkU6y att utskottet nyligen i betänkande 1998/99:SkU13 har betonat vikten av att Sverige har en hög ambitionsnivå när det gäller att begränsa koldioxidutsläppen och att regeringen aktivt bör driva frågan om en styrande energi- och koldioxidbeskattning i olika internationella forum och därvid samarbeta med likasinnade länder. Enligt skatteutskottets uppfattning behövs inte något uttalande utöver vad skatteutskottet tidigare anført, och utskottet avstyrker därför motionen i nu behandlad del.

Utrikesutskottet delar skatteutskottets uppfattning och avstyrker motion U508 (mp) yrkande 22.

Enligt Miljöpartiets mening i motionerna U508 (mp) yrkande 23 och MJ778 (mp) yrkande 7 bör Sverige som medlemsland och som ordförandeland arbeta för att EU:s forskningsprogram på energiområdet helt inriktas på forskning och utveckling kring förnyelsebara energikällor, i stället för forskning kring kärnkraft. I yrkande 10 i den senare motionen yrkas att regeringen ges till känna vad i motionen anförts om att EU:s subventioner till bil- och flygindustri skyndsamt bör avvecklas. Enligt motion U509 (kd) yrkande 6 bör en ny gränsöverskridande energipolitik utarbetas i Europa. Energipolitiken skall främja energieffektivisering och förnybara energislag, skydda naturresurser samt målmedvetet minska dagens beroende av icke förnybara energislag.

Näringsutskottet anför i sitt yttrande 1998/99:NU1y, liksom i yttrande 1997/98:NU4y, att förutsättningarna för att effektivisera resursinsatserna är goda under de närmaste åren när det gäller att öka användningen av förnybara energikällor och åstadkomma en förbättrad energieffektivitet. Den nödvändiga förstärkningen av insatserna realiserar genom kraven på långsiktighet och samordning av olika finansieringskällor i enlighet med rådsbeslut under 1998, menar näringsutskottet. Vidare noterar näringsutskottet att frågan om förnybara energikällor behandlades vid energirådsmöten både i maj och i november 1998. De prioriteringar av dessa frågor som då lades fast är glädjande ur svensk synpunkt, betonar näringsutskottet i sitt yttrande. Den politiska uppmärksamhet som på detta sätt skapas är nödvändig för att få de nationella resursinsatserna infogade på ett strukturerat sätt med de gemensamma åtgärderna. Detta arbete sträcker sig också över den tidsperiod under vilken Sverige kommer att inneha ordförandeskapet i rådsarbetet, framhåller näringsutskottet. Vidare utgår näringsutskottet från att frågor om utredning av förnybar energi kommer att aktualiseras under det svenska ordförandeskapet i EU.

När det gäller statsstöd till bil- och flygindustri konstaterar näringsutskottet att enligt Romfördraget (artikel 92) är statsstöd som snedvrider konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion oförenligt med den gemensamma marknaden. Undantag finns dock. Av intresse i det sammanhang som tas upp i motionen är att följande stöd är tillåtna:

- stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarderna är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning (artikel 92.3a),
- stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset (artikel 92.3c).

Som rättesnöre vid tillämpning av ovanstående regler finns för bilindustrins del rambestämmelser, vilka preciserar undantagen från de allmänna reglerna, konstaterar näringsutskottet. Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till bilindustrin återfinns i Europeiska gemenskapens tidning 15.9.97. Rambestämmelserna inleds med en redogörelse för behovet av sådana bestämmelser. Det uppges att bilindustrin direkt eller indirekt sysselsätter nästan 10 % av den förvärvsarbetsande befolkningen. Sektorn kännetecknas av en

allt större globalisering av marknaderna och en allt större konkurrens. Näringsutskottet noterar att de nya rambestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 1998.

Näringsutskottet framhåller att enligt rambestämmelserna kan följande stöd tillämpas inom bilsektorn:

- stöd i samband med undsättning eller omstrukturering av ett företag med allvarliga ekonomiska svårigheter,
- regionalstöd i stödberättigat område,
- stöd till forskning och utveckling,
- investeringsstöd till innovationer,
- stöd till skydd för miljön och energibesparing,
- stöd till yrkesutbildning.

När det gäller flygindustrin finns inga särbestämmelser som på motorfordonsområdet, men de allmänna statsstödsbestämmelserna med begränsningar till regionalstöd m.m. gäller, noterar näringsutskottet vidare.

När det gäller motion MJ778 (mp) yrkande 10 konstaterar näringsutskottet att det finns ett gemenskapsrättsligt system, som tillåter stöd under vissa förutsättningar. Det gäller t.ex. stöd som har samband med miljöteknikfrågor. Sådana stöd syftar till att påverka tillverkarna mot ett ökat miljömedvetande. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att i detta sammanhang ifrågasätta statsstödsystemet och de tillåtna undantagen. Däremot måste de olika ländernas tillämpning av systemet fortlöpande uppmärksammas.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker näringsutskottet de berörda motionerna.

Utrikesutskottet delar näringsutskottets bedömningar och avstyrker motionerna U508 (mp) yrkande 23, MJ778 (mp) yrkandena 7 och 10 samt U509 (kd) yrkande 6.

Euratomfördraget

I motion MJ804 (v) yrkande 2 framhålls det att rätten att bestämma över kärnkraften bör vara en nationell fråga. Euratomfördraget är till stora delar föråldrat och kan ersättas av ett mellanstatligt samarbete om energisparande och utveckling av energiteknik baserad på förnybara energislag.

Näringsutskottet framhåller i sitt yttrande att när det gäller Euratomfördraget har utskottet senast redovisat vissa synpunkter i sitt yttrande 1997/98:NU3y över proposition 1997/98:58 om Amsterdamfördraget till utrikesutskottet. Genom Amsterdamfördraget föreslogs bl.a. vissa ändringar i Euratomfördraget. Ändringarna var dock enbart formella konsekvensändringar som inte innebar att det materiella innehållet i Euratomfördraget förändrades, påpekar näringsutskottet. I anslutning till ett motionskrav att Sverige skall ta initiativ till att Euratomfördraget ses över och moderniseras konstaterade näringsutskottet i nämnda yttrande att det inom EU förekommer ett omfattande samarbete på energiområdet rörande bl.a. energieffektivisering och främjande av förnybara energikällor. Delar av Euratomfördraget är föråldrat och tillämpas inte enligt sin lydelse. Näringsutskottet förutsatte att

fördraget i lämpligt sammanhang kommer att moderniseras och detta utan att riksdagen tar något initiativ i frågan.

Näringsutskottet konstaterar att inom unionen förekommer ett omfattande samarbete på energiområdet rörande bl.a. energieffektivisering och främjande av förnybara energikällor. Näringsutskottet ser positivt på ett sådant samarbete utan att som motionärerna göra någon koppling till Euratomfördraget. Något särskilt initiativ i frågan är emellertid inte nödvändigt enligt näringsutskottet. Det aktuella motionsyrkandet avstyrks därmed av näringsutskottet.

Utrikesutskottet delar näringsutskottets uppfattning och avstyrker därmed motion MJ804 (v) yrkande 2.

Sysselsättning, jämställdhet

Motionerna U509 (kd) yrkande 2 och U506 (v) yrkande 8 tar upp olika aspekter på unionsarbetet när det gäller ökad sysselsättning. Motion U506 (v) yrkandena 11 och 12 tar upp jämställdhet mellan kvinnor och män.

Arbetsmarknadsutskottet konstaterar i sitt yttrande 1998/99:AU1y att den låga sysselsättningsgraden och den höga arbetslösheten alltjämt är ett av EU:s och de enskilda medlemsländernas största problem. Därför välkomnar arbetsmarknadsutskottet det fördjupade samarbetet kring sysselsättningsfrågor som utvecklats under senare år. En samordning mellan den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i högre grad än i dag är eftersträfvansvärd, menar utskottet. Liksom regeringen anser arbetsmarknadsutskottet att Sverige bör verka för att samarbetet inom sysselsättningspolitiken och formerna för det ges samma vikt som samarbetet på det ekonomiska området. Det bör dock slås fast att politiken på sysselsättningsområdet i första hand bör föras på det nationella planet, betonar arbetsmarknadsutskottet.

Vidare framhåller arbetsmarknadsutskottet att det inte delar Vänsterpartiets uppfattning att den monetära politiken och konvergenskraven skulle motverka möjligheterna att bekämpa arbetslösheten. Såväl regering som riksdag har i flera sammanhang framhållit att sunda offentliga finanser och prisstabilitet är en förutsättning för en god samhällsekonomisk utveckling och hög sysselsättning. Arbetsmarknadsutskottet menar därför att motion U506 yrkande 8 (v) bör avstyrkas.

Arbetsmarknadsutskottet noterar vidare i yttrandet att Kristdemokraterna anser att regeringen inte följer rekommendationerna i EU om sysselsättningspolitiken och hänvisar i sin motion till en av riktlinjerna vars syfte är att utveckla företagargandan. Enligt riktlinjen (nr 14) skall medlemsländerna bl.a. vid behov och med hänsyn till den befintliga nivån fastställa ett mål för en gradvis minskning av den totala skattebördan och, där så är lämpligt, ett mål för gradvis minskning av skattetrycket på arbete och lönebikostnader, särskilt för relativt okvalificerad och lågavlönad arbetskraft, utan att ifrågasätta saneringen av de offentliga finanserna och den finansiella jämvikten i de sociala trygghetssystemen.

Arbetsmarknadsutskottet slår fast att samarbetet på sysselsättningsområdet inom EU har, alltsedan de så kallade Essenpunkterna lades fast år 1994,

utvecklats i en ur svensk synvinkel positiv riktning. Utskottet framhåller att i riktlinjerna för år 1999 betonas mer än tidigare vikten av satsningar på utbildning och kompetensutveckling framför passivt kontantstöd, något som även den svenska politiken på området alltmer inriktats på under senare år. Vidare poängteras främjande av lika möjligheter för kvinnor och män, stöd till äldre arbetstagare och främjandet av social integration. Även detta ligger i linje med svensk arbetsmarknadspolitik, menar arbetsmarknadsutskottet, och noterar att åtgärder som innebär skattesänkningar har, liksom föregående år, gjorts beroende av det ekonomiska utrymmet för sådana.

Arbetsmarknadsutskottet anser att den politik som regeringen ger uttryck för i 1999 års ekonomiska vårproposition (1998/99:100) ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsriktlinjer. Synen på hur riktlinjerna skall omsättas i nationell politik bestäms i grunden av synen på den ekonomiska politiken i stort, menar arbetsmarknadsutskottet, och betonar att det inte kan dela motionärernas uppfattning att regeringen inte följt de europeiska rekommendationerna.

Arbetsmarknadsutskottet omnämner i sitt yttrande ett antal konkreta åtgärder som vidtagits under senare tid för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet. Utskottet menar vad gäller skattepolitiken att den bör spela en aktiv roll i arbetet för att öka sysselsättningen, och arbetsmarknadsutskottet ser positivt på att det i riktlinjerna betonas att skatte- och bidragssystemen bör utformas på ett sätt som gör det lönsamt att arbeta.

Med det anförda förordrar arbetsmarknadsutskottet att motion U509 yrkande 2 (kd) avstyrks.

När det gäller jämställdhetsfrågorna konstaterar arbetsmarknadsutskottet i sitt yttrande att kommissionen nyligen presenterade en årsrapport – Lika möjligheter för kvinnor och män i Europeiska unionen 1998. Av rapporten framgår bl.a. följande. Kvinnorna utgör 80 % av de deltidsanställda, och 13 % av de kvinnliga arbetstagarna var visstidsanställda. 80 % av de kvinnliga arbetstagarna i hela Europeiska unionen är koncentrerade till tjänstesektorn. Av rapporten framgår också, konstaterar arbetsmarknadsutskottet, att sysselsättningstalet för kvinnor är betydligt lägre än motsvarande tal för männen i samtliga medlemsländer. Utskottet ser förstärkningen av jämställdhetsperspektivet i 1999 års riktlinjer för sysselsättningspolitiken som ett viktigt steg mot ökad jämställdhet. Vid toppmötet i Cardiff i juni 1998 uttalade Europeiska rådet att jämställdhetsperspektivet skall integreras i alla politiska riktlinjer för sysselsättningen, något som Sverige aktivt verkat för. Arbetsmarknadsutskottet håller med Vänsterpartiet om att Sverige i det fortsatta EU-samarbetet ytterligare bör verka för en sysselsättningspolitik som ger kvinnor bättre möjlighet till förvärsarbete. Något tillkännagivande om detta är dock inte behövligt menar arbetsmarknadsutskottet och föreslår att motion U506 yrkande 11 (v) avstyrks.

Vad beträffar kvinnorepresentationen i EU:s institutioner konstaterar arbetsmarknadsutskottet att fördelningen mellan könen på högre tjänster och tjänster på mellannivå inte är jämn, och detta gäller även svenska tjänstemän och politiker. Vidare noterar utskottet att av jämställdhetsrapporten från kommissionen framgår att det i en ny rådsförordning har införts nya klausuler om mål för rekrytering och befordran till högre tjänster. Arbetsmarknads-

utskottet delar Vänsterpartiets uppfattning att Sverige bör verka för en jämn fördelning mellan könen i de olika EU-institutionerna. I sammanhanget nämner arbetsmarknadsutskottet i sitt yttrande att utskottet för kvinnors rättigheter i Europaparlamentet nyligen arrangerade en rundabordskonferens som behandlade frågor om främjande av en jämnare könsfördelning i beslutsfattandet. Vidare framhåller arbetsmarknadsutskottet att ett interparlamentariskt organ bestående av jämställdhetsutskotten i medlemsstaternas parlament har möten några gånger om året. I dessa sammanhang har ledamöter i arbetsmarknadsutskottet deltagit. Utskottet menar att Sverige, som på flera områden har kommit längre i jämställdhetskänseende än många andra EU-länder, även på detta sätt kan bidra med sina erfarenheter. Något tillkännagivande är dock inte erforderligt enligt arbetsmarknadsutskottets mening och motion U506 yrkande 12 (v) avstyrks.

EU-nämnden konstaterar i sitt yttrande 1998/99:EUN1y att sysselsättningsarbetet kom att prägla en stor del av EU-nämndens verksamhet under våren 1998. Regeringen informerade och samrådde med nämnden dels angående den svenska handlingsplanen, dels angående förberedelsearbetet inför Europeiska rådets möten i Cardiff respektive Wien. EU-nämnden framhåller att sysselsättningen behandlades på såväl Ekofin-möten som rådsmöten angående arbetsmarknad och sociala frågor, och inför dessa möten samrådde både arbetsmarknadsministern och finansministern med nämnden. Vidare noteras i yttrandet att frågan har föranlett mycket omfattande diskussioner i nämnden. Samtidigt betonar EU-nämnden att man inte har fått någon närmare information om det s.k. trilaterala samarbete som pågått mellan Sverige, Storbritannien och Italien med bl.a. gemensamma förslag på arbetsmarknadsprojekt och förslag till reviderade riktlinjer på jämställdhetsområdet.

Utrikesutskottet har inget att anföra utöver vad arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden har anfört. Utrikesutskottet avstyrker därmed motionerna U509 (kd) yrkande 2 och U506 (v) yrkandena 8, 11 och 12.

Strukturfonder och regionalpolitik

I motion U505 (c) yrkande 4 kritiserar regeringens hantering av ersättningar och stöd inom jordbruks- och strukturpolitiken. I motion N335 (v) yrkande 9 föreslås en utredning om möjligheten att släppa in privata intressen för medfinansiering i samband med näringslivssatsningar. I motion N284 (s) framhålls att beslutsfattandet kring användning av strukturfondsmedel måste förenklas. Motionärerna bakom motion N326 (m, kd) yrkande 29 menar att nya former för att stimulera småföretag att delta i strukturfondsprogrammen och nya medfinansieringsmodeller bör prövas. Även enskilda företag och privatpersoner bör kunna komplettera offentliga organ som medfinansierare. Byråkratin måste minskas, anför det. I motion N274 (kd) yrkandena 5 och 6 betonas att organisation och administration bör förbättras vad gäller strukturfonderna. I fyrpartimotionen N256 (kd, m, c, fp) yrkandena 1–4 sägs bl.a. att en ny finansieringsmodell bör prövas som möjliggör för enskilda företag och grupper av företag att upp till en viss gräns bidra till den nationella medfi-

nansieringen. Ett skäl till dagens svårigheter är att företagens projektidéer blir utkonkurrerade av offentliga projekt. En annan svårighet är att bidragen utbetalas i efterskott. Enligt motion T325 (c) yrkande 1 föreslås att det lokala och regionala inflytandet över strukturfondernas fördelning skall öka. I motion N207 (c) yrkas att en viss andel av beviljade medel bör ges vid projektstarten. I motion N237 (fp) yrkande 9 framhålls att regelverket måste förenklas samt att det bör bli möjligt för projektägare att få förskott på beviljade medel.

Näringsutskottet anför i sitt yttrande 1998/98:NU1y att motioner som är likartade med de aktuella tidigare har behandlats av arbetsmarknadsutskottet i olika sammanhang. Vissa av dessa frågor är numera inte längre aktuella med hänsyn till att ett förhandlingsresultat föreligger.

Näringsutskottet noterar att hösten 1997 anförde arbetsmarknadsutskottet (1997/98:AU2) att byråkratin kring strukturfondsstöden måste minska och regelsystemen bli enklare. Arbetsmarknadsutskottet poängterade att åtgärder mot byråkrati och krångel kring strukturfonderna måste syfta till att underlätta hanteringen för såväl offentliga som privata mottagare liksom för föreningar, stiftelser etc. Utskottet utgick från att regeringen i den då aviserade regionalpolitiska propositionen (prop. 1997/98:62) skulle redovisa vidtagna eller planerade åtgärder och i förekommande fall lägga fram förslag till riksdagen om hur förenklingar och effektivisering kan göras.

Näringsutskottet konstaterar att arbetsmarknadsutskottet i sitt betänkande 1997/98:AU11 våren 1998, där den nämnda regionalpolitiska propositionen behandlas, uttalade att utskottet utgick från att regeringen gör de förändringar som den bedömer är påkallade för att hanteringen av strukturfondsmedlen skall bli så effektiv som möjligt. Utskottet ansåg dock att större förändringar i organisationen kring strukturfondsarbetet bör vänta till nästa programperiod för åren 2000–2006.

Vidare framhåller näringsutskottet i sitt yttrande att de centrala fondansvariga myndigheterna, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) och Statens jordbruksverk (SJV), i september 1998 fick i uppdrag av Närings- och handelsdepartementet att se över och utveckla arbetsformer och administrativa rutiner m.m. vad gäller vissa strukturfondsprogram. I december 1998 redovisade de tre myndigheterna en gemensam rapport. I yttrandet redogör näringsutskottet för de frågor som de fondansvariga myndigheterna har arbetat med.

Rapporten avslutas med ett antal konkreta förslag, noterar näringsutskottet, bl.a. att de fondansvariga myndigheterna slutför utformning och samordning av föreskrifter, blanketter m.m. samt rutiner med avseende på tillsyn och kontroll. Vidare föreslås att de nämnda myndigheterna medverkar till att utforma en enhetlig praxis för ärendehandläggningen hos sekretariatet vid beslutsgrupperna. Förslagen i rapporten är inte av den karaktären att regeringsbeslut krävs.

Näringsutskottet framhåller vidare att i februari 1999 presenterade den s.k. Strukturfondsutredningen sitt betänkande EG:s strukturstöd, Ny organisation för de geografiskt avgränsade strukturfondsprogrammen (SOU 1999:24). Strukturfondsutredningen har samlat in och analyserat erfarenheter från Sveriges första period med stöd från EG:s strukturfonder och lämnar förslag

till hur strukturfondsprogrammen för nästa period kan tas fram och genomföras.

I genomförandet av programmen har arbetet i beslutsgrupper och övervakningskommittéer fungerat olika bra, sägs det i utredningen. Även partnerskapets delaktighet i genomförandet varierar. Beslutsgruppernas sekretariat har byggt upp en bred kompetens samtidigt som hög arbetsbelastning utgjort ett problem.

Utredningen påpekar att medfinansieringen och förbudet mot förskott av strukturfondsmedel har medfört svårigheter främst för mindre projektägare, noterar näringsutskottet. Näringslivets delaktighet i programgenomförandet har varit av liten omfattning genom att privata medel inte är godkända som medfinansiering. Enligt utredningen har administrationen kring utbetalningar präglats av problem och oklarheter. Vidare har brister i IT-system m.m. medfört effektivitetsförluster.

Den särskilda utredaren redovisar ett antal överväganden:

- det är nödvändigt att partnerskapet deltar aktivt både i framtagandet och genomförandet av strukturfondsprogrammen,
- privata medel bör godkännas som stödgrundande för strukturfondsstöd, så att enskilda företag kan delta aktivt i genomförandet,
- beslutsgrupperna bör avskaffas och nämnder inrättas vid länsstyrelserna och självstyrelseorganen,
- de som fattar beslut om projekt bör också utses till utbetalningsmyndigheter,
- en pott för länsövergripande satsningar bör avsättas inom de nya programmen,
- en generell möjlighet till förskott på beviljat strukturfondsstöd bör införas,
- övervakningskommittéerna bör förstärkas som strategiska politiska organ; i första hand bör ledamöterna vara förtroendevalda från kommuner och landsting,
- det bör utses *en* förvaltningsmyndighet (ny myndighet eller NUTEK) för strukturfondsprogrammen.

Enligt information från Regeringskansliet som näringsutskottet inhämtat bereds för närvarande de nämnda utredningsförslagen. För att inhämta synpunkter på utredningen anordnades en hearing den 25 mars 1999. Därutöver kunde skriftliga synpunkter lämnas senast den 9 april. Regeringen kommer enligt uppgift att fatta beslut i ärendet under våren 1999.

Enligt näringsutskottet visar såväl motionerna som de redovisade utredningarna att det nuvarande strukturfondssystemet är behäftat med ett antal organisatoriska och administrativa problem. Näringsutskottet ansluter sig till den uppfattning som tidigare uttryckts av arbetsmarknadsutskottet, nämligen att byråkratin kring strukturfondsstöden måste minska och regelsystemen bli enklare. Näringsutskottet menar att hela hanteringen av strukturfondsmedlen måste effektiviseras.

Näringsutskottet betonar i yttrandet att en sådan effektivisering måste i sak innebära att finansieringsfrågan löses på ett smidigt sätt. Bland annat bör näringslivet och enskilda företag kunna ta aktiv del i arbetet och till en viss gräns bidra med medfinansiering. Vidare bör det bli möjligt för projektägare

att få förskott på beviljade medel. Näringsutskottet ser det som en nödvändighet att strukturfondssystemet reformeras och effektiviseras för att det skall vara möjligt att på ett ändamålsenligt sätt utnyttja EG:s strukturfondsmedel fullt ut.

Näringsutskottet ser positivt på den nyligen presenterade Strukturfondsutredningen och anser att den i det väsentliga kan ligga till grund för här angivna kursriktning. Samtidigt bör en ökad samordning mellan Sveriges och EG:s regionalpolitik övervägas.

Med hänvisning till vad som anförs i yttrandet tillstyrker näringsutskottet de berörda yrkandena i motionerna U505 (c) yrkande 4, N256 (kd, m, c, fp), N274 (kd), N326 (m, kd) och N237 (fp). Övriga motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte tillgodoses genom näringsutskottets ställningstagande.

Utrikesutskottet noterar vad näringsutskottet framför i sitt yttrande 1998/99:NU1y och delar näringsutskottets uppfattning att det nuvarande strukturfondssystemet är behäftat med ett antal organisatoriska och administrativa problem, att den komplicerade hanteringen kring strukturfondsstöden måste minska och regelsystemen bli enklare samt att hela hanteringen av strukturfondsmedlen måste effektiviseras.

Samtidigt konstaterar även utrikesutskottet att Strukturfondsutredningen nyligen presenterat sin rapport och att utredningen gjort ett antal observationer i samma riktning som näringsutskottet och utrikesutskottet. Den särskilde utredaren redovisar även ett antal överväganden till regeringen. Utrikesutskottet ser positivt på utredningens rapport.

Med detta och övrigt befintligt underlag anser utrikesutskottet att det till nästa programperiod finns goda möjligheter att i det väsentliga komma till rätta med de konstaterade problemen. På något längre sikt kommer utredningen om den framtida regionalpolitiken (dir. 1999:2) att ta fram ytterligare underlag. Kommittén skall ta del av utvärderingarna av strukturfondernas hittillsvarande effekter och låta dem ingå i en sammanvägd bedömning av resultatet av olika regionalpolitiska åtgärder i Sverige. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 augusti 2000.

Utrikesutskottet menar att det är lämpligt att invänta regeringens förslag innan riksdagen tar ställning till hur hanteringen av strukturfonderna skall utformas i framtiden. Samtidigt menar utrikesutskottet att med den problemanalys som har gjorts av näringsutskottet och Strukturfondsutredningen vore det bra om regeringen i det sammanhanget särskilt gjorde överväganden när det gäller förenkling och effektivisering av systemet, medfinansieringsfrågan och möjligheten att släppa in privat kapital samt möjligheten för projektägare att få förskott på beviljade medel.

Utrikesutskottet vill vidare anföra att miljö- och jordbruksutskottet i sitt betänkande 1998/99:MJU7 angående den svenska administrationen av unionens gemensamma jordbrukspolitik menade att den måste vara utformad så att den medverkar till att uppfylla EU:s och Sveriges mål om ett bärkraftigt och effektivt jordbruk, biologisk mångfald, bibehållet kulturlandskap och regional utveckling. Samtidigt skall administrationen inte orsaka onödiga kostnader, och enkelhet måste därför vara målet i utformningen av denna, menade miljö- och jordbruksutskottet.

Med vad som ovan anförts anser utrikesutskottet att motionerna U505 (c) yrkande 4, N207 (c), N237 (fp) yrkande 9, N256 (kd, m, c, fp) yrkandena 1–4, N274 (kd) yrkandena 5 och 6, N284 (s), N326 (m, kd) yrkande 29 och N335 (v) yrkande 9 kan besvaras. Motionerna T325 (c) yrkande 1 och N275 (c) yrkandena 2 och 4 avstyrks.

I Kristdemokraternas motion MJ224 (kd) yrkande 38 yrkas att det är angeläget att undersöka möjligheterna att bättre utnyttja EU:s stöd för landsbygdsutveckling, det s.k. 5b-stödet, för fiskeberoende områden. I motion N258 (s) framhålls att en nationell strategi bör utarbetas för att integrera Gotland i den inre marknaden enligt Amsterdamfördragets tillägg om öar. I motion N227 (m) anförs att Sverige bör säkra de svenska öarnas framtida utvecklingsmöjligheter. I motion N275 (c) yrkande 1 anförs att det är oacceptabelt om reformeringen av EU:s strukturfonder utgår från länsnivån med hänvisning till situationen i sydöstra Sverige. I motion N296 (c) yrkande 2 framhålls att Dalsland bör vara ett område som kan påräkna stöd från strukturfonderna också för perioden 2000–2006.

Näringsutskottet påpekar i sitt yttrande att i artikel 130a i EG-fördraget finns grunden för gemenskapens regional- och strukturpolitik. Genom Amsterdamfördraget, som träder i kraft den 1 maj 1999, gjordes ett tillägg i artikel 130a andra stycket (nytt artikelnummer 158) genom vilket *öarna* nämns vid sidan av *regionerna*. Det framgår av detta stycke att EU:s politik på området skall sträva efter att minska skillnaderna i utvecklingsnivå mellan olika regioner och att minska eftersläpningen i de minst gynnade regionerna och öarna inklusive landsbygdsområdena.

Vidare framhåller näringsutskottet att till Amsterdamfördragets slutakt bifogades ett antal förklaringar som antogs av konferensen. Förklaringarna är numrerade och som nr 30 återfinns förklaringen om öregioner. Den har följande lydelse:

Konferensen inser att öregioner är behäftade med strukturella nackdelar som har samband med deras ökaraktär och vilkas bestående natur hämmar dessa regioners ekonomiska och sociala utveckling.

Konferensen erkänner följaktligen att gemenskapslagstiftningen måste beakta dessa nackdelar och att specifika åtgärder, när det är berättigat, får vidtas till förmån för dessa regioner för att bättre och på rättvisa villkor kunna införliva dem med den inre marknaden.

Näringsutskottet noterar vidare att i Sverige har såväl Gotland som skärgårdsområdet under innevarande period utgjort mål 5b-områden.

Näringsutskottet anför vidare att det ser positivt på att EU:s regional- och strukturpolitik effektiviseras genom att förhandlingsresultatet rörande Agenda 2000 innebär en minskning av antalet målområden och antalet gemenskapsinitiativ. Detta bör i sig leda till förenklingar och effektiviseringar, såväl centralt som lokalt i strukturfondssystemet.

Ur svensk synpunkt är det glädjande menar näringsutskottet att inte bara det gamla mål 6-området utan även kusten i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län inkluderas i det nya mål 1-området i enlighet med de svenska ståndpunkterna vid förhandlingarna. En differentiering kommer dock att ske mellan kust- och inland vad gäller stödets storlek per capita.

När det gäller det nya mål 2-området skall kommissionen först lägga fast befolkningsramen för det svenska mål 2-området, framhåller näringsutskottet, allt under det att högst 18 % av befolkningen på EU-nivå kommer att omfattas av mål 2. Därefter kommer regeringen att föreslå vilka områden som bör ingå i mål 2. Enligt vad näringsutskottet inhämtat från Regeringskansliet kan det förutsättas att det nya mål 2-området kommer att omfatta samma typer av regioner som dagens mål 2- och mål 5b-områden. Näringsutskottet noterar därvid att såväl sydöstra Sverige som de svenska öarna har under innevarande period utgjort mål 5b-områden. När det gäller de svenska öarna har näringsutskottet förståelse för deras särskilda situation och anser att det tänkesätt som redovisas i anslutning till Amsterdamfördraget är tillämpligt även i Sverige. Näringsutskottet förutsätter att avgränsningen av mål 2-områden görs utifrån den regionalpolitiska problembilden när det gäller specifika åtgärder för olika öar och regioner.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker näringsutskottet aktuella motionsyrkanden.

Utrikesutskottet har inget annat att anföra och avstyrker motionerna MJ224 (kd) yrkande 38, N258 (s), N227 (m), N275 (c) yrkande 1 samt N296 (c) yrkande 2.

Folkhälsa, alkohol och tobak

I motion U509 (kd) yrkande 17 begärs ett slut på neddragningarna av tullpersonalen och att den tullfria försäljningen av alkohol och tobak upphör under år 1999. Folkpartiet menar i sin motion U507 (fp) yrkande 7 att alkoholanvändning inom EU skall betraktas som en hälsofråga, inte som ett jordbruksproblem.

Skatteutskottet anför i sitt yttrande 1998/98:SkU6y med anledning av motion U509 (kd) yrkande 17 att skatteutskottet i anslutning till behandlingen av den senaste budgetpropositionen har betonat vikten av att Tullverket har tillräckliga resurser för verksamheten. Skatteutskottet har även framhållit att en effektivisering av gränskontrollen bör åstadkommas, inte genom ökade anslag utan genom rationaliseringar och organisationsförändringar. I yttrandet konstaterar skatteutskottet att regeringen nyligen i 1999 års ekonomiska vårproposition har lagt ett nytt förslag avseende det aktuella utgiftsområdet, ett förslag som bl.a. gäller beräknade anslag för Tullverket åren 2000–2002. Skatteutskottet konstaterar att det därför finns anledning för utskottet att återkomma till frågan om Tullverkets resursbehov dels i anslutning till förslaget i vårpropositionen, dels när den kommande budgetpropositionen föreligger. Något skäl för riksdagen att göra något uttalande med anledning av motionen i denna del finns enligt skatteutskottets mening inte.

Vad gäller frågan om avvecklingen av taxfreehandeln inom EU erinrar skatteutskottet om att regeringen nyligen har lagt fram en proposition i ämnet som bygger på bedömningen att den skattefria försäljningen i trafiken inom EU kommer att upphöra den 1 juli 1999 (prop. 1998/99:86). Motionerna bör därigenom anses tillgodosedda och något tillkännagivande är inte påkallat, menar skatteutskottet.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker skatteutskottet motionen i berörd del.

Socialutskottet anför i sitt yttrande 1998/99:SoU2y att utskottet senast våren 1998 i *betänkande 1997/98:SoU14 Vissa alkoholfrågor* uttalade sig om Sveriges alkoholpolitik i EU. I betänkandet redogjordes bl.a. för departementspromemorian Strategi för Sveriges EG-arbete i frågor som gäller folkhälsa och hälso- och sjukvård (Ds 1997:4). *Socialutskottet* anförde i sin bedömning bl.a. följande.

Enligt utskottets mening bör Sverige som medlem i EU – inom ramen för bestämmelserna i Romfördraget – stå fast vid och driva en restriktiv alkoholpolitik. Att detta också är regeringens inställning har visats inte minst genom ansträngningarna att slå vakt om detaljhandelsmonopolet och fortsatta begränsningar i den privata resandeförseln från andra länder. I den strategi för Sveriges EG-arbete i frågor rörande folkhälsa och hälso- och sjukvård som utarbetats inom Socialdepartementet ingår frågor som rör alkohol och narkotika som viktiga komponenter. Utskottet ser också mycket positivt på de initiativ som tagits när det gäller att få till stånd länderjämförande undersökningar och analyser av alkoholproblemets omfattning och den nationella alkoholpolitiken i samtliga EU-länder. Avsikten är att undersökningarna skall tjäna som underlag för vidare diskussion inom EU om olika gemensamma åtgärder på alkoholpolitikens område sett ur folkhälsoperspektiv.

Riksdagen följde utskottet.

I *budgetproposition 1998/99:1* och i föreliggande skrivelse pekar regeringen på bl.a. den länderjämförande undersökning som skall genomföras av Sverige och Finland inom EU och anför att internationellt och på europeisk nivå har olika framgångsrika initiativ tagits och ytterligare insatser planeras för att påverka framför allt EU att lyfta fram alkoholfrågan på dagordningen. I sina slutsatser konstaterar regeringen att Sveriges inträde i EU har förändrat förutsättningarna för den svenska alkoholpolitiken. Målet att begränsa alkoholens skadeverkningar genom att motverka skadliga dryckesmönster och minska den totala konsumtionen ligger fast. EU-medlemskapet gör det dock nödvändigt att söka nya metoder för det förebyggande arbetet för att kunna upprätthålla målet. I den nya situationen behöver samhällets olika insatser samordnas bättre än hittills.

Socialutskottet konstaterar att regeringen har aviserat en alkoholpolitisk proposition till den 28 maj 1999.

Utskottet har nyligen i sitt betänkande 1998/99:SoU8 *Folkhälsofrågor m.m.* behandlat bl.a. frågor om tobak. I betänkandet redovisades socialministerns interpellationssvar den 5 mars 1999 (1998/99:171), i vilket ministern bl.a. anförde att regeringen arbetar aktivt med frågor som rör tobaksprevention inom EU samt att direktiv 98/43/EG om ett förbud mot såväl indirekt som direkt tobaksreklam antogs av ministerrådet sommaren 1998, och att genomförandet av direktivet för närvarande bereds i Regeringskansliet.

I sin bedömning fastslog *socialutskottet* att tobak är ett allvarligt hälsoproblem. Utskottet såg mycket positivt på den breda verksamhet som i olika former och på olika nivåer pågår för att minska bruket av tobak både nationellt och internationellt. Utskottet anförde vad gäller tobaksodling att den svenska synen, att sådan odling inte bör stödjas med medel ur EU:s budget,

framförts till EU:s ministerråd. Utskottet utgick från att regeringen även framdeles aktivt verkade för en förändring av EU:s subventionspolitik. Riksdagen följde utskottet.

Socialutskottet framhåller i sitt yttrande att Sverige inom EU verkar för att hälsofaktorer skall integreras i andra politikområden. Utskottet anser för sin del när det gäller läkemedel att det mer är en hälsofråga än en industrifråga. För samarbetet inom folkhälsoområdet är det särskilt viktigt att en sådan integrering sker på ett tidigt stadium. Sverige deltar aktivt i EU:s arbete som rör folkhälsa. I detta arbete ingår frågor om såväl alkohol som tobak som viktiga delar.

När det gäller alkoholpolitiken betonar socialutskottet att Sverige tillsammans med Finland tagit initiativ till att genomföra en länderjämförande undersökning om alkoholproblematikens omfattning och alkoholpolitiken i samtliga EU-länder. Resultatet av undersökningen skall tjäna som underlag för diskussioner om behovet av en samlad alkoholpolitik inom EU.

När det gäller tobakspolitiken erinrar socialutskottet om att Sveriges principiella ståndpunkt är att tobaksodling inte bör stödjas med medel ur EU:s budget. Sverige arbetar aktivt med frågor om tobaksprevention och anser att det i första hand är en folkhälsofråga.

Utskottet förutsätter att arbetet inom alkohol- och tobaksområdena fortsätter med denna folkhälsoinriktning.

Något initiativ med anledning av motionerna U507 (fp) yrkande 7 och U509 (kd) yrkande 17 delvis behövs inte enligt utskottets mening, varför dessa bör avstyrkas.

Även *EU-nämnden* tar i sitt yttrande 1998/99:EUN1y upp frågor kring skatter på tobaksvaror och alkoholdrycker och konstaterar att nämnden har haft ett omfattande och regelmässigt samråd med regeringen om samtliga skattefrågor som tagits upp inom ministerrådet för ekonomiska och finansiella frågor. Även frågor som har diskuterats på s.k. informella rådsmöten på det ekonomiska och finansiella området har nämnden informerats om. EU-nämnden noterar att en fråga som särskilt diskuterats är reglerna för den skattefria försäljningen av bl.a. alkoholdrycker och tobaksvaror.

Utrikesutskottet noterar EU-nämndens bedömningar och kan liksom skatteutskottet konstatera, vad gäller upphörandet av skattefrihet för alkoholdrycker och tobaksvaror från den 1 juli 1999, att regeringen har förelagt riksdagen en proposition i frågan. Utrikesutskottet finner vidare att regeringen är pådrivande inom EU när det gäller att bibehålla den restriktiva svenska alkoholpolitiken och menar att motionärernas yrkanden redan är tillgodosedda.

Utrikesutskottet avstyrker därmed motionerna U509 (kd) yrkande 17 och U507 (fp) yrkande 7.

Vissa handelsfrågor

I motion U9 (mp) yrkande 5 (NU) framför Miljöpartiet ett antal krav, bl.a. vad gäller miljö- och sociala klausuler, med anledning av att nya frihandelsförhandlingar kommer att äga rum inom ramen för Världshandelsorganisat-

ionen (WTO) under de närmaste åren. Miljöpartiet uttrycker vidare i motion U508 (mp) yrkande 9 tveksamhet inför den inre marknadens funktionssätt och menar att det måste vara en prioriterad fråga under Sverige ordförandeskap att motverka unionens detaljreglering av varor.

Näringsutskottet framhåller i sitt yttrande att det våren 1998 i ett betänkande om vissa utrikeshandelsfrågor (bet. 1997/98:NU13) redovisat sina övergripande synpunkter på frihandelsfrågorna. Med hänvisning till att utskottet skall behandla regeringens skrivelse 1998/99: 59 om den svenska handelspolitiken inför en ny WTO-runda saknas enligt näringsutskottets uppfattning anledning att göra något särskilt övervägande i de aktuella frågorna. Näringsutskottet avstyrker motionerna.

Utrikesutskottet vill för sin del framhålla att utskottet i betänkande 1998/99:UU12 Utrikeshandel och internationella investeringar och i yttrande till näringsutskottet över regeringens skrivelse 1998/99:59 Öppen handel – rättvisa spelregler har behandlat frågor bl.a. gällande handel, miljö och sociala frågor.

I betänkande 1998/99:UU12 konstaterade utskottet att en förekommande invändning är att frihandel gynnar länder som åsidosätter fackliga rättigheter, har svag lagstiftning för arbetsförhållanden eller där barnarbete förekommer.

Utskottet anförde vidare:

Det är en tragisk realitet att barnarbete förekommer i många av världens fattigaste länder. I sammanhanget bör framhållas att barnarbete och undermåliga arbetsförhållanden beror på fattigdom. Ökat deltagande i internationell handel är en förutsättning för en så snabb ekonomisk utveckling att fattigdomen kan utrotas. Det är den utvecklade världens skyldighet att ge de fattigaste länderna möjligheter att få avsättning för sina produkter på inlandsmarknaderna. Som tidigare framhållits bör Sverige inom EU verka för en öppnare politik gentemot u-länderna vad gäller jordbruks- och tekoprodukter.

U-länderna motsatte sig starkt att införa normer om mänskliga rättigheter på arbetsområdet i WTO-avtalet. Detta motiverades med att problemen är fattigdomsrelaterade och därmed inte löses genom handelssanktioner. Vidare menade u-länderna att normer på dessa områden skulle riskera att missbrukas och tillämpas godtyckligt av i-länderna. Det finns också en oro bland u-länderna att frågan om löneskillnader skulle tas upp i sammanhanget, vilket skulle riskera att beröva dem en viktig konkurrensfördel.

Utskottet anser att en politik för friare handel måste gå hand i hand med Sveriges ansträngningar för att främja demokrati och mänskliga rättigheter. Internationell handel hindrar inte att krav ställs på länder att uppfylla de förpliktelser de ingått genom att ratificera internationella konventioner på MR-området. Genom ILO har konventioner om bl.a. fackliga rättigheter, mot diskriminering och barnarbete, förhandlats fram och ratificerats av ett stort antal länder. Sverige och andra länder har påtalat vikten av att dessa frågor integreras i WTO:s vidare arbete. Det är ILO som har huvudansvaret för den fortsatta utvecklingen och efterlevnaden av de konventioner som reglerar grundläggande mänskliga rättigheter inom arbetslivet (skr. 1998/99:59).

I alla EU:s relationer med tredje land tillmäts mänskliga rättigheter stor vikt. Höga krav på respekt för de mänskliga rättigheterna ställs på de länder som sökt medlemskap i unionen. Minoritetsfrågorna har varit särskilt aktu-

ella. I de frihandelsavtal som EU ingår finns särskilda avsnitt om respekt för de mänskliga rättigheterna.

1998/99:UU10

När det gäller handelns påverkan på miljön konstaterade utskottet vidare i samma betänkande att den under många år varit föremål för diskussion. Utskottet konstaterade att arbetet med att föra in miljöfrågorna i det internationella regelverket för handel präglats av motsättningar mellan i- och u-länder och anförde vidare:

Som – – – redovisats innebär en friare handel en överlag effektivare användning av de globala resurserna. Två argument brukar dock anföras av skeptiker till alltför fri handel. För det första befrämjar frihandel en högre konsumtion och ekonomisk tillväxt, vilket i sig ökar belastningen på miljön. För det andra kan frihandel uppmuntra till produktion i länder som inte värnar om miljön. Låga miljökrav skulle kunna utgöra en komparativ fördel.

Det främsta syftet med fri handel är att främja konsumtion och tillväxt. Konsumtionen i ett land inverkar givetvis på miljön. En hög ekonomisk levnadsstandard i ett land behöver inte vara oförenlig med en god miljö. I i-länderna har under de senaste decennierna allt högre miljökrav införts utan att detta har haft någon synlig effekt på den ekonomiska tillväxten. Tvärtom har inte minst teknikutvecklingen i många fall en gynnsam effekt på miljön. Även miljöbelastningen till följd av ökade transporter har till stor del kompensats av ny, miljövänligare teknik. Vidare är det talande att ekonomins skadeverkningar på miljön är väsentligt större i de länder som skyddat sig mot internationell handel – importsubstitutions- och statshandelsländer. Oavsett frihandel är det nödvändigt att ställa höga miljökrav på all ekonomisk verksamhet.

Att många u-länder ställer för låga krav på miljöområdet och att miljöpåverkande produktion i vissa fall omlokaliseras till sådana länder är dock ett faktum. Sverige och EU har i WTO drivit frågan om samband mellan handelspolitik och miljöfrågor. En samlad krets u-länder anför dock att det är den industrialiserade världen som fortfarande utgör den största belastningen på miljön, i synnerhet räknat per folkmängd. Vidare finns en misstänksamhet bland u-länderna för att miljöhänsyn skall användas i protektionistiskt syfte från i-ländernas sida (skr. 1998/99:59).

Målet för Sveriges politik har varit att så långt som möjligt undanröja risken för konflikt mellan miljö- och handelspolitiska beslut. Sveriges jämförelsevis progressiva miljöpolitik bör kunna ges internationell spridning samtidigt som våra handelsförbindelser hålls intakta eller förbättras. Strävan är att åstadkomma en ömsesidigt stödjande handels- och miljöpolitik, genom att bl.a. verka för att en fortsatt liberalisering av världshandeln kopplas till minskad miljöbelastning till förmån för en hållbar utveckling. Ur samlad miljösynpunkt är ytterligare liberaliseringar av godo, eftersom de bidrar till en effektivare global resursanvändning. En förutsättning för denna positiva effekt är emellertid att handeln åtföljs av en effektiv miljöpolitik, så att ökad miljöbelastning kan undvikas. I detta sammanhang är det särskilt viktigt att söka undanröja handelshinder som kan ha en negativ miljöpåverkan. Detta kan t.ex. gälla subventioner inom jordbruk, fiske och energiområdet (skr. 1998/99:59). För en väl fungerande frihandel är det vidare angeläget att miljökostnader internaliseras i prissättningen.

Utskottet framhöll vidare i betänkande 1998/99:UU12 att WTO:s regelverk inte påverkar nationers möjligheter att ställa miljökrav förutsatt att de grundas på vetenskapliga belägg och inte syftar till att diskriminera. De utslag

som WTO:s paneler gör tenderar dock att bli omstridda, menade utskottet och anförde:

1998/99:UU10

Sambandet mellan handel och miljö är en kontroversiell fråga i WTO. U-länderna har motsatt sig att regler på miljöområdet införs i det globala regelverket med motiveringen att dylika lätt kan missbrukas i protektionistiska syften. Även om u-ländernas farhågor kan vara motiverade instämmer utskottet i regeringens slutsats att miljö- och handelspolitik måste vara ömsesidigt förstärkande. Allmänt sett skapar ytterligare liberaliseringar på handelsområdet förutsättningar för en effektivare resursanvändning. Samtidigt är det väsentligt att miljöfrågornas betydelse tydligt markeras i WTO. De åtaganden som världens länder har gjort på miljöområdet, bl.a. Agenda 21, får inte undergrävas av ett WTO-avtal. I den s.k. Århusdeklarationen slog FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE) fast att WTO-regler helt och fullt måste ta hänsyn till behovet av en hög nivå på skyddet av miljön. Sverige och EU intar positionen att en ny WTO-runda skall omfattas också av kopplingen mellan handel och miljö. Det är samtidigt viktigt att regler på området tar hänsyn till u-ländernas oro för dold protektionism.

På förslag av EG ordnade WTO ett särskilt högnivåmöte om handel och miljö i mars 1999. Syftet var att öka förståelsen mellan i- och u-länder samt ge enskilda och intresseorganisationer möjlighet att delta i debatten. Mötet kan ses som ett steg på vägen mot en öppnare dialog i handelsfrågor, både mellan i- och u-länder och mellan regeringar och det civila samhället.

U-ländernas farhågor för att miljön – och även frågan om arbetsförhållanden – skall missbrukas av protektionistiska i-länder är förståeliga. Samtidigt kan ökad internationell handel som inte åtföljs av en ansvarsfull miljöpolitik få negativa konsekvenser för miljön. Den största delen av den återstående biologiska mångfalden finns – än så länge – i u-länderna. Att jordens miljö är en gemensam angelägenhet har bekräftats bl.a. av FN:s konferens i Rio de Janeiro 1992. Resultaten av en ny WTO-runda får inte stå i strid med vad världens länder åtagit sig i andra sammanhang. Sverige bör driva på för att lyfta fram miljöfrågorna i internationella sammanhang. Miljöfrågan bör därför ges en skarpare profil i WTO.

Utrikesutskottet vill med anledning av motion U9 (mp) yrkande 5 vidare anförda att riktlinjer för Sveriges långsiktiga agerande när det gäller reformen av EG:s jordbrukspolitik har lagts fast av riksdagen (prop. 1997/98:142, bet. 1997/98:JoU23, rskr. 1997/98:241). Riksdagen har angivit tre övergripande mål för Sveriges jordbruks- och livsmedelspolitik inom EG:

- jordbruks- och livsmedelsföretagens produktion skall styras av konsumenternas efterfrågan,
- produktionen skall vara långsiktigt hållbar, både från ekologiska och ekonomiska utgångspunkter,
- EG skall också medverka till global livsmedelssäkerhet, bl.a. genom att hävda frihandelns principer även på jordbruks- och livsmedelsområdet. En fri handel bör dock kompletteras med konsument-, djurskydds-, miljö- och regionalpolitiska insatser.

Vidare kan utskottet konstatera att kommissionen i mars 1998 antog ett meddelande (KOM98/143) om offentlig upphandling. Förslag till ändringar i direktiven skall presenteras under första halvåret 1999 och under året kan även ett tolkningsmeddelande om miljökrav förväntas.

Utrikesutskottet vill även framhålla att finansutskottet i sitt betänkande Of-fentlig upphandling (bet. 1998/99:FiU17) anger att det bör vara möjligt att ställa krav på att produkter som köps in uppfyller kriterier för miljömärkning.

Med vad som ovan anförts avstyrker utrikesutskottet motionerna U508 (mp) yrkande 9 och U9 (mp) yrkande 5.

Djurhälsa

I motion U902 (kd) anfördes i yrkande 1 att Sverige bör verka för att kommissionen skall ges möjlighet att betala ut ekonomiska bidrag till djurskyddsorganisationer och i yrkande 2 hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om stöd till djurskyddsorganisationernas internationella verksamhet.

Inledningsvis kan konstateras att både utrikesutskottet och jordbruksutskottet under senare år ägnat frågor kring djurhälsa betydande uppmärksamhet. Redan vid behandlingen av regeringens skrivelse 1995/96:30 EU:s regeringskonferens 1996 framhöll de båda utskotten betydelsen av att djurskyddsfrågorna får en mer framträdande ställning inom EU (1995/96:UU13). Vidare framhöll jordbruksutskottet i yttrande 1996/97:JoU3y till utrikesutskottet att det var angeläget att införliva krav på djurskydd och djurhälsa i Romfördraget. Jordbruksutskottet noterade att regeringen verkade pådrivande för ett förstärkt djurskydd inom EU och att den svenska ståndpunkten var att djur inte skall betraktas som varor utan som levande varelser.

I sitt betänkande 1997/98:UU13 uppmärksammade utrikesutskottet att i Amsterdamfördraget tillskapades en fördragsreglering genom ett protokoll (C.10) till EG-fördraget. Protokollet föreskriver att såväl gemenskapen som medlemsländerna vid utformning och genomförande av gemenskapens politik om jordbruk, transport, inre marknad och forskning i full utsträckning skall ta hänsyn till djurens välbefinnande.

Regeringen anförde i proposition 1997/98:58 Amsterdamfördraget att protokollet innebär att djur inte längre betraktas enbart som jordbruksvaror och att det utgör en konkret fördragsmässig grund för att driva frågor om djurskydd och djurens välfärd inom relevanta politikområden.

Utrikesutskottet gjorde ingen annan bedömning i sitt betänkande 1997/98:UU13 med anledning av Amsterdamfördraget.

Jordbruksutskottet har behandlat frågor om djurhälsa, bl.a. i sitt betänkande 1997/98:JoU12. Jordbruksutskottet framhåller i betänkandet att en svensk strategi för EU:s jordbruk i framtiden har redovisats av den parlamentariska kommittén för reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i betänkandet Mat och miljö (SOU 1997:102). I den offentliga utredningen framhålls bl.a. att det, av såväl etiska som miljömässiga och kvalitetsmässiga skäl, är angeläget att djurens situation förbättras inom EU. För att så skall ske måste EU:s gemensamma regler om smittskydd, djurskydd och djurhälsa skärpas. Detta gäller bl.a. transporter av djur, vissa uppfödningssystem, foderkvalitet och hygien samt smittspridning. På djurskyddsområdet, där gemensamma regler ofta saknas, är det särskilt angeläget att sådana införs. Den svenska djurskyddslagen bör vara utgångspunkten. Vidare noterar jordbruks-

utskottet i sitt betänkande att frågan också har uppmärksammats av Utredningen om livsmedelssektorns omställning och expansion (SOU 1997:167). Enligt utredaren är det angeläget att Sverige är pådrivande såväl vad gäller att behålla den nuvarande ambitionsnivån som att höja ambitionsnivån beträffande djurskyddet inom EU.

Utrikesutskottet kan för sin del konstatera att en konsekvent och ambitiös hållning präglar den svenska synen på djurskydd inom EU.

Avslutningsvis noterar utrikesutskottet att Statens jordbruksverk disponerar anslaget E 3 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder inom utgiftsområde 23. För 1999 är 6,9 miljoner kronor av anslaget avsatta för djurskyddsfrämjande åtgärder, bl.a. för prövning av nya djurhållningsmetoder och forskning.

Utrikesutskottet anser att därmed är motionärens syften tillgodosedda och avstyrker motion U902 (kd) yrkandena 1 och 2.

5.4 Unionens förbindelser med omvärlden och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

Skrivelsen

Regeringen konstaterar i skrivelsen att under året har medlemsstaterna gjort gemensamma démarcher i ett antal olika frågor. Regeringen menar att en fortsatt god sammanhållning har bidragit till en tydlig attityd i den politiska dialogen med länder som brister i respekten för de mänskliga rättigheterna. Vidare noteras att unionen även har ägnat stor uppmärksamhet åt utvecklingen i västra Balkan, särskilt i Kosovo.

Regeringen framhåller att gemensamma ståndpunkter på grundval av artikel J 2 i Unionsfördraget, som anger unionens inställning till en särskild fråga av geografisk eller tematisk karaktär, har antagits bl.a. om Nigeria, om främjandet av icke-spridning och förtroendeskapande i Sydasien, om arbetet för att stärka efterlevnaden av konventionen om bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om mänskliga rättigheter, demokratiska principer och sunt styrelseskick i Afrika. Likaså har rådet genom gemensamma ståndpunkter enats om utvidgade sanktioner mot Förbundsrepubliken Jugoslavien och Serbien, samt om fortsatta sanktioner mot Burma, Sierra Leone och UNITA i Angola.

Vidare noterar regeringen att gemensamma åtgärder inom ramen för GUSP beslutas i specifika situationer där operativa insatser från unionens sida anses nödvändiga. De finansiella medel som behövs tas som regel från ett särskilt anslag i EU:s budget, vilket under 1998 uppgick till 30 miljoner ecu. Under året har EU på detta sätt beslutat att på grundval av artikel J 3 bl.a. lämna stöd till Montenegros regering, till den höge representantens strukturer för genomförande av fredsavtalet i Bosnien och Hercegovina och om fortsatt stöd till fredsprocessen i Mellanöstern. Ett särskilt sändebud för Förbundsrepubliken Jugoslavien utsågs också genom beslut om gemensam åtgärd. Vidare förlängdes mandatet för EU:s särskilda sändebud för fredsprocessen i Mellanöstern och för området kring de afrikanska stora sjöarna.

Regeringen betonar i skrivelsen att under året antogs för första gången ett beslut om gemensam åtgärd på grundval av artikel J 4.2 i Unionsfördraget, genom vilket EU anmodade Västeuropeiska unionen (VEU) att slutföra en genomförbarhetsstudie av möjliga alternativ för internationella polisiära insatser i Albanien för att bistå de albanska myndigheterna. Därutöver antogs, på grundval av samma artikel, gemensamma åtgärder för stöd till Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) för övervakning av situationen i Kosovo samt en begäran om VEU:s medverkan i en minröjningsinsats i Kroatien.

Vidare framhåller regeringen att 1998 även präglades av de pågående förberedelserna för tillämpningen av de nya instrumenten för GUSP efter Amsterdamfördragets ikraftträdande. I skrivelsen betonas att det hos medlemsstaterna har funnits en uttalad ambition att öka EU:s handlingsförmåga och effektivitet i GUSP för att främja fred och säkerhet.

Regeringen konstaterar att Amsterdamfördraget anger att en hög representant för GUSP skall inrättas. Den höge representanten skall biträda rådet och medverka vid utformning, förberedelser och genomförande av beslut samt vid behov kunna företräda unionen utåt. Funktionen som den höge representanten ska utövas av rådets generalsekreterare. Europeiska rådet har i Wien enats om att denne skall utnännas snarast möjligt, och att det skall vara en person med en stark politisk profil, framhåller regeringen.

Förberedelser har också inletts för att inrätta en gemensam enhet för politisk planering och tidig förvarning (analysenhet) i GUSP inom rådets generalsekretariat under ledning av den höge representanten. Beslutet att inrätta en analysenhet gjordes i en särskild förklaring, som fogades till Amsterdamfördragets slutakt. Syftet med dess förvarningsfunktion är att ge EU möjligheter att på ett tidigt stadium sätta in konfliktförebyggande åtgärder. Målsättningen är vidare att analysenheten skall föra in ett gemenskapsperspektiv i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, såväl på lång sikt som inför och under konkreta kriser.

I skrivelsen konstateras att under 1998 har en förnyad debatt om europeiskt försvarssamarbete inletts. Vid Europeiska rådets möte i Wien i december välkomnades de nya impulser om en stärkt europeisk krishanteringsförmåga som tillförts debatten. Regeringscheferna konstaterade att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken måste stödjas av trovärdig operativ kapacitet för att EU skall kunna spela sin roll fullt ut på den internationella arenan.

Regeringen framhåller att utvidgningsprocessen i sig har en betydande säkerhetspolitisk effekt genom att det i förhandlingarna ställs krav på institutionell stabilitet, som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt samt skydd för minoriteter.

Regeringen noterar att under 1998 har EU genom olika program lämnat betydande stöd till fredsfrämjande insatser, framför allt till före detta Jugoslavien, Mellanöstern, Afrika samt Latinamerika. EU samarbetar i dessa frågor nära med FN och andra internationella organisationer såsom OSSE, Nato, VEU samt Europarådet. Därmed ökar möjligheterna att de internationella organisationernas arbete samordnas och blir ömsesidigt förstärkande.

Regeringen framhåller att Balkan även under 1998 har stått högt på EU:s dagordning. EU har såsom den enskilt största bidragsgivaren aktivt stött

fredsprocessen i Bosnien-Hercegovina, framför allt genom återuppbyggnadsinsatser. EU:s egen övervakningsinsats i Balkanområdet (ECMM) har verkamt bidragit till fredsprocessen i Bosnien och Kroatien.

Den ekonomiska och sociala krisen i Ryssland under 1998 underströk vikten av en samlad och genomtänkt strategi för EU:s relationer till landet, konstaterar regeringen vidare. Under året har EU avsatt betydande resurser för detta ändamål. Genom att Amsterdamfördraget träder i kraft införs en ny beslutsform, s.k. gemensamma strategier. Vid Europeiska rådets toppmöte i Wien beslutades att EU:s första gemensamma strategi skall gälla Ryssland i syfte att ytterligare konsolidera EU:s Rysslandspolitik. Vidare beslutades att förberedelser för gemensamma strategier om Ukraina, Medelhavsområdet samt västra Balkan skall vidtas.

Regeringen konstaterar att kommissionen den 25 november antog en rapport om den nordliga dimensionen efter beslut av Europeiska rådet i december 1997. Initiativet till den nordliga dimensionen kommer från Finland. Kommissionsrapporten utgör en strategi för EU:s politik i förhållande till norra Europa med särskilt fokus på samarbetet med nordvästra Ryssland och Baltikum. Rapporten slår fast att EU starkt stöder regionalt samarbete, i norra Europa främst Östersjöstaternas råd och Barentsrådet, i vilka EU medverkar.

Regeringen betonar att de mänskliga rättigheterna intar en framträdande plats inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Det bekräftades ånyo när Europeiska rådet den 10 december 1998 ställde sig bakom EU:s förklaring om de mänskliga rättigheterna, antagen med anledning av 50-årsminnet av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

EU arbetar för målet att nå respekt för de mänskliga rättigheterna genom att ta upp dessa frågor i bilaterala relationer med tredje land liksom inom ramen för FN och andra multilaterala forum, särskilt inom OSSE. I de bilaterala relationerna kommer frågor om mänskliga rättigheter till uttryck genom s.k. grundläggande klausuler i avtal, genom démarcher och genom offentliga avsiktsförklaringar.

Regeringen framhåller att inom nedrustningsområdet skedde under året ett nära samarbete inom EU. I den inledande allmänna debatten i FN:s generalförsamlings första utskott – där nedrustningsfrågorna behandlas – höll EU:s ordförandeland ett gemensamt anförande.

Ministerrådet antog den 23 april en gemensam ståndpunkt om förberedelser för det andra mötet med förberedande kommittén för icke-spridningsfördragets (NPT) granskningskonferens år 2000. I denna fastslås bl.a. att EU, där så är lämpligt, skall vidta ansträngningar för att övertyga de stater som ännu inte är parter i NPT att ansluta sig till detta, om möjligt före år 2000, samt att EU vidare skall bidra till att åstadkomma enighet i substansfrågor vid mötena i den förberedande kommittén liksom vid själva konferensen år 2000 för att underlätta en strukturerad och balanserad översyn av fördragets tillämpning.

Utvecklingssamarbetet är en integrerad del av unionens samlade externa politik och skall enligt Unionsfördraget vara ett komplement till medlemsstaternas nationella politik, konstaterar regeringen i skrivelsen. Målsättningarna för den gemensamma politiken är en varaktig ekonomisk och social utveckling, successiv integration av utvecklingsländerna i världsekonomin samt

kamp mot fattigdomen i utvecklingsländerna. Dessutom skall biståndspolitiken bidra till att utveckla demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna.

En svensk strategi för EU:s utvecklingssamarbete presenterades för riksdagen 1996. Strategin är föremål för revidering men är i sina huvuddrag fortfarande relevant för det svenska agerandet. Målen för EU:s utvecklingssamarbete (artikel 130u i EG-fördraget) stämmer väl överens med svenska målsättningar, noterar regeringen.

En annan viktig fråga är att se till att målet i fördraget, att bekämpa fattigdom, följs. Regeringen understryker i skrivelsen att Sverige vill se en ökad inriktning mot fattigdomsbekämpning i EG-biståndet.

Regeringen framhåller i skrivelsen att en förutsättning för att den inre marknaden skall fungera är att det finns en gemensam handelspolitik gentemot länder utanför EU. För att EU:s produkt- och tjänstemarknader skall bli effektiva är det dessutom av vikt att den inre marknaden präglas av öppenhet mot omvärlden. Samtidigt är EU för sin ekonomiska utveckling självfallet också beroende av att kunna exportera sina produkter till länder utanför EU på så gynnsamma villkor som möjligt.

Regeringen betonar att Sverige, som är starkt beroende av utrikeshandel, har ett stort intresse av ett öppet och väl fungerande internationellt handelsystem. Sverige fortsätter arbetet med att internt inom EG påverka gemenskapens handelspolitik i frihandelsvänlig riktning. Genom medlemskapet har Sveriges möjligheter att påverka den internationella utvecklingen ökat, och EG för i dag en mer frihandelsinriktad politik än tidigare.

Regeringen konstaterar i skrivelsen att EG, inom ramen för Lomé-konventionen, samarbetar med de s.k. AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet.

Lomé IV löper ut den 29 februari år 2000. Under våren 1998 förhandlades kommissionens förhandlingsmandat fram för det framtida samarbetet mellan EG och AVS-länderna. Beslut om mandatet fattades i Allmänna rådet den 29 juni 1998. När det gäller mandatets principer och mål står fattigdomsbekämpningen i fokus, framhåller regeringen. En betoning görs av partnerskapets politiska dimension med inriktning på mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstaten, gott styrelseskick, konfliktförebyggande och konfliktlösning samt en fördjupad politisk dialog. Partnerskapets aktörer skall förutom regeringar omfatta det civila samhället och den privata sektorn. Samarbetets strategier bygger på grundvalar om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning, social och kulturell utveckling, samt regional integration. Ett viktigt mål är att bidra till AVS-ländernas integration i världshandeln. Tanken är att en successiv utveckling mot reciprocitet i handelsförbindelserna på sikt skall leda till frihandel. Samarbetets finansiering och instrument skall möjliggöra differentiering mellan länder och främja ökad effektivitet. Detta skall uppnås bl.a. genom en förenkling av tillgängliga instrument och en tydligare programmering av bistånd genom landstrategier. Den institutionella ramen föreslås i stort sett förbli oförändrad, dock eftersträvas större flexibilitet för att underlätta den politiska dialogen och samarbetet med det civila samhället. Förhandlingar om samarbetet mellan EG och AVS-länderna efter Lomé IV inleddes den 30 september 1998.

Vidare noterar regeringen i skrivelsen att Partnerskapet Europa–Medelhavet (den s.k. Barcelonaprocessen) etablerades vid Barcelonakonferensen den 28 november 1995. Partnerskapets syfte är att skapa en bas för samarbetet mellan EU och tolv icke medlemsstater i Medelhavsregionen, nämligen Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten, Israel, Jordanien, Syrien, Libanon, Turkiet, Cypern och Malta samt den palestinska myndigheten. Samarbetet skall omfatta politisk dialog, säkerhetspolitik, ekonomiskt och finansiellt stöd till partnerländerna och utbyte på de kulturella, sociala och tekniska områdena.

Den politiska dialogen skall främja utvecklingen av demokratiska institutioner och respekten för mänskliga rättigheter, betonar regeringen. Den skall också tjäna som instrument för säkerheten i regionen. Barcelonaprocessen är inte avsedd att ersätta andra åtgärder för fred, stabilitet och utveckling i området. Den är t.ex. inte en del av fredsprocessen i Mellanöstern utan en parallell process som förhoppningsvis skall bidra till att göra fredsprocessen framgångsrik. Därtill är tanken att Barcelonaprocessen, genom att skapa förtroende och samarbete, även skall lösa och förhindra konflikter på andra områden inom regionen. Motsatsen kan emellertid även inträffa, dvs. att Barcelonaprocessen påverkas av en negativ utveckling i andra processer som berör regionen. Den låsning i fredsprocessen i Mellanöstern som större delen av året hindrade genomförandet av Osloavtalet har försvårat det politiska och säkerhetspolitiska arbetet i Barcelonaprocessen.

Inom ramen för det ekonomiska och finansiella partnerskapet har arbetet med att bedöma investeringshinder, främja investeringar och i allmänhet stimulera den industriella och ekonomiska utvecklingen i de tolv sydliga parterna i Medelhavsregionen fortsatt.

Inom ramen för partnerskapet i sociala och kulturella frågor stod Sverige den 23–24 april tillsammans med Egypten värd för ett seminarium i Stockholm om dialogen mellan kulturer och civilisationer. Regeringen konstaterar att resultatet av mötet blev ett antal slutsatser om det fortsatta arbetet inom Barcelonaprocessen i syfte att bredda och fördjupa dialogen mellan de olika kulturer, religioner och civilisationer som finns i länderna som deltar i den. Slutsatserna blev att arbetet på områdena forskning, utbildning, medier, mänskliga rättigheter och demokrati (den mänskliga dimensionen) samt kulturellt utbyte i allmänhet bör fortsätta.

Frihandel och ekonomiskt stöd är två viktiga komponenter i EG:s politik för Medelhavsområdet, framhåller regeringen. EG har inlett förhandlingar om associeringsavtal med en rad Medelhavsländer i syfte att på sikt skapa ett frihandelsområde runt Medelhavet. Som ett första steg skall frihandel för industrivaror vara införd till år 2010. Hittills har avtal slutits med Israel, Marocko, Tunisien (samtliga år 1995), med Jordanien (april 1997) samt med PLO (februari 1997). Sverige ratificerade de tre förstnämnda under 1996 och kommer att ratificera avtalet med Jordanien under 1999. Avtalet med Tunisien trädde i kraft den 1 mars 1998. Interimsavtalet med PLO, vilket är ett gemenskapsavtal och således inte behöver ratificeras av EU-ländernas parlament, har likaså trätt i kraft. Förhandlingar om associeringsavtal pågår med Egypten, Libanon, Algeriet och Syrien.

I skrivelsen noterar regeringen att EG har anslagit 4 685 miljoner ecu för perioden 1996–1999 till utvecklingsarbetet med länderna i Medelhavsregionen. Av detta svarade Sverige under 1998, genom sin medlemsavgift till EU, för 170 miljoner kronor. Av biståndet regleras ca 3 424 miljoner ecu genom den s.k. MEDA-förordningen, som anger beslutsformerna och huvudområdena för biståndssamarbetet.

Motionerna

Kristdemokraterna framhåller i sin motion *U509 (kd)* att det ursprungliga huvudmålet med det europeiska samarbetet var att lägga grunden för en varaktig fred och att den målsättningen är lika aktuell i dag. För att den skall kunna tillgodoses även i framtiden måste medlemsländerna verka för att EU effektivt kan företa gemensamma, effektiva säkerhetspolitiska åtgärder, menar Kristdemokraterna.

De anför att Amsterdamfördraget har förbättrat förutsättningarna för att agera gemensamt. Ett svensk-finskt initiativ att föra in uppgifter rörande humanitära, fredsbevarande och fredsskapande insatser i fördraget fick gehör i medlemskretsen av EU-länder. Reformen är en mycket stor framgång, menar Kristdemokraterna, eftersom EU:s främsta uppgift, att främja fred och solidaritet, inte längre bara gäller det egna territoriet utan blickarna vänds även utåt, både mot övriga Europa och andra delar av världen. Även andra reformer av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP), som att skapa en enhet för planering och tidig förvarning samt att beslutreglerna ändras välkomnas av partiet. Vidare anser Kristdemokraterna att ett eventuellt framtida europeiskt försvarssamarbete skall ske på mellanstatlig nivå. I motionen framhålls att Sverige aktivt skall förhindra att EU disponerar gemensamma kärnvapen (*yrkande 12*).

Miljöpartiet anför i sin motion *U508 (mp)* att Amsterdamfördraget innebar ett bakslag för utvecklingen inom den andra pelarens samarbete, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Medlemsländernas vetorätt försvagades samtidigt som EU skapar ett slags utrikesdepartement och en befattning som unionens företrädare utåt i utrikespolitiska frågor.

Miljöpartiet ser allvarligt på denna utveckling. Under nästa regeringskonferens anser Miljöpartiet att Sverige skall verka för att utrikes- och säkerhetspolitiken helt skall avföras från unionens kompetensområden (*yrkande 28*). Tills så sker bör Sveriges linje vara att aktivt arbeta för att göra EU:s internationella politik så solidarisk som möjligt (*yrkande 27*). Sverige bör inom EU även verka för att säkerhetssamarbetet inte definieras enbart i militära termer utan även i sociala, ekonomiska och miljömässiga termer (*yrkande 26*).

I motion *U602 (m)* konstateras att demokratier blir allt vanligare i världen efter att för ett decennium sedan ha varit undantag. Efter att ha konstaterat att demokratin har vunnit framsteg i Central- och Östeuropa, i Latinamerika och andra områden konstaterar motionärerna att demokratin har svårt att få fäste i arabvärlden. Början till en positiv utveckling kan dock skönjas i Jordanien och i Kuwait, menar motionärerna. De konstaterar att EU, i syfte att främja

mänskliga rättigheter och demokrati liksom ekonomisk utveckling och miljö-samarbete, har en Medelhavsstrategi som ger möjlighet till en politisk dialog mellan EU och samarbetsländerna. Motionärerna menar att i denna dialog är det viktigt att frågor om mänskliga rättigheter och demokrati betonas starkare (*yrkande 1*). Den hittillsvarande utvecklingen har visat att respekten för mänskliga rättigheter och utvecklingen mot demokrati inte har kommit så långt som det är rimligt att kräva, menar motionärerna.

Vänsterpartiet menar i motion *U506 (v) yrkande 10* att EU:s fonder för regionalpolitisk utjämning, strukturfonderna, bör reformeras och omorganiseras till förmån för de stater som inte är medlemmar i unionen men som ligger inom EU:s närområde (Östeuropa, Mellanöstern och Nordafrika).

I motion *U604 (v) yrkande 1* konstaterar motionärerna att EU har gjort starkt motstånd mot USA:s anspråk på att genomdriva sin nationella lagstiftning i andra stater genom Helms-Burtonlagen. Motionärerna noterar även att riksdagen antagit en lag om EG:s förordning om skydd mot extraterritoriell lagstiftning som antas av tredje land. De konstaterar att denna skyddsförordning kom till som ett direkt svar på den amerikanska lagstiftningen, vilken möjliggör att sanktioner riktas mot företag i andra stater som genomför investeringar och bedriver handel med Kuba.

Motionärerna anser emellertid att det finns tecken som tyder på att EU:s avvisande hållning håller på att luckras upp och de stöder sig därvid på uttalanden från politiska företrädare för såväl USA som Europeiska kommissionen. De finner det mycket förvånande att en företrädare för kommissionen kan uttala sig i den riktningen och menar att Sverige måste agera för en återgång till EU:s tidigare tydliga avståndstagande till Helms-Burtonlagen och agera för ett klargörande av att unionens medlemsländer inte avser att förhindra europeiska företags handel med eller investeringar på Kuba.

Motionärerna menar att en utökad handel och utvecklade kontakter mellan EU och Kuba kan ha en positiv effekt vad gäller utvecklingen av demokrati och mänskliga rättigheter. De konstaterar dock att något handelsavtal ej har upprättats mellan EU och Kuba trots att sådana existerar för övriga länder i Latinamerika. Motionärerna anför därför i *yrkande 2* att den svenska regeringen i EU skall verka för att ett sådant avtal upprättas mellan EU och Kuba.

Utskottets överväganden

Utskottet vill inledningsvis framhålla den vikt som Sverige fäster vid ett effektivt och väl samordnat samarbete när det gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Utskottet menar att genom denna samverkan kan medlemsländerna tillsammans få ett större inflytande och spela en mer aktiv roll på den världspolitiska scenen än om länderna agerat vart och ett för sig. Det gäller särskilt för ett mindre medlemsland som Sverige.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen i skrivelsen lämnar en utförlig redovisning av vad som förevarit när det gäller unionens förbindelser med omvärlden under 1998. Redovisningen gäller inte bara den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken utan även unionens utvecklingssamarbete, den gemensamma handelspolitiken och unionens samlade bilaterala och

regionala förbindelser. Utskottet kan konstatera att unionen i sina externa förbindelser besitter ett antal verksamma politiska instrument. Utskottet kan även konstatera att regeringen, som ett komplement till nationellt tillgängliga instrument när det gäller Sveriges förbindelser med omvärlden, aktivt använder sig av den möjlighet att påverka EU-politikens utformning som medlemskapet i EU ger.

Utskottet noterar att regeringen i bilaga till skrivelsen redovisar de gemensamma ståndpunkter och åtgärder samt uttalanden som beslutats inom ramen för GUSP under 1998. Utskottet finner att en sådan redovisning ger en god bild av samarbetets omfattning och utgår ifrån att en motsvarande redovisning av gemensamma strategier kommer att ske efter Amsterdampfödragets ikraftträdande.

Amsterdampfödraget, som medför ett antal viktiga ändringar och tillägg till kapitel V i Unionsfördraget, trädde i kraft den 1 maj 1999. Utskottet vill framhålla att detta medför att samarbetet inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken kommer att förstärkas. Utskottet utgår ifrån att Sverige kommer att agera för att de nya möjligheterna tas till vara för att främja fred och säkerhet.

Utskottet konstaterar att vissa förberedelser för tillämpningen av de nya instrumenten för GUSP har vidtagits under 1998. En tjänst som hög representant skall inrättas. Den höge representanten skall biträda rådet och medverka vid utformning, förberedelser och genomförande av beslut samt vid behov kunna företräda unionen utåt. Utskottet noterar att vid det Europeiska rådets möte i Wien i december 1998 enades medlemsländerna om att posten skall besättas av en person med en stark politisk profil. Utskottet kan även konstatera att vissa förberedelser har genomförts när det gäller inrättandet av en gemensam enhet för politisk planering och tidig förvarning inom rådets generalsekretariat och under ledning av den höge representanten. Under året har även diskussioner ägt rum om att stärka EU:s krishanteringsförmåga. Utskottet ser positivt på detta arbete som kan leda till att unionens handlingsförmåga och effektiviteten i samarbetet inom utrikes- och säkerhetspolitiken ökar.

Utskottet noterar även den utveckling som skett under 1998 vad gäller det framtida samarbetet mellan EG och de s.k. AVS-länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet. Förhandlingar om ett nytt avtal inleddes under 1998 och utskottet vill framhålla att det mandat som antogs av medlemsländerna inför konferensen väl återspeglar svenska ståndpunkter. Dessa visar på vikten av fattigdomsbekämpning, partnerskap och politisk dialog, partnerskap med det civila samhället och den privata sektorn, barnets rättigheter, hållbar utveckling samt användande av landstrategier och rullande programmering. Utskottet konstaterar att det sedan 1996 erhållit information från regeringen kring förberedelserna för omförhandlingen av samarbetsavtalet med AVS-länderna (Lomé-konventionen) och därvid även kunnat framföra sin synpunkter på de förslag som framkommit. Utskottet ser mycket positivt på att det under förhandlingarnas förberedelser, dvs. redan under beredningsfasen, har kunnat framföra sina synpunkter till regeringen i dessa frågor.

Avslutningsvis vill utskottet i denna del framhålla att det under 1998 erhållit information från regeringen inför möten i Allmänna rådet och därvid även

haft möjlighet att redovisa synpunkter på regeringens förslag till svenska ståndpunkter. Utskottet vill här framhålla den vikt det lägger vid möjligheten att, vid sidan av de redovisningar som kommer riksdagen till del genom den årliga skrivelsen, propositioner och information till kammaren, kunna föra en fortlöpande dialog med regeringen kring GUSP och unionens externa förbindelser

I motion U509 (kd) anføres att Amsterdamfördraget har förbättrat förutsättningarna för att agera gemensamt inom ramen för GUSP. Även andra reformer av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, som att skapa en enhet för planering och tidig förvarning samt att beslutreglerna ändras, välkomnas. I motionen framhålls att Sverige aktivt skall förhindra att EU disponerar gemensamma kärnvapen (yrkande 12).

I motion U508 (mp) framhålls i stället att Amsterdamfördraget innebar ett bakslag för utvecklingen inom den andra pelarens samarbete, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Miljöpartiet anser att Sverige under nästa regeringskonferens skall driva frågan att utrikes- och säkerhetspolitiken helt skall avföras från unionens kompetensområden (yrkande 28). Tills så sker bör Sveriges linje vara att aktivt arbeta för att göra EU:s internationella politik så solidarisk som möjlig (yrkande 27).

Som utskottet har framhållit ovan ser det positivt på det faktum att unionen har etablerat ett mellanstatligt samarbete inom det säkerhets- och utrikespolitiska området. Utskottet ser även positivt på den utveckling som Amsterdamfördraget innebär när det gäller att förstärka detta samarbete och rikta in det på humanitära och fredsbevarande aktioner. Utskottet framhöll i sitt betänkande 1997/98:UU13 i anslutning till riksdagens godkännande av det nya fördraget att freden i Europa efter det kalla krigets slut främst hotas av inomstatliga motsättningar, politiska och sociala konflikter orsakade av etnisk och religiös polarisering, fattigdomsklyftor, svag ekonomisk utveckling, bristande demokrati och brist på respekt för de mänskliga rättigheterna. Det gemensamma för dessa situationer är att de bara kan mötas i samverkan med våra europeiska grannar, framhöll utskottet.

Utskottet menade vidare att få utrikespolitiska problem i dag är av sådan karaktär att ett enskilt land med trovärdighet kan göra anspråk på att ha egna lösningar. När det gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken var utgångspunkten i regeringskonferensen att en anpassning måste ske till denna nya säkerhetspolitiska verkligheten. Till detta kommer att ett flertal reformer inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken måste övervägas inför en utvidgning av EU när antalet medlemmar på sikt kan bli fler än tjugofem länder.

Utskottet menade att utfallet av regeringskonferensen vad gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken svarade mot förväntningarna och låg väl i linje med vad utskottet framhållit i tidigare betänkanden i anslutning till regeringskonferensen (bet. 1995/96:UU13 och 1996/97:UU13).

Utskottet framhöll att EU och dess medlemsstater måste kunna agera med olika medel, alltifrån preventiv diplomati till fredsbevarande insatser. Utskottet noterade att med Amsterdamfördragets ikraftträdande kommer den preventiva förmågan att förstärkas genom att en enhet för politisk planering och

tidig förvarning upprättas vid rådets generalsekretariat. Viktigare är dock att formerna för beslutsfattande förändras och förstärks, menade utskottet.

Särskilt tillfredsställande fann utskottet det vara att Petersbergsuppgifterna – till följd av ett svensk-finskt initiativ – förs in i fördraget, vilket innebär att samarbetet utvecklas vad gäller humanitära, fredsbevarande och fredsfrämjande insatser. Utskottet framhöll att beslut om deltagande i en insats fattas av varje medlemsland för sig (deltagande förutsätter utan undantag ett särskilt nationellt beslut) och de medlemsstater som väljer att bidra till en insats, även icke medlemsländer, har möjlighet att delta fullt ut på lika villkor i planering och beslutsfattande vad gäller insatsen.

Utskottet kan konstatera att den politiska utvecklingen i Europa under 1998 och början av 1999 ytterligare understryker behovet av ett förstärkt säkerhets- och utrikespolitiskt samarbete mellan unionens medlemsländer. Händelserna på Balkan, främst med avseende på Kosovo, har återigen visat att ett av hoten mot säkerhet och stabilitet i Europa framspringer ur förtryck, förföljelse av etniska minoriteter och folkfördrivning samt av bristande respekt för demokratiska värden och de mänskliga rättigheterna. Det gör det än mer angeläget att unionen besitter instrument för att i första hand förebygga sådana konflikter och i de fall det inte lyckas kunna bistå med humanitära insatser, politiska lösningar samt fredsbevarande och fredsfrämjande aktioner.

Sammanfattningsvis vill utskottet betona att förändringarna i Amsterdamfördraget innebär att förutsättningarna för ett effektivare samarbete ökar. Det nya fördraget innebär inte någon överlåtelse av beslutsbefogenheter inom andra pelaren. Samarbetet i GUSP förblir mellanstatligt. Medlemsstaterna behåller alltså sin suveränitet inom den utrikes- och säkerhetspolitiska sfären.

Motionärerna anför i motionen att EU är på väg att skapa ett gemensamt utrikesdepartement. Utskottet vill med anledning därav framhålla att ordförandelandet företräder unionen i frågor som omfattas av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Det är också ordförandelandet som ansvarar för genomförandet av beslut som, vad avser GUSP, inom rådet fattats av medlemsstaterna.

Utskottet kan konstatera att ordförandelandet liksom hittills skall biträdas av rådets generalsekreterare. Denna skall efter Amsterdamfördragets ikraftträdande även fungera som hög representant när det gäller GUSP. Enheten för politisk planering och tidig förvarning inom rådets generalsekretariat kommer att ha till uppgift att på begäran av antingen rådet eller ordförandelandet eller på eget initiativ lägga fram kommenterade dokument över politiska valmöjligheter. Utskottet vill framhålla att enhetens analyser, rekommendationer och strategier för GUSP liksom hittills kommer att föreläggas medlemsstaterna i rådet på ordförandelandets ansvar. Den grundläggande ansvarsfördelningen i GUSP förändras inte.

När det gäller vad som i motionen sägs om kommissionens uppfattning om VEU:s roll noterar utskottet att kommissionen deltar fullt ut i arbetet i GUSP. Emellertid gäller även efter Amsterdamfördragets ikraftträdande att grundläggande beslut fattas av medlemsstaterna i rådet med enhällighet. Amsterdamfördraget innebär inte att denna grundläggande ansvarsfördelning ändras.

Sammanfattningsvis ser utskottet inte några skäl att avföra det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet från unionens dagordning såsom motionärerna önskar.

När det gäller yrkandet att unionens politik skall vara så solidarisk som möjligt noterar utskottet inledningsvis att utvecklingssamarbetet är en integrerad del av unionens samlade externa politik. I Unionsfördragets artikel 130u formuleras målen för den gemensamma biståndspolitik. Där anges bl.a. att samarbetet skall främja:

- en varaktig ekonomisk och social utveckling i utvecklingsländerna, särskilt i de mest missgynnade bland dessa,
- en harmonisk och successiv integration av utvecklingsländerna i världsekonomin,
- kampen mot fattigdomen i utvecklingsländerna.

I artikel 130u anges också att gemenskapens politik på detta område skall bidra till det allmänna målet att utveckla demokratin och rättsstaten samt till målet att respektera de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Artikel 130v slår fast att gemenskapen skall beakta målen i artikel 130u då den genomför sådan politik som kan beröra utvecklingsländerna.

Utskottet menar att det finns ett starkt fördragsenligt stöd för en solidarisk internationell EU-politik.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen i samarbetet med utvecklingsländer verkar för att inriktningen på fattigdomsbekämpning i EU:s utvecklingssamarbete stärks i enlighet med de biståndspolitiska mål som fastlagts av riksdagen. Detta arbete sker också i enlighet med den svenska strategin för EU:s utvecklingssamarbete. Utskottet har inhämtat att detta arbete fortgår kontinuerligt, bl.a. i olika rådsarbetsgrupper och i verkställighetskommittéer. Under våren 1998 gjordes vidare en uppföljning av 1993 års fattigdomsresolution. Arbetet resulterade i rådsslutsatser, vilka antogs vid utvecklingsrådet i maj 1998. I uppföljningen betonades att fattigdomsbekämpningen måste stärkas. Operativa mål måste ställas upp och strategier utarbetas för att uppnå de internationella utvecklingsmålen enligt OECD:s strategi *Shaping the 21st Century*.

Utskottet vill även framhålla att i de sedan hösten 1998 pågående förhandlingarna om ett nytt avtal mellan EU och de s.k. AVS-länderna (71 länder i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet) står fattigdomsbekämpningen i fokus.

När det gäller frågan om gemensamma kärnvapen vill utskottet framhålla att frågan saknar aktualitet. Samtliga medlemsländer har undertecknat Icke-spridningsavtalet (NPT). Endast Frankrike och Storbritannien har gjort detta i egenskap av kärnvapenmakter. Då samarbetet inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik är mellanstatligt kommer dessa båda länders kärnvapeninnehav även fortsättningsvis att endast utgöra nationella innehav.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna U509 (kd) yrkande 12 och U508 (mp) yrkande 27 är besvarade. Utskottet avstyrker motion U508 (mp) yrkande 28.

I motion U508 (mp) yrkande 26 begär motionärerna att Sverige inom EU bör verka för att säkerhetssamarbetet inte definieras enbart i militära termer utan även i sociala, ekonomiska och miljömässiga termer.

Utskottet kan inledningsvis konstatera att i Unionsfördragets artikel J 1 anges att målen för unionens utrikes- och säkerhetspolitik skall vara att bevara freden, stärka den internationella säkerheten i enlighet med grundsatserna i Förenta nationernas stadga, främja det internationella samarbetet samt utveckla och befästa demokratin, rättsstatsprincipen och respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Amsterdamfördraget innebär ingen förändring i detta avseende.

Amsterdamfördraget har i stället givit EU ökade möjligheter att kombinera diplomatiska aktioner med handel, bistånd liksom med sociala, ekologiska samt rättsliga och inrikes frågor. Det globala angreppssättet kommer att tillämpas på ett tidigt stadium vid policyformulering. Detta gäller inte minst utarbetandet av den nya beslutsformen ”gemensamma strategier” som skall genomföras av unionen på områden där medlemsstaterna har viktiga gemensamma intressen. Behovet av att utveckla det globala angreppssättet när det gäller unionens yttre förbindelser var en av huvudmålsättningarna vid utarbetandet av Amsterdamfördraget.

Säkerhetsfrågornas hantering i Europa kan emellertid enligt utskottets uppfattning inte begränsas endast till EU. Utskottet vill framhålla betydelsen av att arbetet med att stärka stabilitet och säkerhet i Europa sker med hjälp av de organisationer som finns i ett ömsesidigt kompletterande nätverk. Varje organisation och samarbetsform, innefattande EU, OSSE, Europarådet, EAPR, PFF och Nato, har en viktig roll att spela i detta arbete. Som utskottet konstaterade i betänkande 1997/98:UU21 bör varje organisation även utnyttjas i detta arbete och i de delar där den kan lämna det mest effektiva bidraget till säkerhetsarbetet. Utskottet menade att det därvidlag inte råder några motsättningar eller någon konkurrens mellan olika forum. Ett mått av internationell arbetsfördelning såg utskottet som både önskvärt och nödvändigt. Utskottet menade även att betydelsen av detta har accentuerats sedan det breda säkerhetsbegreppet vunnit allmän acceptans. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Utskottet vill framhålla att i det breda säkerhetsbegreppet ingår, vid sidan av traditionella säkerhetspåverkande faktorer, frågor som gäller respekten för demokrati, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna samt ekonomiska och miljömässiga faktorer.

Det mål som motionärerna eftersträvar är därmed redan uppfyllt.

Med vad som anförts anser utskottet att motion U508 (mp) yrkande 26 är besvarad.

I motion U602 (m) yrkande 1 efterlyses att frågor om de mänskliga och demokratiska rättigheterna betonas starkare i dialogen med samarbetsländerna runt Medelhavet inom ramen för Europa-Medelhavsavtalen.

Utskottet kan inledningsvis konstatera att associeringsavtalen mellan EU och länderna runt Medelhavet, avtal som syftar till att upprätta ett frihandelsområde till år 2010, alla innehåller klausuler som föreskriver en politisk dialog samt krav på att de mänskliga rättigheterna respekteras av parterna.

Avtalen innehåller vidare en klausul som ger unionen möjlighet att suspendera ett avtal om så inte sker. Utskottet vill även peka på att i Barcelonaförklaringen från 1995, vilken lägger grunden för samarbetet, framhålls bl.a. att samarbetet kräver förstärkt demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Utskottet noterar även att i reglerna för unionens biståndssamarbete med de sydliga partnerländerna (MEDA-förordningen) ingår en paragraf med krav på respekt för demokratins och rättsstatens principer samt respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I paragrafen fastslås även att EU kan vidta sanktioner mot de länder som inte uppfyller dessa grundläggande förutsättningar för MEDA-samarbetet. För att ge stadga i denna fråga har en särskild budget avsatts för stöd till demokrati, mänskliga rättigheter och det civila samhället i de länder som omfattas av MEDA-förordningen.

Utskottet kan således konstatera att avtal och förordningar ger breda möjligheter för unionen att verka i den riktning som motionärerna förordar. Utskottet har inhämtat att så också sker från svensk sida. Att förbättra respekten för de mänskliga rättigheterna och stärka demokratin i länderna runt Medelhavet är en av Sverige prioriterad fråga i Barcelonaprocessen. Utskottet har även inhämtat att Sverige har varit aktivt i att beslut skall fattas med kvalificerad majoritet när det handlar om att frysa MEDA-biståndet till ett mottagarland till följd av bristande respekt för de mänskliga rättigheterna. Utskottet noterar att Sverige arrangerat ett möte i Stockholm om dialogen mellan kulturer och civilisationer och att den deklaration som antogs, Stockholm Conclusions, ingår som en viktig del i arbetet för att främja demokrati och respekten för de mänskliga rättigheterna. Sverige kommer även under andra halvåret 1999 att genomföra ett seminarium om rättssamhället för samarbetsländerna.

Utskottet menar att motionärernas begäran är tillgodosedd med de initiativ som redan tagits och anser att motion U602 (m) yrkande 1 är besvarad.

I motion U506 (v) yrkande 10 yrkas att EU:s fonder för regionalpolitisk utjämning bör reformeras och omorganiseras till förmån för de stater som inte är medlemmar i unionen men som ligger inom EU:s närområde (Östeuropa, Mellanöstern och Nordafrika).

Utskottet konstaterar att genom MEDA-förordningen har unionen ställt ett omfattande ekonomiskt och finansiellt bistånd till samarbetsländernas förfogande. Samarbetet med Central- och Östeuropa är likaså mycket omfattande från unionens sida. Utskottet ser därför ingen anledning att överföra medel från strukturfonderna till samarbetet med dessa regioner.

Med vad som anförts avstyrker utskottet motion U506 (v) yrkande 10.

Motionen U604 (v) tar upp unionens relationer med Kuba. I yrkande 1 begärs att Sverige skall verka för att EU:s medlemsländer inte förhindrar europeiska företags handel med eller investeringar på Kuba. I yrkande 2 anför motionärerna att regeringen skall agera för att ett handelsavtal upprättas mellan EU och Kuba.

Enligt vad utskottet inhämtat uppnåddes en överenskommelse mellan EU och USA i maj 1998 där man drog upp principerna för att avlägsna effekter

av den exterritoriella lagstiftningen i den amerikanska sanktionslagen Cuban Liberty and Democratic Act (Helms-Burtonlagen). Utskottet menar att denna överenskommelse undanröjer eventuella hinder för handel mellan EU och Kuba eller för investeringar på Kuba. Detta följer helt utskottets principiella uppfattning att Sverige av folkrättsliga skäl inte kan acceptera exterritoriell lagstiftning.

Utskottet behandlade frågor kring skydd mot exterritoriell lagstiftning som antas av tredje land i sitt betänkande 1997/98:UU4. Utskottet betonade därvid den betydelse som utskottet fäster vid utökad global frihandel och att den amerikanska lagstiftningen får avsikter som motverkar den europeiska unionens mål om fria kapitalrörelser mellan EU:s medlemsstater och tredje land och de fysiska och juridiska personers intressen som utövar sina rättigheter i enlighet med Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskaperna. Utskottet framhöll vidare att unionens strävan att förverkliga målet om fria kapitalrörelser omfattar även avlägsnandet av alla restriktioner i fråga om direktinvesteringar.

Utskottet anförde vidare att den amerikanska lagstiftningen strider mot internationell rätt när den tillämpas exterritoriellt och hindrar att ovannämnda mål nås. Det är därför en angelägen uppgift för EU och dess medlemsstater, menade utskottet, att i största möjliga utsträckning motverka sådana effekter. Utskottet fann det rimligt att på gemenskapsnivå sträva efter att neutralisera följderna av den amerikanska lagstiftningen.

Utskottet menar att det är viktigt att även ett litet land i tredje världen kan hävda sitt nationella självbestämmande och sin rätt att välja utvecklingsväg. Utskottet menar vidare att det är viktigt att unionen och Kuba utvecklar sina förbindelser och att landet inte utsätts för någon typ av isolering från unionens sida. Utskottet kan också konstatera att unionen intar en öppen hållning gentemot Kuba och att förbindelser finns och har funnits under lång tid. Det gäller privata företags investeringar och handel på Kuba, europeisk turism på Kuba, visst materiellt stöd från EU, främst inom hälsoområdet, kontakter mellan organisationer och politiska partier samt sedvanliga diplomatiska förbindelser.

Utskottet vill framhålla, liksom i betänkande 1997/98:UU20, att officiella kontakter ger en möjlighet till att föra dialog mellan företrädare för Kuba och unionen. Utskottet menar att detta är mycket värdefullt och bör tas till vara. I dialogen bör betonas att de mänskliga rättigheterna måste respekteras.

När det gäller frågan om upprättande av handelsavtal vill utskottet inledningsvis framhålla att inom ramen för post-Lomé-förhandlingarna har medlemsländerna i EU i förhandlingsmandatet lagt fast en strävan att inleda förhandlingar om avtal för att upprätta ett frihandelsområde med de karibiska länderna. Utskottet noterar att Kuba har observatörsstatus i dessa förhandlingar.

Enligt vad utskottet inhämtat beräknas huvudavtalet med AVS-staterna vara färdigförhandlat den sista februari år 2000. EU-ländernas strävan är att i huvudavtalet lägga en grund för att krav på demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna i samarbetsländerna skall kunna ställas. Utskottet ser positivt på denna strävan från unionens sida emedan respekten för de mänskliga rättigheterna har sin grund i folkrätten och är universellt giltig.

Avsikten är att förhandlingar med AVS-länderna gällande regionala avtal sedan skall inledas och kunna träda i kraft år 2005. De karibiska länderna får då fritt tillträde till EU-marknaden. Målsättningen är att frihandel (enligt WTO-reglerna) skall råda även inom regionen mellan de karibiska länderna och att denna marknad sedan skall öppnas för EU-export år 2015.

Utskottet vill framhålla att EU:s samarbetsavtal innehåller en klausul om de mänskliga rättigheterna och demokrati. Utskottet menar att mot bakgrund av den nu rådande MR-situationen på Kuba kan vissa frågetecken resas huruvida ett djupare samarbete mellan EU och Kuba på handelsområdet på kort sikt är möjligt.

Utskottet menar dock liksom motionärerna att utökade kontakter mellan EU och Kuba kan ha en positiv effekt vad gäller utvecklingen av demokrati och de mänskliga rättigheterna på Kuba. Därför ser utskottet positivt på att rådet har givit i uppdrag åt kommissionen att presentera förslag till ytterligare samarbetsprojekt mellan EU och Kuba, projekt som skulle syfta till att främja ett öppnare samhälle och en liberaliserad ekonomi.

Med vad som anförts anser utskottet att motion U604 (v) yrkandena 1 och 2 är besvarade.

5.5 Samarbetet i rättsliga och inrikes frågor

Skrivelsen

Regeringen framhåller i skrivelsen att samarbetet under året har präglats av en rad nya inslag där förberedelserna för Amsterdamfördragets ikraftträdande spelat en avgörande roll. Fördragets ikraftträdande innebär bl.a. att när det gäller bestämmelserna om asyl och invandring får gemenskapen befogenheter att besluta om bestämmelser av minimikaraktär. Rådet och kommissionen har utarbetat en handlingsplan för att på bästa sätt genomföra bestämmelserna i fördraget om upprättandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Handlingsplanen antogs av Europeiska rådet i Wien i december. I handlingsplanen anges bl.a. hur bestämmelserna i Amsterdamfördraget om fri rörlighet för personer, asyl och invandring bör genomföras och inom vilka tidsramar. Genomförandetiden för de prioriterade områdena varierar mellan två och fem år från det att Amsterdamfördraget trätt i kraft. I övrigt har det enligt skrivelsen arbetats vidare på frågor som bl.a. Dublinkonventionens tillämpning och färdigställande av konventionen om upprättandet av det datoriserade fingeravtryckssystemet Eurodac. Den senare konventionen är ett system för jämförelse av asylsökandes fingeravtryck vid tillämpningen av Dublinkonventionen. Arbetet har enligt skrivelsen fortskridit men några frågor är fortfarande utestående.

I skrivelsen erinras vidare om att Schengenregelverket skall införlivas med EU. För detta krävs att ett avtal förhandlas fram med Norge och Island för att associera dessa båda stater till genomförandet och utvecklingen av regelverket. Sverige deltar ännu inte i det operativa samarbetet i Schengen men förväntas att inträda som operativ medlem under år 2000.

Vänsterpartiet menar i motion *U506 (v) yrkande 15* att det protokoll om asyl för medborgare i EU:s medlemsstater som är fogat till Amsterdamfördraget i det närmaste upphäver rätten för EU-medborgare att söka asyl i ett annat EU-land. Motionärerna anför att fördragsbestämmelsen står i strid med 1951 års Genèvekonvention om flyktingar.

I *yrkande 17* i samma motion anføres att registret Eurodac, som kommer att innehålla personuppgifter och fingeravtryck på alla asylsökande över 14 år, är ett hot mot rättssäkerheten och bör motarbetas.

I motion *U508 (mp)* hävdar Miljöpartiet att när Amsterdamfördraget träder i kraft är Sverige förhindrat att driva en egen asylpolitik. De menar i *yrkande 14* att Sverige inom EU skall verka för att asylpolitiken återförs till nationell nivå. Tills detta har skett, menar motionärerna i *yrkande 15*, bör Sverige verka för att alla förslag som innebär en mer restriktiv asyl- och invandringspolitik stoppas.

Kristdemokraterna menar i motion *U509 (kd) yrkande 15* att Sverige måste gå i spetsen i arbetet för att skapa minimikriterier för asylprövning. Dessa regler måste tillåta mer generösa nationella regler samtidigt som de begränsar möjligheten till alltför restriktiva asylregler som inte ger de asylsökande en viss grundläggande rättssäkerhet. En eventuell framtida gemensam flyktingpolitik får aldrig accepteras av Sverige om den hindrar en generös nationell hållning till flyktingmottagandet. Vad som i motionen anføres om gemensam asylpolitik bör ges regeringen till känna enligt motionärerna.

Utskottets överväganden

Kristdemokraterna begär i motion *U509 (kd) yrkande 15* ett tillkännagivande om gemensam asylpolitik. Vänsterpartiet menar i motion *U506 (v) yrkande 15* att det protokoll om asyl för medborgare i EU:s medlemsstater som är fogat till Amsterdamfördraget står i strid med 1951 års Genèvekonvention om flyktingar. I *yrkande 17* i samma motion anføres att registret Eurodac, som kommer att innehålla personuppgifter och fingeravtryck på alla asylsökande över 14 år, är ett hot mot rättssäkerheten och bör motarbetas.

Socialförsäkringsutskottet behandlar dessa motioner i sitt yttrande 1998/99:SfU4y till utrikesutskottet och framhåller att utskottet noga följt utvecklingen inom området under 1998. Socialförsäkringsutskottet anför även följande.

”Utskottet har haft och har en fortlöpande tät dialog med Utrikesdepartementet innebärande bl.a. information om arbetet under det nya ordförandeskapet samt information inför såväl informella som reguljära ministerrådsmöten. Informationen innebär också att utskottet tar del av ett stort antal dokument av olika beskaffenhet och dignitet, dokument som inte alltid finns tillgängliga på svenska. I detta sammanhang vill utskottet framhålla att det är av stor vikt med så korrekta översättningar som möjligt och att översättningarna sker skyndsamt.

Amsterdambfördraget innebär att asyl- och invandringsfrågorna förs över från tredje pelaren till gemenskapssamarbetet i första pelaren. Utskottet har vid flera tillfällen (se senast yttrande 1997/98:SfU4y) uttalat sitt stöd för att så sker. Nyligen har kommissionen lagt fram ett arbetsdokument Gemensamma normer för asylförfaranden SEK (1999) 271. Dokumentet är ett underlag för diskussioner om hur gemensamma minimiregler bör utformas för att bli så effektiva och rättvisa som möjligt. I dokumentet diskuteras bl.a. frågan om hur ett kommande lagförslag skall kunna relateras till den nuvarande internationella asylrätten, hur ansökningsprocedurerna kan göras snabba och enkla samt vilka krav som en sökande måste uppfylla för att beviljas asyl i ett medlemsland. I dokumentet framhålls att kommissionen anser att en gemensam asyllag skall ta särskild hänsyn till asylsökande kvinnor och barn, till tortyroffer samt till personer som utsatts för sexuella övergrepp. Vidare framhålls att det är rimligt att avgränsa ett gemenskapsrättsligt instrument om asylförfaranden till ansökningar om skydd enligt Genèvekonventionen. Längre fram, när ett förslag om kompletterande former av skydd utarbetas, kan det instrumentet förses med bestämmelser om ett gemensamt förfarande för asyl och skydd av andra skäl. Dokumentet skall vidare utgöra ett underlag för en dialog med UNHCR och andra relevanta internationella organisationer. Detta står i överensstämmelse med deklaration nr 17 i Amsterdambfördraget.

Ett arbete i syfte att utarbeta gemensamma minimiregler vid ansökan om asyl har således påbörjats. Utskottet ser positivt på detta. När bestämmelserna arbetas fram är det också väsentligt att dessa inte läggs på alltför låg nivå. Utskottet vill också framhålla att de kommande bestämmelsernas karaktär av minimiregler innebär att varje medlemsland har full frihet att lägga sig på en nivå som överstiger dessa bestämmelser. Det anförda får anses tillgodose syftet med motion U509 yrkande 15 i denna del.

Det s.k. asylprotokollet har utskottet uppmärksammat vid ett flertal tillfällen och redan under den regeringskonferens som föregick Amsterdambfördraget. I yttrande 1997/98:SfU4y till utrikesutskottet med anledning av proposition 1997/98:58 Amsterdambfördraget anförde utskottet bl.a. följande.

Socialförsäkringsutskottet vill framhålla att Sverige alltid i internationella sammanhang har lagt stor vikt vid att verka för en solidarisk ansvarsfördelning och för att stärka flyktingars rättsliga skydd. Utskottet kan inte godta någon som helst inskränkning vad gäller tillämpningen av Genèvekonventionen och dess tilläggsprotokoll och andra internationella åtaganden avseende asyl. Regeringen framhåller i propositionen att protokollet inte på något sätt inskränker medlemsstaternas skyldigheter enligt Genèvekonventionen. Protokollet kommer inte att föranleda någon ändring av de regler som gäller för prövningen av asylansökningar i Sverige. Varje ansökan skall enligt regeringen även fortsättningsvis tas upp till individuell prövning. Sverige har i likhet med övriga medlemsstater valt att inte ansluta sig till Belgiens ensidiga förklaring till protokollet att man kommer att göra en individuell prövning av varje asylansökan från en medborgare i en annan medlemsstat. Anledningen till det är enligt regeringen att man anser att protokollet, särskilt då det ses tillsammans med den nämnda gemensamma förklaringen (48), inte inskränker medlemsstaternas skyldigheter enligt Genèvekonventionen. Eftersom det i ingressen till asylprotokollet slås fast att Genèvekonventionen

beaktats och protokollet tar hänsyn till konventionens syften och slutgiltiga karaktär, och detta sett tillsammans med den gemensamma förklaringen, är det utskottets bestämda uppfattning att protokollet inte inskränker medlemsstaternas skyldigheter enligt Genèvekonventionen.

Mot bakgrund av det anförda ansåg utskottet att ett antal motionsyrkanden som vände sig mot asylprotokollet borde avstyrkas. Utrikesutskottet delade socialförsäkringsutskottets uppfattning (bet. 1997/98:UU13).

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och anser att utrikesutskottet bör avstyrka motion U506 yrkande 15 och motion U509 yrkande 15 i övrigt.

Schengensamarbetet kan sägas innehålla två grundelement som hänger samman med varandra. Det första är att garantera den fria rörligheten för personer i medlemsländerna. Det andra elementet är att kampen skall stärkas mot internationell kriminalitet och mot sådan invandring som är illegal. Artiklarna 28–38 som rör ansvarighet i samband med behandling av asylansökan har upphört att gälla i och med att Dublinkonventionen trätt i kraft den 1 september 1997. Enligt artikel 96 i Schengenavtalet får registrering ske av utlänning på s.k. spärrlista. Beslut om införande på spärrlistan skall ha fattats av administrativa myndigheter eller behörig domstol i enlighet med processuella regler i nationell lagstiftning. Sådana beslut kan grundas på att en utlänning utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet, exempelvis om utlänningen dömts för gärning som har ett minimistraff på ett års fängelse eller om det finns grundad anledning att anta att utlänningen begått grova brott eller om det skäligen kan befaras att han kommer att begå sådana brott på någon Schengenstats territorium. I artikel 25 behandlas frågor om uppehållstillstånd för personer som är registrerade på spärrlista. Där framgår att den stat inom Schengensamarbetet som avser att utfärda ett uppehållstillstånd till en utlänning, som finns upptagen på spärrlistan, först skall rådgöra med den stat som verkställt registreringen, varvid hänsyn skall tas till den sistnämnda statens intressen. Upphållstillstånd får endast meddelas om det finns skäl av allvarlig art, särskilt av humanitärt slag eller till följd av internationella förpliktelser. Huvudprincipen enligt Dublinkonventionen är att den medlemsstat där den asylsökande först rest in eller har uppehållstillstånd eller visering eller har familjanknytning också skall vara ansvarig för prövningen av asylansökan även om den gjorts i annan medlemsstat. Eurodac är därvidlag, som framgått ovan, ett system för jämförelse av fingeravtryck vid tillämpningen av Dublinkonventionen. Det skall framhållas att en stat är oförhindrad att pröva en ansökan även om den inte är skyldig att göra det enligt konventionen, om den asylsökande samtycker till det.

Vad gäller registrering på spärrlista anförde regeringen i proposition 1997/98:42 Schengensamarbetet att det är en sådan åtgärd som skall ske med den restriktivitet som följer av artikel 94 i konventionen. Där föreskrivs att varje stat skall pröva om ärendets vikt är sådan att det bör föranleda en registrering i Schengens informationssystem (SIS). För svensk del anförde regeringen att det inte torde komma i fråga att föra upp andra personer än de som blivit avvisade eller utvisade ur riket med ett förbud att återvända hit. Enligt regeringen var det bara dessa Sverige har ett intresse att bevaka för att förhindra återresa till Schengenområdet och därmed möjlighet att ta sig till Sverige. Vid behandlingen av propositionen anförde justitieutskottet i betän-

kande 1997/98:JuU15 att regeringen gjort en väl avvägd bedömning i saken och att utskottet inte kände någon oro för att någon onödigt omfattande registrering på spärllista kommer att ske. Riksdagen godkände förslaget att Sverige ansluter sig till Schengensamarbetet (rskr. 1997/98:181).

Beträffande Eurodac anförde utskottet i sitt yttrande över Amsterdamfördraget till utrikesutskottet med anledning av ett motionsyrkande vari hävdades att Eurodac utgör ett hot mot rättssäkerheten bl.a. följande. Sedan den 1 januari 1997 finns också enligt bestämmelser i utlänningslagen möjlighet att ta en utlännings fingeravtryck när utlänningsansökan om uppehållstillstånd och återoppar asylskäl. Regeringen motiverade förslaget i den migrationspolitiska propositionen 1996/97:25 med bl.a. att det är av stor vikt att den som söker asyl lämnar korrekta uppgifter om sina personliga förhållanden, flyktvägar och identitet. Dessa uppgifter ligger, enligt propositionen, till grund för bedömningen av sökandens behov av skydd och vilket land som har ansvaret för att ge detta skydd. Utskottet, som menade att fingeravtryckssystemet Eurodac kan öka effektiviteten i asylhanteringen, ansåg att utrikesutskottet borde avstyrka den då behandlade motionen. Utrikesutskottet delade socialförsäkringsutskottets bedömning, och detta blev också riksdagens beslut (rskr. 1997/98:197).

Mot bakgrund av det anförda kan utskottet inte finna att vare sig SIS eller Eurodac skulle utgöra ett hot mot rättssäkerheten för en asylsökande. Enligt utskottets uppfattning syftar dessa system till att effektivisera asylförfarandet medlemsländerna emellan och omgärdas med olika säkerhetsåtgärder. Det bör också framhållas att Sverige i olika sammanhang alltid framhållit att internationella förpliktelser som t.ex. Genèvekonventionen inte får åsidosättas. Utskottet anser således att utrikesutskottet bör avstyrka motion U506 yrkande 17.”

Utrikesutskottet delar de bedömningar som socialförsäkringsutskottet gör i sitt yttrande och avstyrker motionerna U509 (kd) yrkande 15 och U506 (v) yrkandena 15 och 17.

I motion U505 yrkande 6 (delvis) begärs ett tillkännagivande om att Sverige som ordförandeland bl.a. skall verka för att EU utvecklar en gemensam och generös asyl- och flyktingpolitik. I motion U508 (mp) yrkande 14 begärs att Sverige inom EU skall verka för att asylpolitiken återförs till nationell nivå. Tills detta har skett, menar motionärerna i yrkande 15, bör Sverige verka för att alla förslag som innebär en mer restriktiv asyl- och invandringspolitik stoppas.

Socialförsäkringsutskottet menar i sitt yttrande till utrikesutskottet att det är viktigt med en dialog mellan riksdagen och regeringen inför Sveriges ordförandeskap i EU. När det gäller Sveriges prioriteringar bör dessa utformas i samråd med riksdagen, framhåller utskottet.

Socialförsäkringsutskottet konstaterar att asyl- och invandringsfrågor har varit en ofta återkommande prioritering för de olika ordförandeländerna under 1990-talet. Utskottet menar att det inte är märkligt att så varit fallet mot bakgrund av inte minst Jugoslaviens sönderfall och därmed uppstående väpnade konflikter men även oroshärdar i världen för övrigt. Konflikterna

har genererat flyktingströmmar i Europa som berört Sverige i avsevärd omfattning.

Samarbetet inom unionen med asyl- och invandringsfrågorna har hitintills skett inom tredje pelaren som följer en annan ordning än det gängse arbetet i EU:s första pelare, noterar socialförsäkringsutskottet vidare. Samarbetet har resulterat i ett stort antal beslut av mellanstatlig karaktär. När Amsterdamfördraget träder i kraft kommer asyl- och invandringsfrågorna att successivt föras över till första pelaren. Socialförsäkringsutskottet ser positivt på en sådan utveckling och noterar att ett arbete inom kommissionen redan har påbörjats.

Socialförsäkringsutskottet noterar vidare att regeringen infomerat riksdagen om Sveriges förberedelser inför ordförandeskapet i EU år 2001. Enligt socialförsäkringsutskottets uppfattning kommer sannolikt asyl- och invandringsfrågor att under överskådlig tid vara viktiga frågor i EU-ländernas samarbete och att Sverige i så måtto kommer att ha dessa frågor på agendan. Den gemensamma asyl- och invandringspolitiken i form av i första hand miniminormer är redan ett faktum, åtminstone i den mening att ett arbete härvid påbörjats. Det är enligt socialförsäkringsutskottets uppfattning naturligt att Sverige även under sitt ordförandeskap bedriver arbetet mot bakgrund av de värderingar och ståndpunkter som Sverige alltid intagit i dessa frågor. Om asyl- och invandringsfrågor bör prioriteras av Sverige som ordförandeland avgörs inte minst av hur situationen i omvärlden utvecklas. Socialförsäkringsutskottet erinrar i sammanhanget att Sverige sedan lång tid driver frågan om ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna i samband med insatser för att ta emot flyktingar och fördrivna personer i massflyktssituationer. Utskottet anser det väsentligt att riksdagens synpunkter inhämtas under den fortsatta processen med att utforma de prioriteringar Sverige som ordförandeland kommer att göra.

Socialförsäkringsutskottet menar att motion U505 yrkande 6 (delvis) får anses tillgodosedd med det anförda.

Med tanke på att socialförsäkringsutskottet ställt sig positivt till en gemensam asylopolitik med minimiregler på en inte alltför låg nivå kan det inte förorda de yrkanden som förs fram i motion U508 yrkandena 14 och 15. Socialförsäkringsutskottet anser att utrikesutskottet bör avstyrka dessa yrkanden.

Utrikesutskottet delar de uppfattningar socialförsäkringsutskottet för fram i sitt yttrande. Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion U508 (mp) yrkandena 14 och 15 och anser att motion U505 (c) yrkande 6 (delvis) är besvarad.

5.6 Övriga frågor

Skrivelsen

Regeringen framhåller i skrivelsen att det svenska språkets ställning som ett av de officiella EU-språken är av stor principiell betydelse. God kommunikation med EU:s institutioner på det egna språket är ett effektivt medel för fortsatta strävanden efter större öppenhet i, och djupare demokratisk förank-

ring av, EU-samarbetet. Regeringen fortsätter därför även efter de första årens medlemskap att fästa stor vikt vid att tolkning och översättning till och från svenska fungerar på ett fullgott sätt inom institutionerna.

Vidare noteras att institutionerna nu har byggt upp de svenska tolk- och översättartjänsterna. Därmed har de praktiska svårigheter upphört som inledningsvis drabbade hanteringen av det svenska språket inom institutionerna. Emellertid har det visat sig, framhåller regeringen, att svenskan, tillsammans med de två andra nordiska språken danska och finska, behandlas sämre än övriga EU-språk. Orsaker till att servicen för de nordiska språken halkat efter är, menar regeringen, att dessa språk är relativt nya som officiella EU-språk och inte talas av så många medborgare i unionen. Det går dock inte att bortse ifrån att andra medlemsstater mer och mer målmedvetet hävdar sin rätt att få tolkning, betonar regeringen.

I skrivelsen noteras att kontakter med de berörda institutionerna har visat att man där arbetar med att förbättra servicen för de små språken men att allmänna budgetrestriktioner försvårar deras möjligheter att göra avvägningar och prioriteringar när det gäller behov av tolkning i olika situationer. Regeringen framhåller att inför det svenska ordförandeskapet år 2001 har en särskild handlingsplan för att förbättra tolkservicen till och från svenska utarbetats av kommissionens konferenstolktjänst. Planen skall ses över varje halvår fram till ordförandeskapet. Översynen kommer att ske i samråd med svenska myndigheter.

En svensk språkpolicy fastlades 1996 i ett cirkulär (EU-sekretariatets cirkulär 6) med riktlinjer för hur de som företräder Sverige i olika EU-forum skall förhålla sig i situationer då en fullgod tolk- eller översättningstjänst inte erbjuds av EU:s institutioner. Regeringen betonar i skrivelserna att ett led i policyn är att vid mötestillfällena påtala att Sverige inte kan acceptera att tolkning inte erbjuds när en svensk representant begärt det.

Kvaliteten på översättningar till svenska har stadigt förbättrats, menar regeringen, men framhåller att det ändå är viktigt att fortsätta att bevaka att de svenska EU-texterna, i synnerhet författningstexterna, har hög kvalitet. En särskild utredare lade under året fram ett betänkande i dessa frågor, Svenskan i EU (SOU 1998:114). Betänkandet remissbehandlades runt årsskiftet 1998/99.

Motionerna

I motion *U507 (fp)* konstateras att det för närvarande finns elva utlokaliserade organ under Europeiska kommissionen. Om ett EU-organ placeras i Sverige skulle det inte bara skapa jobb utan även underlätta förankringen av EU hos det svenska folket. Därför menar motionärerna att regeringen bör verka för att nästa organ som kommissionen utlokaliserar placeras i Sverige (*yrkande 5*).

Enligt motion *U9 (mp)* *yrkande 2* behandlar skrivelsen i stort sett avsnittet om EU:s budget endast i EU-perspektiv, dvs. hur medlemsstaternas avgift beräknas samt budgetens fördelning på de olika budgetposterna. Skrivelsen borde även tillföras ett svenskt perspektiv på EU-budgeten menar motion-

ärerna och föreslår ett tillkännagivande om att kommande års skrivelser mer utförligt måste redogöra för vilka skatter som tillförts för att finansiera medlemsavgiften, hur medlemsavgiften administreras samt vad det totalt kostar Sverige att vara medlem i unionen utifrån ökade administrativa kostnader, kostnader för harmoniseringsåtgärder, resekostnader etc.

I samma motion *yrkande 10* anförs att tolkning till och från det svenska språket vid möten inom unionens institutioner ännu inte genomförts i en utsträckning som är önskvärd. Det gäller även översättning av vissa dokument till svenska. Miljöpartiet vill därför att regeringen vidtar åtgärder för att stärka det svenska språkets ställning inom unionens institutioner.

Utskottets överväganden

I motion U507 (fp) yrkande 5 anförs att regeringen bör verka för att nästa organ som kommissionen utlokaliserar till medlemsländerna placeras i Sverige.

Utskottet kan inledningsvis konstatera att det i dag inom EU finns 22 gemenskapsorgan. Av medlemsländerna är det endast i Sverige och Finland som något gemenskapsorgan inte är lokaliserat.

Utskottet menar att stor vikt bör fästas vid frågan om lokalisering av ett EU-organ till Sverige och att det är rimligt att Sverige kommer i fråga när ett beslut skall fattas om inrättande av ett nytt EU-organ. En förutsättning är därvid givetvis att det mellan medlemsländerna råder en bred enighet rörande behovet av att inrätta myndigheten i fråga.

Utskottet har erfärut att olika förslag till EU-organ har diskuterats i Regeringskansliet för att utröna om det finns ett sakligt behov av att införa en ny myndighet inom ramen för EU-samarbetet. Därvid övervägs även vilka myndighetstyper som är av störst intresse för Sverige samt vilka effekter en lokalisering av olika slag av myndigheter skulle få när det gäller sysselsättningseffekten och förankringen av EU hos svenska folket.

Utskottet ser positivt på det arbete kring frågan om lokalisering av ett EU-organ till Sverige som genomförs i Regeringskansliet och menar att det ligger i linje med utskottets uppfattning i frågan. Motionärernas önskemål torde därmed vara tillgodosedda och utskottet ser därför inte behov av något särskilt riksdagens tillkännagivande i denna fråga.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motion U507 (fp) yrkande 5 är besvarad.

Motionärerna bakom motion U9 (mp) yrkande 2 menar att kommande skrivelser mer utförligt måste redogöra för vilka skatter som tillförts för att finansiera medlemsavgiften, hur denna administreras och vad det totalt kostar Sverige att vara medlem i EU.

Finansutskottet framhåller i sitt yttrande 1998/99:FiU3y att medlemsavgiften anvisas under utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen (senast prop. 1998/99:1 utg.omr. 27, bet. 1998/99:FiU5) och fortsätter:

I budgetpropositionen för 1999 anges under utgiftsområde 1 Rikets styrelse att Regeringskansliets internationella engagemang har ökat kraftigt under

1990-talet. Särskilt EU-arbetet föranleder ökade arbetsinsatser. Enbart antalet möten i ministerrådets olika arbetsgrupper, där Regeringskansliets tjänstemän ofta deltar, uppskattas till mellan 3 000 och 4 000 per år. Dessutom deltar tjänstemännen i en rad andra möten inom EU. Det totala antalet resor till Bryssel och Luxemburg ligger på cirka 5 000 per år.

Beträffande kravet i motionen om en mer utförlig redogörelse för vilka skatter som tillförts för att finansiera medlemsavgiften kan erinras om regeringens förslag hösten 1994 att en allmän löneavgift på 1,5 % skulle införas fr.o.m. inkomståret 1995 som en delfinansiering av medlemsavgiften (prop. 1994/95:40, prop. 1994/95:122). Finansutskottet drog i sitt betänkande om budgeteffekter av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen slutsatsen att avsikten inte var att långsiktigt knyta denna avgift till utgifterna för EU-medlemskapet. Med specialdestinering avses att inkomsterna redovisningsmässigt knyts till vissa utgifter så att utgifterna anpassas storleksmässigt till inkomsterna eller tvärtom. Utskottet ansåg således det inte relevant att tala om en specialdestinering av avgiften (bet. 1994/95:FiU5 och 1994/95:SkU16).

Finansutskottet har behandlat motionsyrkanden med liknande innebörd som det nu aktuella i yttrandena till utrikesutskottet över de två senaste årens skrivelser (1996/97:FiU3y, 1997/98:FiU3y). Utskottet har då påpekat att återflödet till Sverige bara är *ett* mått, och inte ens det bästa, på vad Sverige får ut av medlemskapet i Europeiska unionen. Vid sidan av betydelsen av att Sverige är med och påverkar Europas framtid, har t.ex. tillgången till den inre marknaden betydelse för vår ekonomis utveckling.

Av skrivelsen framgår att Sveriges avgift till EU under år 1998 enligt preliminärt utfall för statsbudgeten uppgick till 21 210 miljoner kronor. Återbetalningen till följd av infasningsöverenskommelsen motsvarade 251 miljoner kronor och redovisas på inkomsttitel 7000 Extraordinära medel från EU. På statsbudgeten bruttoredovisas det återflöde som administreras av svenska myndigheter, vilket innebär att betalningar från kommissionen redovisas mot inkomsttitel, medan de utbetalningar svenska myndigheter gör på kommissionens vägnar redovisas mot anslag på statsbudgetens utgiftssida. Alla betalningar av detta från kommissionen till svenska myndigheter redovisas under inkomsttitel 6000 Bidrag m.m. från EU vars preliminära utfall år 1998 uppgår till 9,5 miljarder kronor. Den gemensamma jordbrukspolitiken svarade för 6,7 miljarder kronor och strukturfonderna för 2,7 miljarder kronor.

Finansutskottet finner, med hänvisning till vad som här redovisats, inte någon riksdagens åtgärd påkallad med anledning av motionen. Finansutskottet anser således att utrikesutskottet bör avstyrka motion U9 (mp) yrkande 2.

Utrikesutskottet har inget att tillägga utöver vad finansutskottet har anfört i frågan och avstyrker motion U9 (mp) yrkande 2.

I samma motion yrkande 10 framför Miljöpartiet önskemålet att regeringen vidtar åtgärder för att stärka det svenska språkets ställning inom unionens institutioner.

Konstitutionsutskottet behandlar detta yrkande i sitt yttrande 1998/99:KU3y och konstaterar därvid att regeringens redovisning av det svenska språkets ställning i EU-arbetet ger vid handen att det förekommer brister när det gäller tolkning till det svenska språket. Konstitutionsutskottet framhåller, liksom regeringen, att svenska språkets ställning som ett av de

officiella EU-språken är av stor principiell betydelse för Sverige. Konstitutionsutskottet konstaterar att berörda institutioner arbetar med att förbättra servicen för de små språken och att kommissionens konferenstolktjänst utarbetat en särskild handlingsplan för att förbättra tolkservicen till och från svenska inför det svenska ordförandeskapet år 2001. Regeringen har i skrivelsen förklarat att det med anledning av utvärderingar som gjorts och inför det svenska ordförandeskapet blir aktuellt att bedöma om åtgärder behöver vidtas för att skärpa tillämpningen av den svenska språkpolicyen.

Konstitutionsutskottet delar motionärernas synpunkt att det är angeläget att stärka det svenska språkets ställning i EU. Konstitutionsutskottet förutsätter dock att regeringen fortlöpande i samband med den halvårsvisa översynen av konferenstolktjänstens handlingsplan och i förberedelsearbetet för det svenska ordförandeskapet följer frågan och vidtar de åtgärder som behövs för att förbättra det svenska språkets ställning. Enligt konstitutionsutskottet är ett tillkännagivande till regeringen i denna fråga inte nödvändig och utskottet avstyrker motion U9 yrkande 10 (mp).

EU-nämnden konstaterar i sitt yttrande 1998/99:EU1y att regeringen i skrivelsen betonar att det svenska språkets ställning som ett av de officiella EU-språken är av stor principiell betydelse och att en god kommunikation med EU:s institutioner på det egna språket är ett effektivt medel för fortsatta strävanden efter större öppenhet i och djupare demokratisk förankring av EU-samarbetet. EU-nämnden instämmer i sitt yttrande i detta och understryker särskilt vikten av att svenskans status som officiellt EU-språk kan utvecklas ytterligare. EU-nämnden framhåller att det inte minst från demokratisk synpunkt är av stor betydelse att EU-dokument föreligger på svenska inför samråd i nämnden. Vidare menar nämnden att en förstärkning av det svenska språkets status är av särskilt stor betydelse inför det kommande svenska ordförandeskapet i EU.

Utrikesutskottet kan inledningsvis konstatera att riktlinjer för att främja svenska språkets ställning i EU-arbetet fastställdes redan 1996. Den policy som gäller är formulerad i ett antal riktlinjer. Dessa är stadfästa i cirkulär 6 från Utrikesdepartementet (EU-sekretariatet) och utgör en stående instruktion till svenska offentligt anställda som deltar i möten inom ramen för unions-samarbetet. Instruktionen är mycket ingående och heltäckande. Den syftar till att de politiska åtgärder för att främja svenska språkets ställning inom EU-arbetet som vidtas skall stödjas av ett konsekvent agerande av alla som företräder Sverige på övriga nivåer i unionens olika forum. Utskottet har inhämtat att regeringen lägger vikt vid att den etablerade språkpolicyen följs och att svenska representanter hävdar kravet på tolkning.

Icke desto mindre har det observerats att det svenska språkets ställning inte är vad det borde vara inom EU-samarbetet. Det har dels att göra med brist på kvalificerade tolkar och översättare, dels bristande kvalitet vad gäller översättningen av dokument och tolkning vid möten.

Svenska språknämnden har på uppdrag av regeringen utarbetat ett handlingsprogram för att främja det svenska språket med mål för svensk språkvård samt förslag till framtida strategier och konkreta åtgärder för bevarandet av ett nationellt språk. En rapport överlämnades till regeringen i mars 1998.

Svenska språknämndens förslag till handlingsprogram omfattar ett stort antal åtgärder på kort och lång sikt inom ett flertal områden, däribland EU. Bl.a. föreslås att Sverige inom EU-arbetet bör verka för att EU-texterna görs mer lättillgängliga och vidta åtgärder för att stödja de svenska översättarna. Svenska språknämnden menar att det är rimligt att stadfästa det svenska språkets ställning som huvudspråk i Sverige och att målet skall vara att svenska skall fortsätta att vara det samhällsbärande språket utan inskränkningar i Sverige samt ett officiellt språk i EU.

Vidare tillsatte regeringen 1995 en utredning med uppdrag att föreslå åtgärder för att garantera en god kvalitet på de svenska översättningarna inom EU-arbetet, Utredningen om svenska i EU. Utredningen överlämnade sitt betänkande *Svenskan i EU* (SOU 1998:114) till regeringen hösten 1998. Utredningen föreslår en rad åtgärder för att höja kvaliteten såväl på de svenska översättningarna som på de originaltexter som produceras inom unionens institutioner.

I proposition 1998/99:1 utgiftsområde 17 redovisar regeringen sin grundläggande ståndpunkt och framhåller att utgångspunkten i arbetet med att främja svenska språket bör vara att svenska språket bevaras som ett samhällsbärande och komplett språk i Sverige och att det förblir ett officiellt språk i EU.

Utrikesutskottet har vidare inhämtat att regeringen driver en aktiv dialog med kommissionens gemensamma tolk- och konferensservice, SCIC. De åtgärder som avtalats mellan Sverige och SCIC innefattar bl.a. att regeringen medverkar i en påbyggnadskurs i svenska för tolkar inom kommissionen. SCIC stödjer dessutom konferenstolk- och översättarutbildningen vid Stockholms universitet.

Utskottet delar de bedömningar som framförs av konstitutionsutskottet och EU-nämnden och kan avslutningsvis konstatera att ett stort antal åtgärder för att stärka det svenska språkets ställning inom EU:s institutioner har vidtagits. Enligt utrikesutskottets uppfattning är motionärernas önskemål i denna del är väl tillgodosedda.

Därmed avstyrker utskottet motion U9 (mp) yrkande 10.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U505 yrkandena 1 och 6 (delvis) samt 1998/99:U507 yrkande 1,

res. 1 (m) – motiv.

res. 2 (c)

res. 3 (fp)

2. beträffande *parlamentarisk förankring av Sveriges prioriteringar inför ordförandeskapet*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U9 yrkande 12, 1998/99:UU10
1998/99:U505 yrkande 2 samt 1998/99:U508 yrkandena 1 och 2,

res. 4 (c)

res. 5 (mp)

3. beträffande *det svenska samhället och ordförandeskapet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U505 yrkande 5,

res. 6 (c)

4. beträffande *utvidgningen av Europeiska unionen*
att riksdagen förklarar motionerna 1998/99:U802 yrkande 1 och
1998/99:U806 yrkande 1 besvarade med vad utskottet anfört,

5. beträffande *den politiska processen i kandidatländerna*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U508 yrkandena 29 och 30,

res. 7 (mp)

6. beträffande *övergångsregler för jordbruket i kandidatländerna*
att riksdagen förklarar motion 1998/99:U508 yrkande 23 besvarad
med vad utskottet anfört,

7. beträffande *redovisning i skrivelsen av viktigare direktiv samt av
överträdelseärenden*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:U9 yrkandena 9 och
11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. beträffande *behovet av viss information i skrivelsen*
att riksdagen förklarar motion 1998/99:U9 yrkandena 1, 4 och 6 be-
svrad med vad utskottet anfört,

9. beträffande *en sammanfattning i skrivelsen av Revisionsrättens
slutsatser*

att riksdagen avslår motion 1998/99:U9 yrkande 7,

res. 8 (v, mp)

10. beträffande *en nationell utvärdering av EU-medlemskapet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U505 yrkande 3.

res. 9 (c)

11. beträffande *folkomröstning om fortsatt medlemskap*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U501 yrkande 3,

res. 10 (mp)

12. beträffande *folkomröstning vid förändring av grundfördragen*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U501 yrkande 2,

res. 11 (v, mp)

13. beträffande *en utträdesparagraf i EG-fördraget*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U501 yrkande 1 och
1998/99:U506 yrkande 18,

res. 12 (v, c, mp)

14. beträffande *beteckningen Europeiska rådet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U502,

15. beträffande *konstnärlig utsmyckning av unionens institutioner*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U503,

16. beträffande *register över lobbygrupper inom EU*
att riksdagen förklarar motion 1998/99:U506 yrkande 1 besvarad med
vad utskottet anfört,

17. beträffande *redovisningen i skrivelsen av de svenska övergångs-* 1998/99:UU10
bestämmelserna
att riksdagen förklarar motion 1998/99:U9 yrkande 3 besvarad med
vad utskottet anför,

18. beträffande *handlingsoffentlighet*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U9 yrkande 8,
1998/99:U506 yrkandena 2 och 7, 1998/99:U507 yrkande 6,
1998/99:U508 yrkande 3 samt 1998/99:K210 yrkande 4,

res. 13 (v, mp)

res. 14 (fp)

19. beträffande *gemenskapslagstiftningens kvalitet och närhetsprin-*
cipen

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U505 yrkande 6 i berörd del,
1998/99:U507 yrkande 4 samt 1998/99:K319,

res. 15 (c)

20. beträffande *institutionella frågor*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U506 yrkandena 3 och 6,
1998/99:U508 yrkandena 4–7 samt 1998/99:U509 yrkandena 18 och
19,

res. 16 (v, mp)

res. 17 (kd)

21. beträffande *EG:s anslutning till Europakonventionen om de*
mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

att riksdagen avslår motion 1998/99:U509 yrkande 1,

res. 18 (kd)

22. beträffande *inre marknaden*

att riksdagen avslår motion 1998/99:U506 yrkande 13,

res. 19 (v)

23. beträffande *inre marknaden och miljöfrågor*

att riksdagen förklarar motionerna 1998/99:U508 yrkandena 10 och
20 samt 1998/99:U509 yrkande 4 besvarade med vad utskottet anfört,

res. 20 (mp)

24. beträffande *miljöavgifter och miljöskatter*

att riksdagen avslår motion 1998/99:U508 yrkande 22,

res. 21 (mp)

25. beträffande *energipolitik inom EU och miljö*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U508 yrkande 23,
1998/99:U509 yrkande 6 samt 1998/99:MJ778 yrkandena 7 och 10

res. 22 (kd)

res. 23 (mp)

26. beträffande *Euratomfördraget*

att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ804 yrkande 2,

res. 24 (v, mp)

27. beträffande *sysselsättning*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U506 yrkandena 8, 11 och 12
och 1998/99:U509 yrkande 2,

res. 25 (v)

res. 26 (kd)

28. beträffande *strukturfonder och regionalpolitik*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:T325 yrkande 1 och
1998/99:N275 yrkandena 2 och 4 samt förklarar motionerna
1998/99:U505 yrkande 4, 1998/99:N207, 1998/99:N237 yrkande 9,

1998/99:N256 yrkandena 1–4, 1998/99:N274 yrkandena 5 och 6, 1998/99:N284, 1998/99:N326 yrkande 29 och 1998/99:N335 yrkande 9 besvarade med vad utskottet anfört, 1998/99:UU10

res. 27 (m, kd, fp)

29. beträffande *strukturpolitiken och enskilda regioner i Sverige*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ224 yrkande 38, 1998/99:N227, 1998/99:N258, 1998/99:N275 yrkande 1 samt 1998/99:N296 yrkande 2,

res. 28 (kd)

res. 29 (c)

30. beträffande *folkhälsa, alkohol och tobak*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U507 yrkande 7 och 1998/99:U509 yrkande 17,

res. 30 (kd)

res. 31 (fp)

31. beträffande *vissa handelsfrågor*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U9 yrkande 5 och 1998/99:U508 yrkande 9,

res. 32 (mp)

32. beträffande *djurhälsa*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U902 yrkandena 1 och 2,

res. 33 (kd)

33. beträffande *den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U508 yrkande 28 samt förklarar motionerna 1998/99:U508 yrkande 27 och 1998/99:U509 yrkande 12 besvarade med vad utskottet anfört,

res. 34 (mp)

34. beträffande *säkerhetssamarbetets innehåll*
att riksdagen förklarar motion 1998/99:U508 yrkande 26 besvarad med vad utskottet anfört,

35. beträffande *de mänskliga rättigheterna och Medelhavssamarbetet*
att riksdagen förklarar motion 1998/99:U602 yrkande 1 besvarad med vad utskottet anfört,

36. beträffande *unionens regionalpolitik och bistånd till tredje land*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U506 yrkande 10,

res. 35 (v)

37. beträffande *unionens relationer med Kuba*
att riksdagen förklarar motion 1998/99:U604 yrkandena 1 och 2 besvarad med vad utskottet anfört,

38. beträffande *Amsterdamfördraget och flyktingfrågorna*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:U506 yrkandena 15 och 17 och 1998/99:U509 yrkande 15,

res. 36 (kd, fp)

res. 37 (v)

39. beträffande *inriktningen av unionens flyktingpolitik*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U508 yrkandena 14 och 15 samt
förklarar motion 1998/99:U505 yrkande 6 (delvis) besvarad med vad
utskottet anför,

res. 38 (mp)

40. beträffande *lokalisering av EU-organ*
att riksdagen förklarar motion 1998/99:U507 yrkande 5 besvarad med
vad utskottet anför,

41. beträffande *finansieringen av Sveriges medlemsavgift till EU*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U9 yrkande 2,

res. 39 (v, mp)

42. beträffande *svenska språkets ställning inom unionens institut-*
tioner

att riksdagen avslår motion 1998/99:U9 yrkande 10,

res. 40 (mp)

43. beträffande *regeringens skrivelse*
att riksdagen lägger regeringens skrivelse 1998/99:60 Berättelse om
verksamheten i Europeiska unionen 1998 till handlingarna.

Stockholm den 20 maj 1999

På utrikesutskottets vägnar

Viola Furubjelke

I beslutet har deltagit: Viola Furubjelke (s), Göran Lenmarker (m), Sören
Lekberg (s), Berndt Ekholm (s), Lars Ohly (v), Bertil Persson (m), Urban
Ahlin (s), Liselotte Wågö (m), Agneta Brendt (s), Murad Artin (v), Jan Erik
Ågren (kd), Sten Tolgfors (m), Marianne Samuelsson (mp), Karl-Göran
Biörsmark (fp), Birgitta Ahlqvist (s) och Agne Hansson (c).

Reservationer

1. Det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen (mom. 1, motiveringen)

Göran Lenmarker, Bertil Persson, Liselotte Wågö och Sten Tolgfors (alla
m) anser

att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "Utrikesutskottet
delar" och på s. 23 slutar med "det svenska ordförandeskapet" bort ha föl-
jande lydelse:

Utrikesutskottet menar att vår generations viktigaste uppgift är att ena hela Europa. Det är en historisk uppgift att välkomna de folk som tidigare förtrycktes och vanstyrdes under kommunismen till det europeiska samarbetet. Utrikesutskottet vill framhålla att ett första steg kan tas 2003, när de av kandidatländerna som kommit längst i sina förberedelser har möjlighet att bli medlemmar. Utskottet noterar att ett baltiskt land har goda möjligheter att höra till denna grupp.

Utrikesutskottet vill betona att om EU skall kunna ta in de första länderna från Central- och Östeuropa som medlemmar år 2003 måste deras medlemskapsförhandlingarna befinna sig i ett slutskede vid tiden för Sveriges ordförandeskap våren 2001. Därför vill utrikesutskottet ge högsta prioritet under det svenska ordförandeskapet till medlemskapsförhandlingarna och utvidgningen med nya medlemsländer.

2. Det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen (mom. 1)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utrikesutskottet vill" och på s. 25 slutar med "inledning" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inledningsvis konstatera att ordförandeskapet förutom en praktisk sida även har en politisk sida. Frågor måste i god tid lyftas upp på den europeiska agendan, och in i de administrativa systemen, om målet är att få förslagen färdiga för beslut under Sveriges ordförandeperiod. Som ett framgångsrikt exempel på ett sådant arbetssätt kan nämnas det finländska initiativet om den nordliga dimensionen.

I programmet för det halvår som ett medlemsland är ordförande gör landet sina prioriteringar och viktat sina intressen.

Utskottet menar att ordförandeskapet är en utmaning för Sverige och anser det vara av betydelse att Sverige blir framgångsrikt som ordförandeland. De bästa förutsättningarna för framgång skapas om hela Sverige görs redo för EU och för det svenska ordförandeskapet. Utskottet anser därför att det finns behov för en nationell strategi för Sveriges ordförandeskap.

Utskottet vill vidare lyfta fram några frågor som bör prioriteras under det svenska ordförandeskapet:

- mer av svenskt ledarskap inom EU,
- verka för att öppna EU för världen utanför,
- handelspolitiken bör utvecklas i en liberalare riktning,
- EU skall konsekvent värna demokrati och mänskliga rättigheter i samarbetet med andra länder,
- utveckla en gemensam och generös flyktingpolitik,
- utvidgningen,
- utveckla mer effektiva instrument inom GUSP,
- vidareutveckling av EU:s nordliga dimension,
- en ny öppenhetsskultur,

- en fullständig genomgång av EU:s fördrag och gemenskapslagstiftning för att pröva om de motsvarar en konsekvent tillämpning av subsidiaritetsprincipen,
- en europeisk aktionsplan för förnybar energi och för en europeisk kretsloppsanpassning,
- skärpning av unionens miljöregler,
- stärka konsumenternas ställning på den inre marknaden,
- sträva efter att göra mer för att öka sysselsättningen,
- stärka samarbetet vad gäller jämställdhet.

Riksdagen skall ges en reell möjlighet att påverka innehållet i det svenska ordförandeprogrammet.

Utskottet tillstyrker motion U505 (c) yrkandena 1 och 6 (delvis) samt anser att motion U507 (fp) yrkande 1 är besvarad med vad utskottet anfört,

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U505 yrkandena 1 och 6 (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motion 1998/99:U507 yrkande 1 besvarad med vad utskottet anfört,

3. Det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen (mom. 1)

Karl-Göran Biörsmark (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med ”Utrikesutskottet vill” och på s. 23 slutar med ”inledning” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet vill inför ordförandeskapet understryka att Sverige är i akut behov av en Europapolitik. Under de två år som är kvar tills Sverige tar över klubban och blir ordförandeland i EU måste tiden enligt utskottets uppfattning användas till att utarbeta en hållbar politik i de stora frågorna för Europa och EU. Medlemskapet ger enligt utskottets uppfattning Sverige stora möjligheter att påverka Europas utveckling som inte får gå oss ur händerna. Sverige behöver också EU för att lösa många interna problem.

Utskottet konstaterar att under de sex månader Sverige skall leda EU (1 januari till 30 juni 2001) kommer Sverige som ordförandeland att ha en unik möjlighet att påverka vilka ämnen som skall prioriteras. Varje ordförandelands mål är att både få genomslag för egna idéer, uppnå resultat och leda unionen på ett sätt som inger respekt. För att så skall bli fallet krävs att man vill driva utvecklingen framåt.

Enligt utrikesutskottets mening bör utvidgningsprocessen kunna ta ett stort steg framåt våren 2001. Förhandlingarna med ansökarländerna kommer att ha pågått sedan två år tillbaka. Utskottet vill framhålla att under Sveriges tid som ordförandeland bör man kunna fastställa en tidsplan för medlemskap för de länder som kommit längst.

Samtidigt kan utskottet konstatera att utöver dessa frågor kan ett ordförandeland även lägga prioriteringar och föra fram egna hjärtefrågor. Utskottet menar att en övergripande prioritering inför ordförandeskapet måste vara utvidgningen och de reformer som måste göras på vägen för att ansökarländerna skall kunna bli medlemmar så fort som möjligt. Utskottet menar även att miljön är ett viktigt område för Sverige, att arbetslösheten är ett alleuropeiskt problem och att öppenheten inom EU:s institutioner är en central svensk fråga. Lika viktigt är dock att i god tid markera att Sverige är en konstruktiv partner i EU som stödjer samarbetet och som vill att det skall utvecklas.

Utskottet tillstyrker därmed motion U507 (fp) yrkande 1 och förklarar motion U505 yrkandena 1 och 6 (delvis) besvarad med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U507 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motion 1998/99:U505 yrkandena 1 och 6 (delvis) besvarad med vad utskottet anfört,

4. Parlamentarisk förankring av Sveriges prioriteringar inför ordförandeskapet (mom. 2)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utrikesutskottet kan" och på s. 25 slutar med "i denna fråga" bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar för sin del att för att bereda det svenska ordförandeskapet bör regeringen inleda ett översynsarbete på samtliga politiska sakområden för att identifiera frågor som kan bli föremål för debatt och beslut på ett europeiskt plan under den närmaste femårsperioden. Detta arbete skall bedrivas med god parlamentarisk insyn, och utskottet vill framhålla vikten av en bred parlamentarisk förankring av de frågor som Sverige avser driva som ordförande i EU.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Utskottet avstyrker" och på s. 26 slutar med "yrkande 12" bort ha följande lydelse:

Med vad som ovan anförts tillstyrker utskottet motion U505 (c) yrkande 2 och anser att motionerna U508 (mp) yrkandena 1 och 2 samt U9 (mp) yrkande 12 är besvarade med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *parlamentarisk förankring av Sveriges prioriteringar inför ordförandeskapet*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U505 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motionerna 1998/99:U9 yrkande 12 och 1998/99:U508 yrkandena 1 och 2 besvarade med vad utskottet anfört,

5. Parlamentarisk förankring av Sveriges prioriteringar inför ordförandeskapet (mom. 2)

1998/99:UU10

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utrikesutskottet kan inledningsvis" och på s. 25 slutar med "denna fråga" samt på s. 25 börjar med "Utrikesutskottet kan för" och på s. 25 slutar med "yrkande 12" bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet konstaterar för sin del att riksdagen bör ges ett större inflytande i arbetet kring vilka politiska frågor Sverige skall prioritera under ordförandeskapet samt under kommande regeringskonferens. Utskottet vill därför anförda att regeringen bör tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppgift att förbereda dessa frågor.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motionerna U508 (mp) yrkandena 1 och 2 samt U9 (mp) yrkande 12. Utskottet anser att motion U505 (c) yrkande 2 är besvarad med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande parlamentarisk förankring av Sveriges prioriteringar inför ordförandeskapet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:U9 yrkande 12 och 1998/99:U508 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motion 1998/99:U505 yrkande 2 besvarad med vad utskottet anfört,

6. Det svenska samhället och ordförandeskapet (mom. 3)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Utrikesutskottet noterar" och på s. 26 slutar med "svenska ordförandeskapet" bort ha följande lydelse:

Vidare menar utskottet att regeringskansli och statliga myndigheter måste förberedas för ordförandeskapet. Även det svenska föreningslivet bör uppmuntras att fungera som kraftkälla i det medborgerliga Europasamarbetet. Det svenska samhällets europeiska relationer bör stimuleras, och regeringen bör tillse att hela Sverige görs delaktigt när Sverige fungerar som värd för övriga medlemmar.

Utskottet ser positivt på regeringens ambitioner för ett omfattande vänortssamarbete men det är alldeles otillräckligt. De bästa förutsättningarna för framgång skapas om hela Sverige görs redo för EU och för det svenska ordförandeskapet. Regeringen bör nyttja det som är den svenska demokratins styrka: de många människornas delaktighet och kunskaper, det aktiva föreningslivet och folkrörelserna, folkbildningstraditionen, samförståndsandan och öppenheten. Regeringen bör verka för största möjliga uppslutning bakom en nationell strategi för ordförandeperioden och omkring målen för Europasamarbetet. På så sätt skapas god beredskap för svenska ställningstaganden i centrala europeiska frågeställningar.

Regeringen bör ta initiativ som gör det möjligt för hela det svenska samhället att axla ett värdskap för det europeiska samarbetet våren 2001. Utskottet anser att det svenska föreningslivet, frivilligorganisationerna, folkrörelserna och de idéburna organisationerna bör uppmuntras att fungera som kraftkällor i det medborgerliga Europasamarbetet. På samma sätt som det mellanfolkliga samarbetet bär upp relationerna i Norden kan fördjupade europeiska kontakter ge EU-samarbetet ökad folklig legitimitet.

Det svenska samhällets europeiska relationer bör stimuleras. Regeringen bör finna former att stödja det civila samhällets europeiska nätverk. Den kompetens och kreativitet som dessa organisationer besitter bör utnyttjas i förberedelserna inför och under det svenska ordförandeskapet.

Därför begär utrikesutskottet ett riksdagens tillkännagivande om att förbereda det svenska samhället för ordförandeskapet i EU.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med ”Med vad” och på s. 26 slutar med ”yrkande 5” bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker därmed motion U505 (c) yrkande 5.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *det svenska samhället och ordförandeskapet* att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U505 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Den politiska processen i kandidatländerna (mom. 5)

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 29 börjar med ”Utskottet menar” och på s. 29 slutar med ”önskemål” bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det faktum att ländernas regeringar sökt medlemskap i EU inte nödvändigtvis innebär att detta är demokratiskt förankrat hos folken. Utskottet menar därför att det är olyckligt att ensidigt verka för att länderna snabbt kommer med i EU. Det måste vara människorna i de berörda länderna som i en väl förankrad demokratisk process fäller avgörandet om ett eventuellt medlemskap i EU, menar utskottet.

Utskottet konstaterar att kännedomen om vad ett EU-medlemskap kommer att innebära i flera av ansökarländerna är mycket låg. Det är därför angeläget, menar utskottet, att opartiskt visa vad ett EU-medlemskap får för konsekvenser, och detta måste vara Sveriges linje under det egna ordförandeskapet. EU:s agerande i dag är på vissa områden olyckligt, framför allt det faktum att olika hjälpinsatser kopplats till själva EU-medlemskapsansökan, dvs. att ett medlemskap ses som en förutsättning för EU-stöd.

Med vad som ovan anförts tillstyrker utskottet motion U508 (mp) yrkandena 29 och 30.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *den politiska processen i kandidatländerna* att riksdagen med anledning av motion 1998/99:U508 yrkandena 29 och 30 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. En sammanfattning i skrivelsen av Revisionsrättens slutsatser (mom. 9)

1998/99:UU10

Lars Ohly, Murad Artin (båda v) samt Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 46 börjar med ”Även utrikesutskottet” och på s. 46 slutar med ”yrkande 7” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet finner däremot att årsberättelsens redovisning av Revisionsrättens slutsatser är alltför knapphändig och att kommande årsberättelser följaktligen mer utförligt måste redogöra för Revisionsrättens slutsatser.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U9 (mp) yrkande 7.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *en sammanfattning i skrivelsen av Revisionsrättens slutsatser*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U9 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. En nationell utvärdering av EU-medlemskapet (mom. 10)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 46 börjar med ”Utrikesutskottet” och på s. 47 slutar med ”yrkande 3” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar att det efter fyra års medlemskap i Europeiska unionen bör genomföras en bred och allsidigt belysande nationell utvärdering av medlemskapets effekter på det svenska samhället. Viktiga frågor som bör belysas är, menar utskottet, de ekonomiska, demokratiska, säkerhetspolitiska, judiciella och miljömässiga förändringar som skett i Sverige sedan EU-inträdet. Intressanta frågeställningar torde vara att studera hur enskilda människors och företags kontakter över gränserna har förändrats, respektive hur närdemokratin och människors tilltro till det politiska systemet påverkats. Utskottet vill framhålla att utvärderingen främst skall vara ett redskap genom vilket Sverige kan utveckla EU-samarbetet vidare.

Utskottet tillstyrker därmed motion U505 (c) yrkande 3.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *en nationell utvärdering av EU-medlemskapet*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U505 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Folkomröstning om fortsatt medlemskap (mom. 11)

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar med ”Utrikesutskottet har” och på s. 47 slutar med ”yrkande 3” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet har en annan mening och anser att en folkomröstning bör hållas om fortsatt medlemskap i EU.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U501 (mp) yrkande 3.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *folkomröstning om fortsatt medlemskap* att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U501 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Folkomröstning vid förändring av grundfördragen (mom. 12)

Lars Ohly, Murad Artin (båda v) och Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar med ”Utrikesutskottet har” och på s. 47 slutar med ”yrkande 2” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet har en annan uppfattning och anser att varje genomgripande förändring av EU:s grundlagar skall underställas en folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna. Utskottet kan samtidigt konstatera att så inte skedde före godkännandet av Amsterdamfördraget.

Utrikesutskottet tillstyrker motion U501 (mp) yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *folkomröstning vid förändring av grundfördragen* att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U501 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. En utträdesparagraf i EG-fördraget (mom. 13)

Lars Ohly, Murad Artin (båda v), Agne Hansson (c) och Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 48 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 48 slutar med ”yrkande 18 (v)” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar att en fastställd ordning för vad som händer när en medlemsstat vill lämna unionen är nödvändig för att undvika konflikter mellan medlemsländer. Utrikesutskottet menar att regeringen därför skall verka för att få till stånd en utträdesparagraf som reglerar skeendet när en medlemsstat vill lämna EU.

Utskottet tillstyrker därmed motionerna U501 (mp) yrkande 1 och U506 yrkande 18 (v).

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *en utträdesparagraf i EG-fördraget* att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:U501 yrkande 1 och 1998/99:U506 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Handlingsoffentlighet (mom. 18)

Lars Ohly, Murad Artin (båda v) och Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 55 slutar med ”yrkande 6” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet anser för sin del att frågan om EU:s öppenhet och insyn är av sådan vikt att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur regeringen avser driva dessa frågor såväl inom EU som i Sverige.

Utrikesutskottet delar således inte konstitutionsutskottets bedömning och tillstyrker därmed motionerna U9 (mp) yrkande 8, U508 (mp) yrkande 3, K210 (mp) yrkande 4 samt U506 (v) yrkandena 2 och 7. Med vad som anförts anser utrikesutskottet att motion U507 (fp) yrkande 6 är besvarad.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *handlingsoffentlighet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:U9 yrkande 8, 1998/99:U506 yrkandena 2 och 7, 1998/99:U508 yrkande 3 samt 1998/99:K210 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför samt förklarar motion 1998/99:U507 yrkande 6 besvarad med vad utskottet anför,

14. Handlingsoffentlighet (mom. 18)

Karl-Göran Biörsmark (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 55 slutar med ”yrkande 6” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar för sin del att det är synnerligen väsentligt att en öppenhet präglar unionen. För att invånarna i medlemsländerna skall få ett förtroende för EU måste ansvar, närhet, öppenhet och mångfald vara grundprinciper för all maktutövning. Utrikesutskottet menar att kravet på öppenhet innebär att EU måste tillämpa en offentlighetsprincip. Detta innebär enligt utskottets mening t.ex. att när EU:s ministerråd sammanträder som lagstiftare skall debatterna och besluten vara offentliga.

Vad som ovan anförts bör enligt utskottets mening ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion U507 (fp) yrkande 6 samt anser att motionerna U9 (mp) yrkande 8, U508 (mp) yrkande 3, K210 (mp) yrkande 4 samt U506 (v) yrkandena 2 och 7 är besvarade med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *handlingsoffentlighet*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:U507 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför samt förklarar motionerna 1998/99:U9 yrkande 8, 1998/99:U506 yrkandena 2 och 7, 1998/99:U508 yrkande 3 samt 1998/99:K210 yrkande 4 besvarade med vad utskottet anför,

15. Gemenskapslagstiftningens kvalitet och närhetsprincipen (mom. 19)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "Utrikesutskottet delar" och på s. 56 slutar med "K319 (m)" bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar för sin del att Sverige bör arbeta för att få bort all onödig byråkrati och för att göra närhetsprincipen till en bärande och fungerande princip i EU:s arbete. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs politiska och finansiella reformer av samarbetet. Även EU:s arbetsätt och institutioner måste reformeras.

I detta arbete menar utrikesutskottet att en helt ny öppenhetkultur måste genomsyra verksamheten, arbetsorganisationen måste ses över, ansvar och befogenheter måste kunna decentraliseras inom EU-systemet och flyttas utanför EU-institutionerna. Utrikesutskottet vill framhålla vikten av att EU i högre grad nyttjar de resurser som finns i fristående organ, nationella myndigheter och enskilda organisationer i medlemsländerna och att subsidiaritetsprincipen därmed blir ett levande verktyg inom unionen.

Regeringen bör enligt utskottets mening överväga att ta initiativ till en fullständig genomgång av EU:s fördrag och gemenskapslagstiftning för att pröva om de motsvarar en konsekvent tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Utrikesutskottet såg positivt på det arbete som genomfördes under regeringskonferensen för att förenkla och konsolidera EU:s olika fördrag samt för att skapa enklare och mer lättförståeliga beslutsprocedurer. Arbetet med att slå samman direktiv och inriktningen att i större utsträckning arbeta med ramdirektiv på Europainivå bör intensifieras.

En kompetenscatalog bör upprättas som tydliggör lämpliga kompetensområden för unionen, medlemsstaterna samt regionala och lokala organ.

Vad som ovan anförts bör enligt utskottet mening ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion U505 (c) yrkande 6 i berörd del samt anser att motionerna U507 (fp) yrkande 4 samt K319 (m) är besvarade med vad utskottet anfört,

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *gemenskapslagstiftningens kvalitet och närhetsprincipen*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:U505 yrkande 6 i berörd del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motionerna 1998/99:U507 yrkande 4 och 1998/99:K319 är besvarade med vad utskottet anfört,

16. Institutionella frågor (mom. 20)

Lars Ohly, Murad Artin (båda v) och Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 58 börjar med "Utrikesutskottet gör" och på s. 58 slutar med "18 och 19" bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar för sin del att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att återföra kompetens till medlemsländerna när det gäller sådana politiska frågor som bäst hanteras på nationell nivå. Utrikesutskottet menar att EU bör omvandlas till att i högre grad vara ett mellanstatligt samarbete. Riksdagens ställning i unionens beslutsprocess bör stärkas.

Därför bör kommissionens ensamrätt att lägga fram förslag upphöra för att i stället ge de nationella parlamenten förslagsrätt, menar utskottet. Utrikesutskottet vill även framhålla att det är nödvändigt att EU:s politiska organisation förändras på ett sätt som möjliggör för väljarna att utkräva politiskt ansvar.

Utskottet tillstyrker därmed motionerna U506 (v) yrkandena 3 och 6 samt U508 (mp) yrkandena 4–7. Motion U509 (kd) yrkandena 18 och 19 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *institutionella frågor*

att riksdagen med avslag på motion 1998/99:U509 yrkandena 18 och 19 och med anledning av motionerna 1998/99:U506 yrkandena 3 och 6 samt 1998/99:U508 yrkandena 4–7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Institutionella frågor (mom. 20)

Jan Erik Ågren (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 58 börjar med ”Utrikesutskottet gör” och på s. 58 slutar med ”18 och 19” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet vill för sin del anföra att ett ökat medborgarengagemang i Europapolitiken medför större demokratisk legitimitet för EU. Ökade möjligheter för Europaparlamentet att delta i den gemensamma lagstiftningsprocessen bidrar också till detta. I den lagstiftande processen måste därför, enligt utskottets uppfattning, Europaparlamentets roll stärkas för att göra denna institution mera jämställd med rådet. Utskottet noterar att Amsterdamfördraget har förenklat parlamentets beslutsprocedurer och stärkt parlamentets inflytande, vilket är en demokratisk framgång. Utrikesutskottet vill dock understryka att även i mellanstatliga frågor bör parlamentets roll utvecklas för ett ökat deltagande. Ändringar i fördragstexten skall dock inte kräva parlamentets godkännande, menar utskottet.

Utrikesutskottet vill vidare anföra att Europaparlamentet även i framtiden måste ha en sådan utformning att även de mindre ländernas politiska landskap får fullgod representation. Det är därför beklagligt, menar utskottet, att antalet ledamöter permanent begränsas till maximalt 700, oavsett utvidgningar av medlems kretsen.

Vidare menar utskottet att de mindre ländernas ställning i rådet och förmåga att utöva ett betydelsefullt inflytande måste värnas. Ett välfungerande EU förutsätter att även de mindre länderna finner det värt att bidra med kreativa lösningar på gemensamma problem och att dessa länders medborgare upplever delaktighet i europeisk politik. Det är därför en angelägen uppgift för Sverige, menar utskottet, att föra fram krav på att nuvarande proportion när det gäller viktningen av röster i rådet bevaras.

Med vad som ovan anförts tillstyrker utskottet motion U509 (kd) yrkandena 18 och 19. Motionerna U506 (v) yrkandena 3 och 6 samt U508 (mp) yrkandena 4–7 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *institutionella frågor*
att riksdagen med avslag på motionerna 1998/99:U506 yrkandena 3 och 6 och 1998/99:U508 yrkandena 4–7 och med anledning av motion 1998/99:U509 yrkandena 18 och 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. EG:s anslutning till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (mom. 21)

Jan Erik Ågren (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 59 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 59 slutar med ”yrkande 1” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet vill för sin del inledningsvis framhålla att respekten för de grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna utgör stommen i ett demokratiskt samhälle. Denna respekt har alltid utgjort ett absolut villkor för medlemskap i Europasamarbetet och en princip för samarbetet inom EU. Utskottet konstaterar att denna princip förstärks genom Amsterdamfördraget, genom att EG:s domstol får uppdrag och kompetens att bevaka att unionen respekterar de grundläggande mänskliga rättigheterna.

Utrikesutskottet välkomnar detta, eftersom det innebär att respekten för de mänskliga rättigheterna nu även blir föremål för rättslig kontroll. Utrikesutskottet vill dock förespråka en mer långtgående förändring genom att Europarådets konvention om mänskliga rättigheter införlivas i fördraget. Utskottet noterar att bland andra Amnesty International starkt har kritiserat reformens otillräcklighet och pekat på att det krävs ett införlivande av Europarådets konvention i EG-rätten för att erhålla en utomstående och från EU oberoende rättslig kontroll.

Med vad som ovan anförts tillstyrker utskottet motion U509 (kd) yrkande 1.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *EG:s anslutning till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U509 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Inre marknaden (mom. 22)

Lars Ohly och Murad Artin (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 72 börjar med ”Utrikesutskottet vill” och på s. 73 slutar med ”yrkande 13” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet vill med anledning av denna motion framhålla att det är viktigt att underlätta handel och utbyte över nationsgränserna. Därför är det betydelsefullt att handelshinder avlägsnas, att det blir lättare att arbeta i olika länder och att onödiga hinder på tjänsteområdet avlägsnas. Samtidigt vill utrikesutskottet understryka att den fria rörligheten inte kan få vara överordnad hänsyn till miljö, social utveckling, regionala hänsyn etc. Enligt utskot-

tets uppfattning bör därför EU:s inre marknad reformeras i grunden. Några av de förändringar som Sverige bör verka för är:

- att det tydligt stadfästs att statliga monopol av hälsoskäl vad gäller exempelvis alkohol och läkemedel skall vara tillåtna,
 - att regionalpolitiska driftstöd, t.ex. transportstöd, skall vara tillåtet för att uppväga de nackdelar som klimat och geografiska avstånd för med sig,
 - att förvärvslagar skall kunna upprätthållas som gör att man kan behålla nationell kontroll över viktiga resurser som skog, malm, vattenkraft och jord. Det gäller även viktiga kommunikationer som järnväg och telekommunikation,
 - att respekten för nationella kollektivavtal bör garanteras,
 - att utländska entreprenörer skall tillämpa nationella avtal från första dag,
 - att den fria rörligheten av kapitalet inom EU skall kunna begränsas av åtgärder mot valutaspekulation,
 - att en nationell gränskontroll skall vara tillåten för att hindra införsel av illegala droger,
 - att EU bör låta medlemsländerna framträda var för sig i internationella forum, men då en EU-mening skall uttalas bör Sverige verka för att den skall ha en inriktning på solidaritet med de fattiga folken i tredje världen.
- Vad som ovan framförts bör enligt utskottets mening ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker motion U506 (v) yrkande 13.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. *beträffande inre marknaden*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U506 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Inre marknaden och miljöfrågor (mom. 23)

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 73 börjar med ”Vad gäller” och på s. 74 slutar med ”är besvarade” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet anser att den s.k. miljögarantin är alltför svag och att en prioriterad fråga för Sverige att driva är att förändra miljögarantin så att omvänd bevisföring tillämpas på ett sätt som garanterar att försiktighetsprincipen kan tillämpas. Vidare, menar utrikesutskottet, måste den inre marknadens mål om fri rörlighet för varor och ohämmad ekonomisk tillväxt ersättas med sociala och miljömässiga mål.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U508 (mp) yrkandena 10 och 20 samt anser att motion U509 (kd) yrkande 4 är besvarad.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. *beträffande inre marknaden och miljöfrågor*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:U508 yrkandena 10 och 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motion 1998/99:U509 yrkande 4 besvarad med vad utskottet anfört,

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 74 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 74 slutar med ”yrkande 22” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar för sin del att regeringens agerande i frågan om gränsöverskridande miljöproblem varit alltför svagt. Utrikesutskottet menar att en prioriterad fråga för Sverige måste vara att verka för införandet av en koldioxidskatt på EU-nivå och att miljöavgifter och miljöskatter i EU skall vara minimiregler samt att avgifterna skall hanteras av medlemsländerna. Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U508 (mp) yrkande 22.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *miljöavgifter och miljöskatter*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U508 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Energipolitik inom EU och miljö (mom. 25)

Jan Erik Ågren (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 76 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 76 slutar med ”yrkande 6” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet anser för sin del att en ny gränsöverskridande energipolitik bör utarbetas. Energipolitiken skall, enligt utskottets uppfattning, främja energieffektivisering och förnybara energislag, skydda naturresurser samt målmedvetet minska dagens beroende av icke förnybara energislag. Det är också angeläget att utveckla ett gemensamt tekniskt ansvar för riskerna runt åldrande kärnkraftteknik i Europa, menar utskottet.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U509 (kd) yrkande 6. Utskottet anser att motionerna U508 (mp) yrkande 23 samt MJ778 (mp) yrkandena 7 och 10 är besvarade med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *energipolitik inom EU och miljö*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U509 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motionerna 1998/99:U508 yrkande 23 samt 1998/99:MJ778 yrkandena 7 och 10 besvarade med vad utskottet anfört,

23. Energipolitik inom EU och miljö (mom. 25)

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 76 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 76 slutar med ”yrkande 6” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottets bedömning är att en prioriterad fråga för Sverige måste vara att verka för att EU:s forskningsprogram, vad gäller energifrågor, helt inriktas på forskning och utveckling kring förnybara energikällor i stället för

forskning kring kärnkraft. Utrikesutskottet menar vidare att EU:s subventioner till bil- och flygindustri skyndsamt bör avvecklas.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motionerna U508 (mp) yrkande 23 samt MJ778 (mp) yrkandena 7 och 10. Utskottet anser att motion U509 (kd) yrkande 6 är besvarad med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *energipolitik inom EU och miljö*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:U508 yrkande 23 samt 1998/99: MJ778 yrkandena 7 och 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motion 1998/99:U509 yrkande 6 besvarad med vad utskottet anfört,

24. Euratomfördraget (mom. 26)

Lars Ohly, Murad Artin (båda v) samt Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 77 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 77 slutar med ”yrkande 2” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet vill för sin del framhålla att rätten att bestämma över kärnkraften bör vara en nationell fråga. Utrikesutskottet vill understryka att Euratomfördraget till stora delar är föråldrat och bör ersättas av ett mellanstatligt samarbete om energisparande och utveckling av energiteknik baserad på förnybara energislag.

Med vad som anförts tillstyrker utskottet motion MJ804 (v) yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *Euratomfördraget*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99: MJ804 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

25. Sysselsättning (mom. 27)

Lars Ohly och Murad Artin (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 79 börjar med ”Utrikesutskottet har” och på s. 79 slutar med ”11 och 12” bort ha följande lydelse:

När det gäller sysselsättningen menar utrikesutskottet att det behövs ett internationellt samarbete för att verksamt kunna bekämpa arbetslösheten men det krävs i så fall en ekonomisk politik med en helt annan ekonomisk inriktning. Utrikesutskottet vill anföra att om de dogmatiska reglerna för EMU och stabilitetspakten bryts upp, skulle det finnas utrymme för mellanstatliga lösningar som skulle kunna ge betydande tillväxt- och sysselsättningseffekter.

Vad gäller jämställdhet kan utrikesutskottet notera att villkoren på arbetsmarknaden för kvinnor skiljer sig markant mellan olika medlemsländer inom EU. Utskottet vill därför att Sverige inom EU skall verka för att EU:s beslutsorgan ger rekommendationer till medlemsländerna om alla kvinnors rätt till arbete samt verka för en nedbrytning av arbetsmarknadens könsstruktur där flertalet kvinnor är hänvisade till arbeten inom den offentliga sektorn.

Vidare vill utrikesutskottet framhålla att Sverige bör verka för en jämn fördelning mellan könen i institutionerna och i de beslutande organen inom EU.

Med vad som ovan anförts tillstyrker utskottet motion U506 (v) yrkandena 8, 11 och 12 samt avstyrker motion U509 (kd) yrkande 2,

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *sysselsättning*

att riksdagen med avslag på motion 1998/99:U509 yrkande 2 och med anledning av motion 1998/99:U506 yrkandena 8, 11 och 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

26. Sysselsättning (mom. 27)

Jan Erik Ågren (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 79 börjar med ”*Utrikesutskottet* har” och på s. 79 slutar med ”11 och 12” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet finner för sin del att regeringens engagemang för sysselsättningen är positivt men vi efterlyser mer än enbart symboliskt engagemang i diskussionerna om samarbetet.

Utskottet kan konstatera att regeringen tidigare har visat ovilja att följa europeiska rekommendationer i kampen för sysselsättningen, framför allt då det gäller att ändra de stela strukturerna på den svenska arbetsmarknaden. Toppmötet om sysselsättningen i Luxemburg i november 1997 resulterade bl.a. annat i en uppmaning om sänkta arbetsgivaravgifter för att stimulera sysselsättningen när så är möjligt. Utrikesutskottet noterar att den svenska regeringen medverkade till att få igenom denna formulering, som man sedan dess, enligt utskottets uppfattning, använt för att vifta bort rekommendationen. Vidare beklagar utrikesutskottet att regeringen lyckades ta udden av ett förslag om differentiering av tjänstemomsen. Detta understryker enligt utskottets uppfattning det faktum att EU:s riktlinjer och rekommendationer angående sysselsättningen aldrig kan bli mer än en viljeinriktning.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U509 (kd) yrkande 2. Utskottet avstyrker motion U506 (v) yrkandena 8, 11 och 12.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *sysselsättning*

att riksdagen med avslag på motion 1998/99:U506 yrkandena 8, 11 och 12 och med bifall till motion 1998/99:U509 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

27. Strukturfonder och regionalpolitik (mom. 28)

Göran Lennmarker, Bertil Persson, Liselotte Wågö, Sten Tolgfors (alla m), Jan-Erik Ågren (kd) samt Karl-Göran Biörsmark (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 82 börjar med ”*Utskottet* noterar vad” och på s. 83 slutar med ”yrkandena 2 och 4 avstyrks” bort ha följande lydelse:

Enligt utrikesutskottets uppfattning visar såväl motionerna som de redovisade utredningarna att det nuvarande strukturfondssystemet är behäftat med ett antal organisatoriska och administrativa problem. Utskottet ansluter sig till den uppfattning som tidigare uttryckts av näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet, nämligen att byråkratin kring strukturfondsstöden måste minska och regelsystemen bli enklare. Hela hanteringen av strukturfondsmedlen måste effektiviseras.

En sådan effektivisering måste i sak innebära att finansieringsfrågan löses på ett smidigt sätt. Bland annat bör näringslivet och enskilda företag kunna ta aktiv del i arbetet och till en viss gräns bidra med medfinansiering. Vidare bör det bli möjligt för projektägare att få förskott på beviljade medel. Utskottet ser det som en nödvändighet att strukturfondssystemet reformeras och effektiviseras för att det skall vara möjligt att på ett ändamålsenligt sätt utnyttja EG:s strukturfondsmedel fullt ut.

Utrikesutskottet ser positivt på den nyligen presenterade Strukturfondsutredningen och anser att den i det väsentliga kan ligga till grund för här angiven kursriktning. Samtidigt bör en ökad samordning mellan Sveriges och EG:s regionalpolitik övervägas.

Utrikesutskottet menar att vad som anförts med anledning av motionerna 1998/99:U505 (c) yrkande 4, 1998/99:N237 (fp) yrkande 9, 1998/99:N256 (kd, m, c, fp) yrkandena 1–4, 1998/99:N274 (kd) yrkandena 5 och 6 och 1998/99:N326 (m, kd) yrkande 29 bör ges regeringen till känna.

Motionerna T325 (c) yrkande 1, N207 (c), N275 (c) yrkandena 2 och 4, N284 (s) och N335 (v) yrkande 9 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. *beträffande strukturfonder och regionalpolitik*

att riksdagen med avslag på motionerna 1998/99:T325 yrkande 1, 1998/99:N207, 1998/99:N275 yrkandena 2 och 4, 1998/99:N284 och 1998/99:N335 yrkande 9 samt med anledning av motionerna 1998/99:U505 yrkande 4, 1998/99:N237 yrkande 9, 1998/99:N256 yrkandena 1–4, 1998/99:N274 yrkandena 5 och 6 och 1998/99:N326 yrkande 29 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

28. Strukturpolitiken och enskilda regioner i Sverige (mom. 29)

Jan-Erik Ågren (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 84 börjar med ”Utrikesutskottet har” och på s. 84 slutar med ”yrkande 2” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet vill för sin del inledningsvis framhålla att svenskt fiske är en viktig del av en levande skärgård. Det är ett av skälen till att det enligt utskottets uppfattning är viktigt att stimulera en livskraftig fiskerinäring. Utskottet vill framhålla att om fisket skall utvecklas även i framtiden och ge fler jobb måste det föras en långsiktig politik som tar hänsyn till näringens speciella omständigheter och förutsättningar samtidigt som den tar hänsyn till havsmiljön. Utan en sund miljöpolitik som kontrollerar havsmiljön och

fiskeuttaget kan inte näringen vara livskraftig på lite längre sikt, menar utrikesutskottet.

Utskottet vill vidare anföra att om näringen skall överleva på sikt måste den även vara konkurrensneutral mot kringliggande konkurrentländer. Svenska, danska och norska fiskare fiskar i samma vatten men man har helt olika förutsättningar. I Danmark och Norge ser man på näringen som en basnäring vilket även gynnas ur skattesynpunkt. Svenska fiskare har länge pekat på den orimlighet som ligger i att man fiskar i samma vatten, säljer till samma uppköpare men beskattas olika beroende på vilket land man utgår ifrån.

Utskottet kan konstatera att Sverige fullt ut deltar i EU:s gemensamma fiskeripolitik från den 1 januari 1995. Den består av resurs-, marknads- och strukturpolitik. EU har slagit fast mål och regler för den omstrukturering som pågår sedan 1994. Syftet är att uppnå en varaktig balans mellan fiskeresurserna och deras nyttjande. Utskottet noterar att EU-stödet på fiskets område i huvudsak ges inom ramen för det strukturstöd som kan hänföras till mål 5a, anpassningen av fiskerisektorns struktur.

Utrikesutskottet vill understryka att det är angeläget att undersöka möjligheterna att bättre utnyttja EU:s stöd för landsbygdsutveckling, det s.k. 5b-stödet, för fiskeberoende områden.

Med vad som anförts tillstyrker utskottet motion MJ224 (kd) yrkande 38. Motionerna N258 (s), N227 (m), N275 (c) yrkande 1 samt N296 (c) yrkande 2 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. *beträffande strukturpolitiken och enskilda regioner i Sverige*
att riksdagen med avslag på motionerna 1998/99:N227, 1998/99:N258, 1998/99:N275 yrkande 1, 1998/99:N296 yrkande 2, och med bifall till motion 1998/99: MJ224 yrkande 38 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

29. Strukturpolitiken och enskilda regioner i Sverige (mom. 29)

Agne Hansson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 84 börjar med "Utrikesutskottet har" och på s. 84 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar för sin del med anledning av motion N275 (c) yrkande 11 att de uttalanden som gjorts om att reformeringen av EU:s strukturfonder skall ha sin utgångspunkt i NUTS III-nivån är oacceptabla och inte kan ligga som grund för en uppgörelse mellan Sverige och EU. En regional indelning där beräkningar och bedömningar utgår från nuvarande 5b sydöstra Sverige som en sammanhängande enhet är sakligt motiverad i ett regionalpolitiskt perspektiv. Utskottet vill anföra att en bedömning som i stället har sin grund på länsnivå inte är relevant.

Utskottet vill understryka att bedömningar och beräkningar för indelning i målområden i EU:s framtida strukturpolitik måste grundas på regioner som har gemensam struktur på sin arbetsmarknad och även i övrigt har likartade problem. För utskottet står det klart att nuvarande målområde 5b sydöstra

Sverige är en sådan region och att situationen medger en inplacering i målområde 2. Utrikesutskottet menar således att Sverige skall prioritera en inplacering av målområde 5b sydöstra Sverige i det nya målområde 2 i samband med reformeringen av EU:s strukturfonder.

Vidare konstaterar utrikesutskottet med anledning av motion N296 (c) yrkande 2 att Dalsland med sina fem kommuner i stor utsträckning kännetecknas av allt det som betecknar gles- och avfolkningsbygder. Strukturomvandlingen går sakta, tillverkningsindustrin – i stor utsträckning underleverantörer – dominerar arbetstillfällena, utpendlingen är stor, utbildningsnivån är låg, högskoleutbildning saknas, väginvesteringarna är eftersatta, arbetslösheten är hög och befolkningsstrukturen snedfördelad.

Befolkningsutvecklingen under 1997 visar att befolkningen minskat med 1 %. Andelen födda är lägre, andelen avlidna högre, andelen utflyttade är större än för samtliga kommuner i skogslänen med likartade problem. Dalsland står alltså inför omfattande omvandlingsproblem.

Utskottet noterar emellertid att samtidigt som läget är mycket allvarligt finns det möjligheter till utveckling. Utrikesutskottet menar att utveckling kräver ökad lokal samverkan, mellan kommuner, näringslivet och dess organisationer, ideella organisationer och en reell satsning av regionen Västra Götaland. Genom att utarbeta en gemensam strategi och handlingsplan ökar möjligheterna för både nationell uppbackning och ersättning från EU:s strukturfonder.

Vad som i motionerna N275 (c) yrkande 1 och N296 (c) yrkande 2 anförts om EU:s strukturfonder bör enligt utskottets mening ges regeringen till känna. Motionerna MJ224 (kd) yrkande 38, N258 (s) och N227 (m) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. *beträffande strukturpolitiken och enskilda regioner i Sverige*
att riksdagen med avslag på motionerna 1998/99: MJ224 yrkande 38, 1998/99: N227 och 1998/99: N258 samt med anledning av motionerna 1998/99: N275 yrkande 1 och 1998/99: N296 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

30. Folkhälsa, alkohol och tobak (mom. 30)

Jan-Erik Ågren (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 86 börjar med "Utrikesutskottet noterar" och på s. 86 slutar med "är tillgodosedda" bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet kan för sin del inledningsvis konstatera att Sveriges restriktiva alkoholpolitik har inneburit ett viktigt instrument i kampen mot alkoholisering och alkoholrelaterade skador. Det är också ett välkänt faktum, menar utskottet, att alkoholmissbruk ofta är inkörsporren till narkotikamissbruk.

Utrikesutskottet konstaterar vidare att Sveriges medlemskapsförhandlingar ledde till ett förhandlingsresultat som möjliggjorde en fortsatt restriktiv alkoholpolitik. Resultatet blev att Systembolaget fick vara kvar som enda tillåten detaljhandelsförsäljare och att de nya resebestämmelserna innebar en begrän-

sad ökning av den ranson alkoholhaltiga drycker som resenärer fick ta in i Sverige.

1998/99:UU10

Utrikesutskottet vill framhålla att läget beträffande den restriktiva alkoholpolitiken i dag förmörkas av att regeringen, bl.a. på grund av omfattande neddragningar av tullpersonalen, har tappat kontrollen över gränserna. Det har bl.a. medfört en omfattande smuggling av illegal alkohol och tobak. Utskottet har erfarit att EG-kommissionen nyligen har bekräftat att beslutet att 1999 avskaffa taxfreeförsäljningen inom flyget och på färjor ligger fast. Utrikesutskottet menar att Sverige bör verka för att medlemsländernas regeringar omedelbart börjar förberedelserna för att upphöra med den tullfria försäljningen. Utskottet utgår ifrån att även den svenska regeringen fullföljer sin del av avtalet.

Vad som anförts med anledning av motion U509 (kd) yrkande 17 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet anser att motion U507 (fp) yrkande 7 är besvarad.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *folkhälsa, alkohol och tobak*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:U509 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför samt förklarar motion 1998/99:U507 yrkande 7 besvarad med vad utskottet anför,

Karl-Göran Biörsmark (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 86 börjar med ”Utrikesutskottet noterar” och på s. 86 slutar med ”är tillgodosedda” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet vill för sin del inledningsvis understryka att EU inte bestämmer inte svensk narkotikapolitik. Varje land bestämmer självt med vilka lagar och metoder det vill föra kampen mot narkotikan.

Utrikesutskottet noterar emellertid att narkotikapolitiken är en stridsfråga i Europa, och Europaparlamentet är ett slagfält i den kampen. Den striden får Sverige inte förlora, menar utskottet, och det finns heller ingen anledning att tro att så skulle kunna ske. För att vinna krävs dock att politiker, medier, polis, tjänstemän, folkbildningsorganisationer m.fl. är beredda att samla krafterna till gemensamma insatser.

Utrikesutskottet kan liksom motionärerna konstatera att med den svenska mycket restriktiva politiken har Sverige uppnått goda resultat. Statistik över ungdomars användning av narkotika visar också på framgång och visar bl.a. att skillnaden mellan svenska och holländska tonåringars användning av cannabis är stor.

När det gäller åtgärder för att minska alkoholskadorna räcker det inte med åtgärder som enbart är inriktade på det öppna alkoholmissbruket. Även den totala alkoholkonsumtionen måste minska, menar utskottet. Det finns övertygande belegg för att en politik som minskar tillgängligheten av alkohol också minskar alkoholkonsumtion och alkoholskador.

Utrikesutskottet menar att huvuddragen i den svenska alkoholpolitiken därför bör ligga fast. Enligt utskottets mening är det centralt att EU måste börja betrakta alkohol som en hälsofråga och inte som ett jordbruksproblem.

Vad som ovan anförts med anledning av motion U507 (fp) yrkande 7 bör ges regeringen till känna. Utskottet anser att motion U509 (kd) yrkande 17 är besvarad.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *folkhälsa, alkohol och tobak*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:U507 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motion 1998/99:U509 yrkande 17 besvarad med vad utskottet anfört,

32. Vissa handelsfrågor (mom. 31)

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 87 börjar med ”Utrikesutskottet vill” och på s. 90 slutar med ”yrkande 5” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar att EU:s handelspolitik visar på många brister. Enligt utskottets uppfattning bidrar unionens handelspolitik dels till att öka klyftorna mellan de rika och de fattiga länderna, dels medför den stora miljöproblem. Utrikesutskottet vill framhålla att det är viktigare att världshandeln

är ekologiskt hållbar än att den når en viss tillväxttakt. Enligt utskottets uppfattning måste detta synsätt utgöra grund för regeringen då den nya WTO-rundan inleds.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motionerna U9 (mp) yrkande 5 och U508 (mp) yrkande 9.

dels att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *vissa handelsfrågor*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:U9 yrkande 5 och 1998/99:U508 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

33. Djurhälsa (mom. 32)

Jan-Erik Ågren (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 90 börjar med ”I sitt betänkande” och på s. 91 slutar med ”yrkandena 1 och 2” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet kan emellertid konstatera att det trots detta i dag inte är möjligt för djurskyddsorganisationer att erhålla ekonomiska bidrag från kommissionen samt att stödet till svenska djurskyddsorganisationers internationella verksamhet är behäftat med stora brister.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion 1998/99:U902 (kd) yrkandena 1 och 2.

dels att utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

32. beträffande *djurhälsa*
att riksdagen med anledning av motion U902 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

34. Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (mom. 33)

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 99 börjar med ”Som utskottet har” och på s. 100 slutar med ”motionärerna önskar” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet vill anföra att enär utvecklingen inom GUSP går mot allt mer överstatlighet ser utskottet mycket allvarligt på den militaristiska målsättning, i vissa fall med inslag av kärnvapeninnehav, som starka krafter inom EU för fram. Utrikesutskottet anser därför att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att utrikes- och säkerhetspolitiken helt avförs från EU:s kompetensområden.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U508 (mp) yrkande 28. Utskottet anser att motionerna U508 (mp) yrkande 27 och U509 (kd) yrkande 12 är besvarade med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. beträffande *den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U508 yrkande 28 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt förklarar motionerna 1998/99:U508 yrkande 27 och 1998/99:U509 yrkande 12 besvarade med vad utskottet anfört,

1998/99:UU10

35. Unionens regionalpolitik och bistånd till tredje land (mom. 36)

Lars Ohly och Murad Artin (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 103 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 103 slutar med "yrkande 10" bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet ställer sig bakom vad som anförs i motion U506 (v) yrkande 10. Utskottet menar således att EU:s fonder för regionalpolitisk utjämnning, strukturfonderna, bör reformeras och omorganiseras till förmån för de stater som inte är medlemmar i unionen men som ligger inom EU:s närområde (Östeuropa, Mellanöstern och Nordafrika).

Med vad som ovan anförs tillstyrker utskottet motion U506 (v) yrkande 10.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. beträffande *unionens regionalpolitik och bistånd till tredje land* att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U506 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

36. Amsterdamfördraget och flyktingfrågorna (mom. 38)

Jan Erik Ågren (kd) och Karl-Göran Biörsmark (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 109 börjar med "Utrikesutskottet delar" och på s. 109 slutar med "15 och 17" bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet anser för sin del att Sverige bäst kan verka för en generös flyktingpolitik genom att påverka andra av EU:s medlemsländer att ta ett ökat flyktingansvar och medverka till att flyktingströmmar fördelas bättre mellan medlemsländerna. Utskottet anser även att Sverige måste gå i spetsen för arbetet att skapa gemensamma minimibestämmelser för asylprövning. Sådana regler måste tillåta mer generösa nationella regler samtidigt som de begränsar möjligheten till alltför restriktiva asylregler som inte ger en asylsökande en viss grundläggande rättssäkerhet. Utrikesutskottet menar att en framtida gemensam flyktingpolitik aldrig får accepteras av Sverige om den hindrar oss från en generös nationell hållning inom asylpolitiken. Med den reservationen anser utskottet att det är bra att samarbetsinitiativ tas inom asylpolitiken.

Vad som ovan anförs bör med anledning av motion U509 (kd) yrkande 15 ges regeringen till känna. Motion U506 (v) yrkandena 15 och 17 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande *Amsterdamfördraget och flyktingfrågorna*

att riksdagen med avslag på motion 1998/99:U506 yrkandena 15 och 17 och med anledning av motion 1998/99:U509 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1998/99:UU10

37. Amsterdamfördraget och flyktingfrågorna (mom. 38)

Lars Ohly och Murad Artin (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 109 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 109 slutar med ”15 och 17” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet noterar inledningsvis att till Amsterdamfördraget finns fogat ett protokoll om asyl för medborgare i EU:s medlemsstater. Dessa nya regler upphäver enligt utskottets uppfattning i det närmaste rätten för EU-medborgare att söka asyl i ett annat EU-land. De undantagsfall när en asylansökan från en EU-medborgare skall tillåtas är utformade på ett sådant sätt att de praktiskt taget aldrig kommer att bli tillämpliga.

Utrikesutskottet har erfarit att UNHCR har uttryckt stor oro över protokollet och hävdar att det står i strid med Genèvekonventionen. Även andra organisationer som Rädda Barnen, Röda korset och Svenska sektionen av Amnesty International har förklarat att asylprotokollet inte är förenligt med Genèvekonventionen. Enligt UNHCR kan beslutet också innebära ett farligt prejudikat för andra regioner i världen. Utrikesutskottet vill påpeka att spridningseffekter kan leda till att den universella tillämpningen av de internationella flyktingöverenskommelserna undermineras.

Vidare menar utrikesutskottet att även om respekten för mänskliga rättigheter i de nuvarande medlemsstaterna är tämligen god i internationell jämförelse kan ett sådant förhållande förändras. Utskottet noterar att bland kandidatländerna för EU-medlemskap finns de som till för några år sedan var demokratier eller rättsstater och menar att rättsstaten inte är lika säkert etablerad i kandidatländerna som i Västeuropa.

Utrikesutskottet noterar vidare att EU-länderna även diskuterar förslag i syfte att skapa ett heltäckande kontrollsystem av asylsökande. Det innebär att om en flykting får avslag på en asylansökan och om han eller hon därefter ansöker om asyl i ett annat medlemsland finns uppgift om avslaget lagrat i ett datasystem och direktavvisning kan ske. Detta är reglerat i Schengenavtalet. Utskottet konstaterar att parallellt med Schengenavtalet förbereds en konvention – Eurodac – varigenom staterna kommer att åläggas att ta fingeravtryck och inhämta personuppgifter på alla asylsökande som är över 14 år. Utrikesutskottet anser att de kontrollsystem som finns eller är under utvecklande utgör ett uppenbart hot mot rättssäkerheten och därför bör motarbetas.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U506 (v) yrkandena 15 och 17 och menar att vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna. Motion U509 (kd) yrkande 15 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande *Amsterdamfördraget och flyktingfrågorna*
att riksdagen med avslag på motion 1998/99:U509 yrkande 15 och med anledning av motion 1998/99:U506 yrkandena 15 och 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 110 börjar med ”Utrikesutskottet delar” och på s. 110 slutar med ”är besvarad” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet anser för sin del att den asylpolitik som bedrivs inom ramen för EU-samarbetet är inhuman och i huvudsak går ut på att återsända flyktingarna till hemländerna eller till närregionerna. Som exempel kan anföras att flyktingar från Turkiet sänds tillbaka trots att EU samtidigt fördömer Turkiet för att landet inte respekterar mänskliga rättigheter.

Utskottet vill framhålla att i och med att Amsterdamfördraget träder i kraft blir Sverige förhindrat att driva en egen nationell asylpolitik och det blir också omöjligt enligt utskottets uppfattning att bevilja asyl till flyktingar från andra EU-länder. Utrikesutskottet ser mycket allvarligt på den mer restriktiva asylpolitik som EU-medlemskapet medfört. Utrikesutskottet anser att en viktig fråga för Sverige att driva som ordförandeland är att asylpolitiken återförs till en nationell nivå och att alla förslag inom ramen för EU-samarbetet som innebär en mer restriktiv asyl- och invandringspolitik stoppas.

Utrikesutskottet anser att vad som anförts med anledning av motion U508 (mp) yrkandena 14 och 15 bör ges regeringen till känna samt att motion U505 (c) yrkande 6 (delvis) är besvarad med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 39 bort ha följande lydelse:

39. beträffande *inriktningen av unionens flyktingpolitik*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:U508 yrkandena 14 och 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför samt förklarar motion 1998/99:U505 yrkande 6 (delvis) besvarad med vad utskottet anför,

39. Finansieringen av Sveriges medlemsavgift till EU (mom. 41)

Lars Ohly, Murad Artin (båda v) samt Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 113 börjar med ”Utrikesutskottet har” och på s. 113 slutar med ”yrkande 2” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar för sin del att kostnaden för Sveriges medlemskap i EU redovisas alltför knapphändigt i årsskrivelsen. Utskottets mening är därför att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för vilka skatter som tillförts för att finansiera medlemsavgiften, hur medlemsavgiften administreras och vad det totalt kostar Sverige att vara medlem i unionen. Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U9 (mp) yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. beträffande *finansieringen av Sveriges medlemsavgift till EU*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U9 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Marianne Samuelsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 114 börjar med ”Utrikesutskottet kan” och på s. 115 slutar med ”yrkande 10” bort ha följande lydelse:

Utrikesutskottet menar för sin del att även om vissa åtgärder vidtagits finns det behov av ytterligare åtgärder för att stärka det svenska språkets ställning i EU.

Utrikesutskottet tillstyrker därmed motion U9 (mp) yrkande 10.

dels att utskottets hemställan under 42 bort ha följande lydelse:

42. beträffande *svenska språkets ställning inom unionens institutioner*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:U9 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilda yttranden

1. EU:s utvidgning, EMU, sysselsättning och placering av EU-organ

Göran Lenmarker, Bertil Persson, Liselotte Wågö och Sten Tolgfors (alla m) anför:

Moderata samlingspartiet menar att Sverige har förlorat politiskt inflytande och inte fullt utnyttjat EU-medlemskapets fördelar när regeringen ställt sig vid sidan av de centrala diskussionerna i EU. Inflytande följer av aktivitet och övertygelse. Intern splittring i regeringsunderlaget har tillåtit överflygla nationella intressen av en stark EU-profil. Kontrasten med Finlands agerande som ny EU-medlem är slående.

När Finland går med i EMU:s tredje steg, står den svenska regeringen utan uppfattning. I stället för att aktivt bilda opinion för en ståndpunkt väljer regeringen att låta opinionsvinden driva frågan.

När Finland ägnar tiden åt att vinna inflytande över för landet centrala europeiska frågor, som den nordliga dimensionen av EU, ägnar sig den svenska regeringen åt vardagsfrågor, i och för sig viktiga, men ändå i en helt annan division.

Sverige behöver en tydlig och engagerad röst i Europa.

EU:s utvidgning

Utvidgningen av EU är en historisk möjlighet och den fråga som måste vara högst prioriterad på den svenska EU-dagordningen.

Det är centralt att Sverige verkar för att utvidgningsprocessen drivs vidare så att de första kandidatländerna kan bli medlemmar 2003.

Utvidgningen av EU sker i enlighet med kommissionens förslag, fastställt av stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet.

De länder som kommissionen bedömt kommit längst i sitt reformarbete inledde den 31 mars förhandlingar om medlemskap. Till denna grupp hör de utpekade sex länderna Estland, Polen, Ungern, Tjeckien, Slovenien och Cypern. Att ett baltiskt land finns med i den första gruppen som inleder förhandlingar är ett mycket viktigt principgenombrott. Lettland, Litauen, Bulgarien, Rumänien och Slovakien ges möjlighet att inleda förhandlingar efter beslut av medlemsländerna och kommissionen, så snart de uppfyller villkoren för detta.

Varje land måste bedömas efter egna meriter. Lettland bedömdes av kommissionen hösten 1998 ha gjort stora framsteg och föreslogs få inleda förhandlingar under 1999. Även Litauen konstaterades ha gjort framsteg. Tyvärr följde inte Europeiska rådet kommissionens rekommendation. Lettland och Litauen är kvalificerade för förhandlingar och bör få inleda sådana i år.

Den svenska regeringen och utskottsmajoriteten söker ge intryck av att det är ett svenskt förslag som ligger till grund för utvidgningen. Så är inte fallet. Den svenska regeringen hade krävt gemensam förhandlingsstart för alla de tio kandidatländerna, vilket det alltså inte är fråga om. De sex länder som nu fått börja förhandla har getts ett ”snabbare spår” mot medlemskap.

Den svenska regeringens krav hade inneburit att inledningen av konkreta medlemsförhandlingar skulle försenas från våren 1998 till 1999. Vi moderater motsatte oss en försening av utvidgningen.

Natoutvidgningen

Varje land har rätt att självt göra sina säkerhetspolitiska vägval. Estland, Lettland och Litauen strävar alla efter medlemskap i Nato.

Östersjöområdet i vid mening kommer fortsatt att vara en region av stor säkerhetspolitisk och strategisk betydelse. Det finns problem som de säkerhetspolitiska systemen måste vara kapabla att hantera.

Det ligger i de baltiska staternas intresse att de vinner medlemskap i Nato. Det är i Sveriges intresse att länderna i närområdet integreras i den västeuropeiska säkerhetsordningens alla delar. Vi – liksom andra länder – lever tryggare med trygga grannar.

Den nyligen genomförda utvidgningen av Nato till bl.a. Polen är betydelsefull för Sverige och stabiliteten i Östersjöområdet. En utvidgning av Nato till en eller flera av de baltiska staterna skulle också ha positiv betydelse för regionen.

Sverige är förhindrat att inifrån hjälpa de baltiska staterna att vinna medlemskap i Nato, eftersom vi själva står utanför. Samtidigt avstår regeringen från att göra det den skulle kunna för att hjälpa dem utifrån.

Ända sedan Göran Persson besökte Lettland 1996 har regeringens syn på de baltiska grannländernas strävan efter Natomedlemskap varit ett frågetecken.

Majoriteten i utskottet understryker nu att de saknar en uppfattning och en position i frågan. Socialdemokraternas oförmåga att hantera grannländernas vilja till Natomedlemskap är ett tecken på säkerhetspolitisk eftersläpning.

Eftersom de inte kan hantera Sveriges relation till Nato, kan de heller inte hantera andras.

1998/99:UU10

Sverige bör understödja de baltiska staternas strävan efter Nato-medlemskap.

EMU

Att införa begränsningar för kapitalets rörlighet vore inte bara en åtgärd i strid med EU:s grundtankar om fri rörlighet för människor, varor, tjänster och kapital utan framstår som än mer apart när de flesta av EU:s medlemsländer dessutom har en gemensam valuta. Det innebär att stora möjligheter öppnar sig också för småsparare och småföretagare att spara, investera, handla och konsumera på hela den europeiska marknaden. Valutaregleringar hör den inåtvända isolationistiska politiken till.

Sysselsättningen

Moderata samlingspartiet menar vidare att regeringen underlåter att följa de sysselsättningsrekommendationer som EU lagt fast och som regeringen själv medverkat till att besluta. Regeringen har underlåtit att sänka skatten på arbete och heller inte avreglerat arbetsmarknaden.

Regeringen klarar inte att fullt ut tillgodogöra Sverige delar av Europasamarbetet som verkligen kan ha en positiv effekt på den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen, som den gemensamma valutan.

EU-organ

Sverige bör verka för att ett EU-organ inom IT-området lokaliseras till Sverige. Det är ett område där svensk forskning, företagande och tillämpning ligger långt framme. En framsynt lagstiftning på IT-området är av största betydelse för både Sveriges och Europas möjligheter att utnyttja den nya tekniken och den nya ekonomins möjligheter.

2. Vissa handelsfrågor (mom. 31)

Göran Lennmarker, Bertil Persson, Liselotte Wågö och Sten Tolgfors (alla m) anför:

Vägen till välstånd för utvecklingsländerna går via internationell handel, precis som den en gång gjorde för Sverige.

Det är vanligt att handelsklausuler om miljö- och arbetsförhållanden lyfts fram som ett sätt att hjälpa människor i utvecklingsländerna. Det får dock inte vara så att synbart idealistiska argument används för att dölja protektionistiska ambitioner.

De som argumenterar för att miljö- och olika arbetsmarknadskrav skall drivas gentemot utvecklingsländerna riskerar att förvärpa den situation de vill förbättra. I takt med stigande välstånd kan däremot brister avhjälpas.

Det råder brist på konkretion i resonemangen om klausuler om miljö och arbetsvillkor. Vilka åtgärder som underlåtenhet att följa klausuler om miljö och arbetsvillkor skulle leda till, samt om dessa klausuler skulle gälla generellt eller endast undertecknande länder är oklart, liksom hur miljökostnader skulle integreras i prissättning vid internationell handel.

Sverige bör aktivt motverka alla protektionistiska tendenser.

Verksamheten i Europeiska unionen under 1998

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 april 1999 beslutat bereda bl.a. konstitutionsutskottet tillfälle att senast den 23 april yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998 i de delar som har samband med konstitutionsutskottets beredningsområde samt över en motion som väckts med anledning av skrivelsen och vissa motioner från den allmänna motionstiden.

Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till följande frågor.

- Skrivelsens inriktning och omfattning,
- EU:s institutionella struktur,
- folkomröstning om medlemskap och nya fördrag,
- öppenhet och insyn,
- gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen,
- svenska språkets ställning i EU-arbetet,
- registrering av lobbyister,
- förberedelser för det svenska ordförandeskapet,
- EG:s anslutning till Europakonventionen samt
- utträde ur unionen.

Konstitutionsutskottet yttrar sig därvid över följdmotionen 1998/99:U9 (mp) yrkandena 1, 4, 8–12 samt motionerna 1998/99:U501 (mp) yrkandena 1–3, 1998/99:U505 (c) yrkandena 1–3, 5 och 6, 1998/99:U506 (v) yrkande 1, 1998/99:U508 (mp) yrkandena 1 och 2 från den allmänna motionstiden 1998.

Med eget yttrande överlämnar konstitutionsutskottet motionerna 1998/99:K210 yrkande 4 (mp), 1998/99:K319 (m), 1998/99:U506 (v) yrkandena 2, 3, 6, 7 och 18, 1998/99:U507 (fp) yrkandena 4 och 6, 1998/99:U508 (mp) yrkandena 3–7 samt 1998/99:U509 (kd) yrkandena 1, 18 och 19.

Utskottet

Skrivelsens inriktning och omfattning

Skrivelsen

Skrivelsen inleds med ett övergripande avsnitt om samarbetet i Europeiska unionen som ett svenskt och europeiskt intresse. Under 1998 präglades EU enligt skrivelsen av arbetet med att fördjupa samarbetet mellan länderna och den historiska uppgiften att utvidga unionen. Det framhålls att det är en grundbult i EU att genom integration och samarbete knyta Europas länder och folk så nära att krig inte skall kunna uppkomma. Stater som i sekler har bekämpat varandra kan inte föra krig när de är nära sammanflätade ekonomiskt, socialt och politiskt. En utvidgning av EU bidrar till ökad säkerhet, fördjupad demokrati samt social och ekonomisk utveckling i Sveriges när-område, men också i hela Europa.

EU strävar att inrikta sig på områden som upplevs som relevanta för medborgarna. Detta kommer enligt regeringen att bli tydligt när Amsterdamfördraget träder i kraft. Det gäller bl.a. områden som starkt prioriteras av Sverige, som sysselsättning, miljö, jämställdhet och konsumentskydd.

Ett avsnitt i skrivelsen tar upp Amsterdamfördraget. Genom Amsterdamfördraget, som undertecknades den 2 oktober 1997, görs substansändringar i de grundläggande fördragen. Fördraget innehåller även en förenkling av de grundläggande fördragen genom att ett stort antal bestämmelser som inte längre anses aktuella upphävs och artiklarna i EG-fördraget och Unionsfördraget numreras om. Sveriges ratifikationsinstrument deponerades den 15 maj 1998 hos Italiens regering.

De åtgärder som behöver genomföras för att fördraget skall fungera till fullo från det datum det träder i kraft gäller bl.a. Schengensamarbetet, GUSP, säkerhetsfrågor vid rådssekretariatet, institutionella frågor, nya bestämmelser om öppenhet samt dataskydd. Praktiska bestämmelser behövs för det nya medbeslutandeförfarandet för parlamentet.

I skrivelsen redovisas också kommissionens fortsatta informationsinsats kallad Dialogen med medborgarna. I det nya initiativet ges information via Internet med samma utgångspunkt som det tidigare informationsinitiativet Medborgarnas Europa. Kommissionen arbetar med en motsvarande satsning för näringslivet – Dialogen med företagen, en hemsida med länkar till viktiga områden på den inre marknaden.

I bilaga till skrivelsen redovisas ett åttiotal viktigare förordningar, direktiv och beslut som antagits av rådet under 1998, utan uppgift om var i skrivelsen rättsakterna omnämns. I några fall redogörs i skrivelsen för hur Sverige ställt sig. Endast i en mindre del av de fall då rättsakter omnämns i skrivelsen finns direktivnummer eller dokumentnummer angivna i texten.

Andra bilagor är bl.a. förteckningar över viktigare rekommendationer, yttranden och meddelanden (34 st.), svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten 1998, viktigare domar meddelade av EG-domstolen under 1998, viktigare internationella avtal ingångna 1998, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP): gemensamma ståndpunkter och åtgärder samt uttalanden, samarbete i rättsliga och inrikes frågor: konventioner, gemensamma åtgärder m.m. samt EU-budgeten 1998.

Motionen

I följdmotionen U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) framförs på flera punkter krav på *utförligare information i kommande regeringsskrivelser om verksamheten i Europeiska unionen*. Bland annat begärs utförligare redogörelser av kommissionens handlingsprogram under året och dess informationsinsatser (yrkandena 1 och 4). När det gäller kommissionens handlingsprogram framhålls att de av Sverige prioriterade frågorna bör kunna jämföras med kommissionens målsättningar för att det skall framstå tydligare varför Sverige ibland måste stå tillbaka. För att få en ökad förståelse för EU:s utveckling är det nödvändigt att vara tydlig kring vilka politiska diskussioner som förs inom EU. Skrivelsens redogörelse för kommissionens informations-

satsningar bör kompletteras med uppgift om hur mycket pengar som avsatts för information inom Sverige och vilka grupper och organisationer som fått del av EU-medel för informationskampanjer.

Motionärerna begär också att överträdelseärendena redovisas på sådant sätt att utfallet av kommissionens klagomål och Sveriges ståndpunkt tydligt framgår (yrkande 9). Vidare begärs att samtliga direktiv, som det fattats beslut om, redovisas i kommande årsberättelser tillsammans med uppgift om vilka länder som röstat emot respektive lagt ned sin röst (yrkande 11). Motionärerna framhåller att det nu inte ens framgår när Sverige röstat emot.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet beslutade i februari 1999 betänkande 1998/99:KU11 EU-frågornas behandling i riksdag och regering. Utskottet välkomnade där att regeringen redovisar sin syn på utvecklingen i EU i skrivelser och propositioner, vilka blir föremål för riksdagsbehandling. Utskottet fann det också positivt att regeringen i den årliga skrivelsen om utvecklingen i EU redovisar sitt agerande och sina ställningstaganden beträffande olika EU-frågor. Den nu aktuella berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen ger, som också framhålls i motion U9, en god och översiktlig bild över utvecklingen inom EU. Enligt konstitutionsutskottets mening har skrivelsen dock ännu inte till fullo funnit sina former. I skrivelsen redovisas i en bilaga i enlighet med förarbetena (prop. 1994/95:19, s. 537) viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet under det gångna året. Däremot redovisas inte Sveriges ställningstagande vid varje beslutstillfälle. Utskottet är medvetet om att detta inte alltid låter sig göra på ett meningsfullt sätt. Det förtjänar också att påpekas att ställningstaganden växer fram successivt. Med beaktande av detta vore det likväl en fördel om skrivelsens redovisning kunde göras mer informativ i detta hänseende. Utskottet anser vidare att det skulle vara en fördel om det i bilagan angavs var i skrivelsen rättsakterna redovisas och att direktiven, liksom kommissionsdokumenten, angavs med sina nummer i texten. Överträdelseärendena bör också kunna redovisas utförligare i kommande skrivelser om verksamheten i EU. Enligt konstitutionsutskottets mening bör detta med anledning av motion U9 yrkandena 9 och 11 ges regeringen till känna.

Utskottet är inte berett att nu förorda ett tillkännagivande om att samtliga direktiv, kommissionens arbetsprogram eller kommissionens informations-satsningar måste redovisas i skrivelsen. Enligt utskottets mening måste regeringen ha ett eget utrymme att göra de avvägningar som behövs för att skrivelsen skall ge en överskådlig och övergripande bild av verksamheten i Europeiska unionen under det föregående året. Motion U9 yrkandena 1 och 4 avstyrks.

Skrivelsen

Institutionernas funktion, liksom huvuddragen i deras verksamhet under 1998, redovisas i regeringens skrivelse.

De politiska riktlinjerna för unionens utveckling fastställs av *Europeiska rådet*, som består av medlemsstaternas stats- och regeringschefer samt Europeiska kommissionens ordförande, biträdda av medlemsländernas utrikesministrar samt en medlem av kommissionen.

Ministerrådet, EU:s beslutande och lagstiftande organ, är det forum där medlemsstaterna för fram, diskuterar och sammanjämkar sina synpunkter. Rådet fattar beslut om lagstiftning på grundval av kommissionens förslag. Sådana beslut tas i ökad omfattning i medbeslutande tillsammans med Europaparlamentet. Majoritetsröstning tillämpas numera för mer än tre fjärdedelar av alla beslut. Röstreglerna i rådet vid beslut med kvalificerad majoritet bygger på att varje stat har ett visst röstetal som varierar mellan två och tio. Sverige har fyra av de totalt 87 rösterna. Rådet har under 1998 haft drygt 200 aktiva arbetsgrupper. Rådet har sammanträtt 94 gånger i sina olika sammansättningar, förutom ett antal informella möten. Budgeten för 1998 avsåg 2 534 anställda och driftskostnaden var budgeterad till 320 miljoner ecu.

Europeiska kommissionen består av 20 ledamöter, som i sitt arbete skall agera i unionens allmänna intresse under full oavhängighet. Kommissionen är ett opartiskt organ och skall övervaka tillämpningen av fördragets bestämmelser och de beslut som fattas på grundval av fördragen. Den kan väcka talan inför EG-domstolen mot andra institutioner eller medlemsstaterna för att de åsidosatt fördraget. Sverige har under 1998 mottagit 57 formella underrättelser från kommissionen, huvudsakligen om utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv. I några fall rör det sig om felaktig tillämpning av EG-rätten. Kommissionen har under 1998 till Sverige lämnat över 15 motiverade yttranden, vilka lämnas i sådana fall där kommissionen vidhåller sin uppfattning efter det att formell underrättelse avgetts och besvarats. Åtta av dessa avser utebliven anmälan om fullständigt genomförande av EG-direktiv och sju ärenden gäller felaktig tillämpning av EG-rätten. Under hösten 1998 beslutade kommissionen föra ett ärende som gäller Sveriges bilaterala luftfartsavtal med USA till EG-domstolen.

Kommissionen är också den institution som har rätt att ta initiativ till lagstiftning. Vad gäller det mellanstatliga samarbetet har kommissionen med några undantag samma rätt som medlemsstaterna att lägga fram förslag. Kommissionen har även en verkställande roll, framför allt rörande den inre marknadens funktion och utveckling, samt på de områden i övrigt där befogenheter att genomföra delegerats. Internt har kommissionen fortsatt sitt arbete med SEM 2000 och MAP 2000 som utgör ett brett program för interna reformer inom kommissionen. Målet är att steg för steg för omvandla hela förvaltningen för att skapa en modern administration. Ett förslag har också förberetts om tillskapandet av en oberoende struktur för både externa och interna bedrägeriutredningar, samt ett förslag till reform av systemet verkställighetskommittéer, den s.k. kommittologin. Kommissionens driftsbudget

för 1998 uppgick till totalt 2 843 miljoner ecu och omfattade 21 495 anställda.

Europaparlamentet har lagstiftande befogenheter och budgetmakt. Parlamentet utövar demokratisk kontroll över verksamheten inom unionen, dels genom att ställa frågor till rådet och kommissionen, dels genom att granska EU:s räkenskaper och bevilja ansvarsfrihet för kommissionen. Parlamentet har även möjlighet att avsätta kommissionen genom misstroendevotum. Denna möjlighet att påverka beslut har successivt förstärkts och kommer att förstärkas ytterligare när Amsterdamfördraget träder i kraft. Av parlamentets 626 ledamöter är 22 från Sverige. Det finns 8 olika partigrupper samt ett litet antal grupplösa ledamöter. Närmare 100 politiska partier finns representerade. Arbetet bedrivs i 20 fasta utskott och vid behov kan även tillfälliga utskott inrättas. Under 1998 har parlamentet varit aktivt bl.a. när det gällt mänskliga rättigheter, miljö och sociala frågor. Andra viktiga frågor har varit Agenda 2000 och utvidgningen. Från parlamentets sida har man föreslagit och fått gehör för att ett särskilt fristående organ inrättas för att bekämpa korruption och bedrägerier med EU-medel. I detta sammanhang kan nämnas att kommissionen nyligen beslutat avgå sedan en oberoende expertgrupp som tillsatts av parlamentet riktat allvarlig kritik om bl.a. oegentligheter mot delar av verksamheten.

Under året har Europaparlamentet även lagt fram förslag om gemensamma principer för medlemsstaternas valsistem för val till Europaparlamentet samt förslag till ny ledamotsstadga.

Sedan den *européiska ombudsmannafunktionen* inrättades 1995 har det förekommit 3 520 klagomål. 30 % av dessa klagomål har fallit inom ombudsmannens kompetensområde. Utredningar har gjorts i 552 fall. De flesta klagomålen har gällt brist på information, försumlighet och diskriminering. Parlamentets budget för 1998 avsåg 4 110 anställda och driftskostnaden var budgeterad till 908 miljoner ecu.

EG-domstolens huvudsakliga uppgifter är att tolka och döma i tvister om tillämpningen av EG-rätten. Den vanligaste måltypen är mål om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EG-fördraget. En annan måltyp är mål om fördragsbrott enligt artikel 169, där kommissionen eller en medlemsstat kan väcka talan mot en annan medlemsstat som har underlåtit att uppfylla sina förpliktelser enligt fördraget. Under 1998 begärde nationella domstolar förhandsavgörande i 264 fall. Av dessa kom 6 från svenska domstolar. Den svenska regeringen yttrade sig under året skriftligen i 8 mål om förhandsavgörande. Sverige väckte i ett fall talan mot rådet och regeringen ansökte dessutom under året om intervention i 2 mål vid förstainstansrätten.

Motionerna

Flera motioner från den allmänna motionstiden 1998 tar upp frågor kring formerna för samarbetet inom EU. I motion U506 av Gudrun Schyman m.fl. (v) begärs tillkännagivanden till regeringen om att riksdagens ställning i EU:s beslutsprocess bör stärkas och att EU-kommissionens initiativmakt bör minskas till förmån för de nationella parlamentens (yrkandena 3 och 6). Sverige bör enligt motionärerna arbeta för att EU skall demokratiseras och

att EU:s beslutanderätt skall avgränsas och inskränkas. Den demokratiska legitimiteten kan förstärkas genom att mer reell beslutsmyndighet återförs till nationell nivå så att de nationella parlamenten stärks. Därmed kan den mellanstatliga karaktären av samarbetet stärkas. I de fall det krävs bindande EU-regler skall de vara minimiregler, som tillåter en mer progressiv nationell lagstiftning. Målet är att riksdagen skall ha initiativ- och förslagsrätt till nya lagar inom EU.

Birger Schlaug m.fl. (mp) anser i motion U508 att en prioriterad fråga för Sverige som ordförandeland bör vara att driva att EU för över kompetens till medlemsländerna och helt skalar bort sådana politiska områden som löses bäst på nationell nivå (yrkande 4). EU:s omfattande centralisering är ett strukturfel i sig. När beslut flyttas allt längre från de som berörs tappar människorna lusten att engagera sig vilket i sin tur urholkar demokratin. Sverige bör driva frågan om hur EU kan omvandlas till att i högre grad vara ett mellanstatligt samarbete (yrkande 5). Det bör vara en prioriterad uppgift för Sverige i samband med nästa regeringskonferens att driva frågan hur EU kan omvandlas i detta syfte. Helt klart är att EU-kommissionens roll i en sådan struktur måste minska och att dess ensamrätt att lägga förslag måste försvinna. Naturligt vore att i stället ge de nationella parlamenten beslutsrätt (yrkande 7). Även om kommissionen har makten över vilka nya förslag EU skall lägga fram är det ministerrådet som fattar de slutgiltiga besluten – inom vissa politiska områden efter yttrande från EU-parlamentet. Denna uppdelning gör det mycket svårt att utkräva politiskt ansvar från ansvariga politiker. Att inte kunna utkräva politiskt ansvar är en oerhörd tillbakagång för demokratin, vilket till viss del kommit till uttryck i det låga valdeltagandet till EU-parlamentet. EU:s politiska organisation måste enligt motionen förändras på ett sätt som möjliggör för väljarna att utkräva politiskt ansvar (yrkande 6).

I motion U509 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) framhålls att det är en angelägen uppgift för Sverige att föra fram krav på att nuvarande proportion när det gäller viktningen av röster i rådet bevaras (yrkande 18). Ett väl fungerande EU förutsätter att även de mindre länderna finner det värt att bidra med kreativa lösningar på gemensamma problem och att dessa länders medborgare upplever delaktighet i europeisk politik. I den lagstiftande processen måste Europaparlamentets roll stärkas för att göra parlamentet mer jämställt med rådet. Även i framtiden måste Europaparlamentet ha en sådan utformning att även de mindre ländernas landskap får fullgod representation (yrkande 19).

Konstitutionsutskottets bedömning

Frågan om en högre grad av mellanstatlighet i samarbetet i Europeiska unionen var föremål för konstitutionsutskottets bedömningar i yttrandet till utrikesutskottet över Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y). Konstitutionsutskottet avstyrkte då bl.a. ett motionsyrkande (v) liknande motion 506 yrkandena 3 och 6. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att legitimitet och effektivitet i EU-samarbetet likaväl som medbestämmande och demokratisk kontroll borde vara ledstjärnor för Sveriges agerande även i det framtida EU-samarbetet. Konstitutionsutskottet såg ingen anledning för

riksdagen att, som begärts i motioner, på förhand ta avstånd från ytterligare steg mot överstatlighet eller begära att regeringen verkar för att fördragen ändras i mer mellanstatlig riktning. En fördjupning av samarbetet kunde enligt utskottet inom vissa områden bidra till att EU:s mål förverkligas snabbare och effektivare. Det vore därför enligt konstitutionsutskottet oklokt att låsa sig för att inte inom vissa områden kunna öka inslagen av överstatligt samarbete. Samtidigt fanns det, enligt utskottet, frågor som bäst hanteras på nationell nivå. Olika delar av samarbetet måste alltid kunna förändras i riktning mot mer eller mindre överstatlighet, inte minst beroende på hur utvidgningsprocessen utvecklar sig. Det sagda innebar dock inte att konstitutionsutskottet förespråkade en utveckling i federalistisk riktning. Konstitutionsutskottet gör inte nu någon annan bedömning utan anser att motionerna 506 yrkandena 3 och 6 samt 508 yrkandena 4, 5 och 7 bör avstyrkas.

Utskottet är därmed inte heller berett att tillstyrka motion U508 yrkande 6 om förändring av EU:s politiska organisation för att väljarna skall kunna utkräva ett politiskt ansvar. Utskottet vill framhålla att Amsterdamfördraget innebär en förstärkning av parlamentets ställning genom att medbeslutandeprocessen skall vara den normala beslutsprocessen för frågor som kan betecknas som egentliga lagstiftningsfrågor. Det kan inte heller bortses från att kommissionen är beroende av att den beviljas ansvarsfrihet av parlamentet. Politiskt ansvar kan således delvis utkrävas av väljarna i valet till Europaparlamentet. Vidare kan politiskt ansvar för det svenska agerandet i ministerrådet utkrävas i val till den svenska riksdagen.

Frågorna om representation i parlamentet och om röstviktning behandlades i regeringens proposition 1997/98:58 om Amsterdamfördraget. Där redovisades att när fördelningen av nya platser i parlamentet skall ändras skall enligt artikel 138 i EG-fördraget antalet ledamöter från varje land garantera en adekvat representation. Vidare angavs att frågan om ändring av nuvarande regler för viktning av rösterna vid beslut med kvalificerad majoritet i rådet diskuterades in i det sista utan att medlemsstaterna kunde enas om en reform. Konstitutionsutskottet (yttr. 1997/98:KU9y) beklagade vidare att frågorna om viktningen av medlemsstaternas röster skjutits på framtiden. En lösning hade underlättat den fortsatta utvidgningsprocessen. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att en reform när det gäller röstviktningen i rådet måste ske med beaktande av de mindre medlemsstaternas intressen. Eftersom EU är ett samarbete mellan självständiga stater var det naturligt att fördelningen av rösterna i rådet inte motsvarar den befolkningsmässiga fördelningen. Konstitutionsutskottet vidhåller dessa bedömningar och avstyrker motion U509 yrkandena 18 och 19 (kd).

Folkomröstning

Motionerna

Birger Schlaug m.fl. (mp) begär i motion U501 att riksdagen beslutar att varje genomgripande förändring av EU:s grundlagar skall underställas en folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna. Motionärerna anser vidare att svenskarna bör höras i en folkomröstning om vad man anser om

fortsatt deltagande i det nya EU som vuxit fram. Den fråga som väljarna skall svara på bör formuleras kristallklart så att inga missförstånd kan uppstå (yrkandena 2 och 3).

1998/99:UU10
Bilaga

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet behandlade våren 1998 frågan om folkomröstning med anledning av Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y). I likhet med regeringen kunde konstitutionsutskottet inte finna att samarbetet inom EU genom fördraget ändrat karaktär på något avgörande sätt. Utskottet delade regeringens bedömning att någon folkomröstning om fördraget inte var påkallad.

Konstitutionsutskottet anser inte att det finns anledning att nu förorda en folkomröstning om fortsatt medlemskap i EU och avstyrker därför motion U501 yrkande 3 (mp). Konstitutionsutskottet är inte heller berett att nu ta ställning till frågan om folkomröstningar inför framtida förändringar av fördragen. Enligt konstitutionsutskottets mening skulle det vara svårt att tillämpa den föreslagna ordningen mot bakgrund av att det kan förutsättas råda delade meningar om vad som skall anses vara genomgripande förändringar. En lämpligare ordning synes vara att från fall till fall ta ställning till behovet av folkomröstning. Motion U501 yrkande 2 (mp) avstyrks följaktligen.

Öppenhet och insyn i EU:s institutioner

Skrivelsen (avsnitt 39.13)

Enligt den nya artikeln i EG-fördraget om handlingsoffentlighet skall allmänheten ha rätt till tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar. Allmänna principer och nödvändiga sekretessregler skall beslutas av rådet i en rättsakt som skall gälla alla tre institutionerna. Rättsakten skall antas inom två år från det att Amsterdamfördraget trätt i kraft. För att tidsfristen skall kunna hållas är det enligt regeringen nödvändigt att kommissionen lämnar ett förslag till rättsakt till rådet ganska snart efter fördragets ikraftträdande. För Sverige är det angeläget att försöka få inflytande på rättsaktens utformning redan under utarbetandefasen i kommissionen. Som ett första led i detta har inom Regeringskansliet utarbetats en promemoria som överlämnats till rådet, kommissionen och Europaparlamentet. I promemorian redovisas Sveriges inställning till fem principfrågor som kommissionen har att ta ställning till vid utarbetandet av sitt förslag. Principfrågorna gäller valet av instrument för rättsakten, vilka handlingar den bör gälla, hur nödvändiga begränsningar i rätten att ta del av handlingar bör åstadkommas, hur framställningar om att få ut handlingar bör hanteras samt registrering av handlingarna. I promemorian redovisas också den svenska inställningen till principfrågorna i stort sett i enlighet med den ordning som gäller i Sverige. I juni 1998 avgavs en rapport av rådets generalsekretariat, vari konstateras att antalet begärda och utlämnade handlingar enligt rådets nuvarande regler om handlingsoffentlighet från 1993 har ökat.

I motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) begärs att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag kring hur EU:s offentlighetsprincip bör utformas (yrkande 8). Motionärerna hänvisar till att Amsterdamfördraget öppnar för införandet av en rättsakt som reglerar allmänhetens rätt till tillgång till EU-parlamentets, ministerrådets och kommissionens handlingar. För att klara den tvååriga tidsfristen är det enligt motionärerna nödvändigt att snarast dra upp riktlinjer för hur handlingsoffentligheten skall utformas. En proposition i frågan bör föreläggas riksdagen. För att få ett så bra resultat som möjligt är det enligt motionärerna angeläget att regeringen inhämtar synpunkter från riksdagspartierna i syfte att nå fram till ett förslag som kan drivas i enad front både av regeringen i ministerrådet och av de svenska representanterna i Europaparlamentet. I motion U508 av Birger Schlaug m.fl. (mp), yrkande 3, begärs att Sverige som ordförandeland driver att meddelarfrihet och en offentlighetsprincip liknande den svenska införs inom alla EU:s organ. Den nuvarande bristen på insyn öppnar för påverkan av lobbyister som är anställda av kapitalstarka intressenter, och även för möjligheter till en mycket omfattande korrupktion. Om offentlighetsprincip och meddelarfrihet infördes skulle korrupktionen bekämpas effektivare samtidigt som det skulle leda till bättre politiska beslut och öppna för medborgarnas insyn. Detta är enligt motionen en sådan fråga som måste vara högt prioriterad att driva under ordförandeskapet. I motion K210 yrkande 4 av Birger Schlaug m.fl. (mp) tas frågan om öppenhet i det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande upp. De åsikter och hållningar som den svenska regeringen genom olika representanter bedriver i kommittéerna måste spridas och utvecklas i en offentlig diskussion. Riksdagen bör uppdra åt regeringen att återkomma med förslag om hur det svenska arbetet i EU:s kommittéväsande skall öppnas och demokratiseras.

Offentlighetsprincipen tas också upp i motion U506 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 2 och 7. En demokratisering av EU kräver full insyn i lagstiftningsprocessen och offentlighet i EU:s förvaltning. Löftet att den svenska offentlighetsprincipen inte skulle rubbas vid ett inträde i EU har inte infriats. Ett minimikrav är enligt motionärerna att regeringen regelbundet redovisar vilka handlingar som helt eller delvis bedömts vara sekretessbelagda av hänsyn till EU och dess medlemsstater. Det är enligt motionärerna bra att öppenheten nu ges fördragsmässig status i Amsterdamfördraget, trots att det inte handlar om att införa en offentlighetsprincip av svenskt snitt. En svaghet är att handlingsoffentligheten begränsas till rådet, kommissionen och parlamentet. Domstolen och andra institutioner borde också omfattas av de grundläggande öppenhetsreglerna. De borde också utsträckas till de hundratalens kommittéer som verkar inom kommissionen, till Coreper, de ständiga representanternas kommitté, inklusive dess undergrupper samt till förlikningsförfarandet mellan parlamentet och rådet.

Också i motion U507 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) understryks vikten av ökad öppenhet (yrkande 6). För att invånarna i medlemsländerna skall få ett förtroende för EU måste ansvar, närhet, öppenhet och mångfald vara grundprinciperna för all maktutövning. Kravet på öppenhet innebär att EU måste

Tidigare behandling

I konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet om Amsterdamfördraget (ytr. 1997/98:KU9y) behandlades flera motioner om öppenhet och insyn i EU:s institutioner. Konstitutionsutskottet delade regeringens uppfattning att förhandlingsresultatet när det gällde öppenhet för unionsmedborgarna var mycket tillfredsställande ur svensk synvinkel. Utskottet ville dock understryka vikten av att de tillämpningsregler rådet skall utarbeta inom två år från fördragets undertecknande verkligen motsvarar intentionerna att offentlighet skall vara huvudregel och sekretess bara gälla i undantagsfall. Utskottet såg med tillfredsställelse att regeringen avsåg att göra offentliga register till en huvudfråga när tillämpningsreglerna skall utarbetas. Enligt vad konstitutionsutskottet inhämtat hade ett arbete inletts i rådet i syfte att upprätta ett diarium över rådets icke hemligstämplade handlingar, vilka skall vara sökbara på Internet. Diariet kommer troligen att inrymma 20 000 titlar. Konstitutionsutskottet hade vidare inhämtat att det i förstainstansrätten pågick ett mål om huruvida de s.k. kommitologikommittéerna är delar av kommissionen och därmed omfattas av kommissionens regler om handlingars offentlighet. Det fanns anledning att anta att den rättsakt som utarbetas kommer att tjäna som förebild för andra EU-institutioner och för EU-organen. Konstitutionsutskottet fann motionsyrkandena tillgodosedda med det anförda.

Europaparlamentets resolution

Den 12 januari 1999 utfärdade Europaparlamentet en resolution om öppenhet inom Europeiska unionen. I resolutionen understryks vikten av ökad öppenhet. Främjandet av öppenhet sägs inte enbart vara en fråga om allmänhetens tillgång till handlingar utan måste även inbegripa andra områden som ökad öppenhet i samband med EU-sammanträden, ökad användning av Internet, ökad klarhet och enkelhet hos EU-texter, bibehållande av flerspråkighet inom EU:s institutioner och förbättring av kvaliteten på EU:s informationskampanjer. Handlingar bör ges en mer exakt definition och inkommande handlingar och handlingar som härrör från en institution bör omfattas av reglerna. Offentliga register bör upprättas vid alla EU:s institutioner. Ett förenklat klassificeringssystem för hemliga handlingar behövs och undantagen bör definieras strängare. Varje begäran som inte besvarats inom viss tid bör anses beviljad.

Konstitutionsutskottets bedömning

Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén har den 15 april 1999 i riksdagen lämnat information från regeringen om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU år 2001. Regeringen avser att utnyttja det utrymme som finns för att sätta prägeln på ordförandeskapet och EU-samarbetet. Fem prioriteringar skall därvid göras, bl.a. gäller det en union anpassad till medborgarnas

krav och önskemål, sysselsättningsfrågorna, EU:s utvidgning samt fördjupning av relationerna mellan EU och omvärlden. Den första prioriteringen som redovisades var att regeringen vill bidra till en öppnare, modernare och mer jämställd union. Genom Amsterdamfördraget har man kommit en bit på väg med ökad öppenhet och insyn i EU-institutionernas arbete. Den handel-seutveckling som ledde fram till kommissionens avgång har understrukt betydelsen av detta. Det är enligt regeringen uppenbart att vårt synsätt omfattas av alltfler.

Konstitutionsutskottet ser med tillfredsställelse att frågan om öppenhet och insyn i EU-institutionernas arbete är en prioriterad fråga för det svenska ordförandeskapet. Konstitutionsutskottet utgår från att regeringen redovisar för riksdagen hur arbetet med frågan utvecklas. Mot bakgrund av att regeringen sålunda uttryckligt tagit ställning för öppenhet och insyn i EU-institutionerna som en prioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet saknas anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen i detta avseende. Utskottet anser således att motion U508 (mp) yrkande 3 bör avstyrkas.

Konstitutionsutskottet gör ingen annan bedömning än motionärerna om det angelägna i att Sverige verkar för en högre grad av öppenhet och insyn i EU:s institutioner efter en modell liknande den svenska. Enligt konstitutionsutskottets mening saknas dock anledning att förutsätta annat än att regeringen målmedvetet arbetar för utökad öppenhet och insyn i EU:s institutioner på alla nivåer. Enligt konstitutionsutskottets mening behövs således inte något tillkännagivande till regeringen i detta avseende. Konstitutionsutskottet anser därför att även motionerna K210 yrkande 4 (mp), U506 yrkandena 2 och 7 (v) samt U507 yrkande 6 (fp) bör avstyrkas.

Konstitutionsutskottet anser också att motion U9 yrkande 8 (mp) om att regeringen skall återkomma till riksdagen med proposition kring utformningen av EU:s offentlighetsprincip bör avstyrkas. Enligt konstitutionsutskottets mening är frågan av sådan art att den i stället bör bli föremål för information till konstitutionsutskottet och samråd i EU-nämnden. I detta sammanhang kan nämnas att justitieministern den 4 juni 1998 skriftligen informerade konstitutionsutskottet om genomförandet av Amsterdamfördragets bestämmelser om handlingsoffentlighet, bl.a. redovisades den ovan beskrivna princippromemoria som utarbetats i Regeringskansliet och överlämnats till EU:s institutioner.

Gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen

Skrivelsen (avsnitten 39.14 och 7.2.2)

I förklaring 39 i bilagan till Amsterdamfördragets slutakt uppmanade regeringskonferensen Europaparlamentet, rådet och kommissionen att i samförstånd lägga fast riktlinjer för att förbättra gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet och att följa dessa riktlinjer när de granskar förslag eller utkast till gemenskapslagstiftning, samtidigt som de vidtar de interna organisatoriska åtgärder som de anser nödvändiga för att säkerställa att riktlinjerna tillämpas på ett riktigt sätt. Ett interinstitutionellt avtal har den 22 december

1998 slutits om gemensamma riktlinjer för gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet.

Riktlinjerna, som inte är rättsligen bindande, består av 22 kortfattade punkter. Punkterna syftar till att ge vägledning så att gemenskapens rättsakter skall utformas på ett klart, enkelt och exakt sätt. Det förutsätts att riktlinjerna skall åtföljas av handledningar med närmare anvisningar om hur lagstiftningen bör utformas. Dessa handledningar skall varje institution besluta om för egen del. Från svensk sida har ambitionen varit att medverka till så långtgående riktlinjer som möjligt för att höja gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet. De antagna riktlinjerna innebär enligt skrivelsen att man kommit ett stycke på väg även om mycket fortfarande återstår. Det behövs en möjlighet att på sikt luckra upp den s.k. punktregeln som innebär att en mening på källspråket måste motsvaras av en mening på alla de språk som texten översätts till. För svenskans del leder punktregeln ofta till långa och komplicerat byggda meningar som varit svåra att översätta och sedan blir svåra att läsa och förstå.

Genomförande och effektiv tillämpning har alltmer kommit i fokus på den inre marknaden. Kommissionen har med anledning av detta tagit fram ett meddelande om hur genomförande och tillämpning kan effektiviseras mer. Bland annat påtalas vikten av att regler måste vara tydliga och enkla samt att bättre lagstiftning är ett viktigt inslag beträffande ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Det informella samrådet mellan medlemsstater och med gemenskapens institutioner framställs som särskilt viktigt. Arbetet med en förenklad lagstiftning på den inre marknaden (SLIM) har fortsatt i enlighet med intentioner som fastställdes 1995. Sverige har varit positivt till arbetet i SLIM-grupperna, men har vid ett flertal tillfällen framfört att arbetet måste koncentreras till ekonomiskt viktiga områden.

Motionerna

I motion U505 av Lennart Daléus m.fl. (c) begärs att frågan om decentralisering och enklare regler prioriteras under det svenska ordförandeskapet första halvåret år 2001 (yrkande 6 delvis). Sverige bör arbeta för att få bort onödig byråkrati och för att göra närhetsprincipen till en bärande och fungerande princip i EU:s arbete. Subsidiaritetsprincipen måste bli ett levande verktyg inom unionen. Regeringen bör överväga att ta initiativ till en fullständig genomgång av EU:s fördrag och gemenskapslagstiftning för att pröva om de motsvarar en konsekvent tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Arbetet med att slå samman direktiv och inriktningen att i större utsträckning arbeta med ramdirektiv bör intensifieras. Frågan om att upprätta en normhierarki som tydliggör olika beslutsnivåers ansvar och den detaljeringsgrad som respektive nivå bör hålla sig till bör på allvar diskuteras i Europasamarbetet. Normhierarkin bör kombineras med en kompetenscatalog. Sverige bör enligt motionärerna ta nya initiativ för att främja subregionalt samarbete, interregionalt samarbete och för att stärka regionernas roll i Europa.

Lars Leijonborg m.fl. (fp) tar i motion U507 också upp subsidiaritetsprincipen (yrkande 4). Enligt motionärerna skall EU endast ägna sig åt frågor där

de lokala, regionala och nationella nivåerna inte räcker till. EU:s beslutsmaskineri måste vara effektivt, men EU måste också ägna sig åt rätt frågor. I dag finns det frågor där beslutsmöjligheterna är för små, och det finns frågor där möjligheterna att besluta är för stora. Det behövs mer samarbete inom områdena gränsöverskridande miljöförstöring, internationell brottslighet och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. De flesta exemplen på onödiga beslut på EU-nivå härrör från den gemensamma jordbrukspolitiken. Sverige bör i allt arbete i EU vara pådrivande för att unionsnivån bara skall användas när den nationella nivån inte är tillfyllest för att lösa problemen. Ett sätt att på sikt åstadkomma detta är en kompetenscatalog som anger på vilka nivåer besluten skall fattas. I motion K319 av Henrik S Järrel (m) begärs att Sverige spelar en mer pådrivande roll i arbetet med att reformera onödig, otidsenlig och oönskad EG-rättslig lagstiftning. Han hänvisar till personuppgiftslagen som ett exempel på olycklig lagstiftning till följd av ett EG-direktiv.

EG-fördraget

Enligt artikel 3b andra stycket i EG-fördraget skall på de områden där gemenskapen inte är ensam behörig, i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen, den vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå. Gemenskapen skall inte vidta någon åtgärd som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen i fördraget.

Till EG-fördraget finns numera fogat ett protokoll om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (C.7). Där anges att gemenskapens åtgärder skall begränsas till frågor som har gränsöverskridande aspekter eller som inte i tillräcklig utsträckning hanteras på nationell nivå. Gemenskapen skall endast lagstifta i den mån det är nödvändigt, och de åtgärder som gemenskapen vidtar skall lämna så mycket utrymme som möjligt för beslut på nationell nivå. Gemenskapens institutioner skall noga pröva om och motivera varför åtgärder skall vidtas på gemenskapsnivå. Regeringen bedömde i proposition 1997/98:58 Amsterdamfördraget att protokollet i sak inte förändrar innebörden av artikel 3b om subsidiaritetsprincipen i EG-fördraget. Att principerna för tillämpning nu kom till uttryck i ett protokoll till EG-fördraget innebär emellertid att det blir rättsligt bindande för institutionerna och att det skall ligga till grund för EG-domstolens prövning. I detta hänseende innebär det nya protokollet enligt regeringen ett stärkande av principernas ställning.

Statskontorets rapport

Statskontoret har på regeringens uppdrag kartlagt och analyserat hur svenska myndigheter genomför EG-direktiv och kompletterar EG-förordningar med myndighetsföreskrifter. I uppdraget ingick bl.a. att belysa de svenska erfarenheterna av medverkan i olika EU-initiativ som syftar till förbättra utform-

ningen av EG:s rättsakter. Enligt Statskontorets rapport 1999:7 Regelförenkling i Sverige och EU har kommissionen under senare år tagit flera nya initiativ och vidareutvecklat pågående insatser för att förbättra EG:s regelverk och göra reglerna mer effektiva. EU:s arbete med regelförbättring rör emellertid inte enbart kommissionen. I arbetet medverkar även rådet, nationella förvaltningar och olika samhällsorganisationer. Statskontorets studier visar att de svenska erfarenheterna av EU:s arbete med regelförbättring i allmänhet är goda, men att det också finns vissa brister. Det är enligt Statskontoret viktigt att Sverige på ett aktivt sätt deltar i och påverkar EU:s arbete med regelförbättring. Den särskilda statssekreterargrupp som inrättats i december 1998 med ett särskilt ansvar för arbetet med regelförenkling bör i samarbete med berörda delar av Regeringskansliet utarbeta svenska riktlinjer för att utveckla arbetsmetoder och målsättningar i EU:s arbete med regelförbättring. Enligt Statskontoret bör Sverige under det svenska ordförandeskapet följa upp och vidareutveckla de initiativ som kommissionen och andra medlemsstater har tagit för att förbättra EG:s regelverk.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet avstyrkte våren 1998 i yttrande 1997/98:KU9y om Amsterdamfördraget en motion (m), vari framhölls att EU borde eftersträva ett så okomplicerat regelsystem som möjligt. Utskottet utgick från de i yttrandet redovisade åtgärderna, särskilt antagandet av protokollet om tillämpningen av subsidiariets- och proportionalitetsprinciperna, kommer att leda till ett effektivare unionssamarbete och till att beslut fattas där de hör hemma och därmed till minskad byråkrati. Konstitutionsutskottet gör inte nu någon annan bedömning. Konstitutionsutskottet förutsätter vidare att de synpunkter som framförs i Statskontorets ovan redovisade rapport kommer att beaktas i Regeringskansliet. Något tillkännagivande till regeringen är enligt konstitutionsutskottet inte påkallat och utskottet avstyrker motionerna U505 yrkande 6 i denna del (c), U507 yrkande 4 (fp) samt K319 (m).

Svenska språkets ställning i EU-arbetet

Skrivelsen (avsnitt 40.2.1)

Regeringen framhåller att Sverige som ny medlemsstat med ett litet språk har gått igenom en relativt bekymmersam inledningsfas när det gäller tillgången till och kvaliteten på tolkning och översättning. Läget har stabiliserats under de senaste åren men svenskan är, tillsammans med de båda andra nordiska språken, de EU-språk som tilldelas minst resurser hos institutionerna. Det gäller främst tolkning vid möten i rådet och i kommissionen. Som exempel kan nämnas att det tolkas till och från svenska vid ungefär 25 % av alla möten som äger rum inom ramen för rådets verksamhet medan andra länder har mycket högre grad av tolkservice. Kontakter med de berörda institutionerna har visat att man där arbetar med att förbättra servicen för de små språken men att allmänna budgetrestriktioner försvårar deras möjligheter att göra

avvägningar och prioriteringar när det gäller behov av tolkning i olika situationer. Inför det svenska ordförandeskapet år 2001 har en särskild handlingsplan för att förbättra tolkservicen till och från svenska utarbetats av kommissionens konferenstolktjänst. Planen skall ses över varje halvår fram till ordförandeskapet och översynen kommer att ske i samråd med svenska myndigheter. En svensk språkpolicy fastlades 1996 i ett cirkulär med riktlinjer för hur de som företräder Sverige i olika EU-forum skall förhålla sig i situationer då en fullgod tolk- eller översättningstjänst inte erbjuds av EU:s institutioner. Riktlinjerna har utvärderats och med anledning av utvärderingen och inför det svenska ordförandeskapet år 2001 blir det aktuellt för regeringen att bedöma om åtgärder behöver vidtas för att skärpa tillämpningen av den svenska språkpolycyn.

Motionen

I motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) begärs att regeringen redan nu skall vidta åtgärder för att stärka det svenska språkets ställning i EU (yrkande 10).

Konstitutionsutskottets bedömning

Regeringens redovisning av det svenska språkets ställning i EU-arbetet ger vid handen att det förekommer brister när det gäller tolkning till det svenska språket. Som regeringen framhåller är svenskans ställning som ett av de officiella EU-språken av stor principiell betydelse för Sverige. Konstitutionsutskottet konstaterar att berörda institutioner arbetar med att förbättra servicen för de små språken och att kommissionens konferenstolktjänst utarbetat en särskild handlingsplan för att förbättra tolkservicen till och från svenska inför det svenska ordförandeskapet år 2001. Regeringen har i skrivelsen förklarat att det med anledning av utvärderingar som gjorts och inför det svenska ordförandeskapet blir aktuellt att bedöma om åtgärder behöver vidtas för att skärpa tillämpningen av den svenska språkpolycyn. Konstitutionsutskottet delar motionärernas synpunkt att det är angeläget att stärka det svenska språkets ställning i EU. Konstitutionsutskottet förutsätter dock att regeringen fortlöpande i samband med den halvårsvisa översynen av konferenstolktjänstens handlingsplan och i förberedelsearbetet för det svenska ordförandeskapet följer frågan och vidtar de åtgärder som behövs för att förbättra det svenska språkets ställning. Enligt konstitutionsutskottet är ett tillkännagivande till regeringen i denna fråga inte nödvändigt och utskottet avstyrker motion U9 yrkande 10 (mp).

Registrering av lobbyister

Motionen

I motion U506 av Gudrun Schyman m.fl. (v) begärs att Sverige skall arbeta för att lobbyister inom EU registreras och kontrolleras (yrkande 1).

Frågan om registrering av lobbyister behandlades våren 1998 i konstitutionsutskottets betänkande Riksdagens arbetsformer (bet. 1997/98:KU27). I betänkandet redovisades regleringen av lobbyverksamhet i olika länder. Europaparlamentets utredningsenhet hade inventerat förhållandena i medlemsländernas parlament och av denna inventering framgick att de flesta parlament inte hade några bestämmelser om intressegruppers aktiviteter. Tyskland var det enda land som hade formella regler. I Danmark hade i praktiken införts en form av kontroll över lobbying och i Storbritannien hade två intressegrupper för professionella parlamentslobbyister frivilligt antagit uppförandekoder och satt upp egna register. I de fall där regler fanns inom de europeiska parlamenten ingick alltid registrering som en komponent. Utdelning av passerkort var ett annat sätt att kontrollera intressegrupper.

I Europaparlamentet finns ett offentligt register och en uppförandekod för lobbyister. Enligt ordningsreglerna utfärdas passerkort till den som vill förse ledamöterna med information. Villkor för passerkort är att vissa ordningsregler respekteras samt att lobbyistens namn och uppdragsgivare registreras. Det intresse som lobbyisten företräder måste uppges vid varje enskilt möte med personer vid parlamentet. Enligt uppförandekoden får konfidentiell information inte spridas vidare och ekonomisk ersättning inte erbjudas.

Demokratiutredningen

Demokratiutredningen som fått regeringens uppdrag att bl.a. analysera lobbning har gett ut debattskriften Lobbning (SOU 1998:146). I ett av de fyra bidragen i skriften diskuteras lobbningen i EU i ett juridiskt perspektiv med sidoblickar på hur lobbning regleras i USA och några europeiska länder. Ledamöterna i Demokratiutredningen har inte tagit ställning till artiklarnas innehåll. Frågan om lobbning kommer att behandlas i flera av de forskarantologier som avses utkomma i sommar. I början av hösten kommer utredningen att ge ut en forskarrapport om bl.a. lobbyism med nya empiriska svenska undersökningar som grund. Ledamöterna i Demokratiutredningen kommer sedan att göra sin politiska värdering av verksamheten i sitt slutbetänkande i slutet av år 1999.

I avsnittet Rättslig reglering av lobbying inom EU av Gustav Ahlsson redovisas att det år 1997 bl.a. förts in en ny artikel (3) i bilaga IX till parlamentets arbetsordning. De personer som regelbundet vill ha tillträde till parlamentets lokaler för att förse ledamöterna med information skall bl.a. uppge vems eller vilkas intressen de företräder till Europaparlamentets ledamöter, deras personal eller tjänstemän vid parlamentet. De skall inte försöka få tag i information på oärligt sätt eller i vinstsyfte till tredje man sprida dokument som erhållits från parlamentet. I sina förbindelser med utomstående parter får de inte uppge att de har någon formell anknytning till parlamentet. De skall rätta sig efter de bestämmelser där det föreskrivs att ledamöterna personligen skall lämna detaljerade uppgifter om yrkesmässig verksamhet och alla övriga uppdrag som de får ersättning för samt lämna upplysningar om finansiellt stöd, stöd i form av personal eller utrustning som erhålls utöver de resurser

som tillhandahålls av parlamentet och som erbjuds ledamoten inom ramen för dennes politiska aktivitet av en tredje part. Givarens identitet skall anges och upplysningar skall vara offentliga. Personerna skall själva förvissa sig om att all hjälp de erbjuds inom ramen för bestämmelserna antecknas i registret. För att deras passerkort skall förnyas måste de registrerade personerna varje år lämna in en rapport med en beskrivning av vad de gjort under året för att påverka beslutsfattandet i parlamentet.

Kommissionen å sin sida uppmanade år 1992 i ett meddelande lobbyingsbranschen att frivilligt upprätta en egen uppförandekod. I september 1994 lade en grupp om 25 lobbyingsfirmor i Bryssel fram en uppförandekod som alla inblandade kunde enas om. Uppförandekoden gäller för alla EU-institutioner inte bara kommissionen. Enligt reglerna skall lobbyisten bl.a. identifiera sig med namn och företag, uppge det intresse han eller hon representerar, inte använda oärliga medel och undvika intressekonflikter.

Konstitutionsutskottets bedömning

Som framgår av redovisningen ovan förekommer inom EU en ganska omfattande registrering och kontroll av lobbyister. Till stor del bygger registrering på en frivillig uppförandekod från lobbyisternas sida. Denna uppförandekod har kommit att tillämpas också hos parlamentet. Konstitutionsutskottet är inte berett att nu förorda att Sverige verkar för en längre gående registrering och kontroll. Motion U506 yrkande 1 (v) avstyrks.

Förberedelser för det svenska ordförandeskapet

Skrivelsen (avsnitt 40.1)

Sverige innehar ordförandeskapet i EU:s ministerråd under det första halvåret 2001. Ordförandeskapet innebär att Sverige skall leda arbetet i ministerrådet och representera rådet gentemot andra EU-institutioner, internationella organisationer samt länder utanför EU. Enligt skrivelsen är ordförandeskapets viktigaste uppgift att föra EU:s gemensamma dagordning framåt. Ett mindre utrymme ges dock till att lyfta fram svenska profilfrågor. Det har gjorts en första inventering av sakfrågor som bedöms komma att stå på EU:s dagordning under ordförandeskapet. Sammanställningen är bl.a. tänkt att utgöra underlag i arbetet med att närmare precisera det svenska ordförandeskapets prioriteringar. Under året har lagts fast att arbetet med ordförandeskapet även fortsättningsvis huvudsakligen skall bedrivas i linjeorganisationen.

Motionerna

I motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkande 12 begärs att det tillsätts en parlamentarisk kommitté för att förbereda vilka politiska frågor Sverige skall prioritera under ordförandeskapet. Ett liknande yrkande finns i motion U508 av Birger Schlaug m.fl. (mp), där det sägs att den parlamenta-

riska kommitténs arbete skall gälla också den kommande regeringskonferensen samt att kommittén skall ge plats åt representanter från olika EU-kritiska organisationer (yrkandena 1 och 2).

Också Lennart Daléus m.fl. (c) tar i motion U505 upp frågan om förberedelser inför det svenska ordförandeskapet. Regeringen bör verka för största möjliga uppslutning bakom en nationell strategi för ordförandeperioden och omkring målen för Europasamarbetet (yrkande 1). Regeringen bör inleda ett översynsarbete på samtliga politiska sakområden med god parlamentarisk insyn i syfte att skapa en bred parlamentarisk och samhällelig förankring bakom de frågor som Sverige avser att driva som ordförande i EU. Riksdagen bör ges möjlighet att påverka innehållet i det svenska ordförandeprogrammet (yrkande 2). Regeringen bör ta initiativ som gör det möjligt för hela det svenska samhället att axla ett värdskap. Det svenska föreningslivet, frivilligorganisationerna, folkrörelserna och de idéburna organisationerna bör uppmuntras att fungera som kraftkällor i det medborgerliga Europasamarbetet (yrkande 5). I motionen föreslås, bl.a. som en grund för det svenska ordförandeskapet, att en bred och allsidigt belysande nationell utvärdering görs av de fyra första åren av svenskt medlemskap. Viktiga frågor som bör belysas i en sådan utvärdering är bl.a. de ekonomiska, demokratiska, säkerhetspolitiska, judiciella och miljömässiga förändringar som skett i Sverige sedan EU-inträdet (yrkande 3).

Information från regeringen om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2001

Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén informerade den 15 april 1999 riksdagen om förberedelserna för det svenska ordförandeskapet. Hon underströk att regeringens främsta ambition och strategi i första hand är att utöva ett kompetent, effektivt och resultatutpräglat ordförandeskap som för de gemensamma frågorna på EU:s dagordning framåt. Regeringen avser naturligtvis också att utnyttja det utrymme som ändå finns för att sätta prägel på ordförandeskapet och EU-samarbetet. Fem prioriterade frågor redovisades.

Inför och under ordförandeskapet kommer regeringen att löpande informera den svenska allmänheten och organisationsväsendet om målsättningarna för ordförandeskapet. Detta skall ske både i Stockholm och runt om i landet. Ett första seminarium hålls den 20 april och över 200 organisationer har inbjudits. Statsministern planerar att senare under våren inbjuda arbetsstadsorganisationerna till ett första möte om ordförandeskapet. Regeringen vill göra ordförandeskapet till en angelägenhet för hela landet genom att förlägga EU-möten i olika delar av Sverige. Regeringen har enligt vice statsministern under hela medlemskapet i EU vinnlagt sig om att ha en fortlöpande information till och samråd med riksdagen. Detta gäller naturligtvis även framöver i de vidare förberedelserna inför och under själva ordförandeskapet. Riksdagen skall naturligtvis ha ett normalt inflytande över de svenska positionerna. En annan sak är själva ordförandeskapet. Där kan man enligt statsrådet knappast fråga ett riksdagsutskott hur man skall sköta sitt ordförandeskap. Men de svenska positionerna skall riksdagen ha normalt inflytande på.

På fråga om inte en parlamentarisk kommitté borde tillsättas för att få det breda underlaget och skärpa upp en prioriteringslista svarade vice statsministern att regeringen vid åtskilliga tillfällen redovisat sina prioriteringar vad gäller EU och fått accept från riksdagen. I och för sig behöver inte en parlamentarisk kommitté gnugga på detta, men regeringen skall naturligtvis se till att hitta former för att under resans gång samråda och förankra ordentligt med riksdagen. Det kan också tänkas att ett nytt slags samrådsform kan behövas. Regeringen får återkomma till detta om riksdagen och regeringen känner att det finns ett särskilt behov.

Konstitutionsutskottets bedömning

Som framgår av den ovan lämnade redovisningen har regeringen lagt fast vilka frågor som prioriteras under det svenska ordförandeskapet. Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén har framhållit att regeringens prioriteringar vad gäller EU-arbetet är väl kända sedan tidigare och har accepterats av riksdagen. Konstitutionsutskottet anser inte att det finns anledning att nu förorda att det tillsätts en parlamentarisk kommitté för att förbereda vilka frågor som skall prioriteras under ordförandeskapet. Inte heller finns det anledning för en kommitté att nu ta ställning till vad som skall tas upp under en framtida regeringskonferens. Som vice statsminister Lena Hjelm-Wallén framhållit är det angeläget att det sker ett fortlöpande samråd med riksdagen i frågor som gäller ordförandeskapet, i vart fall inom ramen för de samrådsformer som finns genom regeringens information till fackutskotten och samrådet i EU-nämnden. Det finns enligt konstitutionsutskottets mening inte anledning anta annat än att regeringen kommer att lämna tillräcklig information om arbetet inför ordförandeskapet och de frågor som kommer att drivas. Motionerna U9 yrkande 12 (mp) och U508 yrkandena 1 och 2 (mp) samt 505 yrkande 2 (c) avstyrks följaktligen.

Regeringen har framhållit att den inför och under ordförandeskapet kommer att löpande informera allmänheten och organisationsväsendet. Motion U505 yrkande 5 (c) får därigenom anses tillgodosedd och avstyrks. Konstitutionsutskottet anser inte heller att det behövs ett tillkännagivande till regeringen om nationell strategi för ordförandeperioden och avstyrker även motion U505 yrkande 1. Konstitutionsutskottet är vidare inte nu berett förorda att det görs en nationell utvärdering av de fyra första åren av svenskt medlemskap. Konstitutionsutskottet avstyrker därför motion U505 yrkande 3.

EG:s anslutning till Europakonventionen om mänskliga rättigheter och grundläggande friheter m.m.

Motionen

I motion U509 av Holger Gustafsson (kd) begärs att Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna införlivas i EU-fördragen (yrkande 1). Motionärerna framhåller att bl.a. Amnesty In-

Tidigare behandling

Frågan om EU:s anslutning till Europakonventionen behandlades våren 1998 i konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet om Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y). I yttrandet gavs en redovisning av EU:s förhållande till Europakonventionen och det skydd för de mänskliga rättigheterna som ges genom EU-fördragen. Konstitutionsutskottet beklagade att medlemsstaterna inte kunnat enas om sådana fördragsändringar att gemenskapen kunde ansluta sig till Europakonventionen. Utskottet såg dock positivt på att de grundläggande fri- och rättigheterna förstärkts i Amsterdamfördraget genom att fördragsfästas i artikel F. Unionens engagemang i fråga om icke-diskriminering och jämställdhet mellan kvinnor och män förstärks också. Konstitutionsutskottet ansåg att det var för tidigt att ta ställning till i vilken utsträckning regeringen skall fortsätta att driva frågan om en anslutning till Europakonventionen vid kommande regeringskonferenser och avstyrkte en motion (kd) liknande den nu aktuella.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet anser i likhet med motionären att frågan om tillämpningen inom EU av Europakonventionen är central. Konstitutionsutskottet vill därvid peka på att två skilda system för tolkningen av konventionen i längden inte är en acceptabel ordning. 40 stater har anslutit sig till Europakonventionen medan Europeiska unionen omfattar 15 medlemsländer. Självfallet är det nödvändigt att praxis i så centrala frågor som mänskliga rättigheter och grundläggande friheter skapas otvetydigt av en enda domstol. Konstitutionsutskottet förutsätter att regeringen tillvaratar möjligheterna att verka för en utveckling i denna riktning. Enligt konstitutionsutskottets mening är ett tillkännagivande till regeringen inte nu nödvändigt och utskottet avstyrker därför motion U509 yrkande 1 (kd).

Utträde ur unionen

Motionerna

Gudrun Schyman m.fl. (v) begär i motion U506 att det införs en utträdesparagraf när det gäller medlemskapet i unionen (yrkande 18). Om det är så att utvecklingen gått åt annat håll än vad folket i ett enskilt land accepterar skall det enligt motionärerna också ha möjlighet att begära utträde.

Också i motion U501 (yrkande 1) av Birger Schlaug m.fl. (mp) begärs att regeringen verkar för en utträdesparagraf i EU-fördraget, vilken reglerar skeendet när en medlemsstat vill lämna EU. En sådan paragraf är oerhört viktig för att undvika konflikt om ett land väljer att lämna unionen och för att

omöjliggöra osaklig skräckpropaganda för dem som motsätter sig utträde. I motionen finns ett förslag till utformning av en utträdesparagraf.

I praktiken kommer enligt motionärerna en utträdesansökan att behandlas mer politiskt än juridiskt. I dag och inom överskådlig tid skulle sannolikt övriga EU-länder dra sig för att förvägra en formell utträdesbegäran från en regering, baserad på en folkomröstning.

Tidigare behandling

I konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet över skrivelsen om EU:s regeringskonferens (yttr. 1995/96:KU5y) lämnades en utförlig bakgrund till frågan om suspension och utträde ur unionen. Utskottet avstyrkte motionsyrkanden om införande av en utträdesparagraf av flera skäl. För det första skulle en sådan bestämmelse inte ligga i linje med målsättningen i fördraget att skapa en allt fastare förening mellan medlemsstaterna. För det andra ansåg utskottet det inte heller ligga i linje med Sveriges intressen att, drygt ett år efter inträdet i unionen, driva en fråga som måste uppfattas som att Sverige avsåg att lämna unionen. För det tredje ansåg utskottet visserligen att det måste anses föreligga en möjlighet för en stat att utträda ur unionen, men fann inte anledning att i förtid tynga den då förestående regeringskonferensen med problem som antingen inte kommer att aktualiseras eller, om de aktualiseras, ändå kommer att kräva omfattande förhandlingar mellan staterna. Enligt utskottets mening skulle dessutom en fastställd utträdesform kunna i onödan låsa medlemsstaternas handlingsutrymme.

Utrikesutskottet såg i likhet med konstitutionsutskottet, inget behov av en reglering av utträdesfrågan.

I konstitutionsutskottets yttrande till utrikesutskottet över regeringens skrivelse Berättelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 1996 (yttr. 1996/97:KU8y) samt i utskottets yttrande om Amsterdamfördraget (yttr. 1997/98:KU9y) har konstitutionsutskottet vidhållit denna bedömning.

Konstitutionsutskottets bedömning

Konstitutionsutskottet anser fortfarande inte att det finns ett behov av att reglera frågan om utträde ur Europeiska unionen och avstyrker motionerna U506 yrkande 18 (v) och U501 yrkande 1 (mp).

Stockholm den 22 april 1999

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

I beslutet har deltagit: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Pär Axel Sahlberg (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Jerry Martinger (m), Mats Berglind (s), Inger René (m), Kerstin Kristiansson (s), Tommy Waidelich (s), Mats Einarsson (v), Björn von der Esch

Avvikande meningar

1. Den institutionella strukturen

Kenneth Kvist (v), Mats Einarsson (v) och Per Lager (mp) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Den institutionella strukturen som börjar med ”Frågan om en högre grad” och slutar med ” svenska riksdagen” bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet kan konstatera att EU är på väg att utvecklas till en gemensam statsbildning, där självständiga stater omvandlas till underlydande delstater i en framväxande federation. Människor tappar lusten att engagera sig och detta urholkar demokratin. EU:s omfattande centralisering innebär att besluten flyttar allt längre från dem som berörs. Den reella makten över politiken ligger i allt större grad hos en elit som inte väljs i allmänna val och som inte kan ställas till svars för sina beslut i en demokratisk process. EU-kommissionen har monopol på initiativrätt till lagstiftning. Ändå finns det ingen demokratisk tillsättning av kommissionärerna och de kan inte heller avsättas i allmänna val. Konstitutionsutskottet anser att den demokratiska legitimiteten på nytt kan förstärkas genom att mer reell beslutsmyndighet återförs till nationell nivå så att de nationella parlamenten stärks. Den mellanstatliga karaktären av samarbetet kan därmed enligt konstitutionsutskottets mening stärkas. Sådana beslut som bäst löses på nationell nivå bör helt skalas bort och kommissionens förslagsrätt bör minska till förmån för förslagsrätt för de nationella parlamenten. Konstitutionsutskottet anser vidare att EU:s politiska organisation måste förändras på ett sätt som innebär att väljarna kan utkräva politiskt ansvar. Vad konstitutionsutskottet anfört bör ges regeringen till känna. Motionerna U506 yrkandena 3 och 6 (v) samt U508 yrkandena 4–7 (mp) tillstyrks följaktligen.

2. Folkomröstning

Kenneth Kvist (v), Mats Einarsson (v) och Per Lager (mp) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Folkomröstning bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet kan konstatera att utvecklingen gått snabbt sedan Sveriges anslutning till EG var föremål för omröstning. Amsterdamfördraget har sedan dess gett mer makt åt Bryssel. Bland annat Schengenkonventionen och Europakonventionen har förändrat medlemskapets innehåll på ett sätt som de som röstade för anslutning knappast kan ha varit medvetna om. Konstitutionsutskottet anser mot denna bakgrund att det är angeläget att varje genomgripande förändring av fördragen underställs folkomröstning innan Sverige ratificerar förändringarna. Konstitutionsutskottet tillstyrker således motion U501 yrkande 2 (mp).

Mycket talar enligt konstitutionsutskottets bedömning för att en majoritet av svenskarna är kritiska mot EU. Konstitutionsutskottet anser att det av respekt för folkviljan behövs en folkomröstning om fortsatt deltagande i det nya och förändrade EU som vuxit fram sedan folkomröstningen om medlemskapet. Utskottet tillstyrker därför motion U501 yrkande 2 (mp).

3. Gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen

Åsa Torstensson (c) och Helena Bargholtz (fp) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Gemenskapslagstiftningens kvalitet och subsidiaritetsprincipen bort ha följande lydelse

Konstitutionsutskottet vill understryka vikten av att subsidiaritetsprincipen blir ett levande verktyg inom unionen. Konstitutionsutskottet anser att regeringen bör ta initiativ till en fullständig genomgång av EU:s fördrag och gemenskapslagstiftning i syfte att undersöka reglernas överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Arbetet med att slå samman direktiv och i större utsträckning använda ramdirektiv bör enligt utskottets mening intensifieras. Sverige bör i EU-arbetet vara pådrivande för att unionsnivån bara skall användas när den nationella nivån inte räcker till för att lösa problemen. Enligt konstitutionsutskottets mening bör Sverige inom EU driva frågan om att undersöka förutsättningarna för kompetenskataloger som anger på vilka nivåer besluten skall fattas. Vad konstitutionsutskottet sålunda anfört bör med bifall till motion U505 yrkande 6 delvis (c) och U507 yrkande 4 (fp) ges regeringen till känna.

4. Registrering av lobbyister

Kenneth Kvist och Mats Einarsson (båda v) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Registrering av lobbyister bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet konstaterar att det förekommer en viss registrering och kontroll av lobbyister inom EU. Utskottet vill dock understryka vikten av att Sverige arbetar för att registreringen, som till stor del är frivillig, vidmakthålls och utvecklas. Inte minst bör det europeiska bank- och industrikapitalets påverkan på EU-systemet redovisas öppet. Detta bör enligt konstitutionsutskottets mening med bifall till motion U506 yrkande 1 (v) ges regeringen till känna.

5. Förberedelser för det svenska ordförandeskapet

Per Lager (mp) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Förberedelser för det svenska ordförandeskapet som börjar med ”Som framgår” och slutar med ”avstyrks följaktligen” bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet kan konstatera att regeringen lagt fast de prioriterade frågor som skall drivas under det svenska ordförandeskapet. Det är

enligt konstitutionsutskottets mening angeläget att regeringen anstränger sig för att finna former för att under tiden fram till ordförandeskapet samråda ordentligt med riksdagspartierna. Utskottet förordar en parlamentarisk kommitté för att få en bred förankring och fördjupning av innehållet i de prioriterade frågorna. Kommitténs arbete skall också gälla den kommande regeringskonferensen och det bör ges plats även för representanter för EU-kritiska organisationer. Detta bör med bifall till motionerna U9 yrkande 12 (mp), U508 yrkandena 1 och 2 (mp) samt 505 yrkande 2 (c) ges regeringen till känna.

6. Nationell utvärdering av de fyra första åren av svenskt medlemskap

Åsa Torstensson (c) anser att den del av utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Förberedelser inför det svenska ordförandeskapet som börjar med "Konstitutionsutskottet är vidare" och slutar med "U505 yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Sverige har varit medlem i Europeiska unionen i fyra år. Upprepade opinionsundersökningar visar att svenskarna är EU:s mest EU-kritiska medborgare. Konstitutionsutskottet delar bedömningen i motion U505 (yrkande 3) att det behövs en bred och allsidig utvärdering av de fyra första åren av svenskt medlemskap. Syftet bör vara att på ett sammanhållande och trovärdigt sätt belysa hur det svenska samhället påverkats. Olika synsätt bör tillåtas brytas mot varandra. Viktiga frågor som bör belysas i en sådan utvärdering är bl.a. de ekonomiska, demokratiska, säkerhetspolitiska, judiciella och miljömässiga förändringar som skett i Sverige sedan EU-inträdet. Utvärderingen skall främst vara ett redskap genom vilket Sverige kan utveckla EU-samarbetet och bör kunna bidra till en god grund för det svenska ordförandeskapet och för samhällsdebatten i viktiga europeiska problemställningar. Enligt konstitutionsutskottets mening bör detta med bifall till motion U505 yrkande 3 (c) ges regeringen till känna.

7. Utträde ur unionen

Kenneth Kvist (v), Mats Einarsson (v), Per Lager (mp) och Åsa Torstensson (c) anser att utskottets yttrande under rubriken Konstitutionsutskottets bedömning i avsnittet Utträde ur unionen bort ha följande lydelse:

Enligt konstitutionsutskottets mening är det av avgörande betydelse att formerna för utträde regleras i EG-fördraget. Därigenom betonas att unionen är en sammanslutning av självständiga stater. Regeringen bör således enligt konstitutionsutskottets mening verka för en utträdesparagraf. Detta bör med bifall till motionerna U506 yrkande 18 (v) och U501 (mp) ges regeringen till känna.

Det svenska språkets ställning i EU-arbetet

Per Lager (mp) anför:

Det är tydligt att svenska språkets ställning i EU-arbetet måste stärkas. Regeringen har framhållit att den avser att följa frågan och vidta de åtgärder som behövs. Miljöpartiet anser att det är uppenbart att åtgärder måste vidtas omedelbart och förutsätter att det fortlöpande vidtas de åtgärder som behövs.

Verksamheten i Europeiska unionen under 1998

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 april 1999 beslutat att bereda bl.a. finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998 jämte motioner. Finansutskottet yttrar sig över skrivelsen samt två yrkanden i den med anledning av skrivelsen väckta motionen 1998/99:U9 (mp).

Finansutskottet föreslår att de i yttrandet behandlade motionsyrkandena avstyrks. Till yttrandet har fogats två avvikande meningar.

Regeringens skrivelse

Enligt riksdagsordningen 10 kap. 1 § skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen samt varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Årets skrivelse, 1998/99:60, behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Vidare redovisas förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU första halvåret 2001.

Följande avsnitt i skrivelsen berör finansutskottets beredningsområde:

- 3 Agenda 2000 – utvidgning och reformer, i vad avser
 - 3.2.1 EU:s budget för perioden år 2000–2006 (s. 41 f.)
- 4 Den ekonomiska och monetära unionen (EMU) (s. 44 f.)
- 6 Tillväxt och sysselsättning (s. 59 f.)
- 7 Inre marknadens utveckling, i vad avser
 - 7.5 Offentlig upphandling (s. 69 f.)
 - 7.7 Bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner (s. 71 f.)
- 10 Fri rörlighet för tjänster och kapital, i vad avser
 - 10.1 Finansiella tjänster (s. 89 f.)
- 21 Konsumentpolitik, i vad avser
 - 21.8 Finansiella tjänster (s. 174)
- 27 EG:s statistikarbete (s. 196 f.)
- 28 EU:s budget (s. 198 f.)
- 29 Åtgärder mot fusk och andra oegentligheter (s. 202 f.)
- 39 Institutionernas funktion och verksamhet, i vad avser
 - 39.5 Europeiska revisionsrätten (s. 283 f.)
 - 39.8 Europeiska monetära institutet och Europeiska centralbanken (s. 286 f.)
 - 39.9 Europeiska investeringsbanken (s. 287)
 - 39.10 Europeiska investeringsfonden (s. 287)
- Bilaga 8 EU-budgeten 1998 (s. 340)

Motion med anledning av skrivelse 60

1998/99:U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för vilka skatter som tillförts för att finansiera medlemsavgiften, hur medlemsavgiften administreras och vad det totalt kostar Sverige att vara medlem i unionen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för revisionsrättens slutsatser,

Utskottet

Finansutskottet framhöll i förra årets yttrande till utrikesutskottet att skrivelsen fyller en viktig funktion (1997/98:FiU3y). Finansutskottet noterade särskilt att regeringen redovisade Sveriges ställningstagande och agerande i de frågor som behandlas i skrivelsen i större utsträckning än i tidigare skrivelser. Utskottet förutsatte att regeringen även framdeles skulle lägga stor vikt vid att redovisa Sveriges agerande i skrivelsen. Utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att regeringen i årets skrivelse i än större utsträckning än tidigare redovisar sina ställningstaganden i olika frågor. Utskottet förutsätter att regeringen även i kommande skrivelser tydligt redovisar sitt agerande och sina ställningstaganden i olika frågor.

I förra årets skrivelse fanns inget avsnitt om statistikfrågor. Utskottet erinrade i sitt yttrande över den skrivelsen (1997/98:FiU3y) om att som ett resultat av den regeringskonferens som avslutades i juni 1997 i Amsterdam kommer rådets befogenhet att inhämta den statistik som behövs för gemenskapens verksamhet att regleras i fördraget. Utskottet framhöll att en mer utförlig redovisning av verksamheten inom statistikområdet således kunde vara påkallad. Utskottet välkomnar att det i årets skrivelse finns ett avsnitt om EG:s statistikarbete som också innehåller en redogörelse för svenskt agerande på statistikområdet (avsnitt 27, s. 196 f.).

När det gäller utvecklingen inom EU på utskottets område under 1998 kan erinras om några särskilda händelser. Beträffande den ekonomiska och monetära unionen (EMU) fattades under 1998 beslut om att elva medlemsstater skulle delta i valutaunionen från starten den 1 januari 1999 (avsnitt 4 i skrivelsen). Riksdagen beslutade i december 1997 att Sverige inte borde införa Europeiska unionens gemensamma valuta euron då den tredje etappen av EMU inleds (prop. 1997/98:25, bet. 1997/98:FiU9, rskr. 75).

Under 1998 har diskussioner om Agenda 2000 förts i EU (avsnitt 3 i skrivelsen). Efter det att skrivelsen överlämnats till riksdagen slöts en överenskommelse vid Europeiska rådets möte i Berlin den 24 och 25 mars 1999. Finansutskottet har understrukit vikten av att den svenska avgiften till EU kan begränsas så mycket som möjligt (bet. 1998/99:FiU5). Målen för den svenska EU-budgetpolitiken, som riksdagen ställt sig bakom, innebär bl.a. att

Sverige skall verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67).

Som en följd av de nya bestämmelserna i Amsterdamfördraget har sysselsättningsarbetet ägnats ökad uppmärksamhet under 1998. Regeringen anger i skrivelsen att den konsekvent har prioriterat sysselsättningsfrågan mycket högt i EU-samarbetet (avsnitt 6 i skrivelsen). I enlighet med slutsatserna från Europeiska rådets extra möte i Luxemburg i november 1997 har Sverige, liksom andra medlemsstater, under 1998 presenterat en nationell handlingsplan för sysselsättning. Den svenska handlingsplanen återgavs i vårpropositionen 1998 och berördes i finansutskottets betänkande (prop. 1997/98:150 bil. 4, bet. 1997/98:FiU20 s. 75–77).

Utskottet övergår nu till att behandla de motionsyrkanden som berör utskottets område.

EU:s budget

Motionen

Enligt motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) behandlar skrivelsen i stort sett avsnittet om EU:s budget endast i EU-perspektiv, dvs. hur medlemsstaternas avgift beräknas samt budgetens fördelning på de olika budgetposterna. Skrivelsen borde även tillföras ett svenskt perspektiv på EU-budgeten. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att kommande års skrivelser mer utförligt måste redogöra för vilka skatter som tillförts för att finansiera medlemsavgiften, hur medlemsavgiften administreras samt vad det totalt kostar Sverige att vara medlem i unionen utifrån ökade administrativa kostnader, kostnader för harmoniseringsåtgärder, resekostnader etc.

Finansutskottets bedömning

Medlemsavgiften anvisas under utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen (senast prop. 1998/99:1, utg.omr. 27, bet. 1998/99:FiU5). Som nämnts ovan innebär målen för den svenska EU-budgetpolitiken bl.a. att Sverige skall verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU.

I budgetpropositionen för 1999 anges under utgiftsområde 1 Rikets styrelse att Regeringskansliets internationella engagemang har ökat kraftigt under 1990-talet. Särskilt EU-arbetet föranleder ökade arbetsinsatser. Enbart antalet möten i ministerrådets olika arbetsgrupper, där Regeringskansliets tjänstemän ofta deltar, uppskattas till mellan 3 000 och 4 000 per år. Dessutom deltar tjänstemännen i en rad andra möten inom EU. Det totala antalet resor till Bryssel och Luxemburg ligger på cirka 5 000 per år.

Beträffande kravet i motionen om en mer utförlig redogörelse för vilka skatter som tillförts för att finansiera medlemsavgiften kan erinras om regeringens förslag hösten 1994 att en allmän löneavgift på 1,5 % skulle införas fr.o.m. inkomståret 1995 som en delfinansiering av medlemsavgiften (prop. 1994/95:40, prop. 1994/95:122). Finansutskottet drog i sitt betänkande om budgeteffekter av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen slutsatsen att avsikten inte var att långsiktigt knyta denna avgift till utgifterna för EU-

medlemskapet. Med specialdestinering avses att inkomsterna redovisningsmässigt knyts till vissa utgifter så att utgifterna anpassas storleksmässigt till inkomsterna eller tvärtom. Utskottet ansåg således det inte relevant att tala om en specialdestinering av avgiften (bet. 1994/95:FiU5, jfr bet. 1994/95:SkU16).

Finansutskottet har behandlat motionsyrkanden med liknande innebörd som det nu aktuella i yttrandena till utrikesutskottet över de två senaste årens skrivelser (1996/97:FiU3y, 1997/98:FiU3y). Utskottet har då påpekat att återflödet till Sverige bara är *ett* mått, och inte ens det bästa, på vad Sverige får ut av medlemskapet i Europeiska unionen. Vid sidan av betydelsen av att Sverige är med och påverkar Europas framtid, har t.ex. tillgången till den inre marknaden betydelse för vår ekonomis utveckling.

Av skrivelsen framgår att Sveriges avgift till EU under år 1998 enligt preliminärt utfall för statsbudgeten uppgick till 21 210 miljoner kronor. Återbetalningen till följd av infasningsöverenskommelsen motsvarade 251 miljoner kronor och redovisas på inkomsttitel 7000 Extraordinära medel från EU. På statsbudgeten bruttoredo visas det återflöde som administreras av svenska myndigheter, vilket innebär att betalningar från kommissionen redovisas mot inkomsttitel, medan de utbetalningar svenska myndigheter gör på kommissionens vägnar redovisas mot anslag på statsbudgetens utgiftssida. Alla betalningar av detta från kommissionen till svenska myndigheter redovisas under inkomsttitel 6000 Bidrag m.m. från EU vars preliminära utfall år 1998 uppgår till 9,5 miljarder kronor. Den gemensamma jordbrukspolitiken svarade för 6,7 miljarder kronor och strukturfonderna för 2,7 miljarder kronor.

Finansutskottet finner, med hänvisning till vad som här redovisats, inte någon riksdagens åtgärd påkallad med anledning av motionen. Finansutskottet anser således att utrikesutskottet bör avstyrka motion U9 (mp) yrkande 2.

Revisionsrättens slutsatser

Motionen

I motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) erinras om att revisionsrättens roll i EU behandlas i regeringens skrivelse. Den kritik mot EU-kommissionen som framkom i revisionsrättens granskning av budgetåret 1996 nämns enligt motionärerna dock endast sporadiskt. Detta är en uppenbar svaghet anser motionärerna och yrkar att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för revisionsrättens slutsatser.

Finansutskottets bedömning

Revisionsrätten behandlas i skrivelsens avsnitt 29.2.3 (s. 205) och 39.5 (s. 283 f.). Den praxis som har utvecklats innebär att mer utförliga redogörelser för revisionsrättens iakttagelser ges i den ekonomiska vårpropositionen (prop. 1996/97:150 s. 219 f., prop. 1997/98:150 s. 203 f.). Finansutskottet har behandlat revisionsrättens iakttagelser, och regeringens bedömningar av dessa, i betänkandena med anledning av vårpropositionen (bet.

1996/97:FiU20 s. 274 f., 1997/98:FiU20 s. 209 f.). Vid behandlingen våren 1998 yttrade sig fyra utskott till finansutskottet rörande revisionsrättens iakttagelser (utrikes-, jordbruks-, närings- samt arbetsmarknadsutskottet). Finansutskottet har framhållit att stor vikt bör läggas vid revisionsrättens rapporter och att det är angeläget att regeringen redogör för sin bedömning av iakttagelser rörande Sverige i rättens rapporter. Utskottet har vidare anfört att det är angeläget för Sverige att gemenskapsmedel används på korrekt sätt. Det finns en mängd skäl till att stödja strävandena inom EU för ökad effektivitet, säker medelshantering, stärkt kontroll och revision. För Sverige som stor nettobidragsgivare är det angeläget att verka för en så ändamålsenlig och kostnadseffektiv användning av gemenskapens medel som möjligt. Det är också av avgörande betydelse för den gemensamma politiken att medlen går till avsedda ändamål och inte slösas bort på grund av dålig administration och kontroll.

I den nyss avlämnade ekonomiska vårpropositionen redovisar regeringen revisionsrättens iakttagelser för 1997 (prop. 1998/99:100 s. 189 f.). Utskottet kommer att behandla vårpropositionen i betänkande 1998/99:FiU20.

Finansutskottet finner ingen anledning att föreslå någon ändring av den form som etablerats för regeringens redovisning av revisionsrättens rapporter. Finansutskottet anser således att utrikesutskottet bör avstyrka motion U9 (mp) yrkande 7.

Stockholm den 20 april 1999

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Johan Lönnroth (v), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Carin Lundberg (s), Sven-Erik Österberg (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Matz Hammarström (mp), Gunnar Axén (m), Agne Hansson (c) och Bo Könberg (fp).

Avvikande meningar

1. EU:s budget (v, mp)

Johan Lönnroth (v), Siv Holma (v) och Matz Hammarström (mp) anser att finansutskottets ställningstagande under rubriken *EU:s budget* bort ha följande lydelse:

Finansutskottet vill i likhet med motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) erinra om att regeringens skrivelse i stort sett behandlar avsnittet om EU:s budget endast ur EU-perspektiv, dvs. hur medlemsstaternas avgift beräknas samt budgetens fördelning på de olika budgetposterna. Skrivelsen

borde även tillföras ett svenskt perspektiv på EU-budgeten. Utskottet anser att kommande års skrivelser mer utförligt måste redogöra för vilka skatter som tillförts för att finansiera medlemsavgiften, hur medlemsavgiften administreras samt vad det totalt kostar Sverige att vara medlem i unionen utifrån ökade administrativa kostnader, kostnader för harmoniseringsåtgärder, resekostnader etc.

Finansutskottet anser att utrikesutskottet med anledning av motion U9 (mp) yrkande 2 bör föreslå riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Revisionsrättens slutsatser (v, mp)

Johan Lönnroth (v), Siv Holma (v) och Matz Hammarström (mp) anser att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Revisionsrättens slutsatser* bort ha följande lydelse:

Som konstateras i motion U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) behandlas revisionsrättens roll i EU i regeringens skrivelse. Utskottet noterar dock att den kritik mot EU-kommissionen som framkom i revisionsrättens granskning av budgetåret 1996 nämns endast sporadiskt i skrivelsen. Detta är en uppenbar svaghet och utskottet anser, i likhet med motionärerna, att kommande årsberättelser mer utförligt måste redogöra för revisionsrättens slutsatser.

Finansutskottet anser att utrikesutskottet med anledning av motion U9 (mp) yrkande 7 bör föreslå riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett skatteutskottet och vissa andra utskott tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998 och motion 1998/99:U9 (mp), som väckts med anledning av skrivelsen, samt ytterligare några motioner från den allmänna motionstiden. Skatteutskottet har i detta yttrande koncentrerat sig på frågor om skatter och tullar och får anföra följande.

Verksamheten inom skatte- och tullområdet i EU under 1998

Regeringens skrivelse

I skrivelsen tas åtskilliga skatte- och tullfrågor upp, bl.a. nämns redan i början av berättelsen att frågan om en avveckling av den skattefria försäljningen i samband med resor inom EU diskuterats vid Europeiska rådets möte i Wien den 11–12 december 1998 (s. 32). Vidare redovisas vissa euroförberedelser i Sverige, bl.a. att RSV under hösten 1998 har presenterat en rapport i fråga om möjligheterna att lämna deklaration och kontrolluppgift i euro (s. 53–54). När det gäller avsnittet om tillväxt och sysselsättning (s. 59–65) redogörs för de uttalanden som gjorts vid Europeiska rådets möten under 1998 i både Cardiff och Wien om vikten av att se över skatte- och bidragssystemen för att göra det lättare för arbetsgivarna att skapa nya arbetstillfällen och även göra det mer attraktivt för arbetstagarna att acceptera ett erbjudet arbete. Regeringen redogör vidare för de svenska övergångsreglerna rörande alkohol och tobak (s. 78) och pekar på att Sverige har fått förlängning för sina restriktiva regler i fråga om resandeförseln av tobaksvaror och alkoholhaltiga drycker från andra medlemsländer och att en översyn av de svenska reglerna skall göras före den 30 juni 2000. En annan fråga som tas upp i detta sammanhang är att Sverige efter den senaste skattesänkningen på cigaretter inte uppfyller den EG-regel som föreskriver att punktskatten på cigaretter skall uppgå till 57 % av högsta detaljhandels-priset, inklusive moms, för cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Sverige har, uppger regeringen, ansökt om förlängning av sitt tidigare undantag på detta område men något beslut har ännu inte fattats.

När det gäller frågor som hänger samman med tullunionen (s. 79–81) sägs i skrivelsen att datoriseringen inom IDA-programmet och vissa utbildningsinsatser inom Matteusprogrammet enligt ett förslag skall samlas under Tull 2000. Vidare framhålls att Sverige tillsammans med vissa andra EU-medlemsstater driver frågan om en långtgående datorisering av tullprocedurer och informationssystem med målet att de femton tullverken inom EU:s medlemsstater skall fungera som om de vore ett enda tullverk. Vidare nämns att den s.k. tullunionsgruppen under 1998 har behandlat bl.a. frågor om va-

rumärkesinträång och ett stort antal förslag till ändringar i tullkodexen, bl.a. en möjlighet att befria företagen från tvånget att avge styrkande handlingar då tulldeklarationen lämnas elektroniskt. Dessutom har man under 1998 fortsatt med arbetet att åstadkomma ett säkrare och effektivare transiteringsförfarande.

I fråga om skatter (s. 95–99) har det enligt redogörelsen under 1998 pågått ett intensivt arbete med de olika delarna i skattepaketet avseende direkt beskattning i syfte att hindra skadlig skattekonkurrens. Bland annat har det inrättats en rådsarbetsgrupp som inlett sitt arbete med att sammanställa beskrivningar av skatteåtgärder i medlemsstaterna, åtgärder som kan misstänkas falla under tillämpningsområdet för uppförandekoden för företagsbeskattning. Vidare har kommissionen under året presenterat förslag till direktiv om beskattning av ränteinkomster från sparande inom gemenskapen som går ut på att utbetalartaten antingen skall ta ut en minimikällskatt på 20 % eller förse andra medlemsstater med uppgifter om inkomster från sparande. Kommissionen har också presenterat förslag till direktiv om ett gemensamt system för beskattning av räntor och royalties, som betalas mellan närstående bolag i olika medlemsstater med avsikt att avskaffa källskatter som tas ut på ränte- och royaltybetalningar inom koncerner inom gemenskapen.

På mervärdesskatteområdet har ministerrådet 1998 antagit ett nytt direktiv om särskilda regler för investeringsguld, som innebär att omsättning av guld i investeringssyfte blir skattefritt utan någon rätt till avdrag för ingående skatt för säljaren. Vidare sägs i skrivelsen att ministerrådet har enats om vissa principer rörande hanteringen i mervärdesskattehänseende av handeln över Internet, principer som väsentligen överensstämmer med de riktlinjer som kommissionen tidigare dragit upp.

Vad gäller mervärdesskatten nämns dessutom att kommissionen har lagt fram ytterligare direktivförslag om dels vissa detaljer rörande avdragsrätten, dels att medlemsstaterna under år 1999 skall tillämpa en normal-skattesats på minst 15 % och högst 25 %. Kommissionen avser enligt regeringen att under 1999 lägga fram ett nytt förslag om skattesatserna.

I ett nytt direktivförslag har kommissionen föreslagit att det gamla handräckningsdirektivet från 1976, som omfattar mervärdesskatt, jordbruksavgifter och tullar, ändras till att omfatta även direkta skatter. Dessutom nämns att Fiscalisprogrammet, som syftar till att förstärka de indirekta skattesystemen på den inre marknaden, formellt har antagits av rådet och parlamentet.

Av redogörelsen framgår vidare att kommissionens förslag till ramedirektiv om energibeskattnig, som innebär en samlad beskattning av samtliga energiprodukter, under 1998 har fortsatt att diskuteras i rådets arbetsgrupp för finansiella frågor utan att enighet har kunnat nås. Regeringen redogör också för hur ett tidigare förslag av kommissionen om en utvidgning av Punktskattekommitténs normgivande befogenheter har hanterats av det brittiska ordförandeskapet. Dessutom nämner regeringen att kommissionen har lagt fram förslag till vissa tekniska ändringar av gemenskapens nuvarande lagstiftning om beskattning av tobaksvaror, ett förslag som därefter omarbetats av det österrikiska ordförandeskapet.

Vissa tullfrågor berörs också, bl.a. tullförmånerna för utvecklingsländerna (s. 222–224) där det under 1998 har tillkommit ytterligare möjligheter till extra tullsänkningar inom GSP-systemet, som också för de minst utvecklade länderna har kompletterats med ytterligare varor som omfattas av tullsänkningar. Slutligen har Sverige fortsatt att driva en starkt kritisk linje till EG:s antidumpningspolitik, anför regeringen.

I fråga om tullsamarbetet (s. 269) framhåller regeringen att ett antal gemensamma kontrollaktioner mot den illegala trafiken av narkotika har genomförts efter beslut av rådsarbetsgruppen för tullsamarbete. Vidare har under 1998 ett förslag till strategiskt åtgärdsprogram utarbetats i syfte att intensifiera kampen mot bl.a. den illegala handeln med narkotika. I redogörelsen nämns också att riksdagen under året har ratificerat CIS-konventionen som syftar till att möjliggöra ett utbyte av information och ett gemensamt agerande av tullmyndigheterna. Vidare framhålls att en central databas, där tullmyndigheterna skall kunna hämta och lämna personuppgifter för användning i underrättelse- och spaningsverksamhet, är under uppbyggnad.

Motionen

I motion U9 (yrkande 3 delvis) av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) efterlyses en utförligare redogörelse för läget i fråga om de undantag och övergångsregler som Sverige erhållit genom sina medlemskapsförhandlingar. Motionärerna anför kritik bl.a. mot att gällande mervärdesskattereduktioner och skattebefrielser på olja inte redovisats i årsberättelsen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan i och för sig hålla med motionärerna om att vissa undantag för Sverige på bl.a. mervärdesskatteområdet – vissa läkemedel m.m. – skulle kunna redovisas i årsboken. Ofta är emellertid dessa undantag inte tidsbegränsade, och de har motsvarigheter i många andra EU-länder. Att varje år redogöra för sådana regler, även om de inte varit föremål för övervägande under året, kan vara onödigt betungande och av begränsat värde. Ett annat exempel som avser skatteundantagen för oljeprodukter är de s.k. 8.4-undantagen för oljor. Benämningen 8.4-undantag hänför sig till artikel 8.4 i direktiv 92/81/EEG (mineraloljedirektivet) som ger varje medlemsstat en möjlighet att hos rådet begära tillåtelse att undanta eller sätta ned skatter för särskilda ändamål. Sverige har ett antal sådana undantag – reducerad skatt för industrin m.m. – som i princip omprövas vartannat år. Den senaste tvåårsperioden löper ut vid utgången av år 1999.

Med hänsyn till att syftet med årsboken är att ge en redogörelse för verksamheten under det aktuella året har utskottet förståelse för regeringens ambition att begränsa redogörelsen till frågor som aktualiserats under året. Vad gäller de skattefrågor som motionärerna har tagit upp anser utskottet att det även i fortsättningen i första hand bör ankomma på regeringen att bedöma vilka uppgifter som skall anses relevanta i sammanhanget och tas med. Utskottet avstyrker därför motionen i den nu behandlade delen.

Motionen

I motion U508 (yrkande 22) av Birger Schlaug m.fl. (mp) förespråkas införandet av koldioxidskatt på EU-nivå samt att miljöavgifter och miljöskatter i EU skall vara minimiregler och att dessa skatter och avgifter skall hanteras av medlemsländerna. I motionen begärs ett tillkännagivande härom.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har nyligen i betänkande 1998/99:SkU13 (s. 9–10) betonat vikten av att Sverige har en hög ambitionsnivå när det gäller att begränsa koldioxidutsläppen och att regeringen aktivt bör driva frågan om en styrande energi- och koldioxidbeskattning i olika internationella forum och därvid samarbeta med likasinnade länder. Enligt utskottets uppfattning behövs inte något uttalande utöver vad utskottet tidigare anfört, och utskottet avstyrker därför motionen i nu behandlad del.

Införsel av alkohol

Motionen

Motion U509 (yrkande 17) av Holger Gustafsson m.fl. (kd) handlar om den svenska alkoholpolitiken och EU. Motionärerna varnar för en omfattande smuggling av alkohol och tobak och begär därför ett slut på neddragningarna av tullpersonalen. Dessutom vill de att regeringen skall fullfölja vår del i beslutet att avveckla taxfreehandeln inom flyget och på färjor inom EU.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i anslutning till behandlingen av den senaste budgetpropositionen betonat vikten av att Tullverket har tillräckliga resurser för verksamheten men också framhållit att en effektivisering av gränskontrollen bör åstadkommas, inte genom ökade anslag utan genom rationaliseringar och organisationsförändringar. Regeringen har nyligen i 1999 års ekonomiska vårproposition lagt ett nytt förslag avseende det aktuella utgiftsområdet, ett förslag som bl.a. gäller beräknade anslag för Tullverket åren 2000–2002. Det finns således anledning för utskottet att återkomma till frågan om Tullverkets resursbehov dels i anslutning till förslaget i vårpropositionen, dels när den kommande budgetpropositionen föreligger. Något skäl för riksdagen att göra något uttalande med anledning av motionen i denna del finns enligt utskottets mening inte.

Vad därefter gäller frågan om avvecklingen av taxfreehandeln inom EU vill utskottet erinra om att regeringen nyligen har lagt fram en proposition i ämnet som bygger på bedömningen att den skattefria försäljningen i trafiken inom EU kommer att upphöra den 1 juli 1999 (prop. 1998/99:86). Motionärerna bör därigenom anses tillgodosedda och något tillkännagivande är inte påkallat.

Med hänvisning till vad som nu anförts avstyrker utskottet motionen i nu berörd del.

1998/99:UU10
Bilaga

Stockholm den 22 april 1999

På skatteutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

I beslutet har deltagit: Arne Kjörnsberg (s), Lisbeth Staaf-Igelström (s), Per Rosengren (v), Holger Gustafsson (kd), Carl Fredrik Graf (m), Per Erik Granström (s), Carl Erik Hedlund (m), Ulla Wester (s), Marie Engström (v), Helena Höij (kd), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Yvonne Ruwaida (mp), Rolf Kenneryd (c), Johan Pehrson (fp), Catharina Hagen (m), Per-Olof Svensson (s) och Lars Lilja (s).

Avvikande meningar

Verksamheten inom skatte- och tullområdet i EU under 1998

Yvonne Ruwaida (mp) anför följande:

När det gäller det avsnitt som handlar om svenska övergångsregler från medlemskapsförhandlingarna anser Miljöpartiet de gröna att regeringens redogörelse för verksamheten i EU under 1998 borde ha innehållit en redovisning av samtliga undantag som ännu är aktuella. Det innebär bl.a. att årsboken i fråga om mervärdesskatten borde ha tagit upp undantagen och särreglerna för läkemedel till sjukhus och receptbelagda läkemedel, tidskrifter för ideella föreningar och framställning av sådana tidskrifter, mark och byggnader samt passagerartransporter. Vidare borde de s.k. 8.4-undantagen ha berörts. Dessa undantag avser reducerad skatt för industrin, skattedifferentiering för miljöklassad olja, skattefrihet för biologiskt framställd metan, skattedifferentiering för miljöklassad bensin, nedsatt skatt enligt 0,8-procentsregeln för industrin samt skattebefrielse för flygbränslen som används för privat bruk. Riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att kommande årsberättelser bör innehålla redogörelser för samtliga svenska undantag som fortfarande är aktuella. Motion U9 (mp) yrkande 3 i denna del tillstyrks.

Miljöskatter

Yvonne Ruwaida (mp) anför följande:

Miljöpartiet de gröna anser att Sverige bör skynda på uppföljningen av Kyotokonferensen och bekämpningen av växthuseffekten genom att bl.a. verka för införandet av en koldioxidskatt på EU-nivå. Samtidigt bör systemet ut-

formas så att miljöavgifter och miljöskatter i EU alltid är minimiregler, samtidigt som avgifterna bör hanteras av medlemsländerna själva. Vi vill att Sverige som ordförandeland driver på dessa frågor och ger dem prioritet. Vi tillstyrker således motion U508 (mp) yrkande 22 och föreslår att riksdagen gör ett uttalande med denna inriktning.

Införsel av alkohol

Holger Gustafsson (kd) och Helena Höj (kd) anför följande:

Som framhålls i motion U509 (kd) är det ett välkänt faktum att alkoholmissbruk ofta är inkörsporten till narkotikamissbruk och även på andra sätt leder till svåra problem, samhällsliga kostnader och personliga tragedier av stora mått. Vi anser därför att man bör slå vakt om vårt lands restriktiva alkoholpolitik. Från Kristdemokraternas sida har vi tidigare varnat för att de omfattande neddragningarna av tullpersonalen i samband med EU-anslutningen skedde alldeles för tidigt, innan man var färdig med de kompensatoriska åtgärderna, och att man har tappat kontrollen över gränserna och släppt lös en omfattande smuggling av illegal alkohol och tobak. Vi anser att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige bör bygga upp en bättre gränskontroll vid såväl yttre som inre EU-gräns och att tullen bör få ökade resurser för att bekämpa smuglingen. Det innebär att vi tillstyrker motion U509 i denna del. Vad gäller frågan om taxfreehandel noterar vi att regeringen nyligen har lagt en proposition i detta ämne, och något yrkande från vår sida avseende denna fråga är därför inte aktuellt i detta sammanhang.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 1998

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 april 1999 beslutat att bereda bl.a. socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 1998 i de delar som har samband med respektive utskotts beredningsområde jämte motion väckt med anledning av skrivelsen samt motioner från allmänna motionstiden 1998 enligt särskild förteckning.

Socialförsäkringsutskottets beredningsområde berörs främst i skrivelsens avsnitt 12 Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor, avsnitt 36 Gränskontroll, invandring och asyl, avsnitt 37 Schengensamarbetet och avsnitt 40 Förberedelser för det svenska ordförandeskapet. Utskottet yttrar sig nedan om motionerna U505 yrkande 6 (delvis), U506 yrkandena 15 och 17, U508 yrkandena 14 och 15 samt U509 yrkande 15, allt i den mån utskottets beredningsområde berörs.

Fri rörlighet för personer samt arbetsmarknadsfrågor och sociala frågor (avsnitt 12)

Socialförsäkringsutskottets beredningsområde under detta avsnitt berörs såvitt gäller personers fria rörlighet och sociala skydd främst genom EU-reglerna för samordning av medlemsstaternas sociala trygghetssystem. Dessa regler som återfinns i förordning (EEG) 1408/71 innebär i stort att vederbörande medborgare med familj har rätt att ta med sig de sociala förmåner som intjänats vid arbete i en medlemsstat i de fall vederbörande flyttar till annan medlemsstat samt har rätt till sociala förmåner i värdlandet. Under året har utskottet följt frågorna inom beredningsområdet genom kontinuerliga kontakter med Socialdepartementet samt information från departementet inför ministerrådsmötena. Vidare har utskottet i februari 1999 hållit en offentlig utfrågning om socialförsäkringen och EU. Vid denna utfrågning togs bl.a. upp frågor om medlemskapet fått effekter för de svenska socialförsäkringsystemen och om det föreligger krafter som verkar för eller emot en harmonisering av systemen i medlemsländerna. Frågor som utskottet under året uppmärksammat är bl.a. ett förslag till revidering och förenkling av förordning 1408/71 samt ett förslag om utvidgning av förordningen att gälla tredjelandsmedborgare. En annan fråga som tilldragit sig utskottets uppmärksamhet är ett direktiv om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom EU som antagits av rådet.

Skrivelsen

Samarbetet under året har enligt skrivelsen präglats av en rad nya inslag där förberedelserna för Amsterdamfördragets ikraftträdande spelat en avgörande roll. Fördragets ikraftträdande innebär bl.a. att när det gäller bestämmelserna om asyl och invandring får gemenskapen befogenheter att besluta om bestämmelser av minimikaraktär. Rådet och kommissionen har utarbetat en handlingsplan för att på bästa sätt genomföra bestämmelserna i fördraget om upprättandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Handlingsplanen antogs av Europeiska rådet i Wien i december. I handlingsplanen anges bl.a. hur bestämmelserna i Amsterdamfördraget om fri rörlighet för personer, asyl och invandring bör genomföras och inom vilka tidsramar. Genomförandetiden för de prioriterade områdena varierar mellan två och fem år från det att Amsterdamfördraget trätt i kraft. I övrigt har det enligt skrivelsen arbetats vidare på frågor som bl.a. Dublinkonventionens tillämpning och färdigställande av konventionen om upprättandet av det datoriserade fingeravtryckssystemet Eurodac. Den senare konventionen är ett system för jämförelse av asylsökandes fingeravtryck vid tillämpningen av Dublinkonventionen. Arbetet har enligt skrivelsen fortskridit men några frågor är fortfarande utestående.

I skrivelsen erinras om att Schengenregelverket skall införlivas med EU. För detta krävs att ett avtal förhandlas fram med Norge och Island för att associera dessa båda stater till genomförandet och utvecklingen av regelverket. Sverige deltar ännu inte i det operativa samarbetet i Schengen men förväntas att inträda som operativ medlem under år 2000.

Motioner

Holger Gustafsson m.fl. (kd) anför i motion U509 att Sverige bäst kan verka för en generös flyktingpolitik genom att påverka andra av Europeiska unionens medlemsländer att ta ett ökat flyktingansvar och medverka till att flyktingströmmar fördelas bättre. Sverige måste gå i spetsen för arbetet att skapa minimikriterier för asylprövning. Dessa regler måste tillåta mer generösa nationella regler samtidigt som de begränsar möjligheten till alltför restriktiva asylregler som inte ger en asylsökande en viss grundläggande rättssäkerhet. En eventuell framtida gemensam flyktingpolitik får aldrig accepteras av Sverige om den hindrar oss från en generös nationell hållning till flyktingmottagandet. Med den reservationen anser motionärerna att det är bra att samarbetsinitiativ tas inom asylpolitiken. Motionärerna är dock på en punkt starkt kritiska beträffande Amsterdamfördraget och asylpolitiken. Kritiken avser det s.k. asylprotokollet som reglerar EU-medborgarnas rätt att söka asyl i ett annat medlemsland. Protokollet innebär enligt motionärerna ett kraftigt bakslag för asylpolitiken och har också kritiserats av bl.a. FN:s flyktingkommissarie (UNHCR). I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om en gemensam asylpolitik.

Kraftig kritik mot asylprotokollet förs också fram i motion U506 av Gudrun Schyman m.fl. (v). Enligt motionärerna upphäver protokollet i det närmaste rätten för EU-medborgare att söka asyl i annat EU-land. UNHCR har uttryckt allvarlig oro över beslutet att begränsa EU-medborgares rätt att söka asyl. Enligt UNHCR strider beslutet mot staternas åtaganden enligt 1951 års Genèvekonvention om flyktingar. Vidare har UNHCR framhållit att EU:s beslut kan bli ett farligt prejudikat för andra regioner i världen. Även andra instanser som Rädda Barnen, Röda korset och Svenska sektionen av Amnesty International har förklarat att asylprotokollet inte är förenligt med flyktingkonventionen. I yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att reglerna står i strid med Genèvekonventionen. I motionen anförs vidare att EU-länderna diskuterar ett förslag att skapa ett heltäckande kontrollsystem av asylsökande. Får en asylsökande avslag på sin ansökan och flyktingen därefter ansöker om asyl i ett annat medlemsland föreligger datoriserade uppgifter härom och det senare landet kan direktavvisa den asylsökande. Det mesta av denna verksamhet finns inom ramen för Schengenavtalet men parallellt skapas ett annat register som benämns Eurodac. I registret skall fingeravtryck och personuppgifter på alla asylsökande som är över 14 år läggas in. Ett sådant uppbyggt kontrollsystem är enligt motionärerna ett uppenbart hot mot rätts säkerheten och bör därför motarbetas. I yrkande 17 begärs ett tillkännagivande härom.

Utskottets bedömning

Även inom asyl- och invandringspolitiken har utskottet noga följt utvecklingen inom EU. Utskottet har haft och har en fortlöpande tät dialog med Utrikesdepartementet innebärande bl.a. information om arbetet under det nya ordförandeskapet samt information inför såväl informella som reguljära ministerrådsmöten. Informationen innebär också att utskottet tar del av ett stort antal dokument av olika beskaffenhet och dignitet, dokument som inte alltid finns tillgängliga på svenska. I detta sammanhang vill utskottet framhålla att det är stor vikt med så korrekta översättningar som möjligt och att översättningarna sker skyndsamt.

Amsterdamfördraget innebär att asyl- och invandringsfrågorna förs över från tredje pelaren till gemenskapssamarbetet i första pelaren. Utskottet har vid flera tillfällen (se senast 1997/98:SfU4y) uttalat sitt stöd för att så sker. Nyligen har kommissionen lagt fram ett arbetsdokument Gemensamma normer för asyلفörfaranden SEK (1999) 271. Dokumentet är ett underlag för diskussioner om hur gemensamma minimiregler bör utformas för att bli så effektiva och rättvisa som möjligt. I dokumentet diskuteras bl.a. frågan om hur ett kommande lagförslag skall kunna relateras till den nuvarande internationella asyldrätten, hur ansökningsprocedurerna kan göras snabba och enkla samt vilka krav som en sökande måste uppfylla för att beviljas asyl i ett medlemsland. I dokumentet framhålls att kommissionen anser att en gemensam asyllag skall ta särskild hänsyn till asylsökande kvinnor och barn, till tortyroffer samt till personer som utsatts för sexuella övergrepp. Vidare framhålls att det är rimligt att avgränsa ett gemenskapsrättsligt instrument om asyلفörfaranden till ansökningar om skydd enligt Genèvekonventionen.

Längre fram, när ett förslag om kompletterande former av skydd utarbetas, kan det instrumentet förses med bestämmelser om ett gemensamt förfarande för asyl och skydd av andra skäl. Dokumentet skall vidare utgöra ett underlag för en dialog med UNHCR och andra relevanta internationella organisationer. Detta står i överensstämmelse med deklaration nr 17 i Amsterdamfördraget.

Ett arbete i syfte att utarbeta gemensamma minimiregler vid ansökan om asyl har således påbörjats. Utskottet ser positivt på detta. När bestämmelserna arbetas fram är det också väsentligt att dessa inte läggs på alltför låg nivå. Utskottet vill också framhålla att de kommande bestämmelsernas karaktär av minimiregler innebär att varje medlemsland har full frihet att lägga sig på en nivå som överstiger dessa bestämmelser. Det anförda får anses tillgodose syftet med motion U509 yrkande 15 i denna del.

Det s.k. asylprotokollet har utskottet uppmärksammat vid ett flertal tillfällen och redan under den regeringskonferens som föregick Amsterdamfördraget. I yttrande 1997/98:SfU4y till utrikesutskottet med anledning av proposition 1997/98:58 Amsterdamfördraget anförde utskottet bl.a. följande.

Socialförsäkringsutskottet vill framhålla att Sverige alltid i internationella sammanhang har lagt stor vikt vid att verka för en solidarisk ansvarsfördelning och för att stärka flyktingars rättsliga skydd. Utskottet kan inte godta någon som helst inskränkning vad gäller tillämpningen av Genèvekonventionen och dess tilläggsprotokoll och andra internationella åtaganden avseende asyl. Regeringen framhåller i propositionen att protokollet inte på något sätt inskränker medlemsstaternas skyldigheter enligt Genèvekonventionen. Protokollet kommer inte att föranleda någon ändring av de regler som gäller för prövningen av asylansökningar i Sverige. Varje ansökan skall enligt regeringen även fortsättningsvis tas upp till individuell prövning. Sverige har i likhet med övriga medlemsstater valt att inte ansluta sig till Belgiens ensidiga förklaring till protokollet att man kommer att göra en individuell prövning av varje asylansökan från en medborgare i en annan medlemsstat. Anledningen till det är enligt regeringen att man anser att protokollet, särskilt då det ses tillsammans med den nämnda gemensamma förklaringen (48), inte inskränker medlemsstaternas skyldigheter enligt Genèvekonventionen. Eftersom det i ingressen till asylprotokollet slås fast att Genèvekonventionen beaktats och protokollet tar hänsyn till konventionens syften och slutgiltiga karaktär, och detta sett tillsammans med den gemensamma förklaringen, är det utskottets bestämda uppfattning att protokollet inte inskränker medlemsstaternas skyldigheter enligt Genèvekonventionen.

Mot bakgrund av det anförda ansåg utskottet att ett antal motionsyrkanden som vände sig mot asylprotokollet borde avstyrkas. Utrikesutskottet delade socialförsäkringsutskottets uppfattning (bet. 1997/98:UU13).

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och anser att utrikesutskottet bör avstyrka motion U506 yrkande 15 och motion U509 yrkande 15 i övrigt.

Schengensamarbetet kan sägas innehålla två grundelement som hänger samman med varandra. Det första är att garantera den fria rörligheten för personer i medlemsländerna. Det andra elementet är att kampen skall stärkas mot internationell kriminalitet och mot sådan invandring som är illegal. Artiklarna 28–38 som rör ansvarighet i samband med behandling av asylansökan har upphört att gälla i och med att Dublinkonventionen trätt i kraft den

1 september 1997. Enligt artikel 96 i Schengenkonventionen får registrering ske av utlänning på s.k. spärllista. Beslut om införande på spärllistan skall ha fattats av administrativa myndigheter eller behörig domstol i enlighet med processuella regler i nationell lagstiftning. Sådana beslut kan grundas på att en utlänning utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet, exempelvis om utlänningen dömts för gärning som har ett minimistraff på ett års fängelse eller om det finns grundad anledning att anta att utlänningen begått grova brott eller om det skäligen kan befaras att han kommer att begå sådana brott på någon Schengenstats territorium. I artikel 25 behandlas frågor om uppehållstillstånd för personer som är registrerade på spärllista. Där framgår att den stat inom Schengensamarbetet som avser att utfärda ett uppehållstillstånd till en utlänning, som finns upptagen på spärllistan, först skall rådgöra med den stat som verkställt registreringen, varvid hänsyn skall tas till den sistnämnda statens intressen. Uppehållstillstånd får endast meddelas om det finns skäl av allvarlig art, särskilt av humanitärt slag eller till följd av internationella förpliktelser. Huvudprincipen enligt Dublinkonventionen är att den medlemsstat där den asylsökande först rest in eller har uppehållstillstånd eller visering eller har familjeanknytning också skall vara ansvarig för prövningen av asylansökan även om den gjorts i annan medlemsstat. Eurodac är därvidlag, som framgått ovan, ett system för jämförelse av fingeravtryck vid tillämpningen av Dublinkonventionen. Det skall framhållas att en stat är oförhindrad att pröva en ansökan även om den inte är skyldig att göra det enligt konventionen, om den asylsökande samtycker till det.

Vad gäller registrering på spärllista anförde regeringen i proposition 1997/98:42 Schengensamarbetet att det är en sådan åtgärd som skall ske med den restriktivitet som följer av artikel 94 i konventionen. Där föreskrivs att varje stat skall pröva om ärendets vikt är sådan att det bör föranleda en registrering i Schengens informationssystem (SIS). För svensk del anförde regeringen att det inte torde komma i fråga att föra upp andra personer än de som blivit avvisade eller utvisade ur riket med ett förbud att återvända hit. Enligt regeringen var det bara dessa Sverige har ett intresse att bevaka för att förhindra återresa till Schengenområdet och därmed möjlighet att ta sig till Sverige. Vid behandlingen av propositionen anförde justitieutskottet i betänkande 1997/98:JuU15 att regeringen gjort en väl avvägd bedömning i saken och att utskottet inte kände någon oro för att någon onödigt omfattande registrering på spärllista kommer att ske. Riksdagen godkände förslaget att Sverige ansluter sig till Schengensamarbetet (rskr. 1997/98:181).

Beträffande Eurodac anförde utskottet i sitt yttrande över Amsterdamfördraget till utrikesutskottet med anledning av ett motionsyrkande vari hävdades att Eurodac utgör ett hot mot rättssäkerheten bl.a. följande. Sedan den 1 januari 1997 finns också enligt bestämmelser i utlänningslagen möjlighet att ta en utlännings fingeravtryck när utlänningen ansöker om uppehållstillstånd och återoppar asylskäl. Regeringen motiverade förslaget i den migrationspolitiska propositionen 1996/97:25 med bl.a. att det är av stor vikt att den som söker asyl lämnar korrekta uppgifter om sina personliga förhållanden, flyktvägar och identitet. Dessa uppgifter ligger, enligt propositionen, till grund för bedömningen av sökandens behov av skydd och vilket land som har ansvaret för att ge detta skydd. Utskottet, som menade att fingeravtryckssystemet

Eurodac kan öka effektiviteten i asylhanteringen, ansåg att utrikesutskottet borde avstyrka den då behandlade motionen. Utrikesutskottet delade socialförsäkringsutskottets bedömning, och detta blev också riksdagens beslut (rskr. 1997/98:197).

Mot bakgrund av det anförda kan utskottet inte finna att vare sig SIS eller Eurodac skulle utgöra ett hot mot rättssäkerheten för en asylsökande. Enligt utskottets uppfattning syftar dessa system till att effektivisera asylofförandet medlemsländerna emellan och omgärdas med olika säkerhetsåtgärder. Det bör också framhållas att Sverige i olika sammanhang alltid framhållit att internationella förpliktelser som t.ex. Genèvekonventionen inte får åsidosättas. Utskottet anser således att utrikesutskottet bör avstyrka motion U506 yrkande 17.

Förberedelser för det svenska ordförandeskapet (avsnitt 40)

Skrivelsen

Under det första halvåret 2001 kommer Sverige att inneha ordförandeskapet i EU. Ordförandeskapet innebär enligt skrivelsen att Sverige skall leda arbetet i ministerrådet och representera rådet gentemot andra EU-institutioner, internationella organisationer samt länder utanför EU. Ordförandeskapets främsta uppgift är att föra EU:s gemensamma dagordning framåt. I skrivelsen anförts att förberedelsearbetet inleddes på allvar våren 1997 då EU-sekretariatet fick i uppdrag att initiera och samordna förberedelserna i Regeringskansliet. En stor enkätundersökning genomfördes sommaren 1997 för att inhämta departementens synpunkter på uppläggnings- och förberedelse- och genomförandearbetet. Under år 1998 har ambitionen varit att i största möjliga mån bedriva arbetet i Regeringskansliets ordinarie organisations- och beredningsformer. En interdepartemental kontaktgrupp har inrättats för informationsutbyte och regelbundna avstämningar. En första inventering av sakfrågor som bedöms komma att stå på EU:s dagordning under det svenska ordförandeskapet har gjorts. Sammanställningen är bl.a. tänkt att utgöra underlag i arbetet med att precisera det svenska ordförandeskapets prioriteringar.

Motioner

I motion U505 av Lennart Daléus m.fl. (c) anförts att riksdagen bör ges möjlighet att påverka det svenska ordförandeprogrammet. I enlighet härmed föreslår motionärerna att Sverige som ordförandeland bl.a. som en prioritering skall verka för att EU utvecklar en gemensam och generös asyl- och flyktingpolitik. I yrkande 6 (delvis) begärs ett tillkännagivande härom.

Birger Schlaug m.fl. (mp) framhåller i motion U508 att Sverige i och med Amsterdamfördraget är förhindrat att driva en egen nationell asylpolitik, och det är heller inte möjligt att bevilja asyl till flyktingar från andra EU-länder. FN har invänt mot det senare eftersom ett sådant förfarande strider mot Genèvekonventionen. En viktig fråga för Sverige som ordförandeland måste enligt motionärerna vara att driva frågan om att återföra asylpolitiken till en

rent nationell nivå och att alla förslag inom ramen för EU-samarbetet som innebär en mer restriktiv asyl- och invandringspolitik förhindras. I yrkandena 14 och 15 begärs tillkännagivanden om det anförda.

1998/99:UU10
Bilaga

Utskottets bedömning

Enligt utskottets mening är det viktigt med en dialog mellan riksdagen och regeringen inför Sveriges ordförandeskap i EU. När det gäller Sveriges prioriteringar bör dessa utformas i samråd med riksdagen. Asyl- och invandringsfrågor har varit en ofta återkommande prioritering för de olika ordförandeländerna under 1990-talet. Att så varit fallet är inte märkligt mot bakgrund av inte minst Jugoslaviens sönderfall och därmed uppstående väpnade konflikter men även oroshärdar i världen för övrigt. Konflikterna har genererat flyktingströmmar i Europa som berört Sverige i avsevärd omfattning. Samarbetet inom unionen med asyl- och invandringsfrågorna har hitintills skett inom tredje pelaren som följer en annan ordning än det gängse arbetet i EU:s första pelare. Samarbetet har resulterat i ett stort antal beslut av mellanstatlig karaktär. När Amsterdamfördraget träder i kraft kommer asyl- och invandringsfrågorna att successivt föras över till första pelaren. Som redogjorts för ovan ser utskottet positivt på en sådan utveckling. Som också framgått har ett arbete inom kommissionen redan påbörjats.

Vid information från regeringen till riksdagen den 15 april i år om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU år 2001 uppgav vice statsminister Lena Hjelm-Wallén bl.a. följande. Som ordförandeland skall man verka i hela EU:s intresse. Dagordningen ärvs i stor utsträckning av tidigare ordförandeskap. Prioriteringar sätts ofta av närmast föregående toppmöte. Ordförandens arbete präglas också av den aktuella och många gånger oförutsedda händelseutvecklingen i världen. Det här förutsätter ansvar för kontinuitet och samtidigt flexibilitet och beredskap att hantera nya frågor och situationer. Regeringens främsta ambition och strategi är enligt vice statsministern att i första hand utöva ett kompetent, effektivt och resultatriktat ordförandeskap som för de gemensamma frågorna på EU:s dagordning framåt. Regeringen vill därvidlag bidra till en öppnare, modernare och mer jämställd union. Regeringen kommer att verka för en union anpassad till medborgarnas krav och önskemål. Miljö, konsumentskydd och jämställdhet är viktiga frågor som regeringen prioriterar. Vidare skall regeringen driva bl.a. sysselsättningsfrågorna på basis av det sysselsättningskapitel som Sverige lyckades få in i Amsterdamfördraget. Lyckas Sverige med detta kommer vårt ordförandeskap att bli framgångsrikt.

Enligt utskottets uppfattning kommer sannolikt asyl- och invandringsfrågor att under överskådlig tid vara viktiga frågor i EU-ländernas samarbete och att Sverige i så måtto kommer att ha dessa frågor på agendan. Den gemensamma asyl- och invandringspolitiken i form av i första hand miniminormer är redan ett faktum, åtminstone i den meningen att ett arbete härvid påbörjats. Det är enligt utskottets uppfattning naturligt att Sverige även under sitt ordförandeskap bedriver arbetet mot bakgrund av de värderingar och ståndpunkter som Sverige alltid intagit i dessa frågor. Om asyl- och invandringsfrågor bör prioriteras av Sverige som ordförandeland avgörs inte minst

av hur situationen i omvärlden utvecklas. I detta sammanhang kan erinras om att Sverige sedan lång tid driver frågan om ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna i samband med insatser för att ta emot flyktingar och fördrivna personer i massflyktssituationer. Utskottet anser det väsentligt att riksdagens synpunkter inhämtas under den fortsatta processen med att utforma de prioriteringar Sverige som ordförandeland kommer att göra.

Utskottet anser att motion U505 yrkande 6 (delvis) får anses tillgodosedd med det anförda.

Utskottet har ovan ställt sig positivt till en gemensam asylpolitik med minimiregler på en inte alltför låg nivå. Med denna ståndpunkt kan utskottet inte förorda de yrkanden som förs fram i motion U508 yrkandena 14 och 15. Utskottet anser sålunda att utrikesutskottet bör avstyrka dessa yrkanden.

Stockholm den 22 april 1999

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

I beslutet har deltagit: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Margit Gennser (m), Maud Björnemalm (s), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Rose-Marie Frebran (kd), Ulf Kristersson (m), Mariann Ytterberg (s), Gustaf von Essen (m), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Fanny Rizell (kd), Göran Lindblad (m), Kerstin-Maria Stalin (mp), Birgitta Carlsson (c) och Kalle Larsson (v).

Avvikande meningar

Gränskontroll, invandring och asyl samt Schengensamarbetet (avsnitten 36 och 37)

1. Bo Könberg (fp), Rose-Marie Frebran (kd), Fanny Rizell (kd) och Birgitta Carlsson (c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Amsterdamfördraget innebär" och slutar med "i denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att Sverige bäst kan verka för en generös flyktingpolitik genom att påverka andra av EU:s medlemsländer att ta ett ökat flyktingansvar och medverka till att flyktingströmmar fördelas bättre mellan medlemsländerna. Utskottet anser även att Sverige måste gå i spetsen för arbetet att skapa gemensamma minimibestämmelser för asylprövning. Sådana regler måste tillåta mer generösa nationella regler samtidigt som de begränsar möjligheten till alltför restriktiva asylregler som inte ger en asylsökande en viss grundläggande rättssäkerhet. En framtida gemensam flyktingpolitik får aldrig accepteras av Sverige om den hindrar oss från en generös nationell hållning inom asylpolitiken. Med den reservationen anser utskottet att det är bra att samarbetsinitiativ tas inom asylpolitiken.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anförda med bifall till motion U509 yrkande 15 i denna del ges regeringen till känna.

2. Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (båda v) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Det s.k. asylprotokollet" och slutar med "U506 yrkande 17" bort ha följande lydelse:

Till Amsterdamfördraget finns fogat ett protokoll om asyl för medborgare i EU:s medlemsstater. Dessa nya regler upphäver enligt utskottets uppfattning i det närmaste rätten för EU-medborgare att söka asyl i ett annat EU-land. De undantagsfall när en asylansökan från en EU-medborgare skall tillåtas är utformade på ett sådant sätt att de praktiskt taget aldrig kommer att bli tillämpliga. UNHCR har uttryckt stor oro över protokollet och hävdar att det står i strid med Genèvekonventionen. Även andra organisationer som Rädda Barnen, Röda korset och Svenska sektionen av Amnesty International har förklarat att asylprotokollet inte är förenligt med Genèvekonventionen. Enligt UNHCR kan beslutet också innebära ett farligt prejudikat för andra regioner i världen. Spridningseffekter kan leda till att den universella tillämpningen av de internationella flyktingöverenskommelserna undermineras. Utskottet menar också att även om respekten för mänskliga rättigheter i de nuvarande medlemsstaterna är tämligen god i internationell jämförelse vet alla hur snabbt ett sådant förhållande kan förändras. Bland kandidatländerna för EU-medlemskap finns de som tills för några år sedan var demokratier eller rättsstater. Det är helt klart att rättsstaten inte är lika säkert etablerad i de länderna som i Västeuropa.

EU-länderna diskuterar även förslag i syfte att skapa ett heltäckande kontrollsystem av asylsökande. Om en flykting får avslag på en asylansökan och om han eller hon därefter ansöker om asyl i ett annat medlemsland finns uppgift om avslaget lagrat i ett datasystem och direktavvisning kan ske. Det mesta av denna verksamhet finns i Schengenavtalet. Parallellt med Schengenavtalet förbereds en konvention – Eurodac – varigenom staterna kommer att åläggas att ta fingeravtryck och inhämta personuppgifter på alla asylsökande som är över 14 år. Utskottet anser att de kontrollsystem som finns eller är under utveckling utgör ett uppenbart hot mot rättssäkerheten och därför bör motarbetas.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anförda med bifall till motion U506 yrkandena 15 och 17 ges regeringen till känna.

3. Bo Könberg (fp), Rose-Marie Frebran (kd), Fanny Rizell (kd) och Birgitta Carlsson (c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Den 1 januari 2001 övertar Sverige ordförandeskapet i Europeiska unionen. Utskottet anser att det är av utomordentligt stor betydelse att Sverige blir framgångsrikt som ordförandeland. Sveriges ställning som en konstruktiv och aktiv kraft i Europa kommer då att prövas. Utskottet anser att regeringen bör inleda ett översynsarbete på samtliga politiska sakområden för att identifiera frågor som kan bli föremål för debatt och beslut på ett europeiskt plan under den närmaste femårsperioden. De frågor som Sverige avser att driva under ordförandeskapet bör ha en bred parlamentarisk förankring, och riksdagen bör ges möjlighet att påverka innehållet i det svenska ordförandepro-

grammet. En fråga som bör finnas på dagordningen under det svenska ordförandeskapet är asyl- och invandringspolitiken. Enligt utskottets uppfattning bör EU utveckla en gemensam och generös sådan politik.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anförda med bifall till motion U505 yrkande 6 (delvis) ges regeringen till känna.

4. Kerstin-Maria Stalin (mp) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har" och slutar med "dessa yrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den asylpolitik som bedrivs inom ramen för EU-samarbetet är inhuman och i huvudsak går ut på att återsända flyktingarna till hemländerna eller till närregionerna. Som exempel kan anföras att flyktingar från Turkiet sänds tillbaka trots att EU samtidigt fördömer Turkiet för att landet inte respekterar mänskliga rättigheter. I och med att Amsterdamfördraget träder i kraft blir Sverige förhindrat att driva en egen nationell asylpolitik, och det blir också omöjligt att bevilja asyl till flyktingar från andra EU-länder. UNHCR har invänt mot detta då ett sådant förfarande strider mot Genèvekonventionen. Utskottet anser att en viktig fråga för Sverige att driva som ordförandeland måste vara att asylpolitiken återförs till en nationell nivå och att alla förslag inom ramen för EU-samarbetet som innebär en mer restriktiv asyl- och invandringspolitik stoppas.

Utrikesutskottet bör föreslå att det anförda med bifall till motion U508 yrkandena 14 och 15 ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Gränskontroll, invandring och asyl samt Schengensamarbetet (avsnitt 36 och 37)

Rose-Marie Frebran och Fanny Rizell (båda kd) anför:

Vi har ovan förespråkat att Sverige inom ramen för EU-arbetet skall verka för gemensamma minimibestämmelser inom asylpolitiken. Bestämmelserna skall tillåta mer generösa nationella regler samtidigt som de begränsar möjligheterna till alltför restriktiva asylregler. Sverige bör också driva detta som en prioriterad fråga vid sitt ordförandeskap. Vi vill dock i detta sammanhang rikta allvarlig kritik mot Amsterdamfördraget, som på en punkt innebär ett allvarligt bakslag för asylpolitiken. Ett tilläggsprotokoll begränsar nämligen möjligheterna för en medborgare i ett av EU:s medlemsländer att söka asyl i ett annat medlemsland. Detta står i strid med Genèvekonventionen. UNHCR och Amnesty har skarpt kritiserat protokollet och hävdar att begränsningarna kan leda till att andra regioner tar efter.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 april 1999 beslutat bereda bl.a. socialutskottet tillfälle att senast den 23 april 1999 yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 Årsboken om EU, Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998, jämte motioner i de delar som har samband med utskottets beredningsområde.

Socialutskottet har beslutat avge yttrande över två motionsyrkanden från den allmänna motionstiden om Sveriges alkohol- och tobakspolitik i EU, 1998/99:U507 (fp) yrkande 7 och 1998/99:U509 (kd) yrkande 17 delvis.

Socialutskottet

I *motion 1998/99:U507 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige bör verka för att EU skall betrakta alkohol och tobak som en hälsofråga, inte som ett jordbruksproblem (*yrkande 7*). Enligt motionärerna räcker det för att minska alkoholskadorna inte med åtgärder som är inriktade på det öppna alkoholmissbruket. Även den totala alkoholkonsumtionen måste minska. Det finns övertygande belägg för att en politik som minskar tillgängligheten av alkohol också minskar alkoholkonsumtion och alkoholskador. Huvuddragen i den svenska alkoholpolitiken bör därför ligga fast. EU måste börja betrakta alkoholen som en hälsofråga, inte som ett jordbruksproblem. Offentlig representation med alkohol skall ske under mycket restriktiva former. I många västländer intensifieras arbetet med åtgärder mot tobaksbruket och rökningen minskar nu långsamt i dessa länder. Samtidigt ökar den kraftigt i Central- och Östeuropa och i tredje världen. Den nya regeringen i Storbritannien har visat en skärpt hållning i tobaksfrågor vilken kan förväntas bidra till en skärpt tobakspolitik inom EU. Det direktivförslag om reklamförbud vilket hittills blockerats av en minoritet av medlemsländerna kan nu komma att genomdrivas. Svensk tobaksindustri verkar aktivt i Baltikum, och Sverige bör där liksom i Öst- och Centraleuropa och i tredje världen aktivt stödja dessa länder i arbetet mot tobaksbruk. Motionärerna menar vidare att Sverige inom EU skall arbeta för att subventionerna till tobaksodlare avskaffas.

I *motion 1998/99:U509 av Holger Gustafsson m.fl. (kd)* begärs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den svenska alkoholpolitiken (*yrkande 17 delvis*). Motionärerna anför att vårt lands restriktiva alkoholpolitik har inneburit ett viktigt instrument i kampen mot alkoholisering och alkoholrelaterade skador. Under Sveriges medlemskapsförhandlingar med EU var Kristdemokraterna, som ett av regeringspartierna, pådrivande för att få ett förhandlingsresultat som möjliggjorde en fortsatt restriktiv alkoholpolitik. Med det färdiga resultatet ansåg Kristdemo-

kraterna att det fanns rimliga möjligheter att även i fortsättningen bedriva en meningsfull restriktiv alkoholpolitik. Motionärerna uppmanar den svenska regeringen att fullfölja sin del av avtalet.

I *skrivelsen* (avsnitt 12.10) anförs att folkhälsa år 1994 blev ett formellt samarbetsområde i EG, i och med antagandet av Unionsfördraget. I den s.k. folkhälsoartikeln, artikel 129, sägs inledningsvis att gemenskapen skall bidra till att säkerställa en hög hälsoskyddsnivå för människorna genom att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja deras åtgärder. År 1994 antogs även ett femårigt ramprogram för folkhälsoområdet där åtta prioriterade områden definierades. För fem av områdena har aktiviteter satts igång. Det nuvarande ramprogrammet för folkhälsoarbetet varar fram till år 2000. Av skrivelsen framgår att beredningen av det framtida ramprogrammet pågår.

Regeringen anför vidare att det övergripande målet för åtgärdsprogrammet för hälsofrämjande utbildning och information är att bidra till en hög hälsoskyddsnivå i medlemsstaterna. Det gör man bl.a. genom att stödja insatser som rör strategier och strukturer för hälsofrämjande och uppbyggande av nätverk, riktad prevention till särskilt utsatta grupper i relation till speciella riskfaktorer, metoder för hälsoinformation och hälsoutbildning samt yrkesmässig utbildning i folkhälsoarbetet.

Sverige har tillsammans med Finland erhållit medel – totalt 6,7 miljoner kronor – av kommissionen för att genomföra en länderjämförande undersökning om alkoholproblemens omfattning och alkoholpolitiken i samtliga EU-länder. Studien, som inleddes under 1998, skall vara klar under hösten år 2000. Tanken är att denna undersökning skall tjäna som underlag för diskussioner om behovet av en samlad alkoholpolitik inom EU.

Den 4 december 1997 antog hälsoministerrådet en gemensam ståndpunkt om ett direktiv för att förbjuda direkt och indirekt tobaksreklam (98/43/EG). Detta är ett exempel på att integrationen av hälsofrågorna beaktas inom gemenskapens övriga politikområden. Kommissionens förslag till direktiv har diskuterats under flera år utan att kvalificerad majoritet i rådet kunnat uppnås. På grund av röstförhållandena inom hälsoministerrådet har en medlemsstats förändrade inställning till en gemensam reglering av tobaksreklamen öppnat för att ett beslut kunde tas i frågan. Kommissionen meddelade vid hälsoministerrådet den 12 november 1998 att man avser att lägga fram ett förslag till ändringar i direktiv 89/622/EEG, avseende märkning av tobaksvaror, bl.a. innehållsförteckningar och varningstexter inför rådet och Europaparlamentet under våren 1999.

Utskottet uttalade sig senast våren 1998 i *betänkande 1997/98:SoU14 Vissa alkoholfrågor* om Sveriges alkoholpolitik i EU. I betänkandet, till vilket hänvisas, redogjordes bl.a. för departementsskrivelsen Strategi för Sveriges EG-arbete i frågor som gäller folkhälsa och hälso- och sjukvård (Ds 1997:4). Utskottet anförde i sin bedömning bl.a. följande (s. 10).

Enligt utskottets mening bör Sverige som medlem i EU – inom ramen för bestämmelserna i Romfördraget – stå fast vid och driva en restriktiv alkoholpolitik. Att detta också är regeringens inställning har visats inte minst genom ansträngningarna att slå vakt om detaljhandelsmonopolet och fortsatta be-

gränsningar i den privata resandeförseln från andra länder. I den strategi för Sveriges EG-arbete i frågor rörande folkhälsa och hälso- och sjukvård som utarbetats inom Socialdepartementet ingår frågor som rör alkohol och narkotika som viktiga komponenter. Utskottet ser också mycket positivt på de initiativ som tagits när det gäller att få till stånd länderjämförande undersökningar och analyser av alkoholproblemets omfattning och den nationella alkoholpolitiken i samtliga EU-länder. Avsikten är att undersökningarna skall tjäna som underlag för vidare diskussion inom EU om olika gemensamma åtgärder på alkoholpolitikens område sett ur folkhälsoperspektiv.

Riksdagen följde utskottet.

I *budgetproposition 1998/99:1 (s. 82 f.)* pekar regeringen på bl.a. den länderjämförande undersökning som skall genomföras av Sverige och Finland inom EU och anför att internationellt och på europeisk nivå har olika framgångsrika initiativ tagits och ytterligare insatser planeras för att påverka framför allt EU att lyfta fram alkoholfrågan på dagordningen. I sina slutsatser konstaterar regeringen att Sveriges inträde i EU har förändrat förutsättningarna för den svenska alkoholpolitiken. Målet att begränsa alkoholens skadeverkningar genom att motverka skadliga dryckesmönster och minska den totala konsumtionen ligger fast. EU-medlemskapet gör det dock nödvändigt att söka nya metoder för det förebyggande arbetet för att kunna upprätthålla målet. I den nya situationen behöver samhällets olika insatser samordnas bättre än hittills.

Regeringen har aviserat en alkoholpolitisk proposition till den 28 maj 1999.

Utskottet har nyligen i *betänkande 1998/99:SoU8 Folkhälsofrågor m.m.* behandlat bl.a. frågor om tobak. I betänkandet redovisades socialministerns interpellationssvar den 5 mars 1999 (1998/99:171), i vilket ministern bl.a. anförde att regeringen arbetar aktivt med frågor som rör tobaksprevention inom EU samt att direktiv 98/43/EG om ett förbud mot såväl indirekt som direkt tobaksreklam antogs av ministerrådet sommaren 1998, och att genomförandet av direktivet för närvarande bereds i Regeringskansliet.

I sin bedömning fästslag utskottet att tobak är ett allvarligt hälsoproblem. Utskottet såg mycket positivt på den breda verksamhet som i olika former och på olika nivåer pågår för att minska bruket av tobak både nationellt och internationellt (s. 37). Utskottet anförde vad gäller tobaksodling att den svenska synen, att sådan odling inte bör stödjas med medel ur EU:s budget, framförts till EU:s ministerråd. Utskottet utgick från att regeringen även framledes aktivt verkade för en förändring av EU:s subventionspolitik (s. 42). Riksdagen följde utskottet.

Utskottets bedömning

Sverige verkar inom EU för att hälsofaktorer skall integreras i andra politikområden. Utskottet anser för sin del när det gäller läkemedel att det mer är en hälsofråga än en industrifråga. För samarbetet inom folkhälsoområdet är det särskilt viktigt att en sådan integrering sker på ett tidigt stadium. Sverige deltar aktivt i EU:s arbete som rör folkhälsa. I detta arbete ingår frågor om såväl alkohol som tobak som viktiga delar.

När det gäller alkoholpolitiken vill utskottet peka på att Sverige tillsammans med Finland tagit initiativ till att genomföra en länderjämförande undersökning om alkoholproblematikens omfattning och alkoholpolitiken i samtliga EU-länder. Resultatet av undersökningen skall tjäna som underlag för diskussioner om behovet av en samlad alkoholpolitik inom EU.

När det gäller tobakspolitiken erinrar utskottet om att Sveriges principiella ståndpunkt är att tobaksodling inte bör stödjas med medel ur EU:s budget. Sverige arbetar aktivt med frågor om tobaksprevention och anser att det i första hand är en folkhälsofråga.

Utskottet förutsätter att arbetet inom alkohol- och tobaksområdena fortsätter med denna folkhälsoinriktning.

Något initiativ med anledning av motionerna 1998/99:U507 (fp) yrkande 7 och 1998/99:U509 (kd) yrkande 17 delvis behövs inte enligt utskottets mening, varför dessa bör avstyrkas.

Stockholm den 22 april 1999

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

I beslutet har deltagit: Ingrid Burman (v), Chris Heister (m), Susanne Eberstein (s), Margareta Israelsson (s), Rinaldo Karlsson (s), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Conny Öhman (s), Elisebeht Markström (s), Rolf Olsson (v), Lars Gustafsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Thomas Julin (mp), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp), Catherine Persson (s) och Lars Elinderson (m).

Avvikande meningar

1.

Chatrine Pålsson (kd) och Lars Gustafsson (kd) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Enligt utskottet har vårt lands restriktiva alkoholpolitik inneburit ett viktigt instrument i kampen mot alkoholisering och alkoholrelaterade skador. Det förhandlingsresultat som uppnåddes under Sveriges medlemskapsförhandlingar med EU möjliggjorde en fortsatt restriktiv alkoholpolitik. Utskottet menar att med det färdiga resultatet finns det rimliga möjligheter att även i fortsättningen bedriva en restriktiv alkoholpolitik. Utskottet anser att avsteg inte i något hänseende bör göras från denna linje.

Vad socialutskottet anfört med anledning av motion 1998/99:U509 (kd) yrkande 17 delvis bör ges regeringen till känna.

Kerstin Heinemann (fp) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör Sverige verka för att EU skall betrakta alkohol och tobak som en hälsofråga, inte som ett jordbruksproblem. För att minska alkoholskadorna räcker det inte med åtgärder som är inriktade på det öppna alkoholmissbruket. Även den totala alkoholkonsumtionen måste minska. Utskottet anser att huvuddragen i den svenska alkoholpolitiken därför bör ligga fast.

I många västländer intensifieras nu arbetet med åtgärder mot tobaksbruket och rökningen minskar nu långsamt i dessa länder. Samtidigt ökar den kraftigt i Central- och Östeuropa och i tredje världen. Den nya regeringen i Storbritannien har visat en skärpt hållning i tobaksfrågor vilken kan förväntas bidra till en skärpt tobakspolitik inom EU. Det direktivförslag om reklamförbud vilket hittills blockerats av en minoritet av medlemsländerna kan nu komma att genomdrivas. Utskottet anser att Sverige inom EU skall arbeta för att subventionerna till tobaksodlare avskaffas.

Vidare anser utskottet för sin del när det gäller läkemedel att det mer är en hälsofråga än en industrifråga.

Vad socialutskottet anfört med anledning av motion 1998/99:U507 (fp) yrkande 7 bör ges regeringen till känna.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998 jämte motioner, i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde. Aktuella yrkanden återfinns i motion 1998/99:U9 (yrk. 5), som är väckt med anledning av skrivelsen, samt i motionerna 1998/99:U505 (yrk. 4), 1998/99:U508 (yrk. 9 och 23) och 1998/99:U509 (yrk. 6) från den allmänna motionstiden.

Näringsutskottets yttrande omfattar även ett antal andra motionsyrkanden från allmänna motionstiden, vilka hänvisats till näringsutskottet. Under försättning av utrikesutskottets medgivande överlämnas dessa yrkanden till utrikesutskottet tillsammans med yttrandet. De berörda yrkandena finns i följande motioner: 1998/99:T325 (yrk. 1), 1998/99:MJ224 (yrk. 38), 1998/99:MJ778 (yrk. 7 och 10), 1998/99:MJ804 (yrk. 2), 1998/99:N207, 1998/99:N227, 1998/99:N237 (yrk. 9), 1998/99:N256, 1998/99:N258, 1998/99:N274 (yrk. 5 och 6), 1998/99:N275 (yrk. 1, 2 och 4), 1998/99:N284, 1998/99:N296 (yrk. 2), 1998/99:N326 (yrk. 29) och 1998/99:N335 (yrk. 9).

Näringsutskottet föreslår att riksdagen bifaller ett antal motioner som kräver specificerade effektiviseringsåtgärder i olika strukturfondsfrågor. I avvikande meningar (s; v, mp) krävs effektiviseringar från något annorlunda utgångspunkter. Motioner på övriga områden bör avslås enligt näringsutskottets mening. I avvikande meningar (v, mp; mp) redovisas andra uppfattningar.

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under år 1998 i enlighet med riksdagsordningens 10 kap. 1 §. Skrivelsen behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Motionerna

Den motion som väckts *med anledning av skrivelse 1998/99:60* och som behandlas här är

1998/99:U9 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandet (5) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om svenska krav vid EU:s arbete inför WTO-förhandlingarna.

De motioner som väckts *under allmänna motionstiden* och som behandlas här är följande:

1998/99:U505 av Lennart Daléus m.fl. (c) såvitt gäller yrkandet (4) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den svenska hanteringen av ersättningar och stöd från EU.

1998/99:U508 av Birger Schlaug m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

9. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att motverka EU:s detaljreglering av varor,

23. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att verka för att EU:s forskningsprogram vad gäller energifrågor helt inriktas på forskning och utveckling kring förnyelsebara energikällor, i stället för forskning kring kärnkraft.

1998/99:U509 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandet (6) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny energipolitik.

1998/99:T325 av Birgitta Carlsson m.fl. (c) såvitt gäller yrkandet (1) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s strukturfonder.

1998/99:MJ224 av Alf Svensson m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandet (38) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om 5b-stödet för fiskeberoende områden.

1998/99:MJ778 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att EU:s energiforskning bör inriktas helt och hållet mot förnyelsebar energi,

10. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att EU:s subventioner till bil- och flygindustri skyndsamt bör avvecklas.

1998/99:MJ804 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v) såvitt gäller yrkandet (2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Euratomfördraget bör avvecklas och ersättas med ett mellanstatligt samarbete om energieffektivitet/sparande och utvecklingen av energisystem som baseras på förnyelsebara energislag.

1998/99:N207 av Åsa Torstensson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbetalningssystem för EU-projekt.

1998/99:N227 av Roy Hansson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda insatser för att stödja öarnas utveckling inom ramen för strukturfonderna och de nya målområdena.

1998/99:N237 av Runar Patriksson och Yvonne Ångström (fp) såvitt gäller yrkandet (9) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att byråkratin vid administration av EU-stöd m.m. skall minskas.

1998/99:N256 av Holger Gustafsson m.fl. (kd, m, c, fp) vari yrkas att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre samordning mellan Sveriges och EU:s regionalpolitik,
2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att pröva nya former för att stimulera näringslivet till aktivt deltagande i arbete med EU:s strukturfonder,
3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medfinansiering till projekt inom ramen för EU:s strukturfonder,
4. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konkurrens mellan privata och offentliga projekt inom ramen för EU:s strukturfonder.

1998/99:N258 av Lilian Virgin (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en nationell beredskap för att integrera Gotland i den inre marknaden enligt Amsterdamfördragets tillägg om öar.

1998/99:N274 av Göran Hägglund m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sveriges regionalpolitiska målsättningar i EU,
6. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förenklad administration och organisation för hanteringen av EU:s strukturfonder.

1998/99:N275 av Agne Hansson m.fl. (c) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nuvarande mål 5b-området Sydöstra Sverige genom reformeringen av EU:s strukturfonder bör ges tillhörighet till det nya mål 2-området,
2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett svenskt policydokument angående en reformerad och förstärkt strukturpolitik inom EU,
4. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade kriterier som grund för utformningen av EU:s strukturpolitik.

1998/99:N284 av Per-Olof Svensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s strukturfonder.

1998/99:N296 av Marianne Andersson (c) såvitt gäller yrkandet (2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s strukturfonder.

1998/99:N326 av Per Westerberg och Göran Hägglund (m, kd) såvitt gäller yrkandet (29) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om genomförandet av EU:s strukturfondsprogram.

Näringsutskottet

Inledning

De sakfrågor som näringsutskottet valt att uppmärksamma i yttrandet är uteslutande föranledda av de aktuella motionsyrkandena. Dessa omfattar strukturfonds- och stödområdesfrågor samt Sveriges hållning inom EU när det gäller olika energi- och handelsfrågor.

Motionsyrkandena tas upp tillsammans med motsvarande avsnitt i skrivelserna under rubrikerna Strukturfondsfrågor, Stödområden och öregioner, Energiforskning m.m., Euratomfördraget samt Handelsfrågor. Inledningsvis redovisas något av resultatet från Agenda 2000-förhandlingarna, dvs. Europeiska rådets överenskommelse om den nya budgetplanen för perioden 2000–2006, när det gäller gemenskapens strukturåtgärder.

Agenda 2000

Förhandlingarna om Agenda 2000 slutfördes när Europeiska rådet möttes i Berlin den 24 och 25 mars 1999. Bland annat rörde förhandlingarna den finansiella ramen för strukturfonderna under nästa programperiod åren 2000–2006. Totalt sett innebär resultatet av Agenda 2000-förhandlingarna att 213 miljarder euro avsätts inom gemenskapen för struktur- och sammanhållningsfonderna för hela perioden.

Enligt Europeiska rådet skall 69,7 % av strukturfonderna tilldelas mål 1, 11,5 % mål 2 och 12,3 % mål 3.

Enligt mål 1 skall utveckling och strukturell anpassning av de regioner som släpar efter främjas. Mål 1-status kommer under nästa programperiod att ges åt

- nuvarande NUTS II-regioner¹ vars bruttonationalprodukt per invånare är lägre än 75 % av gemenskapens genomsnitt,
- regionerna i de yttersta randområdena, vilka alla ligger under 75-procentströskeln (de franska utomeuropeiska departementen, Azorerna m.m.),
- de områden som är berättigade till mål 6-stöd för perioden 1995–1999.

Mål 2 skall stödja den ekonomiska och sociala omställningen i områden med strukturella svårigheter. I dessa områden skall ingå områden som genomgår ekonomisk och social förändring i industri- och tjänstesektorn, landsbygdsområden på tillbakagång, tätortsområden med problem samt krisdrabbade områden som är beroende av fiske, allt definierat utifrån objektiva kriterier i lagtexterna. Högst 18 % av unionens befolkning kommer att omfattas av nya mål 2. Den vägledande uppdelningen av befolkningen på

¹ NUTS I-nivå motsvarar nationell nivå, medan NUTS II-nivå motsvarar regional nivå och NUTS III-nivå länsnivå (motsvarande).

gemenskapsnivå för de olika typerna av mål 2-områden bör vara 10 % för industriområden, 5 % för landsbygdsområden, 2 % för tätortsområden och 1 % för fiskeberoende områden. Samma stödintensitet per capita kommer att gälla för alla mål 2-områden i hela gemenskapen.

Mål 3 syftar till att stödja anpassning och modernisering av politiken och systemen för utbildning, yrkesutbildning och sysselsättning. Det skall gälla utanför mål 1.

Gemenskapsinitiativen kommer att minska till följande fyra initiativ: Interreg (gränsöverskridande, transnationellt och mellanregionalt samarbete), Equal (transnationellt samarbete för att bekämpa alla former av diskriminering och bristande jämställdhet på arbetsmarknaden), Leader (landsbygdsutveckling) och Urban (ekonomisk och social förnyelse av stadsområden). 5,35 % av strukturfondernas åtagandebemyndiganden kommer att anslås för gemenskapsinitiativen.

Vid fördelningen av medel mellan medlemsstaterna för mål 1 och 2 kommer man i enlighet med kommissionens förslag att utgå från följande objektiva kriterier: stödberättigad befolkning, regionalt välstånd, nationellt välstånd och allvarligheten i strukturproblemen, särskilt arbetslöshetsnivån. En lämplig avvägning kommer att göras mellan regionalt och nationellt välstånd. För mål 3 skall fördelningen efter medlemsstat huvudsakligen baseras på den stödberättigade befolkningen, sysselsättningssituationen och graden av problem när det gäller t.ex. social utslagning, utbildning, yrkesutbildning och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Förhandlingsresultaten för svensk del innebär bl.a. att det nya mål 1-området kommer att omfatta dels det gamla mål 6-området, dels kusten i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län. Det svenska nya mål 2-området är ännu inte avgränsat. Fastställandet av det nya mål 2-området börjar med att kommissionen lägger fast befolkningsramen för ett mål 2-område. Därefter föreslår regeringen vilka regioner som skall omfattas av detta område, varpå förhandlingar kommer att äga rum mellan kommissionen och regeringen.

Strukturfondsfrågor

Motionerna

Det finns en risk, anför Vänsterpartiet i motion 1998/99:N335, att kommunerna medfinansierar projekt genom att undandra medel från "ordinarie" verksamhet. Motionärerna föreslår en utredning om möjligheten att släppa in privata intressen för medfinansiering i samband med näringslivssatsningar. Vidare framhålls det att det är orimligt att EU skall kunna styra vilka områden i Sverige som kan beviljas nationellt regionalpolitiskt stöd.

Centerpartiet hävdar i motion 1998/99:U505 att Sverige genom krångliga regler och dåligt ledarskap har försvårat möjligheterna att dra nytta av de möjligheter som det svenska EU-medlemskapet ger. Regeringen har snålat med den nödvändiga nationella medfinansieringen och skapat de mest komplicerade reglerna i hela EU, anför det.

I motion 1998/99:N284 (s) framhålls det att tillgång till EU:s strukturfonder har varit positivt för skogslänen, men att krångel och byråkrati från svenska myndigheters sida har utgjort hinder. Beslutsfattandet måste förenklas, anser motionärerna.

Motionärerna bakom motion 1998/99:N326 (m, kd) kritiserar att de övervakningskommittéer som inrättats har haft få inslag av småföretagare och att merparten av strukturfondspengarna går till offentliga aktörer och inte till dem som har de bästa projekten. Enligt motionärerna bör information om strukturfonderna vara anpassad till förhållandena hos småföretagen. Nya former för att stimulera småföretag att delta i strukturfondsprogrammen och nya medfinansieringsmodeller bör prövas. Även enskilda företag och privatpersoner bör kunna komplettera offentliga organ som medfinansierare. Byråkratin måste minskas, anför det.

I motion 1998/99:N274 (kd) betonas att den svenska regeringen med all kraft måste värna svenska intressen i förhandlingarna. Det är angeläget att Sverige utnyttjar strukturfondsmedlen fullt ut. Kommuner i samverkan med länsstyrelser och andra regionala organ m.fl. måste finna bättre former för ett effektivt samarbete kring regionala utvecklingsprojekt. Organisation och administration bör förbättras, framhåller motionärerna.

I fyrpartimotionen 1998/99:N256 (kd, m, c, fp) sägs att det behövs en ökad samordning mellan Sveriges och EG:s regionalpolitik. Den nuvarande uppdelningen på ett nationellt system och ett EG-system är både svåröverskådlig och tungrodd enligt motionärerna. Systemet måste på ett bättre sätt än i dag anpassas efter företagsamhetens villkor, och nya former bör prövas för att stimulera näringslivet att ta aktiv del i arbetet med strukturfonderna. Bland annat bör en ny finansieringsmodell prövas som möjliggör för enskilda företag och grupper av företag att upp till en viss gräns bidra till den nationella medfinansieringen. Ett skäl till dagens svårigheter är att företagens projektidéer blir utkonkurrerade av offentliga projekt. En annan svårighet är att bidragen utbetalas i efterskott.

Enligt motion 1998/99:T325 (c) måste det bli enklare att söka och administrera stödpengar från EU. Det lokala och regionala inflytandet över strukturfondernas fördelning bör öka.

I Sverige finns det en stor tröghet i utbetalandet av strukturfondsmedel, sägs det i motion 1998/99:N207 (c). Skälet är att de projektansvariga måste redovisa kostnaderna innan medel kan erhållas. Många projektägare har gett upp eller avstår från strukturfondsmedel. En viss andel av beviljade medel bör ges vid projektstarten, föreslås det.

I motion 1998/99:N237 (fp) framhålls att den byråkrati som utvecklats i administrationen av målområdena, framför allt inom Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK), med all kraft måste motverkas. Regelverket måste förenklas. Bland annat bör det bli möjligt för projektägare att få förskott på beviljade medel.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 151) redovisas att den gemensamma regional- och strukturpolitiken är det viktigaste instrumentet för att minska obalanserna och skillna-

derna i ekonomisk utveckling mellan regionerna och på så sätt skapa en högre grad av social och ekonomisk sammanhållning inom unionen.

Under perioden 1995–1999 kommer Sverige att sammanlagt ta emot ca 1,4 miljarder ecu från strukturfonderna, vilket motsvarar ca 12 miljarder kronor. Ett villkor för att medel från fonderna skall betalas ut är att de kompletteras med svenska offentliga medel samt i vissa fall privata medel. Insatserna sker inom ramen för särskilda program, s.k. samlade programdokument eller operationella program, som utarbetats av regionala eller nationella myndigheter och som fastställts i förhandlingar mellan kommissionen och den svenska regeringen.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner som är likartade med de här aktuella har tidigare behandlats av arbetsmarknadsutskottet i olika sammanhang. Vissa av dessa frågor är numera inte längre aktuella med hänsyn till att ett förhandlingsresultat föreligger.

Hösten 1997 anförde arbetsmarknadsutskottet (bet. 1997/98:AU2 s. 23) att byråkratin kring strukturfondsstöden måste minska och regelsystemen bli enklare. Arbetsmarknadsutskottet poängterade att åtgärder mot byråkrati och krångel kring strukturfonderna måste syfta till att underlätta hanteringen för såväl offentliga som privata mottagare liksom för föreningar, stiftelser etc. Utskottet utgick från att regeringen i den då aviserade regionalpolitiska propositionen (prop. 1997/98:62) skulle redovisa vidtagna eller planerade åtgärder och i förekommande fall lägga fram förslag till riksdagen om hur förenklningar och effektivisering kan göras.

I sitt betänkande 1997/98:AU11 våren 1998, där den nämnda regionalpolitiska propositionen behandlas, uttalade arbetsmarknadsutskottet (s. 86) att utskottet utgick från att regeringen gör de förändringar som den bedömer är påkallade för att hanteringen av strukturfondsmedlen skall bli så effektiv som möjligt. Utskottet ansåg dock att större förändringar i organisationen kring strukturfondsarbetet bör vänta till nästa programperiod för åren 2000–2006.

Rapport från fondmyndigheterna

De centrala fondansvariga myndigheterna, Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) och Statens jordbruksverk (SJV), fick i september 1998 i uppdrag av Närings- och handelsdepartementet att se över och utveckla arbetsformer och administrativa rutiner m.m. vad gäller vissa strukturfondsprogram. I december 1998 redovisade de tre myndigheterna en gemensam rapport (Rapport om att se över och utveckla arbetsformer och administrativa rutiner m.m. vad gäller genomförandet av vissa strukturfondsprogram).

Bland annat framförs i rapporten att de olika krav som ställs på de centrala fondansvariga myndigheterna inte alltid är förenliga. Strävan i Sverige är att

samordna så mycket som möjligt medan budskapet från kommissionen är att hålla isär de olika fonderna.

En allmän iakttagelse är att skillnader mellan nationella regelsystem och regelverket för EG:s strukturfonder ofta framhålls som bristande samordning mellan de fondansvariga myndigheterna. Systemskillnaderna är emellertid enligt rapporten av sådan karaktär att de i allmänhet kräver beslut av regeringen. Successivt har ett arbete med att samordna fonderna påbörjats. Genom den nya förordningen (1998:579) om vissa stöd från EG:s strukturfonder har ett förtydligande av arbetsfördelningen skett. Alla frågor av övergripande natur löses dock inte genom denna förordning, sägs det i rapporten.

EG:s strukturfonder är organiserade utifrån ett visst regelsystem medan det svenska regionalpolitiska systemet har starka inslag av målstyrning – utan de krav på finansiella kontroller som strukturfonderna förutsätter. Enligt rapporten är strukturfondssystemets krav på stödmottagarna rimliga. På vissa håll tycks dock beslutsgrupperna inte ha förstått att de program som godkänts skall följas. Ett annat problem som nämns i rapporten är att de lokala skatteförvaltningarna har gjort olika tolkning av frågan huruvida ett bidrag från strukturfonderna skall anses utgöra en momspliktig intäkt för ett projekt.

Rapporten avslutas med ett antal konkreta förslag, bl.a. att de fondansvariga myndigheterna skall slutföra utformning och samordning av föreskrifter, blanketter m.m. samt rutiner med avseende på tillsyn och kontroll. Vidare föreslås att de nämnda myndigheterna skall medverka till att utforma en enhetlig praxis för ärendehandläggningen hos sekretariaten vid beslutsgrupperna. Förslagen i rapporten är inte av den karaktären att regeringsbeslut krävs.

Strukturfondsutredningen

I februari 1999 presenterade den s.k. Strukturfondsutredningen sitt betänkande EG:s strukturstöd, Ny organisation för de geografiskt avgränsade strukturfondsprogrammen (SOU 1999:24). Strukturfondsutredningen (särskild utredare: f.d. riksdagsledamoten Anders Svärd) har samlat in och analyserat erfarenheter från Sveriges första period med stöd från EG:s strukturfonder och lämnar förslag till hur strukturfondsprogrammen för nästa period kan tas fram och genomföras.

Enligt utredningen har strukturfondsprogrammen inneburit ett nytt sätt att arbeta med regionala utvecklingsfrågor i Sverige. Programmen har lagt grunden för ökat samarbete i nya konstellationer, inte minst över kommun- och länsgränser. Tiden för att ta fram programmen var emellertid alltför kort och förankringsprocessen blev lidande. Näringslivet kom inte in i programarbetet i den omfattning som varit önskvärt.

I genomförandet av programmen har arbetet i beslutsgrupper och övervakningskommittéer fungerat olika bra, sägs det i utredningen. Även partnerskapets delaktighet i genomförandet varierar. Beslutsgruppernas sekretariat har byggt upp en bred kompetens samtidigt som hög arbetsbelastning utgjort ett problem.

Medfinansieringen och förbudet mot förskott av strukturfondsmedel har medfört svårigheter främst för mindre projektägare, påpekas det i utredning-

en. Näringslivets delaktighet i programgenomförandet har varit av liten omfattning genom att privata medel inte är godkända som medfinansiering. Vidare har överprövningen av projektbeslut, där de utbetalande myndigheterna kan återkalla beslutsgruppens beslut om stöd, skapat en osäkerhet hos projektägarna. Enligt utredningen har administrationen kring utbetalningar präglats av problem och oklarheter. De olika fonderna ställer skilda krav på kontroll och redovisning samtidigt som Sverige sökt samordna hanteringen av utbetalningar. De utbetalande myndigheterna har utvecklat olika system för granskning av utbetalningar. Otydlig ansvarsfördelning mellan beslutsgruppssekretariat och utbetalande myndigheter har medfört onödigt dubbelarbete. Vidare har brister i IT-system m.m. medfört effektivitetsförluster.

Den särskilda utredaren gör följande överväganden:

- Det är nödvändigt att partnerskapet deltar aktivt både i framtagandet och genomförandet av strukturfondsprogrammen.
- Privata medel bör godkännas som stödgrundande för strukturfondsstöd, så att enskilda företag kan delta aktivt i genomförandet.
- Beslutsgrupperna bör avskaffas och nämnder inrättas vid länsstyrelserna och självstyrelseorganen.
- De som fattar beslut om projekt bör också utses till utbetalningsmyndigheter.
- En pott för länsövergripande satsningar bör avsättas inom de nya programmen.
- En generell möjlighet till förskott på beviljat strukturfondsstöd bör införas.
- Övervakningskommittéerna bör förstärkas som strategiska politiska organ; i första hand bör ledamöterna vara förtroendevalda från kommuner och landsting.
- Det bör utses *en* förvaltningsmyndighet (ny myndighet eller NUTEK) för strukturfondsprogrammen.

Enligt information från Regeringskansliet bereds för närvarande de nämnda utredningsförslagen. För att inhämta synpunkter på utredningen anordnades en hearing den 25 mars 1999. Därutöver kunde skriftliga synpunkter lämnas senast den 9 april. Regeringen kommer enligt uppgift att fatta beslut i ärendet under våren 1999.

Näringsutskottets ställningstagande

Enligt näringsutskottet visar såväl motionerna som de redovisade utredningarna att det nuvarande strukturfondssystemet är behäftat med ett antal organisatoriska och administrativa problem. Näringsutskottet ansluter sig till den uppfattning som tidigare uttryckts av arbetsmarknadsutskottet, nämligen att byråkratin kring strukturfondsstöden måste minska och regelsystemen bli enklare. Hela hanteringen av strukturfondsmedlen måste effektiviseras.

En sådan effektivisering måste i sak innebära att finansieringsfrågan löses på ett smidigt sätt. Bland annat bör näringslivet och enskilda företag kunna ta aktiv del i arbetet och till en viss gräns bidra med medfinansiering. Vidare bör det bli möjligt för projektägare att få förskott på beviljade medel. Näringsutskottet ser det som en nödvändighet att strukturfondssystemet reform-

eras och effektiviseras för att det skall vara möjligt att på ett ändamålsenligt sätt utnyttja EG:s strukturfondsmedel fullt ut.

Näringsutskottet ser positivt på den nyligen presenterade Strukturfondsutredningen och anser att den i det väsentliga kan ligga till grund för här angivna kursriktning. Samtidigt bör en ökad samordning mellan Sveriges och EG:s regionalpolitik övervägas.

Med hänvisning till det nu anförda tillstyrker näringsutskottet de berörda yrkandena i motionerna 1998/99:U505 (c), 1998/99:N256 (kd, m, c, fp), 1998/99:N274 (kd), 1998/99:N326 (m, kd) och 1998/99:N237 (fp). Övriga motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte tillgodoses genom näringsutskottets ställningstagande.

Stödområden och öregioner

Motionerna

I Kristdemokraternas motion 1998/99: MJ224 erinras om att EG-stödet på fiskets område i huvudsak ges inom ramen för det strukturstöd som kan hänföras till mål 5a. Enligt motionärerna är det angeläget att undersöka möjligheterna att bättre utnyttja EG:s stöd för landsbygdsutveckling, det s.k. 5b-stödet, för fiskeberoende områden.

Öarna nämns vid sidan av regionerna i ett tillägg till Amsterdamfördraget, framhålls det i motion 1998/99: N258 (s). Inom EU har framarbetats och antagits ett betänkande om problemen för unionens öregioner. Frågor som lyfts fram är en strukturfondsreform, statliga stöd, avgiftsbefrielser m.m. Motionären framhåller att en nationell strategi bör utarbetas för att integrera Gotland i den inre marknaden enligt Amsterdamfördragets tillägg om öar.

Lika väl och lika aktivt som Sverige försökt förbättra förutsättningarna för de nordliga regionerna bör Sverige säkra de svenska öarnas framtida utvecklingsmöjligheter, sägs det i motion 1998/99: N227 (m). EU:s medlemsstater har i Amsterdamfördraget, regeringskonferensen och parlamentet uttalat vikten av särskilda åtgärder för öar.

I motion 1998/99: N275 (c) anføres att det är oacceptabelt om reformeringen av EU:s strukturfonder utgår från länsnivån med hänvisning till situationen i Sydöstra Sverige. Förhållandena är mer likartade inom denna region än inom respektive län i regionen.

Vidare framhåller motionärerna att strukturomvandlingen påskyndas genom en alltmera integrerad marknad inom EU och en ökad öppenhet. Tillväxten riskerar dock att bli mycket ojämnt fördelad. Det är därför viktigt att såväl den svenska regionalpolitiken som gemenskapens strukturpolitik förstärks i stället för raseras, är budskapet i motionen. Regeringen bör inför ordförandeskapet inom EU:s ministerråd arbeta fram ett sammanhållet policydokument i fråga om en reformerad strukturpolitik inom EU och presentera detta för riksdagen. Sveriges regering bör inom EU hävda att områden med en befolkningstäthet på exempelvis 50 personer per km² – och inte 100 som har diskuterats – skall klassificeras som landsbygdsområden i strukturpolitiken, begärs det i motionen.

Skrivelsen

I skrivelsen redovisas under rubriken Regional- och strukturpolitik (s. 151 f.) uppgifter om den hittillsvarande strukturpolitiken.

Mål 2

- Syftet är att omvandla regioner som påverkats av industriell tillbakagång.
- Bergslagen, Fyrstad, delar av Blekinge, norra Norrlandskusten och Ångermanlandskusten omfattas.
- Områdena får ca 1,4 miljarder kronor från strukturfonderna under perioden 1995–1999.
- Till detta kommer ca 3 miljarder kronor som svensk offentlig medfinansiering samt privata medel.
- I oktober 1998 hade beslutsgrupperna godkänt projekt för 77 % av EU-medlen och 22 % var utbetalt till projektägarna.

Mål 5b

- Syftet är att utveckla landsbygdsområden.
- Sydöstra Sverige, Västra Sverige, Skärgården (bebodda öar utan fast landförbindelse), Gotland samt Västerbotten/Gävleborg/Dalarna omfattas.
- Efter omfördelning av 5a-medel m.m. uppgår beloppet till 1,3 miljarder kronor under perioden 1995–1999.
- Till detta kommer 2,7 miljarder kronor som svensk offentlig medfinansiering samt privata medel.
- I oktober 1998 hade beslutsgrupperna godkänt projekt för 73 % av EU-medlen och 20 % var utbetalt till projektägarna.

Mål 6

- Syftet är att utveckla glest befolkade områden.
- 43 kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län berörs.
- Efter omfördelning av 5a-medel m.m. uppgår beloppet till 2,6 miljarder kronor under perioden 1995–1999.
- Sveriges offentliga medfinansiering är ca 2,4 miljarder kronor. Den totala ramen för programmet är ca 6,3 miljarder kronor.
- I oktober 1998 hade beslutsgrupperna godkänt projekt för 69 % av EU-medlen och 27 % var utbetalt till projektägarna.

Vidare redovisas i skrivelsen (s. 43) att förslagen inom EU till nya förordningar för strukturfonderna under perioden 2000–2006 inriktas på att effektivisera och förenkla de regional- och strukturpolitiska insatserna. Exempelvis eftersträvas en geografisk koncentration av insatserna. Förslagen syftar också till ett ökat ansvar för medlemsländerna i enlighet med närhetsprincipen samt till effektivare kontroll och uppföljning.

Kriterier för målområdesavgränsning

Som tidigare nämnts i avsnittet om Agenda 2000 är målområdesavgränsningen för det nya mål 2-området inte klart. När det gäller frågan om vilka områden som kan klassificeras som mål 2-område under nästa programperiod har följande faktorer nämnts av Regeringskansliet. Några områden är i dag klassificerade som landsbygdsområden. Som grundkriterier används där antingen en befolkningstäthet uppgående till högst 100 invånare per km² eller en sysselsättningsandel inom jordbrukssektorn som är dubbelt så hög som genomsnittet för EU. Något av dessa kriterier kombineras sedan med minst ett av följande kriterier: en arbetslöshetsnivå som ligger över EU:s genomsnitt eller befolkningsminskning sedan år 1985. Därutöver kan faktorer som strukturell omvandling eller stadsproblem motivera inplacering i det nya mål 2-området.

Amsterdamfördraget m.m.

I artikel 130a i EG-fördraget finns grunden för gemenskapens regional- och strukturpolitik. Genom Amsterdamfördraget, som träder i kraft den 1 maj 1999, gjordes ett tillägg i artikel 130a andra stycket (nytt artikelnummer 158) genom vilket *öarna* nämns vid sidan av *regionerna*. Det framgår av detta stycke att EU:s politik på området skall sträva efter att minska skillnaderna i utvecklingsnivå mellan olika regioner och att minska eftersläpningen i de minst gynnade regionerna och öarna inklusive landsbygdsområdena.

Till Amsterdamfördragets slutakt bifogades ett antal förklaringar som antogs av regeringskonferensen. Förklaringarna är numrerade och som nr 30 återfinns förklaringen om öregioner. Den har följande lydelse:

Konferensen inser att öregioner är behäftade med strukturella nackdelar som har samband med deras ökaraktär och vilkas bestående natur hämmar dessa regioners ekonomiska och sociala utveckling.

Konferensen erkänner följaktligen att gemenskapslagstiftningen måste beakta dessa nackdelar och att specifika åtgärder, när det är berättigat, får vidtas till förmån för dessa regioner för att bättre och på rättvisa villkor kunna införliva dem med den inre marknaden.

I Sverige har såväl Gotland som skärgårdsområdet under innevarande period utgjort mål 5b-områden.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet ser positivt på att EU:s regional- och strukturpolitik har möjlighet att effektiviseras genom att förhandlingsresultatet rörande Agenda 2000 innebär en minskning av antalet målområden och antalet gemenskapsinitiativ. Detta bör i sig leda till förenklingar och effektiviseringar, såväl centralt som lokalt i strukturfondssystemet.

Ur svensk synpunkt är det glädjande att inte bara det gamla mål 6-området utan även kusten i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län inklu-

deras i det nya mål 1-området i enlighet med de svenska ståndpunkterna vid förhandlingarna. En differentiering kommer dock att ske mellan kust- och inland vad gäller stödets storlek per capita.

När det gäller det nya mål 2-området skall – som framgått av den tidigare redovisningen – kommissionen först lägga fast befolkningsramen för det svenska mål 2-området, allt under det att högst 18 % av befolkningen på EU-nivå kommer att omfattas av mål 2. Därefter kommer regeringen att föreslå vilka områden som bör ingå i mål 2. I det föregående har grundkriterierna för avgränsningen av nya mål 2-områden redovisats. Enligt uppgift från Regeringskansliet kan det förutsättas att det nya mål 2-området kommer att omfatta samma typer av regioner som dagens mål 2- och mål 5b-områden. Såväl Sydöstra Sverige som de svenska öarna har under innevarande period utgjort mål 5b-områden. När det gäller de svenska öarna har näringsutskottet förståelse för deras särskilda situation och anser att det tänkesätt som redovisas i anslutning till Amsterdamfördraget är tillämpligt även i Sverige. Näringsutskottet förutsätter att avgränsningen av mål 2-områden görs utifrån den regionalpolitiska problembilden när det gäller specifika åtgärder för olika öar och regioner.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker näringsutskottet här aktuella motionsyrkanden.

Energiforskning m.m.

Motionerna

Enligt Miljöpartiets mening i motionerna 1998/99:U508 och 1998/99:U509 bör Sverige som medlemsland och som ordförandeland arbeta för att EU:s forskningsprogram på energiområdet helt inriktas på forskning och utveckling kring förnyelsebara energikällor, i stället för forskning kring kärnkraft. I dag är inriktningen huvudsakligen på fossil och nukleär energi, vilket direkt strider mot andan i klimatöverenskommelserna, senast i Kyoto. En annan fråga som tas upp i den sistnämnda motionen gäller att EU varje år utbetalar omfattande stöd till flygbolag och bilindustri. Regeringen bör enligt motionärerna arbeta för att EU:s infrastruktursatsningar riktas mot trafikslag som kan bidra till att minska växthuseffekterna och att subventioner till bil- och flygindustri skyndsamt avvecklas.

Enligt motion 1998/99:U509 (kd) bör en ny gränsöverskridande energipolitik utarbetas i Europa. Energipolitiken skall främja energieffektivisering och förnybara energislag, skydda naturresurser samt målmedvetet minska dagens beroende av icke förnybara energislag.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 133 f.) konstateras att EG-fördraget inte har något speciellt avsnitt som handlar om energi. De gemensamma åtgärderna som finns på energiområdet har framför allt utvecklats inom ramen för reglerna om den inre marknaden och på senare tid på basis av unionsfördragets artiklar om transeuropeiska nät.

I skrivelsen nämns att det vid energirådsmötet i maj 1998 hölls en öppen debatt om energi och miljö, i vilken ministrarna betonade vikten av stöd till forskning och utveckling, betydelsen av gemensamma regler och anpassad lagstiftning för att främja förnybara energikällor. Flera ministrar nämnde möjligheten att skapa reglerade marknader för förnybara energikällor medan andra varnade för att konkreta åtgärder kan verka konkurrensnedvridande på den inre marknaden. Vidare antogs en rådsresolution om en gemenskapsstrategi för att främja förnybara energikällor. Denna strategi skall bidra till att de relativa kostnaderna för de förnybara energikällorna minskas så att de bättre kan konkurrera med traditionella energibärare. I resolutionen uppmanas medlemsländerna att fortsätta bidra till gemenskapens indikativa mål om att andelen förnybara energikällor skall uppgå till 12 % år 2010.

Vid energirådsmötet i november 1998 debatterade ministrarna om hur förnybara energikällor skall främjas på den inre marknaden för el. Kommissionen aviserade ett förslag till direktiv om harmoniserade regler för främjande av förnybara energikällor på den inre marknaden för el. Vidare enades ministrarna vid energirådsmötet om ett ramprogram för energi och därmed sammanhörande åtgärder, inklusive sex delprogram, inriktat på förnybara energikällor (Altener), energieffektivisering (Save), analys (Etap), samarbete med tredje land (Synergy), fastbränsle (Carnot) och säkerhetsaspekter inom kärnenergisektorn (Sure).

Forskningen på energiområdet tas upp i skrivelsen (s. 185) i samband med beskrivningen av det femte ramprogrammet för forskning och utveckling. Den 22 december 1998 beslutade rådet om detta ramprogram, som löper till år 2002. Medlemsländerna beslutade bl.a. om fem tematiska program, nämligen Livskvalitet och förvaltning av levande resurser, Ett användarvänligt informationssamhälle, Konkurrenskraftig och hållbar tillväxt, Energi samt Miljö och hållbar utveckling. För svensk del var det av särskilt stor vikt att det bildades delprogram för miljö och energi, påpekas det i skrivelsen. Ramprogrammet trädde i kraft den 1 januari 1999.

När det gäller statsstöd till bil- eller flygindustrin nämns i skrivelsen (s. 131) den franska statens stöd på motsvarande 28 miljarder kronor till Air France. Sverige intervenerade år 1995 och framförde argument till förstainstansrätten. Enligt skrivelsen meddelade rätten sin dom i juni 1998, där man delvis gav Sverige rätt.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Näringsutskottet gjorde följande bedömning av frågan om Sveriges prioritering av utvecklingen av förnybara energikällor i sitt yttrande 1997/98:NU4y till utrikesutskottet över regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen år 1997 (skr. 1997/98:60). Förutsättningarna för att effektivisera resursinsatserna i syfte att öka användningen av förnybara energikällor och åstadkomma en förbättrad energieffektivitet kan vinna väsentliga framsteg under de närmaste åren. Den nödvändiga förstärkningen av insatserna realiseras genom kraven på långsiktighet och samordning av olika finansierings-

källor i enlighet med kommande rådsbeslut. Det dåvarande ordförandeskapets prioritering av dessa frågor var ur svensk synpunkt glädjande. Den politiska uppmärksamhet som på detta sätt skapas är nödvändig för att få de nationella resursinsatserna infogade på ett strukturerat sätt med de gemensamma åtgärderna. Detta arbete sträcker sig också över den tidsperiod under vilken Sverige kommer att inneha ordförandeskapet i rådsarbetet. Näringsutskottet påpekade att det därmed ges goda möjligheter för Sverige att påverka den fortsatta prioriteringen av dessa frågor. I en avvikande mening (mp) anfördes att det ankommer på regeringen att försöka utöva inflytande på andra medlemsländer och tillsammans med dem få till stånd en omorientering av de energipolitiska programmen till förmån för en kraftfull resursförstärkning på förnybara energikällor.

Information från regeringen om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU

Vice statsministern Lena Hjelm-Wallén informerade den 15 april 1999 riksdagen om förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU under första halvåret år 2001. Som ordförande skall man verka i hela EU:s intresse, sade vice statsministern. Enligt hennes information avser regeringen emellertid också att utnyttja det utrymme som ändå finns för att sätta vår prägel på ordförandeskapet och EU-samarbetet. För det första vill regeringen bidra till en öppnare, modernare och mer jämställd union. För det andra kommer regeringen, enligt vice statsministern, att driva vardagsnära frågor som miljöfrågor, konsumentskydd och jämställdhet.

Statsstöd till bil- och flygindustri

Enligt Romfördraget (artikel 92) är statsstöd som snedvrider konkurrensen genom att gynna vissa företag eller produktion oförenligt med den gemensamma marknaden. Undantag finns dock. Av intresse i detta sammanhang är att följande stöd är tillåtna:

- stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarderna är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning (artikel 92.3a),
- stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset (artikel 92.3c).

Som rättesnöre vid tillämpning av ovanstående regler finns för bilindustrins del rambestämmelser, vilka preciserar undantagen till de allmänna reglerna. Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till bilindustrin återfinns i Europeiska gemenskapens tidning 15.9.97. Rambestämmelserna inleds med en redogörelse för behovet av sådana bestämmelser. Det uppges att bilindustrin direkt eller indirekt sysselsätter nästan 10 % av den förvärvsarbetande befolkningen. Sektorn kännetecknas av en allt större globalisering av marknaderna och en allt större konkurrens. De nya rambestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 1998.

Förutom kontrollen av olika statliga stöd har kommissionen som mål att kontrollera även stöden enligt gemenskapsinstrumenten som t.ex. stöd från strukturfonderna eller Europeiska investeringsbanken. Även dessa stöd måste vara förenliga med bestämmelserna i Romfördragets artiklar 92, 93 och 94.

I enlighet med Romfördraget (artikel 93.3) skall staterna underrätta kommissionen om stödåtgärder som planeras. Rambestämmelserna säger att statligt stöd och strukturfondsstöd m.m. inom bilsektorn som sammantaget uppgår till 5 miljoner ecu eller mer skall förhandsanmälas till kommissionen. Därefter kontrollerar kommissionen det planerade stödets förenlighet med konkurrensreglerna i fördraget.

De riktlinjer som skall användas för bedömningen av stöd innebär att alla ekonomiska och industriella förhållanden, liksom regionala, miljömässiga och sociala förhållanden, måste beaktas. Kommissionen strävar efter att begränsa de skadeverkningar av konkurrensen som stöden medför och vill bibehålla en konkurrenssituation, som kan bidra till att förstärka sektorns konkurrenskraft och produktivitet. Statligt stöd som syftar till att öka nettokapaciteten för produktionen tillåts inte. Generellt tillåts inte heller stöd till modernisering och rationalisering inom bilsektorn eller driftstöd. Kommissionen menar att driftstöd skapar varaktiga snedvridningar av konkurrensen. De godkända stöden måste vidare både stå i proportion till vikten av de problem som skall lösas och vara nödvändiga för genomförandet av projektet.

Enligt rambestämmelserna kan följande stöd tillämpas inom bilsektorn:

- stöd i samband med undsättning eller omstrukturering av ett företag med allvarliga ekonomiska svårigheter,
- regionalstöd i stödberättigat område,
- stöd till forskning och utveckling,
- investeringsstöd till innovationer,
- stöd till skydd för miljön och energibesparing,
- stöd till yrkesutbildning.

När det gäller flygindustrin finns inga särbestämmelser som på motorfordonsområdet, men de allmänna statsstödsbestämmelserna med begränsningar till regionalstöd m.m. gäller.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet gör i grunden samma bedömning som för ett år sedan, nämligen att förutsättningarna för att effektivisera resursinsatserna i syfte att öka användningen av förnybara energikällor och att åstadkomma en bättre energieffektivitet kan vinna väsentliga framsteg under de närmaste åren. Utskottet hänvisar i den delen till sitt yttrande 1997/98:NU4y. Vidare utgår utskottet från att frågor om utredning av förnybar energi kommer att aktualiseras under det svenska ordförandeskapet i EU.

När det gäller den i motion 1998/99: MJ778 (mp) upptagna frågan om statsstöd till bl.a. bilindustrin, har näringsutskottet i det föregående redogjort för regelverket inom EU. Näringsutskottet konstaterar att det finns ett gemenskapsrättsligt system, som tillåter stöd under vissa förutsättningar. Det gäller t.ex. stöd som har samband med miljöteknikfrågor. Sådana stöd syftar

till att påverka tillverkarna mot ett ökat miljömedvetande. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att i detta sammanhang ifrågasätta statsstödssystemet och de tillåtna undantagen. Däremot måste de olika ländernas tillämpning av systemet fortlöpande uppmärksammas.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrks de i detta avsnitt behandlade motionsyrkandena.

Euratomfördraget

Motionen

I motion 1998/99: MJ804 (v) framhålls det att rätten att bestämma över kärnkraften bör vara en nationell fråga. Euratomfördraget är till stora delar föråldrat och kan ersättas av ett mellanstatligt samarbete om energisparande och utveckling av energiteknik baserad på förnyelsebara energislag.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 166) redovisas att EU:s medlemsländer och kommissionen för Euratom med Internationella atomenergiorganet (IAEA) har förhandlat om texten till tre tilläggsprotokoll till de befintliga avtalen om förhindrande av spridning av kärnvapen. Tilläggsprotokollen är nu föremål för ratifikation.

Det informeras också om att rådet den 24 november 1998 beslutade att godkänna Euratoms anslutning till konventionen om kärnsäkerhet. Rådet antog den 7 december 1998 slutsatser om kärnsäkerhet i samband med utvidningen av EU. I slutsatserna anmodar rådet kommissionen bl.a. att se till att kärnsäkerhet ges hög prioritet i samband med partnerskap för anslutning och betonar att reaktorer som inte kan förbättras till en rimlig kostnad, så att de når upp till internationellt godkända säkerhetsnivåer, måste stängas.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

När det gäller Euratomfördraget har näringsutskottet senast redovisat vissa synpunkter i sitt yttrande 1997/98: NU3y över proposition 1997/98:58 om Amsterdamfördraget jämte motioner till utrikesutskottet. Genom Amsterdamfördraget föreslogs bl.a. vissa ändringar i Euratomfördraget. Ändringarna var dock enbart formella konsekvensändringar som inte innebar att det materiella innehållet i Euratomfördraget förändrades. I anslutning till ett motionskrav att Sverige skall ta initiativ till att Euratomfördraget ses över och moderniseras konstaterade näringsutskottet i nämnda yttrande att det inom EU förekommer ett omfattande samarbete på energiområdet rörande bl.a. energieffektivisering och främjande av förnybara energikällor. Delar av Euratomfördraget är föråldrat och tillämpas inte enligt sin lydelse. Näringsutskottet förutsatte att fördraget i lämpligt sammanhang kommer att moderniseras och detta utan att riksdagen tar något initiativ i frågan. Enligt en avvikande mening (c, v, mp) bör regeringen inom EU ta initiativ till en omvandling av detta fördrag.

Som framgått av den tidigare redovisningen förekommer inom EU ett omfattande samarbete på energiområdet rörande bl.a. energieffektivisering och främjande av förnybara energikällor. Näringsutskottet ser positivt på ett sådant samarbete utan att – som motionärerna – göra någon koppling till Euratomfördraget. Näringsutskottet konstaterar att delar av Euratomfördraget är föråldrat och inte tillämpas enligt sin lydelse. I likhet med tidigare förutsätter utskottet att fördraget i lämpligt sammanhang kommer att moderniseras. Något särskilt initiativ i frågan är inte nödvändigt enligt näringsutskottet. Det aktuella motionsyrkandet avstyrks därmed.

Handelsfrågor

Motionerna

Miljöpartiet framhåller i motion 1998/99:U508 att det måste vara en prioriterad uppgift under Sveriges ordförandeskap att motverka EU:s detaljreglering av varor. I stället för en fri marknad blir resultatet en detaljreglerad marknad med nackdelar i form av reducerad mångfald.

Vidare anför Miljöpartiet i motion 1998/99:U9 att EU:s handelspolitik bygger på ett ekonomiskt resonemang som inte tar hänsyn till ekologiska och sociala realiteter. Under hösten 1998 har EU inlett arbetet med att utforma en strategi inför de stundande förhandlingarna inom WTO (Världshandelsorganisationen). Motionärerna menar att Sverige i detta arbete måste spela en mycket aktiv roll och bl.a. driva att frihandel bör kompletteras med såväl miljöklausuler som sociala klausuler.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 217 f.) anges att WTO nu har existerat i tre år och att medlemsantalet har ökat till 134. WTO:s andra ministerkonferens ägde rum 18–20 maj 1998 i Genève. Målsättningen med konferensen, dvs. att ge en startsignal till förberedelsearbetet inför nya förhandlingar, kunde uppnås i och med att ministerdeklarationen uppdrog åt WTO:s allmänna råd att inleda detta arbete. EG:s mål är att en bred förhandlingsrunda skall kunna inledas vid sekelskiftet.

EG har i WTO presenterat sin syn vad gäller behovet av en bred samlad förhandling och att förhandlingen skall vara kort (tre år). EG förespråkar genom kommissionen en öppen attityd till andra länders intressen och att inga frågor i nuläget bör uteslutas. Det slutliga beslutet om förhandlingar förväntas tas vid påföljande ministerkonferens i Förenta staterna i början av december 1999.

Näringsutskottet anförde i sitt betänkande 1997/98:NU13 om vissa utrikes-handelsfrågor (s. 8) att Sverige även fortsättningsvis aktivt bör delta i ett systematiskt arbete för att befästa och stärka förtroendet för det multilaterala handelssystemet, liksom för WTO. Frihandel är en av de viktigaste förutsättningarna för näringslivets tillväxt och konkurrenskraft. Det är angeläget att Sverige fortlöpande bevakar frihandelsintresset i EU-samarbetet och driver på övriga medlemsstater i riktning mot en större öppenhet mot omvärlden, inte minst beträffande u-ländernas viktigaste exportvaror. Näringsutskottet underströk i nämnda betänkande det starka samband som råder mellan en liberaliserad världshandel och förutsättningarna för att åstadkomma ekonomisk utveckling, tillväxt och sysselsättning. Minskade restriktioner för det gränsöverskridande varu- och tjänsteutbudet ger positiva effekter i de enskilda ländernas ekonomier och avspeglas i form av förbättrad konkurrenskraft, ökade varuflöden och en förbättrad tillväxt. Förhållandet gäller för såväl i-länder som u-länder. Att värna frihandels principer och ständigt uppmärksamma protektionistiska inslag i det internationella handelsutbytet måste vara hörnstenar i den svenska handelspolitiken enligt näringsutskottet.

I det nämnda betänkandet framhöll näringsutskottet vidare betydelsen av den koppling som finns mellan öppnare handel mellan länder och förutsättningarna för att åtgärda bristande arbetsvillkor och miljöskydd. Samtidigt ville näringsutskottet erinra om att både Sverige och EU i WTO:s arbete med handel och miljö verkar för att handelsregelverket skall kunna stödja handelsbegränsande åtgärder vidtagna inom ramen för miljökonventioner. I en reservation (m, fp, kd) framhölls att Sverige med kraft måste motverka de tendenser till förtäckt protektionism som framskyntar när begreppet socialklausul förs fram. Enligt en annan reservation (v, mp) måste Sverige aktivt driva frågor om arbetsvillkor och miljö i den internationella handelspolitiken, bl.a. i form av miljöklausuler och sociala klausuler.

Skrivelse om svensk handelspolitik inför en ny WTO-runda

Regeringen har nyligen överlämnat en skrivelse till riksdagen med titeln Öppen handel – rättvisa spelregler (skr. 1998/99:59). Skrivelsen kommer inom kort att behandlas av näringsutskottet.

I skrivelsen informeras att Sverige i EG verkar för att vår traditionella frihandelslinje skall få största möjliga genomslag i gemenskapens yttre handelspolitik. Det har därför varit naturligt, anför regeringen (s. 40), att ge stöd åt och aktivt driva förslaget om att starta en ny, bred handelsförhandling vid WTO:s tredje ministerkonferens i slutet av år 1999. EG visar enligt vad som sägs i skrivelsen styrka genom att nu ta ledningen i formuleringen av 2000-talets frågor. Det är emellertid ännu för tidigt att säga i vilken utsträckning EG kommer att lyckas i sin strävan att föra upp nya områden på dagordningen. Det är inte heller möjligt, sägs det, att redan på det här stadiet ha en klar uppfattning om hur långt det går att nå på andra för Sverige prioriterade områden, som miljö och mänskliga rättigheter i arbetslivet.

Som tidigare nämnts har näringsutskottet har våren 1998 i ett betänkande om vissa utrikeshandelsfrågor (bet. 1997/98:NU13) redovisat sina övergripande synpunkter på frihandelsfrågorna. Viss del av betänkandet med anknytning till det här aktuella området refereras tidigare i detta yttrande. Med hänvisning till att utskottet inom kort skall behandla regeringens skrivelse om den svenska handelspolitiken inför en ny WTO-runda saknas enligt näringsutskottets uppfattning anledning att i dag göra något särskilt övervägande i de aktuella frågorna. De behandlade motionerna avstyrks därmed i berörda delar.

Stockholm den 22 april 1999

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s), Lennart Beijer (v), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Sylvia Lindgren (s), Ola Karlsson (m), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Ingegerd Saarinen (mp), Eva Flyborg (fp), Anne Ludvigsson (s) och Birgitta Carlsson (c).

Avvikande meningar

1. Strukturfondsfrågor

Barbro Andersson Öhrn, Reynoldh Furustrand, Sylvia Lindgren, Nils-Göran Holmqvist, Marie Granlund och Anne Ludvigsson (alla s) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om strukturfondsfrågor bort ha följande lydelse:

Enligt näringsutskottet visar såväl motionerna som de redovisade utredningarna att det nuvarande strukturfondssystemet är behäftat med ett antal organisatoriska och administrativa problem. Näringsutskottet ansluter sig till den uppfattning som tidigare uttryckts av arbetsmarknadsutskottet, nämligen att byråkratin kring strukturfondsstöden måste minska och regelsystemen bli enklare. Hela hanteringen av strukturfondsmedlen måste effektiviseras.

Det finns emellertid inte någon anledning att nu i slutet av den första programperioden för Sverige utse någon syndabock för olika tillkortakommanden. I stället bör denna första period ses som en läro- och anpassningsperiod till gemenskapens strukturfondssystem. Det väsentliga är givetvis att lösa de problem som finns till nästa programperiod, 2000–2006.

Näringsutskottet ser positivt på den nyligen presenterade Strukturfondsutredningen, som beskrivits i det föregående. Med detta och övrigt befintligt underlag anser näringsutskottet att det till nästa programperiod finns goda

möjligheter att i det väsentliga komma till rätta med de konstaterade problemen. På något längre sikt kommer utredningen om den framtida regionalpolitiken (dir. 1999:2) att ta fram ytterligare underlag. Kommittén skall ta del av utvärderingarna av strukturfondernas hittillsvarande effekter och låta dem ingå i en sammanvägd bedömning av resultatet av olika regionalpolitiska åtgärder i Sverige. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 augusti 2000.

Med det anförda avstyrker näringsutskottet de här aktuella motionsyrkandena.

2. Strukturfondsfrågor

Lennart Beijer (v), Gunilla Wahlén (v) och Ingegerd Saarinen (mp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om strukturfondsfrågor bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser i likhet med de uppfattningar som förs fram i motion 1998/99:N335 (v) att det finns olika slags problem i anslutning till ämnet EU och regionalpolitik. Ett av problemen är att EU har beslutanderätten över de svenska stödområdena för nationellt regionalpolitiskt stöd. I denna fråga anser näringsutskottet att regeringen bör verka för en förändring.

Strukturfondssystemet i sig har inte funnit sina former och som framgår av den tidigare nämnda Strukturfondsutredningen finns det mycket att göra för att förenkla och effektivisera systemet. Näringsutskottet vill i detta sammanhang framhålla vikten av att projekten verkligen anpassas till lokala förutsättningar. Särskilt medfinansieringsfrågan har inneburit problem. Det kan finnas en risk att offentliga aktörer räknar med medel, som egentligen varit avsedda för ordinarie offentlig verksamhet. Bland annat av detta skäl bör möjligheten att släppa in privat kapital som medfinansiering i samband med näringslivsatsningar utredas. Vidare bör det bli möjligt för projektägare att få förskott på beviljade medel. Krångel måste motarbetas.

Med hänvisning till vad som anförts tillstyrker näringsutskottet motion 1998/99:N335 (v) i aktuell del. Övriga motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte tillgodoses genom näringsutskottets ställningstagande.

3. Energiforskning m.m.

Ingegerd Saarinen (mp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om energiforskning m. m. bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet konstaterar att EU:s arbete med uppföljningen av Kyoto-konferensen har gått mycket trögt. I likhet med de uppfattningar som framförs i motionerna 1998/99:U508 (mp) och 1998/99:MJ778 (mp) anser näringsutskottet att en av de frågor som Sverige bör driva som medlemsland och som ordförandeland i EU är att energiforskningsprogrammen inom EU:s ram helt skall inriktas på forskning och utveckling av förnybara energikällor. I dag betonas fossil och nukleär energi, vilket direkt strider mot andan i klimatöverenskommelsen i Kyoto.

Vidare anser näringsutskottet att det finns skäl att avveckla olika former av stöd till bil- och flygindustrin. Enligt utskottets mening, vilken ansluter sig

till motion 1998/99: MJ778 (mp) i denna del, bör stöd över huvud taget inte ges till utveckling av trafikslag som bidrar till att öka växthuseffekten. Under 1980-talet konstaterades inom EG att efterfrågan på bilar minskade. En sådan period med naturlig minskning av efterfrågan på fordon är naturligtvis ett riktigt tillfälle att genomföra strukturomvandlingar.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet motionerna 1998/99:U508 (mp) och 1998/99: MJ778 (mp) i här aktuella delar. Yrkandet i motion 1998/99:U509 (kd) avstyrks i den mån det inte tillgodoses genom näringsutskottets ställningstagande.

4. Euratomfördraget

Lennart Beijer (v), Gunilla Wahlén (v) och Ingegerd Saarinen (mp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om Euratomfördraget bort ha följande lydelse:

Sedan Euratomfördraget undertecknades har förhållandena ändrats, vilket har lett till att det i väsentlig omfattning är föråldrat. Delar av fördraget tillämpas därför inte enligt sin lydelse utan enligt en successivt utvecklad praxis. Enligt näringsutskottets mening bör regeringen ta initiativ till en omvandling av detta fördrag inom EU. Politiken bör inriktas på utveckling av de icke förnybara energislagen, på skyddande av naturresurser, på främjande av förnybara energislagen och på energieffektiviseringsåtgärder.

Med hänvisning till det nu anförda tillstyrker näringsutskottet det aktuella yrkandet i motion 1998/99: MJ804 (v).

5. Handelsfrågor

Ingegerd Saarinen (mp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om handelsfrågor bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser i likhet med vad som anförs i motion 1998/99:U9 (mp) att Sverige på ett aktivt och konstruktivt sätt måste driva frågorna om miljö och arbetsvillkor i den internationella handelspolitiken. Under hösten 1998 har EU inlett arbetet med att utforma en strategi inför de kommande WTO-förhandlingarna. Enligt näringsutskottet bör Sverige i detta arbete anta en mycket aktiv roll och bl.a. driva frågan om att frihandel måste kompletteras med såväl miljöklausuler som sociala klausuler. Näringsutskottet menar att sådana klausuler kan införas utan att detta skall betraktas som icke-tariffära handelshinder. När det gäller samarbetet inom EU bör det vidare vara en prioriterad fråga för Sverige att motverka EU:s detaljreglering av varor.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna 1998/99:U9 (mp) och 1998/99:U508 (mp) i berörda delar.

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 april 1999 berett nio av riksdagens utskott, däribland arbetsmarknadsutskottet, tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998, över den motion som väckts med anledning av skrivelsen och över 14 motioner väckta under den allmänna motionstiden hösten 1998, i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Utskottet yttrar sig i det följande över valda delar av avsnitt 6 Tillväxt och sysselsättning och 12.5 Jämställdhet mellan kvinnor och män. Därutöver tas det upp en viss fråga om prioriteringar inför det svenska ordförandeskapet i EU under första halvåret år 2001. Utskottet yttrar sig härvid över motionerna

1998/99:U505 yrkande 6 delvis,

1998/99:U506 yrkandena 8, 11 och 12 och

1998/99:U509 yrkande 2.

Sysselsättningspolitiken

Skrivelsen

Europeiska rådets extra toppmöte om sysselsättning i Luxemburg den 20–21 november 1997 uppdrog åt kommissionen att vart tredje år presentera en rapport om sysselsättningsutvecklingen i EU. I oktober 1998 presenterade kommissionen en första rapport, vilken analyserar faktorer på utbuds- och efterfrågesidan i ekonomin. I rapporten lyftes särskilt tillväxtpotentialen i tjänstesektorn fram. Sverige välkomnade kommissionens rapport mot bakgrund av att en hög sysselsättning bidrar till högre tillväxt, ökad välfärd, en jämnare fördelning av inkomsterna och ett mer jämställt samhälle.

Europeiska rådet beslutade i december 1998 om nya riktlinjer för sysselsättningspolitiken för år 1999. I förhållande till riktlinjerna år 1998 stärks rekommendationerna vad gäller reformer av skatte- och bidragssystem, tillgång till livslångt lärande, åtgärder mot diskriminering av svaga grupper, undanröjande av hinder för sysselsättning i tjänstesektorn samt åtgärder för ökad jämställdhet. Sverige har verkat för att riktlinjerna konsolideras och förankras i medlemsstaterna och hos arbetsmarknadens parter. Kommissionens förslag till riktlinjer och de slutligt antagna rekommendationerna ligger väl i linje med denna ståndpunkt. Sverige anser att riktlinjerna för sysselsättningspolitiken bör ges samma vikt som motsvarande instrument på det ekonomiska och monetära området.

Motioner

Vänsterpartiet anser i motion U506 att det inte går att diskutera sysselsättningspolitik frikopplat från den ekonomiska politiken. EMU, konvergenskrav

och stabilitetspakt sätter snäva ramar för möjligheterna att bekämpa arbetslösheten framgångsrikt. Enligt Vänsterpartiet behövs det ett internationellt samarbete för att verksamt kunna bekämpa arbetslösheten. Det krävs dock en helt annan politik med en helt annan inriktning än den som förs i dag. Om de dogmatiska reglerna för EMU bryts upp skulle det finnas utrymme för mellanstatliga lösningar som skulle kunna ge betydande tillväxt- och sysselsättnings effekter (yrk. 8).

Kristdemokraterna anser i motion U509 att regeringen visat ovilja att följa europeiska rekommendationer i kampen för sysselsättningen, framför allt då det gäller att ändra de stela strukturerna på arbetsmarknaden. Toppmötet i Luxemburg 1997 resulterade bl.a. i en uppmaning att sänka arbetsgivaravgifter för att stimulera sysselsättningen "när så är möjligt". Den svenska regeringen medverkade till att få igenom detta förbehåll, som den sedan använt för att inte följa rekommendationen (yrk. 2).

Utskottets ställningstagande

Den låga sysselsättningsgraden och den höga arbetslösheten är alltså ett av EU:s och de enskilda medlemsländernas största problem. Utskottet välkomnar därför det fördjupade samarbetet kring sysselsättningsfrågor som utvecklats under senare år. En samordning mellan den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i högre grad än i dag är eftersträfvansvärd. Liksom regeringen anser utskottet att Sverige bör verka för att samarbetet om sysselsättningspolitiken och formerna för det ges samma vikt som på det ekonomiska området. Det bör dock slås fast att politiken på sysselsättningsområdet i första hand bör föras på det nationella planet.

Utskottet delar inte Vänsterpartiets uppfattning att den monetära politiken och konvergenskraven skulle motverka möjligheterna att bekämpa arbetslösheten. Såväl regering som riksdag har i flera sammanhang framhållit att sunda offentliga finanser och prisstabilitet är en förutsättning för en god samhällsekonomisk utveckling och hög sysselsättning. Utskottet anser därför att motion U506 yrkande 8 (v) bör avstyrkas.

Kristdemokraterna anser inte att regeringen följer rekommendationerna i EU om sysselsättningspolitiken och hänvisar i sin motion till en av riktlinjerna vars syfte är att utveckla företagandena. Enligt riktlinjen (nr 14) skall medlemsländerna bl.a. vid behov och med hänsyn till den befintliga nivån fastställa ett mål för en gradvis minskning av den totala skattebördan och, där så är lämpligt, ett mål för gradvis minskning av skattetrycket på arbete och lönebikostnader, särskilt för relativt okvalificerad och lågavlönad arbetskraft, utan att ifrågasätta saneringen av de offentliga finanserna och den finansiella jämvikten i de sociala trygghetssystemen.

Samarbetet på sysselsättningsområdet inom EU har, alltså sedan de s.k. Es-senpunkterna lades fast år 1994, utvecklats i en ur svensk synvinkel positiv riktning. I riktlinjerna för år 1999 betonas mer än tidigare vikten av satsningar på utbildning och kompetensutveckling framför passivt kontantstöd, något som även den svenska politiken på området alltmer inriktats på under senare år. Vidare poängteras främjande av lika möjligheter för kvinnor och män,

stöd till äldre arbetstagare och främjande av social integration. Även detta ligger i linje med svensk arbetsmarknadspolitik. Åtgärder som innebär skattesänkningar har, liksom föregående år, gjorts beroende av det ekonomiska utrymmet för sådana.

Regeringens politik för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet bygger enligt vad som sägs i 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100) på fem grundstenar. De offentliga finanserna skall vara sunda och priserna stabila. Lönebildningen bör fungera bättre för att arbetslösheten skall kunna halveras. Huvuddelen av sysselsättningsökningen de kommande åren bör ske i den privata sektorn. I den offentliga sektorn skall verksamheter prioriteras framför transfereringar. Skolan, vården och omsorgen utgör kärnan i välfärden. Arbetslösheten skall minska huvudsakligen genom att fler människor får arbete eller utbildning som ger ökade möjligheter till arbete. Utskottet anser att denna politik ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsriktlinjer. Synen på hur riktlinjerna skall omsättas i nationell politik bestäms i grunden av synen på den ekonomiska politiken i stort. Utskottet kan inte dela motionärernas uppfattning att regeringen inte följt de europeiska rekommendationerna.

Utskottet vill i detta sammanhang nämna några konkreta åtgärder som vidtagits för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet under senare tid. Från och med 1998 har införts en rätt för arbetstagare till ledighet från anställning för att bedriva näringsverksamhet (prop. 1997/98:27, bet. 1997/98:AU4). Syftet med lagen var att stödja företagande genom att underlätta för arbetstagare att starta och bedriva näringsverksamhet. En ny anställningsform infördes genom en ändring i anställningsskyddslagen som trädde i kraft den 1 januari 1997 – överenskommen visstidsanställning. Syftet var att underlätta nyanställningar (prop. 1996/97:16, bet. 1996/97:AU4). Inom Näringsdepartementet har den s.k. SimpLex-gruppen inrättats. Gruppen har till uppgift att identifiera områden med behov av regelförenklingar, granska förslag och utredningar ur ett småföretagsperspektiv, utveckla arbetsmetoder för analys av regelkonsekvenser m.m. En arbetsgrupp bestående av företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har också tillsatts med uppgift att överväga förenklingar i regelverk som framför allt kommer de mindre företagen till godo.

I 1999 års ekonomiska vårproposition har regeringen föreslagit en rad åtgärder för att få en mer effektiv matchning mellan arbetssökande och lediga platser och för att undvika att inflationsdrivande flaskhalsar uppstår. Arbetsmarknadspolitikerna skall, enligt regeringen, bl.a. inriktas på att underlätta en effektiv platsförmedling.

Som ett sätt att höja utbildningsnivån hos befolkningen har regeringen initierat det s.k. Kunskapslyftet som bedrivs från hösten 1997. Kunskapslyftet är en femårig satsning med inriktning främst mot arbetslösa, som helt eller delvis saknar treårig gymnasial utbildning. För att möta den ökade efterfrågan på yrkesutbildning inom IT-området har ett nationellt program för IT-utbildning, SwIT, införts inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen (yttr. 1997/98:AU3y). Målgruppen är främst arbetslösa. Tre olika grupper prioriteras av utbildningssökandena, nämligen kvinnor, invandrare och arbetshandikappade.

Vad gäller skattepolitiken anser utskottet att den bör spela en aktiv roll i arbetet för att öka sysselsättningen och utskottet ser positivt på att det i riktlinjerna betonats att skatte- och bidragssystemen bör utformas på ett sätt som gör det lönsamt att arbeta. Upplysningsvis kan utskottet i detta sammanhang också nämna att regeringen i nämnda vårproposition föreslagit att ett stöd för arbetsgivare som anställer arbetslösa med lång inskrivningstid införs. Stödet skall enligt förslaget ges genom kreditering av arbetsgivarens skattekonto. Arbetsmarknadsutskottet har ännu inte yttrat sig till finansutskottet över förslaget.

Med det anförda förordrar utskottet sammanfattningsvis att motion U509 yrkande 2 (kd) avstyrks.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Skrivelsen

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en av fyra prioriterade frågor som Sverige framför allt skall driva aktivt inom EU. Sverige skall med sina erfarenheter försöka sätta jämställdheten högt på den europeiska dagordningen.

I skrivelsen lämnas en översiktlig redogörelse för vad som förevarit på jämställdhetsområdet i EU. Bland annat framhålls det att Europeiska rådet vid toppmötet i Cardiff uttalade att jämställdhetsperspektivet skall integreras i alla politiska riktlinjer för sysselsättningen (s.k. mainstreaming). I slutsatserna från toppmötet i Wien i december 1998 uttalade Europeiska rådet bl.a. att medlemsstaterna när de ser över sina nationella handlingsplaner för sysselsättningen bör ägna särskild uppmärksamhet åt att göra påtagliga framsteg med att främja lika möjligheter för kvinnor och män, i synnerhet genom s.k. benchmarking och en strategi för mainstreaming av jämställdhetsaspekterna. Enligt regeringen har Sverige bidragit aktivt till utvecklingen av jämställdhetsfrågorna inom EU-samarbetet.

Motioner

Vänsterpartiet anför i motion U506 att EU:s politik med åtstramning och nedbantad välfärd slår hårt mot kvinnorna. I de flesta EU-länder är arbetslösheten hög bland kvinnor. Många kvinnor arbetar också under otrygga villkor och löneskillnaderna mellan kvinnor och män är ännu större än i Sverige. Inom EU yrkesarbetar endast cirka 50 % av kvinnorna. I flera länder förs en politik som innebär nedskärningar i offentlig sektor, vilket i dag, med den könsstruktur som föreligger på arbetsmarknaden, medför försämrade sysselsättningsmöjligheter för kvinnor. Sverige bör verka för att EU:s organ ger rekommendationer till EU:s medlemsländer om alla kvinnors rätt till arbete samt verka för en nedbrytning av arbetsmarknadens könsstruktur (yrk. 11). Sverige bör också verka för en jämn fördelning mellan könen i de olika institutionerna och de beslutsfattande organen inom EU (yrk. 12).

Nyligen presenterade kommissionen en årsrapport – Lika möjligheter för kvinnor och män i Europeiska unionen 1998. Av rapporten framgår bl.a. följande. Kvinnorna utgör 80 % av de deltidsanställda och 13 % av de kvinnliga arbetstagarna var visstidsanställda. 80 % av de kvinnliga arbetstagarna i hela EU är koncentrerade till tjänstesektorn. Av rapporten framgår också att sysselsättningstalet för kvinnor är betydligt lägre än motsvarande tal för männen i samtliga medlemsländer. Utskottet ser förstärkningen av jämställdhetsperspektivet i 1999 års riktlinjer för sysselsättningspolitiken som ett viktigt steg mot ökad jämställdhet. Vid toppmötet i Cardiff i juni 1998 uttalade Europeiska rådet att jämställdhetsperspektivet skall integreras i alla politiska riktlinjer för sysselsättningen, något som Sverige aktivt verkat för. Utskottet kan hålla med Vänsterpartiet om att Sverige i det fortsatta EU-samarbetet ytterligare bör verka för en sysselsättningspolitik som ger kvinnor bättre möjlighet till förvärvsarbete. Något tillkännagivande om detta är dock inte behövligt. Utskottet föreslår att motion U506 yrkande 11 (v) avstyrks.

Vad beträffar kvinnorepresentationen i EU:s institutioner framgår följande av nyss nämnda rapport. Andelen kvinnliga ledamöter i Europaparlamentet uppgick 1998 till 26,7 %. 3 av 20 ordförande för ständiga utskott är kvinnor. Vid tidpunkten för rapporten hade kommissionen 5 kvinnliga av totalt 20 ledamöter. Vid Europeiska gemenskapens domstol var samtliga domare och generaladvokater män. Förstainstansrätten har 2 kvinnliga domare. Domstolen består av 15 ledamöter. Vid revisionsrätten är samtliga ledamöter män.

Utskottet kan även hänvisa till en förteckning som gjorts inom Utrikesdepartementet över svenskar i EU-institutioner och organ. Förteckningen är daterad den 23 mars 1999. Av förteckningen framgår att 3 av 8 svenska topp tjänstemän (kommissionsledamöter, domare, generaldirektörer etc.) är kvinnor. 5 av 12 direktörer är kvinnor liksom 10 av 23 avdelningschefer. Motsvarande siffror bland seniorhandläggare och handläggare är 15 av 45 respektive 51 av 124. Däremot är det fler kvinnor än män bland handläggarassistenterna, sekreterarna och bland tolkar/översättare. Fördelningen mellan könen av högre tjänster och tjänster på mellannivå är inte jämn, och detta gäller även svenska tjänstemän och politiker.

Av nämnda rapport från kommissionen framgår också att det i en ny rådsförordning har införts nya klausuler om mål för rekrytering och befordran till högre tjänster. Utskottet delar Vänsterpartiets uppfattning att Sverige bör verka för en jämn fördelning mellan könen i de olika EU-institutionerna. I detta sammanhang kan nämnas att utskottet för kvinnors rättigheter i Europaparlamentet nyligen arrangerade en rundabordskonferens som behandlade frågor om främjande av en jämnare könsfördelning i beslutsfattandet. Vidare har ett interparlamentariskt organ bestående av jämställdhetsutskotten i medlemsstaternas parlament möten några gånger om året. I dessa sammanhang har ledamöter i arbetsmarknadsutskottet deltagit. Sverige, som på flera områden har kommit längre i jämställdhetshänseende än många andra EU-länder, kan även på detta sätt bidra med sina erfarenheter. Något tillkännagivande är dock inte erforderligt enligt utskottets mening. Motion U506 yrkande 12 (v) bör avstyrkas.

Motion

Centerpartiet tar i motion U505 upp frågor som partiet anser bör prioriteras under den tid då Sverige är ordförandeland i EU. Bland de prioriterade områdena nämns i motionen full sysselsättning och jämställdhet (yrk. 6 delvis).

Utskottets ställningstagande

Enligt vad regeringen anför i skrivelsen är ordförandelandets viktigaste uppgift att föra EU:s gemensamma dagordning framåt. Utrymmet för att lyfta fram svenska profilfrågor är enligt regeringen begränsat. Utskottet har förståelse för detta.

Sverige har sedan länge verkat för ökad tyngd åt sysselsättnings- och jämställdhetsfrågorna i EU-samarbetet. Enligt vad utskottet inhämtat från Regeringskansliet kommer dessa frågor fortfarande att vara prioriterade av Sverige såväl under ordförandeskapet det första halvåret 2001 som under tiden fram till dess. Inom Näringsdepartementet pågår för närvarande arbete med att identifiera frågor som kommer att tas upp vid rådsmöten under ordförandeskapet. Det beräknas vara klart i ett första skede i juni i år. Arbetet beräknas dock pågå kontinuerligt fram till ordförandeskapets inträde. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning om att sysselsättning och jämställdhet är frågor som även fortsättningsvis bör vara prioriterade av Sverige. Det är därför glädjande att regeringen också verkar för detta. Något tillkännagivande är inte nödvändigt. Motion U505 i berörd del bör avstyrkas.

Stockholm den 22 april 1999

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Hans Andersson (v), Mikael Odenberg (m), Björn Kaaling (s), Martin Nilsson (s), Laila Bjurling (s), Patrik Norinder (m), Sonja Fransson (s), Kristina Zakrisson (s), Camilla Sköld (v), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Barbro Johansson (mp), Elver Jonsson (fp), Henrik Westman (m), Rosita Runegrund (kd) och Agne Hansson (c).

Avvikande meningar**1 Sysselsättningspolitiken**

Mikael Odenberg (m), Patrik Norinder (m), Christel Anderberg (m), Maria Larsson (kd), Elver Jonsson (fp), Henrik Westman (m), Rosita Runegrund (kd) och Agne Hansson (c) anser att utskottets ställningstagande under rubriken Sysselsättningspolitiken bort ha följande lydelse:

Den låga sysselsättningen och den höga arbetslösheten är ett av EU:s och medlemsländernas allvarligaste problem. Det är därför anmärkningsvärt att regeringen, som säger sig vara positiv till ett europeiskt samarbete om sysselsättningspolitiken, inte följer de rekommendationer som Europeiska rådet beslutat om på området.

Hösten 1994 rekommenderade stats- och regeringscheferna vid ett möte i Essen att koncentrera sina sysselsättningsfrämjande åtgärder till fem nyckelområden, de s.k. Essenpunkterna. Dessa fem områden var utbildningens roll för att stärka sysselsättningen, en sysselsättningsintensiv tillväxt, minskade indirekta arbetskraftskostnader, en effektivare arbetsmarknadspolitik och förstärkta insatser för utsatta grupper. Regeringen ansåg att de punkter som handlade om minskade indirekta lönekostnader och ökad arbetsmarknadspolitisk flexibilitet inte var tillämpliga på Sveriges situation. Enligt utskottet är det otillfredsställande att regeringens politik inte har förts i enlighet med innehållet i dessa punkter.

Vid Europeiska rådets möte i Luxemburg 1997 fattades beslut om nya riktlinjer för att stimulera sysselsättningen i EU. Bland annat rekommenderas medlemsstaterna att vidta åtgärder mot ungdomsarbetslösheten, att satsa på utbildning, att vidta åtgärder för ökad företagsamhet, inklusive främjande av vissa hushållstjänster, och att genomföra skattesänkningar på arbete. Utskottet konstaterar att regeringen inte heller har följt dessa rekommendationer, t.ex. vad gäller sänkta arbetsgivaravgifter och tillväxtbefrämjande åtgärder i form av regelförenklingar för företagen. För att stimulera företagande och tillkomsten av nya arbetstillfällen måste, enligt utskottet, sysselsättningspolitiken innefatta också sådana åtgärder.

Av det anförda följer att utskottet anser att motion U509 yrkande 2 bör tillstyrkas.

2 Sysselsättningspolitiken

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser att utskottets ställningstagande under rubriken Sysselsättningspolitiken, andra stycket, bort ha följande lydelse:

Nästan 20 miljoner människor är öppet arbetslösa i EU i dag. En viktig orsak till den höga arbetslösheten är den ekonomiska politik som förts inom EU med skapandet av den gemensamma valutaunionen, EMU. I EMU har en odemokratiskt styrd centralbank som huvuduppgift att hålla inflation och prisökningar nere oavsett hur hög arbetslöshet det leder till. Konvergenskraven, dvs. krav på att medlemsländerna anpassar sin ekonomiska politik till varandra, medför att flera länder i praktiken tvingas till att minska sina offentliga utgifter. Detta leder till nedskärningar i sjukvård, omsorg och skola, något som i sin tur drabbar kvinnor hårdast.

Enligt utskottet går det inte att föra en sysselsättningspolitik som är frikopplad från den ekonomiska politiken. Om de regler för EMU och stabilitetspakt som gäller i dag bryts upp skulle det finnas utrymme för mellanstatliga lösningar som skulle kunna ge betydande tillväxt- och sysselsättningseffekter i positiv riktning. Utskottet förordar därför att motion U506 yrkande 8 tillstyrks.

3 Sverige som ordförandeland

1998/99:UU10
Bilaga

Agne Hansson (c) anser att utskottets ställningstagande i avsnittet Sverige som ordförandeland bort ha följande lydelse:

Den 1 januari 2001 övertar Sverige ordförandeskapet i Europeiska unionen. Utskottet anser att det är mycket viktigt att Sverige blir framgångsrikt som ordförandeland. Vår ställning som konstruktiv och aktiv kraft kommer då att prövas.

En av Sveriges huvuduppgifter som ordförandeland i EU bör enligt utskottet vara att verka för ett ekonomiskt och politiskt samarbete som inriktas på full sysselsättning. Liksom Centerpartiet ser utskottet med tillfredsställelse på det nya instrument för en samordnad sysselsättningsstrategi som lagts fast i Amsterdamfördraget. EU kan bidra till kampen mot arbetslösheten genom att komplettera medlemsstaternas insatser.

På jämställdhetens område har förutsättningar för ett konstruktivt samarbete förbättrats genom Amsterdamfördraget. Jämställdheten blir ett övergripande mål för unionens politik, principen om lika lön för likvärdigt arbete markeras starkare och varje medlemsstat kan behålla eller införa regler om positiv särbehandling av det underrepresenterade könet. Sverige bör som ordförande för EU ytterligare stärka samarbetet på detta område.

Utskottet förordar att detta ges regeringen till känna och att motion U505 yrkande 6 tillstyrks i berörda delar.

Verksamheten i Europeiska unionen under 1998

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 13 april 1999 beslutat att ge bl.a. EU-nämnden tillfälle att senast den 23 april yttra sig över regeringens skrivelse 1998/99:60 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998. EU-nämnden behandlar i sitt yttrande både övergripande frågor som gäller skrivelsens innehåll och regeringens samråd med riksdagen i EU-frågor. Nämnden tar vidare upp vissa frågor på olika sakområden som nämnden funnit särskild anledning att uppmärksamma.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under år 1998. Skrivelsen behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelser med omvärlden, samarbetet i rättsliga och inrikes frågor samt unionens institutioner m.m. Vidare redovisas förberedelserna för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd.

EU-nämnden

Enligt 10 kap. 4 § riksdagsordningen är EU-nämnden riksdagens organ för samråd med regeringen i frågor som gäller Europeiska unionen. Regeringen skall, enligt 10 kap. 5 § riksdagsordningen, informera och samråda med nämnden om frågor som skall bli behandlade i Europeiska unionens råd och i andra frågor som EU-nämnden bestämmer.

Allmänna synpunkter på innehållet i skrivelsen

Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen samt varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Vid tillkomsten av 10 kap. 1 § riksdagsordningen (tidigare 3 kap. 6 § andra stycket riksdagsordningen) behandlades inte särskilt frågan om vad regeringens årliga skrivelse till riksdagen om verksamheten i Europeiska unionen bör innehålla. I regeringens proposition 1994/95:19 Sveriges medlemskap i Europeiska unionen framhölls endast (Del 1, s. 537 f.) att rådet årligen utfärdar ett stort antal mindre viktiga rättsakter som publiceras i Europeiska gemenskapernas tidning (EGT), varför det i skrivelsen borde anges viktiga rättsakter som rådet har beslutat under året och att skrivelsens närmare innehåll i övrigt fick vara en sak för regeringen att ta ställning till inför skrivelsens avlämnande.

De första årliga skrivelserna avgavs i mars 1996, mars 1997 och i februari 1998. Årets skrivelse följer i stort sett samma mönster och uppbyggnad som de tidigare skrivelserna med vissa variationer beroende på utvecklingen inom Europeiska unionen.

EU-nämnden, som inte tidigare har beretts tillfälle att yttra sig över föregående års skrivelser, kan konstatera att årets skrivelse innehåller en mycket utförlig och värdefull redogörelse över verksamheten i Europeiska unionen under 1998, som täcker alla delar av unionssamarbetet. Den liknar därvid i flera avseenden den allmänna rapport om Europeiska unionens verksamhet som Europeiska kommissionen årligen avger till Europaparlamentet och som också innehåller en mycket fyllig faktaredovisning.

Förutom att fylla ett informationsbehov måste enligt EU-nämnden avsikten med den svenska skrivelsen också vara att riksdagen i efterhand skall kunna kontrollera att regeringen har fullgjort sin informations- och samrådsskyldighet gentemot riksdagen. På endast ett fåtal sakområden redovisas i skrivelsen hur Sverige har röstat i ministerrådet. På vissa sakområden framgår mera utförligt Sveriges allmänna prioriteringar. Det gäller naturligen främst de av Sverige särskilt prioriterade områdena, såsom t.ex. miljö- och konsumentpolitiken. Konstitutionsutskottet framhåller dock i sitt betänkande 1998/99: KU11 EU-frågornas behandling i riksdag och regering (s. 19) att det i skrivelsen för 1997 återfinns mer information om regeringens agerande och ställningstagande än i tidigare skrivelser. Beträffande ställningstaganden inom EU:s olika sakområden erinrar utskottet i det sammanhanget också om sitt tidigare påpekande att regeringen kan lämna skrivelser till riksdagen om arbetet i EU inom ett visst område. Liksom konstitutionsutskottet välkomnar EU-nämnden att regeringen redovisar sin syn på utvecklingen i EU i skrivelser och propositioner, vilka blir föremål för riksdagsbehandling. I sådana skrivelser och propositioner är det också lämpligt att regeringen redovisar hur informations- och samrådsskyldigheten gentemot riksdagen har fullgjorts. I fråga om den aktuella skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 1998 återfinns emellertid – till skillnad från förra årets skrivelse som innehöll ett avsnitt om samrådet med riksdagen beträffande 1996 års regeringskonferens – inte på någon punkt någon redogörelse för det informations- och samrådsförfarande gentemot riksdagen som regleras i 10 kap. riksdagsordningen, vilket hade varit önskvärt. De frågor som behandlas i skrivelsen berör dock i allmänhet sådana frågor som har varit föremål för samråd i EU-nämnden och där det har funnits en majoritet som stöder regeringens ståndpunkt.

Sammanfattningsvis anser EU-nämnden att det i regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen framdeles bör tydligare framgå hur Sverige har röstat i ministerrådet och hur regeringen har fullgjort sin informations- och samrådsskyldighet gentemot riksdagen.

Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen

I skrivelsen (Del 1) redogörs utförligt för det övergripande samarbetet i unionen och för Sveriges prioriterade frågor i unionen samt för Europeiska rådets möten i Cardiff, Pörschach och i Wien (avsnitt 1 och 2). Vidare redo-

görs för Agenda 2000 och i det sammanhanget både för utvidgningsprocessen med nya medlemmar och det s.k. reformpaketet (avsnitt 3). Slutligen redogörs i denna del för EMU-besluten och den svenska regeringens agerande i EMU-frågan (avsnitt 4) samt för Amsterdamfördraget (avsnitt 5). EU-nämnden har kontinuerligt följt den övergripande utvecklingen i unionen, främst genom samrådsförfarandet med regeringen, men också inom ramen för samarbetet inom COSAC (La Conférence des organes spécialisés dans les affaires communautaires) då representanter från Europakommittéerna i EU och Europaparlamentet träffas och genom studieresor och besök.

EU:s utvidgning (avsnitt 3.1)

I skrivelsen redovisar regeringen vad som skett hitintills i fråga om EU:s utvidgning. Nämnden har informerats av och samrått med regeringen inför Europeiska rådets och ministerrådets behandling av kommissionens översynsrapporter om kandidatländernas framsteg. Nämnden har också haft och kommer även i fortsättningen att ha bilaterala kontakter med parlamenten i de olika kandidatländerna. Representanter från kandidatländerna har också deltagit som observatörer vid de nyssnämnda COSAC-konferenserna. Nämnden vill gärna framhålla att det är viktigt att regeringen även i fortsättningen kontinuerligt informerar och samråder med nämnden om den fortsatta utvecklingen av utvidgningsprocessen.

EU:s reformering (avsnitt 3.2)

Regeringen redogör vidare för EU:s reformprocess, kallad Agenda 2000. Denna mycket viktiga förhandling har noga följts av EU-nämnden. Förutom information och samråd inför respektive ministerråd har nämnden också fått kontinuerlig information från regeringen genom en särskild beredningsgrupp med en representant för varje parti. I februari 1999 ordnade nämnden också en offentlig utfrågning om Agenda 2000 och under det slutliga toppmötet i Berlin den 24–25 mars 1999 hade nämnden flera telefonöverläggningar med den svenska förhandlingsdelegationen i Berlin.

Den ekonomiska och monetära unionen (EMU) (avsnitt 4)

Regeringen ger i skrivelsen en redovisning av hur den ekonomiska och monetära unionen utvecklats. Den 1–3 maj 1998 fattade rådet, i dess sammansättning av stats- eller regeringschefer, beslut om vilka medlemsstater som skulle ingå i valutaunionen från starten den 1 januari 1999. De fyra EU-medlemsstaterna Sverige, Storbritannien, Danmark och Grekland skulle inte delta från starten. Vidare görs i skrivelsen en sammanfattande redovisning av det svenska konvergensprogrammet som utarbetats i enlighet med den stabilitets- och tillväxtpakt som beslutades av rådet i juli 1997. Programmet överlämnades till kommissionen den 22 december 1998. EU-nämnden har kontinuerligt följt frågor som rör den ekonomiska och monetära unionen. Samråd med regeringen har även skett i samband med utarbetandet av det svenska konvergensprogrammet.

EU-nämnden har fortlöpande följt ratifikationsprocessen beträffande Amsterdamfördraget samt i samband med information och samråd inför ministerrådets olika möten diskuterat de åtgärder som skall och bör vidtas i anledning av fördraget, som träder i kraft den 1 maj 1999. EU-nämnden hade under förhandlingarna om fördraget ett intensivt samråd med regeringen.

Frågor som är särskilt viktiga och som kommer att noga följas av nämnden är bl.a. den rättsakt som skall antas med regler och allmänna villkor för hur ledamöterna av Europaparlamentet skall fullgöra sina uppgifter, kommissionens förslag om tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (se nedan), tillämpningen av de nya instrumenten inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken samt genomförandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa och samarbetet inom tredje pelaren som omfattar tillämpning av vissa nya beslutsinstrument.

Enligt uppgift kommer Europeiska rådet under 1999 att besluta att inleda en regeringskonferens för att se över de institutionella frågorna i EU, som inte blev lösta genom Amsterdamfördraget. Det handlar bl.a. om antalet kommissionärer och röstviktningen i rådet. EU-nämnden förutsätter att, om så sker, regeringen kommer att samråda med nämnden och hålla nämnden kontinuerligt informerad på samma sätt som skett tidigare.

Det ekonomiska och sociala samarbetsområdet

Tillväxt och sysselsättning (avsnitt 6)

I skrivelsen redogör regeringen för EU:s sysselsättningsarbete. Detta samarbete kom också att präglade en stor del av EU-nämndens verksamhet, framför allt under våren 1998. Regeringen informerade och samrådde med nämnden dels angående den svenska handlingsplanen, dels angående förberedelsearbetet inför Europeiska rådets möten i Cardiff respektive Wien. Sysselsättningen behandlades på såväl Ekofinmöten som rådsmöten angående arbetsmarknad och sociala frågor, och inför dessa möten samrådde både arbetsmarknadsministern och finansministern med nämnden. Frågan har föranlett mycket omfattande diskussioner i nämnden. Nämnden har däremot inte fått någon närmare information om det s.k. trilaterala samarbete som pågått mellan Sverige, Storbritannien och Italien med bl.a. gemensamma förslag på arbetsmarknadsprojekt och förslag till reviderade riktlinjer på jämställdhetsområdet.

Svenska övergångsregler (avsnitt 8)

Regeringen redovisar i skrivelsen en del av de övergångsregler som Sverige erhöll i samband med medlemskapsförhandlingarna. De regler som redovisas rör huvudsakligen sådana som var bestämda till tre eller fyra år och som följaktligen löpt ut vid årsskiftet 1997/98 eller 1998/99. EU-nämnden anser att det är en värdefull redovisning och konstaterar i likhet med regeringen att övergångsperioderna på många, ofta viktiga, svenska områden använts till att

ändra eller påbörja förändringar av gemenskapens regler. EU-nämnden anser dock att det hade varit bra om regeringen i skrivelsen redovisat läget beträffande samtliga nu gällande övergångsregler som Sverige erhållit.

1998/99:UU10
Bilaga

Skatter (avsnitt 11)

EU-nämnden har haft ett omfattande och regelmässigt samråd med regeringen om samtliga skattefrågor som tagits upp på ministerrådet för ekonomiska och finansiella frågor. Även frågor som har diskuterats på s.k. informella rådsmöten på det ekonomiska och finansiella området har nämnden informerats om. En fråga som särskilt diskuterats är reglerna för den skattefria försäljningen av bl.a. alkoholdrycker och tobaksvaror. Någon information inför behandlingen av denna fråga vid Europeiska rådets möte i Wien i december 1998 har emellertid inte förekommit.

Folkhälsa (avsnitt 12.10)

På detta område redogörs i skrivelsen (avsnitt 12.10.2) för direktivet om tobaksreklam (98/43/EG, EGT L 213, 30.7.98) som antogs av ministerrådet den 22 juni 1998 med kvalificerad majoritet. EU-nämnden finner redogörelsen knapphändig, särskilt mot bakgrund av de diskussioner som ägde rum såväl i konstitutionsutskottet som i EU-nämnden innan regeringen kunde få stöd för sin position att rösta ja till en gemensam ståndpunkt. Den gemensamma ståndpunkten antogs av rådet först den 12 februari 1998; vid rådsmötet den 4 december 1997 nåddes politisk enighet med kvalificerad majoritet om den gemensamma ståndpunkten. Problemen rörde främst direktivets förenlighet med det undantag som finns i tryckfrihetsförordningen (TF) beträffande kommersiella annonser. Inte heller finns i skrivelsen någon uppgift om att direktivet av andra skäl inte är helt oomstritt. I Europaparlamentet vållade direktivet stor debatt, och enligt uppgift finns i EG-domstolen ett mål anhängiggjort där det yrkas att direktivet skall ogiltigförklaras. EU-nämnden noterar att direktivet inte återfinns i skrivelsens bilaga 1 som upptar viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet under 1998.

Näringspolitik (avsnitt 14)

På området för näringspolitik nämns i skrivelsen i avsnittet om regeltillämpning (avsnitt 14.5.1) den franska statens stöd på 28 miljarder kronor till Air France. Kommissionen ansåg i ett beslut den 27 juli 1994 att detta stöd var förenligt med artikel 92.3c i EG-fördraget. Ett antal europeiska flygbolag, däribland SAS, väckte talan mot beslutet och yrkade att det skulle ogiltigförklaras. Förstainstansrätten beslöt i dom den 25 juni 1998 att kommissionens beslut skulle ogiltigförklaras på grund av att det var bristfälligt motiverat när det gällde dels inköpet av ett antal nya flygplan, dels Air Frances ställning på linjer till destinationer utanför EES-området. I skrivelsen sägs endast att Sverige intervenerade 1995 och framförde argument till förstainstansrätten där en del av ärendet prövats. Vidare sägs att rätten meddelade sin dom i juni 1998, där man delvis gav Sverige rätt. Det framgår emellertid inte av redogö-

relsen vad Sveriges intervention gick ut på och vilket innehåll domen hade. Det kan också noteras att målet inte nämns i skrivelsens bilaga 3, i vilken svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten under 1998 redovisas.

I avsnittet om turism (avsnitt 14.6) redovisas kommissionens förslag till rådsbeslut om ett första flerårigt program till stöd för europeisk turism (1997–2000) – Philoxenia. I skrivelsen sägs att det rått delade meningar om behovet av ett program till stöd för europeisk turism och att Sverige på ministerrådet för inre marknadsfrågor den 7 december 1998 tillhörde dem som röstade emot programmet. De närmare omständigheterna bakom Sveriges agerande när det gäller det föreslagna turistprogrammet redovisas emellertid inte. Konstitutionsutskottet har tagit upp regeringens tidigare handläggning av ärendet i sitt granskningsbetänkande 1997/98:KU25.

Den gemensamma jordbrukspolitiken (avsnitt 16)

EU-nämnden har fortlöpande följt utvecklingen på jordbrukspolitiken område, inte minst som framgått inom ramen för Agenda 2000-förhandlingarna. Ett område som också uppmärksammats av nämnden, men som inte nämns i skrivelsen, är det nya agromonetära systemet som införs genom två förordningar som antagits av rådet den 15 december 1998.

Parallellimport av märkesvaror (avsnitt 22.4.2)

EG-domstolens dom i det s.k. Silhouettemålet (mål nr C-355/96) angående parallellimport av varor från länder utanför EES redovisas i skrivelsen. Domstolens dom innebar att sådan import inte längre fick förekomma. Detta föranledde att regeringen tog initiativ till en diskussion angående dessa frågor vid inre marknadsrådet. Regeringens initiativ har fått ett brett stöd i EU-nämnden.

Europeiska unionens förbindelser med omvärlden

Utrikes- och säkerhetspolitik (avsnitt 30)

I skrivelsen framhålls att EU för första gången fattat ett beslut om en gemensam åtgärd på grundval av artikel J 4.2 i Unionsfördraget, genom vilket EU anmodade Västeuropeiska unionen (VEU) att slutföra en genomförbarhetsstudie av möjliga alternativ för internationella polisiära insatser i Albanien för att bistå de albanska myndigheterna. Därutöver har det enligt skrivelsen antagits gemensamma åtgärder på grundval av samma artikel om stöd till Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) för övervakning av situationen i Kosovo samt en begäran om VEU:s medverkan i en minröjningsinsats i Kroatien. Det sistnämnda beslutet har EU-nämnden informerats om, dock ej de bägge förstnämnda.

Vidare nämns i skrivelsen att diskussioner om utvecklingen av en europeisk säkerhets- och försvarspolitik har förts under året och väntas fortsätta under det kommande året samt att de nya impulser som tillförts debatten om

en starkt europeisk krishanteringsförmåga välkomnades vid Europeiska rådets möte i Wien. Någon rapportering till EU-nämnden om dessa diskussioner har inte skett under 1998. EU-nämnden har dock nyligen inför ett informellt utrikesministermöte i mars detta år informerats om och diskuterat dessa frågor.

I övrigt har EU-nämnden kontinuerligt följt utvecklingen inom det utrikespolitiska området genom ofta återkommande informations- och samrådstillfällen med regeringen. Bl.a. har frågan om uppförandekoden för vapenexport diskuterats utförligt i nämnden. Däremot har samråd med nämnden inte ägt rum beträffande den gemensamma åtgärden som antogs av ministerrådet den 17 december och som avser kampen mot spridning av lätta vapen.

Den gemensamma handelspolitiken, utvecklingssamarbetet, regionala förbindelser (avsnitt 31, 32 och 33)

I skrivelsen lämnas en utförlig redogörelse för frågorna inom EU:s gemensamma handelspolitik, utvecklingssamarbete och EU:s bilaterala och regionala förbindelser. EU-nämnden följer fortlöpande också dessa frågor i samband med att de kommer upp på dagordningen för ministerråden för allmänna frågor och utvecklingsfrågor. EU-nämnden förutsätter att regeringen informerar och samråder med nämnden inför de nya multilaterala handelsförhandlingarna inom WTO.

På utvecklingsområdet har bl.a. förhandlingarna mellan EG och länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet (AVS-länderna) uppmärksammats i EU-nämnden. När det gäller EU:s bilaterala och regionala förbindelser har nämnden vid flera tillfällen diskuterat relationerna med Ryssland, bl.a. livsmedelsbiståndet, som är en fråga som stått på dagordningen också för ministerråden för ekonomiska och finansiella frågor respektive jordbruksfrågor. Vidare har givetvis situationen på Balkan diskuterats vid ett antal tillfällen. Inom ramen för utvidgningsförhandlingarna och Europeiska konferensen i mars 1998 har också Turkiets relationer med EU debatterats. I fråga om Sydafrika har regeringen haft ett brett stöd i EU-nämnden för att så snart som möjligt få till stånd ett samarbetsavtal inklusive frihandelsavtal mellan EG och Sydafrika. Detta avtal godkändes sedermera vid toppmötet i Berlin i mars 1999. Det transatlantiska samarbetet har också stått på dagordningen och i det sammanhanget den s.k. banantvisten mellan EU och USA.

Samarbetet i rättsliga och inrikes frågor

I skrivelsen behandlas både det civilrättsliga och det straffrättsliga samarbetet inom EU, liksom frågor om polis- och tullsamarbete och invandring och asyl. Detta är frågor som också noga följs av EU-nämnden. Beträffande Schengensamarbetet har EU-nämnden tidigare informerats om förhandlingarna om avtalet om Sveriges anslutning till Schengenkonventionen, som undertecknades i december 1996.

Regeringen redogör i skrivelsen bl.a. för en gemensam åtgärd om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott, som antogs av rådet i december 1998. Åtgärden innehåller en definition av vad som avses med en kriminell organisation vid tillämpningen av den gemensamma åtgärden. Kriminaliseringen knyter an till deltagandet i organisationens brottsliga aktiviteter. Denna fråga har behandlats i EU-nämnden vid flera tillfällen och den har varit mycket omdiskuterad. Enligt skrivelsen är åtgärden så utformad att det inte torde krävas några svenska lagändringar för att Sverige skall leva upp till åtagandena. Justitieministern har för EU-nämnden också uppgett att åtgärden inte kommer att kräva någon lagändring i Sverige.

EU:s institutioner m.m.

Rådet, Europeiska kommissionen m.m. (avsnitt 39.1–11)

I skrivelsen lämnas en kort redogörelse över EU:s institutioner. EU-nämnden vill framhålla att det skulle vara värdefullt om skrivelsen också innehöll en sammanställning över de rådsmöten som förevarit under året och hur Sverige varit representerat vid dessa. Beträffande viktigare frågor borde det också, som tidigare nämnts, anges i skrivelsen hur Sverige har röstat i rådet. Vidare borde skrivelsen innehålla en förteckning över alla viktigare förslag som kommissionen lämnat under året.

Till skrivelsen bifogas en förteckning över svenska mål i EG-domstolen och förstainstansrätten 1998 (dvs. mål där svenska domstolar har begärt förhandsavgörande och mål där Sverige har intervenerat) samt över viktiga domar meddelade av EG-domstolen under 1998. På grund av EG-domstolens stora betydelse för EG:s rättsutveckling är en sådan redovisning mycket värdefull. EU-nämnden vill framhålla att det vore önskvärt om skrivelsen också hade omfattat redovisning av andra viktiga mål där Sverige har yttrat sig och viktiga domar från förstainstansrätten.

Personalpolitik i EU-institutionerna (avsnitt 39.12)

Frågan om personalpolitik i EU-institutionerna tas upp i skrivelsen. Regeringen har nått framgångar på detta område; bl.a. har tjänsteföreskrifterna genom en förordning ändrats i positiv riktning vad gäller jämställdhetsområdet. Det kan noteras att denna förordning (EG) nr 781/98 som rådet antog den 7 april 1998 dock inte återfinns i skrivelsens bilaga 1 över viktigare förordningar, direktiv och beslut antagna av rådet under 1998. EU-nämnden kan erinra om att frågan om personalpolitiken i EU:s institutioner och tjänstemännens yttrandefrihet togs upp i nämnden under hösten 1996 i samband med samrådet kring 1996 års regeringskonferens. I det sammanhanget förklarade företrädare för regeringen att man hoppades att successivt kunna bryta upp den kultur av större slutenhet som i dag finns i EU:s institutioner och som även påverkar synen på personalpolitik så att institutionerna i fram-

Öppenhet och insyn (avsnitt 39.13)

Som en följd av de nya bestämmelserna i Amsterdamfördraget om öppenhet har arbetet inletts med att utarbeta en rättsakt, som skall reglera allmänna principer och sekretessregler för handlingars offentlighet i Europaparlamentet, rådet och kommissionen. I syfte att på ett tidigt stadium påverka utformningen av kommissionens förslag till rättsakt har regeringen överlämnat en promemoria till kommissionen, med en redogörelse för Sveriges inställning i principfrågor gällande rättsakten. Regeringen anser att både inkommande och upprättade handlingar skall omfattas av reglerna. Beträffande sekretessregler anser regeringen att öppenhet skall vara huvudregeln, men att sekretess kan få förekomma med hänsyn till handlingens innehåll. Detaljerade regler för när sekretess skall tillämpas i enskilda fall bör utformas, tillika direktiv för hur institutionerna skall hantera ärenden som rör utlämnande av handling. Handlingarna skall diarieföras i offentligt register. Vid begäran om utlämning skall institutionerna inte tillåtas efterfråga syftet med begäran. Regeringen anser vidare att instrumentet för rättsakten bör vara ett beslut.

EU-nämnden har inte informerats om den ovan nämnda promemorian.

EU-nämnden vill betona att frågan är av mycket stor vikt. Rättsakten kommer att behandlas i enlighet med medbeslutandeförfarandet och kommer att bli föremål för samråd i EU-nämnden. Rättsakten skall antas inom två år från det att Amsterdamfördraget har trätt i kraft, dvs. senast den 1 maj 2001. EU-nämnden vill i sammanhanget erinra om samrådet i öppenhetsfrågor under regeringskonferensen inför Amsterdamfördraget, där nämnden gav regeringen sitt stöd i dess arbete för att öka öppenheten inom EU.

Överträdelseärenden (avsnitt 39.15)

Regeringen redogör i skrivelsen också för de överträdelseärenden som inletts mot Sverige. EU-nämnden anser att en sådan redovisning är mycket viktig men att det i skrivelsen även borde redovisas mera utförligt vilka frågor överträdelseärendena gäller, eftersom dessa ärenden kan beröra lagstiftning som har beslutats av riksdagen.

Förberedelserna inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2001 (avsnitt 40.1)

Det förberedelsearbete som genomförts för att förbereda Sverige för ordförandeskapet våren år 2001 beskrivs i skrivelsen. Ordförandeskapet innebär att Sverige skall leda arbetet i ministerrådet och representera rådet gentemot andra EU-institutioner, internationella organisationer samt länder utanför EU.

EU-nämnden vill erinra om den betydelse som vanligtvis tillmäts ordförandeskapsperioden. Ett väl genomfört ordförandeskap skapar respekt i relation till andra medlemsstater och lägger en god grund för fortsatt samarbete

inom EU. Det är EU-nämndens bedömning att det påbörjade förberedelsearbetet är av stor betydelse för möjligheterna för Sverige att genomföra ett framgångsrikt ordförandeskap. Nämnden välkomnar därför den bemanningsplanering som synes innebära en omfattande utbildningsprocess för berörda nyckelpersoner och lägga en god grund för Sveriges agerande som EU:s ordförandeland.

Skrivelsen behandlar däremot inte frågan om samrådet med riksdagen och EU-nämnden. Nämnden vill dock redan i detta skede beröra denna fråga i relation till det kommande svenska ordförandeskapet i EU. Regeringen konstaterar i skrivelsen att ordförandeskapets viktigaste uppgift är att föra EU:s gemensamma dagordning framåt. Det innebär att endast ett mindre utrymme torde finnas för att lyfta fram svenska profilfrågor i arbetet. EU-nämnden instämmer i denna bedömning. Samtidigt måste naturligtvis svenska ståndpunkter i vanlig ordning tas fram och stämmas av i riksdagen i bl.a. samråd med EU-nämnden. Det gäller även Sveriges politiska prioriteringar inför ordförandeskapet. I många fall torde det i praktiken bli svårt att åtskilja de båda roller som Sverige kommer att ha som ordförandeland respektive medlemsstatsdelegation i ministerrådet. Sveriges agerande som ordförande kan inte ske fristående från den svenska positionen i en specifik fråga utan det torde föreligga ett ömsesidigt samspel och beroende mellan dessa båda roller. Mot denna bakgrund är nämndens uppfattning den att de reguljära samråd som äger rum inför ministerrådsmöten inte bara skall innebära att svenska ståndpunkter i enskilda frågor stäms av utan att i största möjliga utsträckning information ges och samråd sker om hur Sverige som ordförandeland avser agera.

EU-nämnden vill också framhålla att ordförandeskapet kommer att innebära att riksdagens arbete påtagligt kommer att påverkas på olika sätt; bl.a. kommer riksdagen och dess olika organ att bli värd för ett stort antal internationella möten och konferenser.

Svenskan i EU (avsnitt 40.2)

Regeringen betonar i skrivelsen att det svenska språkets ställning som ett av de officiella EU-språken är av stor principiell betydelse. En god kommunikation med EU:s institutioner på det egna språket är ett effektivt medel för fortsatta strävanden efter större öppenhet i och djupare demokratisk förankring av EU-samarbetet. EU-nämnden instämmer i detta och vill samtidigt särskilt understryka vikten av att svenskans status som officiellt EU-språk kan utvecklas ytterligare. Inte minst är det från demokratisk synpunkt av stor betydelse att EU-dokument föreligger på svenska inför samråd i nämnden. En förstärkning av det svenska språkets status är av särskilt stor betydelse inför det kommande svenska ordförandeskapet i EU.

Stockholm den 23 april 1999

På EU-nämndens vägnar

1998/99:UU10

Bilaga

Sören Lekberg

I beslutet har deltagit: Sören Lekberg (s), Lars Tobisson (m), Maggi Mikaelsson (v), Christina Axelsson (s), Willy Söderdahl (v), Per Westerberg (m), Yvonne Ruwaida (mp), Karl-Göran Biörsmark (fp), Sonia Karlsson (s), Paavo Vallius (s), Mikael Odenberg (m), Dan Ericsson (kd), Majléne Westerlund Panke (s), Birgitta Wistrand (m), Per-Olof Svensson (s) och Agne Hansson (c).

1 Sammanfattning.....	1
2 Skrivelsen.....	5
3 Motionerna.....	6
4 Ärendets beredning, yttranden från andra utskott, betänkandets disposition.....	13
5 Utskottet.....	14
5.1 Allmänna överväganden, Sveriges ordförandeskap och utvidgningen.....	14
Skrivelsen.....	14
Motionerna.....	17
Utskottets överväganden.....	19
5.2 Skrivelsens inriktning och omfattning samt vissa övergripande frågor.....	30
Skrivelsen.....	30
Motionerna.....	36
Utskottets överväganden.....	40
5.3 Visst samarbete inom ramen för Europeiska gemenskapen.....	59
Skrivelsen.....	59
Motionerna.....	63
Utskottets överväganden.....	68
Övergripande kommentarer.....	68
Miljöfrågor.....	69
Energifrågor.....	75
Euratomfördraget.....	76
Sysselsättning, jämställdhet.....	77
Strukturfonder och regionalpolitik.....	79
Folkhälsa, alkohol och tobak.....	84
Vissa handelsfrågor.....	86
Djurhälsa.....	90
5.4 Unionens förbindelser med omvärlden och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.....	91
Skrivelsen.....	91
Motionerna.....	96
Utskottets överväganden.....	97
5.5 Samarbetet i rättsliga och inrikes frågor.....	105
Skrivelsen.....	105
Motionerna.....	105
Utskottets överväganden.....	106
5.6 Övriga frågor.....	110
Skrivelsen.....	110
Motionerna.....	111
Utskottets överväganden.....	112
Hemställan.....	115
Reservationer.....	119

1. Det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen (mom. 1, motiveringen)	119
2. Det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen (mom. 1)	120
3. Det svenska ordförandeskapet inom Europeiska unionen (mom. 1)	121
4. Parlamentarisk förankring av Sveriges prioriteringar inför ordförandeskapet (mom. 2)	122
5. Parlamentarisk förankring av Sveriges prioriteringar inför ordförandeskapet (mom. 2)	122
6. Det svenska samhället och ordförandeskapet (mom. 3)	123
7. Den politiska processen i kandidatländerna (mom. 5)	124
8. En sammanfattning i skrivelsen av Revisionsrättens slutsatser (mom. 9)	125
9. En nationell utvärdering av EU-medlemskapet (mom. 10)	125
10. Folkomröstning om fortsatt medlemskap (mom. 11)	125
11. Folkomröstning vid förändring av grundfördragen (mom. 12) ...	126
12. En utträdesparagraf i EG-fördraget (mom. 13)	126
13. Handlingsoffentlighet (mom. 18)	127
14. Handlingsoffentlighet (mom. 18)	127
15. Gemenskapslagstiftningens kvalitet och närhetsprincipen (mom. 19)	128
16. Institutionella frågor (mom. 20)	128
17. Institutionella frågor (mom. 20)	129
18. EG:s anslutning till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (mom. 21)	130
19. Inre marknaden (mom. 22)	130
20. Inre marknaden och miljöfrågor (mom. 23)	131
21. Miljöavgifter och miljöskatter (mom. 24)	132
22. Energipolitik inom EU och miljö (mom. 25)	132
23. Energipolitik inom EU och miljö (mom. 25)	133
24. Euratomfördraget (mom. 26)	133
25. Sysselsättning (mom. 27)	133
26. Sysselsättning (mom. 27)	134
27. Strukturfonder och regionalpolitik (mom. 28)	135
28. Strukturpolitiken och enskilda regioner i Sverige (mom. 29)	136
29. Strukturpolitiken och enskilda regioner i Sverige (mom. 29)	137
30. Folkhälsa, alkohol och tobak (mom. 30)	138
31. Folkhälsa, alkohol och tobak (mom. 30)	138
32. Vissa handelsfrågor (mom. 31)	139
33. Djurhälsa (mom. 32)	140
34. Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (mom. 33) ...	140
35. Unionens regionalpolitik och bistånd till tredje land (mom. 36)	141
36. Amsterdamfördraget och flyktingfrågorna (mom. 38)	141
37. Amsterdamfördraget och flyktingfrågorna (mom. 38)	142
38. Inriktningen av unionens flyktingpolitik (mom. 39)	143
39. Finansieringen av Sveriges medlemsavgift till EU (mom. 41) ...	143

40. Svenska språkets ställning inom unionens institutioner (mom. 42)	144
Särskilda yttranden	144
1. EU:s utvidgning, EMU, sysselsättning och placering av EU-organ	144
2. Vissa handelsfrågor (mom. 31)	146
<i>Bilaga</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande 1998/99:KU3y	148
Finansutskottets yttrande 1998/99:FiU3y	173
Skatteutskottets yttrande 1998/99:SkU6y	179
Socialförsäkringsutskottets yttrande 1998/99:SfU4y	185
Socialutskottets yttrande 1998/99:SoU2y	195
Näringsutskottets yttrande 1998/99:NU1y	200
Arbetsmarknadsutskottets yttrande 1998/99:AU1y	222
EU-nämndens yttrande 1998/99:EUN1y	230